

ЗВІТ
РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ
УКРАЇНИ
ЗА 2014 РІК

Київ
2015

© Рахункова палата України.
Матеріал офіційний. При використанні
посилання на Рахункову палату обов'язкове.

«Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата»

Стаття 98 Конституції України

Шановні народні депутати України!

Відповідно до статті 35 Закону України «Про Рахункову палату», подаємо Верховній Раді України схвалений Колегією Звіт Рахункової палати за 2014 рік.

Звіт містить основні результати діяльності Рахункової палати, приклади системних порушень, виявлених у ході здійснення контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Сподіваємося, що ці матеріали стануть корисними у Вашій депутатській діяльності.

*Голова
Рахункової палати*

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R.M. Maguta'. The signature is stylized and cursive.

Р.М. Магута

З М І С Т

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ	7
1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2014 РОЦІ	7
1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ	14
1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА КСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ	26
1.3.1. Загальна характеристика діяльності	26
1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України	32
1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України	37
1.3.3.1. Питання державної безпеки, обороноздатності держави та правоохоронної системи	37
1.3.3.2. Функціонування судової системи	42
1.3.3.3. Державна підтримка енергетичного потенціалу країни та промисловості	44
1.3.3.4. Питання розвитку інфраструктури та системи транспорту	53
1.3.3.5. Фінансування агропромислового комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності	60
1.3.3.6. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами	65
1.3.3.7. Дотримання нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу та стан державних закупівель	76
1.3.3.8. Економічна та міжнародна діяльність держави	79
1.3.3.9. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій	83
1.3.3.10. Соціальні питання	88
1.3.3.11. Охорона здоров'я	106
1.3.3.12. Наука і освіта	113
1.3.3.13. Культура і спорт	124
1.3.3.14. Охорона навколишнього середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям	130
1.3.3.15. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій	140
1.3.4. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету	144
1.3.5. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України	156
1.3.6. Підсумки спільних та паралельних аудитів	160

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	165
3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	189
4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	192
5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	199
6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	201
6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	201
6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	202
6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	205
<i>Додаток 1</i>	209
<i>Додаток 2</i>	210

1. РЕАЛІЗАЦІЯ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ

1.1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ У 2014 РОЦІ

У 2014 році нормотворча діяльність Рахункової палати була спрямована на оновлення Закону України «Про Рахункову палату», прийняття якого є однією з передумов вступу України до Європейського Союзу. Передумовою цього є і впровадження ряду заходів з розвитку незалежного фінансового контролю та імплементація міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю, передбачені Планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки.

Нова редакція Закону України «Про Рахункову палату» отримала високу оцінку експертів вищих органів фінансового контролю Великої Британії, Федеративної Республіки Німеччини та Австрії.

Зазначений документ відповідає вимогам міжнародного права, вітчизняного законодавства та сьогодення, встановлює правові основи, організацію та порядок здійснення Рахунковою палатою зовнішнього контролю державних фінансів, її функції та повноваження. В ньому закріплено основоположні принципи, на яких ґрунтується діяльність Рахункової палати: законність, незалежність, об'єктивність, плановість, гласність та політична неупередженість.

Протягом звітного року Рахункова палата, як незалежний орган фінансово-економічного контролю в державі, здійснювала свою діяльність на зазначених принципах – законності, плановості, об'єктивності, незалежності та гласності.

Спираючись на набутий досвід та враховуючи зміни чинного законодавства, зміни і пріоритети соціально-економічного розвитку держави та суспільства, Рахунковою палатою визначено оптимальні на сьогодні основні напрями діяльності, за якими проводились аудити.

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

У 2014 році виконання поставлених перед Рахунковою палатою завдань забезпечували департаменти:

- з питань бюджетної політики;
- з питань доходів бюджету;
- з питань правового забезпечення;
- з питань оборони та правоохоронної діяльності;
- з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій;
- з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності;
- з питань науки та гуманітарної сфери;
- з питань соціальної політики;
- з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ;
- з питань використання коштів державного бюджету в регіонах.

Функціонувало сім територіальних управлінь Рахункової палати, діяльність яких охоплювала 24 області України і місто Київ:

- по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях (у м. Київ);
- по Дніпропетровській та Запорізькій областях (у м. Дніпропетровськ);
- по Львівській, Волинській, Рівненській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській областях (у м. Львів);
- по Одеській, Миколаївській та Херсонській областях (у м. Одеса);
- по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк);
- по Харківській, Сумській та Полтавській областях (у м. Харків);
- по Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях (у м. Вінниця).

Рахункова палата та її територіальні управління

У зв'язку з анексією Криму стало неможливим і було припинено функціонування територіального управління Рахункової палати по Автономній Республіці Крим та м. Севастополю (у м. Севастополь). З метою підвищення ефективності та оптимізації діяльності було реорганізовано діяльність трьох територіальних управлінь, перерозподіливши повноваження територіального управління Рахункової палати по Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (у м. Івано-Франківськ) між територіальними управліннями у містах Львів і Вінниця.

Значно ускладнилась діяльність територіального управління по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк). Місцем його тимчасового розташування було визначено м. Димитров Донецької області, пізніше його працівники були закріплені за територіальними управліннями у містах Дніпропетровськ та Харків.

Проведення територіальними управліннями координованих департаментами Рахункової палати аудитів належного адміністрування доходів державного бюджету, законності, ефективності та доцільності витрачання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів органами державної влади, установами, організаціями, підприємствами, які знаходяться на відповідній території, дає змогу розширити сферу незалежного зовнішнього державного фінансового контролю Рахункової палати на місцевому рівні, виявляти проблеми використання державних коштів, які є на регіональному рівні та мають загальнодержавне значення, і акцентувати на них увагу суспільства.

Відповідно до вимог чинного законодавства, Рахункова палата протягом звітного року продовжувала здійснювати контроль-аналітичну та експертну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Це передбачає проведення цілісного та взаємопов'язаного комплексу контроль-аналітичних і експертних заходів.

Рахунковою палатою у 2014 році здійснювався контроль бюджетів трьох років: 2013 року (виконаного бюджету), 2014 року (в ході поточного виконання) та 2015 року (на стадії формування проекту бюджету). Бюджети кожного фінансового року перебувають на одному з етапів трирічного циклу. Інтегрована до основних складових бюджетного процесу, така система контролю передбачає безперервний трирічний цикл контролю за формуванням та виконанням бюджетів кожного фінансового року, що реалізується на

трьох послідовних стадіях: попередній контроль проекту бюджету, поточний контроль виконання бюджету та подальший контроль виконання бюджету.

Комплекс заходів, що здійснюються в рамках попереднього, поточного і подальшого контролю, суттєво доповнюється тематичними контрольними та аналітичними заходами відповідно до плану роботи Колегії Рахункової палати.

Звіт Рахункової палати за 2014 рік є відображенням контрольно-аналітичної та експертної діяльності, що здійснювалась у звітному році та охоплювала контрольними заходами період 2012–2014 років, окремі системні контрольні заходи охоплювали більш ранні періоди діяльності об'єктів аудитів. Зазначене стосується всіх узагальнюючих результативних показників щодо обсягів перевірених бюджетних коштів, встановлених порушень та недоліків, що наводяться в тексті Звіту.

Звітний рік у діяльності Рахункової палати можна проілюструвати наступним: було перевірено 744 об'єкти, здійснено 760 контрольно-аналітичних та експертних заходів, під час проведення яких виявлено порушень бюджетного законодавства (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів, а також порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету на загальну суму понад 22,5 млрд. грн., за результатами проведених контрольних заходів направлено 540 вихідних документів (звітів, висновків, інформацій).

У 2014 році обсяг перевірених Рахунковою платою державних коштів становив майже 600 млрд. гривень. В середньому кожен аудитор за рік пере-

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

вірив понад 2 млрд. грн. державних коштів, при цьому одним аудитором було виявлено порушень та недоліків при виконанні державного бюджету на суму близько 76 млн. грн.; на 1 гривню, витрачену з державного бюджету на забезпечення діяльності Рахункової палати, припадає 7,3 тис. грн. перевірених коштів та встановлених порушень і недоліків – на суму 275 гривень.

Повсякденною практикою роботи нашої інституції є відстеження та аналіз виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені Колегією Рахункової палати за результатами проведених аудитів.

Завдяки наполегливій роботі Рахункової палати щодо контролю за законністю, ефективністю, економністю та результативністю використання державних коштів вдалось досягти певного результату. Протягом 2013–2014 років повернуто коштів до Державного бюджету України та попереджено неефективне використання бюджетних коштів на загальну суму близько 4 млрд. гривень. Зокрема:

- за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі, Аграрним фондом протягом 2013–2014 років повернуто до державного бюджету **3,7 млрд. грн.**, отриманих в 2011–2012 роках за рахунок реалізації Міністерством фінансів України облігацій внутрішньої державної позики;

- пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг переглянути норми користування природним газом, за якими держава надає пільги та субсидії відповідним категоріям громадян, реалізовано в постанові Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 409 «Про вста-

новлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування». Зокрема, визначено, що з 01.10.2014 у разі використання природного газу для індивідуального опалення держава надає пільгу з оплати і встановлює субсидію з норми 7 куб. м. природного газу на 1 кв. м. опалювальної площі в місяць в опалювальний період (замість 11 куб. м., як було передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.96 № 879). Оптимізація норм використання природного газу та запобігання здійсненню неефективних видатків дозволить щорічно заощаджувати **500 млн. грн.** коштів державного бюджету;

- за виявленим під час проведення аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, фактом безпідставного завищення обсягу різниці в тарифах (унаслідок включення комунальними підприємствами до відшкодування понаднормативних втрат тепла у мережах, завищення витрат на амортизацію основних фондів), департаментом житлово-комунального господарства, енергетики та інфраструктури Вінницької обласної державної адміністрації відкориговано у 2014 році розрахунки між бюджетом та надавачами зазначених послуг за 2013 рік шляхом зменшення зобов'язань перед останніми на суму **31,1 млн. гривень**;

- за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на протиепізоотичні заходи, керівництво, управління та організацію і регулювання діяльності установ та підприємств у системі ветеринарної медицини, на розрахунковий рахунок Дерветфітослужби України повернуто кошти спеціального фонду державного бюджету у обсязі **16,2 млн. грн.**, що попередило їх неефективне використання;

- за виявленими в ході аналізу використання коштів міжбюджетних трансфертів, наданих з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської, Сумської та Полтавської областей на виплату допомоги по догляду за інвалідами I-II групи внаслідок психічного розладу, фактами незабезпечення департаментами соціального захисту населення Полтавської та Харківської облдержадміністрацій належного управління бюджетними коштами, що призвело до завищення бюджетних призначень за виплату відповідної допомоги, рішеннями Полтавської та Харківської обласних рад зменшено бюджетні призначення на суму **6,7 млн. грн.** та **3 млн. грн.** відповідно. Ці кошти було перерозподілено на інші потреби у сфері соціального захисту;

- на виконання пропозицій Рахункової палати, наданих за результатами перевірки використання коштів резервного фонду державного бюджету, у 2013–2014 роках до державного бюджету повернуто **635,5 тис. грн.** бюджетних коштів, виділених з резервного фонду у 1997–2000 роках на зворотній основі;

- з метою усунення порушень, виявлених під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на підготовку і проведення у 2013 році в Донецькій області чемпіонату світу з легкої атлетики серед юнаків, управлінням з питань фізичної культури та спорту

Донецької обласної державної адміністрації передано 33 найменування обладнання на загальну суму **521,9 тис. грн.** до комітету по фізичній культурі і спорту Артемівської міської ради для використання на стадіоні спортивного комплексу «Металург»;

• за фактами недоплати ПДВ сільськогосподарськими підприємствами, виявленими під час аналізу механізму справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та його використання у Харківській та Сумській областях, до державного бюджету у 2014 році сплачено донараховані **318,1 тис. гривень.**

Особливістю 2014 року є те, що значно активізувалася співпраця Рахункової палати з Генеральною прокуратурою України та іншими правоохоронними органами. Для прийняття рішення до Генеральної прокуратури України було передано загалом 29 матеріалів за результатами 38 проведених контрольних-аналітичних заходів, з них за рішенням Колегії Рахункової палати надіслано 15 матеріалів. На підставі цих матеріалів органами прокуратури України заявлено позови про стягнення заборгованості, збитків та штрафних санкцій на загальну суму близько 14,4 млн. грн., відкрито сім кримінальних проваджень за ознаками злочину, 10 матеріалів приєднано до вже відкритих кримінальних проваджень. З використанням фактів, наведених у матеріалах Рахункової палати, внесено подання до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства доходів і зборів України, Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України.

Діаграма 1. Взаємодія між Рахунковою палатою та Генеральною прокуратурою України

Водночас реагування безпосередніх об'єктів контрольних-аналітичних заходів в ряді випадків було формальним, відповіді інформували лише про розгляд матеріалів Рахункової палати та затвердження плану заходів щодо виконання пропозицій Рахункової палати. Робота в цьому напрямі повинна поглиблюватись, ставати більш предметною, а головне – давати результат: покращення стану законності, ефективності та результативності надходження та використання бюджетних коштів, а також діяльності державних органів.

2014 рік став знаковим для Рахункової палати України на міжнародній арені. Визнаючи результати, досягнуті спеціальною групою EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, яку шість років очолювала наша інституція, а також важливість розроблених матеріалів для практичної діяльності європейських аудиторів, учасники IX Конгресу EUROSAI, що відбувся у червні 2014 року в м. Гаага, Королівство Нідерланди, прийняли рішення про трансформацію спеціальної групи в **робочу групу EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф**, та погодились з тим, що головою робочої групи буде Рахункова палата України.

1.2. ПІДСУМКИ РОБОТИ КОЛЕГІЇ

В основу діяльності Рахункової палати покладено принцип колегіальності та норми Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України, Регламенту Рахункової палати.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про Рахункову палату», Колегія Рахункової палати є керівним органом Рахункової палати, яка протягом року розглядала питання організації роботи, планування, проведення контрольних-аналітичних та експертних заходів.

Колегія Рахункової палати була сформована 23.05.97. Ротація членів Колегії здійснювалася відповідно до постанов Верховної Ради України від 17.06.2004, 25.03.2005, 07.07.2011 та 12.04.2012.

Протягом 2014 року Колегія Рахункової палати працювала у складі Голови Рахункової палати, Заступника Голови, Секретаря Рахункової палати та шести головних контролерів-директорів департаментів.

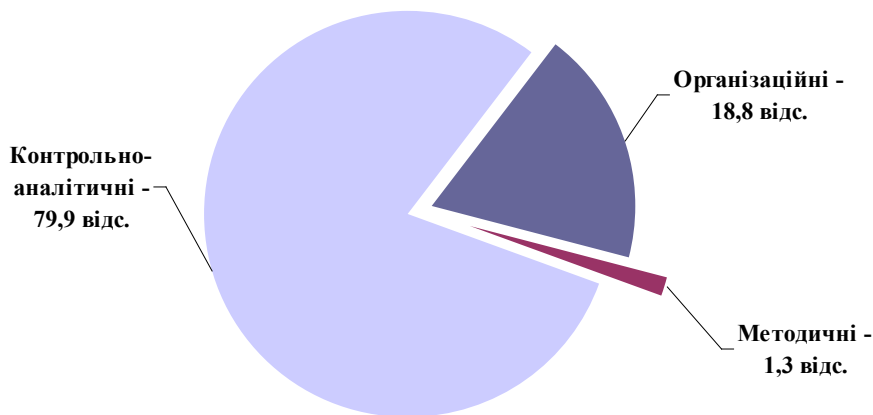
Відповідно до своїх завдань та функцій, Колегія Рахункової палати у звітному році спрямовувала свою діяльність на:

- ◆ забезпечення системного контролю, аналізу та експертних оцінок за всіма напрямками використання коштів державного бюджету, у тому числі і в регіонах, з ґрунтовним дослідженням загальнодержавних питань та проблемних питань розвитку регіонів;
- ◆ посилення контролю за доходною частиною державного бюджету;
- ◆ здійснення системного контролю за виконанням державних цільових програм;
- ◆ застосування різних форм і методів проведення аудиту, зокрема аудиту ефективності, фінансового аудиту, аудиту відповідності, встановлення причинно-наслідкових зв'язків виявлених порушень;
- ◆ підвищення результативності роботи Рахункової палати, зокрема, реагування органів державної влади на висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами контрольних і аналітичних заходів, розгляд Верховною Радою України, її комітетами результатів контрольних-аналітичних заходів та законодавчих пропозицій з питань державного бюджету і фінансів України;

- ◆ розвиток міжнародного співробітництва та вивчення міжнародного досвіду вищих органів фінансового контролю зарубіжних країн щодо контрольної діяльності та втіленні його при проведенні паралельних і спільних аудитів;
- ◆ забезпечення гласності та прозорості в діяльності Рахункової палати;
- ◆ застосування сучасних інформаційних технологій в забезпеченні фінансового контролю.

У 2014 році було проведено **25 засідань** Колегії Рахункової палати на яких розглянуто **154 питання**.

Діаграма 2. Класифікація питань, розглянутих Колегією Рахункової палати у 2014 році

Дотримання принципу незалежності було основним при виборі тематики і плануванні контрольно-аналітичних заходів. Перш за все зверталася увага на питання, що стосувалися нагальних загальнодержавних проблем, питань обороноздатності держави, поглибленню контролю за використанням державних коштів та законності і своєчасності руху коштів Державного бюджету України, які підлягають контролю Рахунковою палатою, пошуку резервів наповнення державного та місцевих бюджетів.

Департаментами і територіальними управліннями здійснено **760 контрольно-аналітичних та експертних заходів** (складено актів і довідок), за результатами яких підготовлено **123 Звіти**.

Відповідно до Конституції України та норм Закону України «Про Рахункову палату», Бюджетного кодексу України Рахункова палата здійснює аналіз бюджетного процесу та контролю за надходженням коштів Державного бюджету України та їх використанням. Колегія надавала Верховній Раді України висновки щодо виконання державного бюджету за 2013 рік, I квартал, I півріччя і 9 місяців 2014 року, а також висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік».

На постійній основі Рахунковою палатою здійснюються перевірки виконання та фінансування програм економічного, промислового, науково-технічного, соціального, охорони здоров'я та довкілля, формування національної

екологічної мережі, розвитку українського села тощо. Протягом 2014 року підготовлено 22 Звіти, або 19 відс. від їх загальної кількості, за результатами аудитів використання бюджетних коштів на виконання **18 державних цільових програм або окремих їх напрямів**. Об'єктами цих перевірок були:

- Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року;
- Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року;
- Загальнодержавна програма зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему;
- Загальнодержавна цільова економічна програма проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010–2015 роки;
- Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки;
- Загальнодержавна програма забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009–2013 роки;
- Державна програма активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки;
- Державна цільова екологічна програма ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території військової частини А0829 (м. Лозова Харківської області) на 2011–2013 роки;
- Державна програма розвитку внутрішнього виробництва;
- Державна цільова програма підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- Державна цільова програма «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року;
- Державна цільова програма підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011–2015 роки;
- Державна цільова програма формування позитивного міжнародного іміджу України на період до 2011 року;
- Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року;
- Державна цільова екологічна програма приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод»;
- Державна цільова програма «Ліси України» на 2010–2015 роки;
- Комплексна програма захисту сільських населених пунктів і сільсько-господарських угідь від шкідливої дії вод на період до 2010 року та прогноз до 2020 року;
- Програма підвищення безпеки праці на вугледобувних та шахтобудівних підприємствах.

Колегія Рахункової палати забезпечує охоплення контролем всіх напрямів використання державних коштів.

У 2014 році **питання державної безпеки, обороноздатності держави та правоохоронної системи** були одними із найпріоритетніших. Так, Колегією Рахункової палати розглядалися звіти про результати аудитів:

- ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству оборони України на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України («таємно»);
- ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на закупівлю, розробку і модернізацію озброєння та військової техніки («цілком таємно»);
- ефективності використання бюджетних коштів, виділених Державному космічному агентству України на виконання Програми утилізації твердого ракетного палива міжконтинентальних балістичних ракет РС-22 («таємно»);
- повноти надходження до державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України;
- ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Західного територіального квартирно-експлуатаційного управління Міністерства оборони України та його структурних підрозділів;
- стану реалізації заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася у 2008 році на території військової частини А0829 у м. Лозова Харківської області, за рахунок коштів державного бюджету;
- ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на матеріально-технічне забезпечення органів внутрішніх справ.

Впродовж року було розглянуто три звіти, присвячені питанням **функціонування судової системи**, а саме звіти про результати аудитів:

- стану використання бюджетних коштів, виділених Верховному Суду України;
- стану використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності Конституційного Суду України;
- ефективності використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя Вищим господарським судом України.

Як і у попередні роки особлива увага приділялась питанням використання бюджетних коштів спрямованих на **державну підтримку енергетичного потенціалу країни та промисловості**. Зокрема, були розглянуті звіти про результати аудитів ефективності використання коштів державного бюджету:

- виділених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на підтримку впровадження Енергетичної стратегії України на період до 2030 року;
- передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на будівництво Дністровської ГАЕС;
- передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на будівництво та реконструкцію ліній електропередач;

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

- виділених на компенсацію Національній акціонерній компанії «Нафтогаз Україна» різниці між цінами закупівлі імпортованого природного газу та його реалізації суб'єктам господарювання для виробництва теплової енергії, яка споживається населенням;
- передбачених на державну підтримку розвитку авіаційної промисловості;
- виконання заходів з реалізації Державної цільової екологічної програми приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод»;
- виділених на проведення гірничорятувальних заходів і заходів з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах Львівської та Волинської областей.

Питання **розвитку інфраструктури та транспортної системи** порушувались у звітах про результати:

- аналізу реалізації інфраструктурних проектів у сфері транспорту;
- аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на управління та медичне обслуговування у сфері авіаційного транспорту;
- аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на капітальні видатки.

Беручи до уваги, що розвиток інформаційної сфери має особливе значення для становлення демократичного суспільства, а засоби масової інформації, в тому числі періодичні друковані видання, є основним джерелом інформування суспільства, Колегія Рахункової палати розглянула Звіт про результати перевірки використання коштів Державного бюджету України на відшкодування витрат державних підприємств зв'язку на розповсюдження вітчизняних періодичних друкованих видань.

Питання **фінансування аграрного комплексу, підтримки вітчизняного сільгоспвиробника та охорони земель державної власності** перебувають під постійним контролем Рахункової палати. Протягом звітнього року було розглянуто звіти про результати аудитів використання бюджетних коштів:

- виділених на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі;
- виділених на експлуатацію державних меліоративних систем в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях;
- виділених на експлуатацію державних меліоративних систем на території Автономної Республіки Крим;
- виділених на протиепізоотичні заходи, керівництво, управління та організацію і регулювання діяльності установ та підприємств у системі ветеринарної медицини;
- виділених на розвиток рибного господарства в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі;
- виділених на заходи із збереження, використання та відтворення лісового фонду в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях.

Крім того, аудиторами Рахункової палати було здійснено аудит річної фінансової та бюджетної звітності Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України.

Питанням ефективності використання коштів державного бюджету **на забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами**, було присвячено:

- аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених органам прокуратури України на забезпечення їх діяльності;
- аудит ефективності заходів державної виконавчої служби щодо реалізації конфіскованого майна та залучення до державного бюджету коштів, отриманих від його реалізації;
- аудит ефективності використання Державною пенітенціарною службою України бюджетних коштів, виділених на виконання покладених на неї завдань та функцій;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення реалізації повноважень Державної реєстраційної служби України;
- аудит фінансово-господарської діяльності центрального апарату Міністерства юстиції України у 2011–2013 роках та I кварталі 2014 року;
- аналіз формування та проведення видатків на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями та на органи місцевого самоврядування;
- аудит ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених на утримання державної служби зайнятості;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на гідрометеорологічну діяльність;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Державної служби статистики України у 2012–2013 роках та I півріччі 2014 року;
- аудит використання місцевими органами влади коштів державного бюджету на утворення центрів надання адміністративних послуг;
- аудит ефективності використання коштів державного бюджету на керівництво та управління у сфері земельних ресурсів.

Відповідно до норм чинного законодавства, на постійному контролі Колегії, перебували питання **дотримання нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу та стану державних закупівель**. Зокрема, Колегією розглянуто питання щодо:

- нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік»;
- використання коштів державного бюджету, виділених на здійснення державних закупівель установами і організаціями Закарпатської та Івано-Франківської областей;
- стану державних закупівель в Україні.

Постійну увагу Колегія приділяла контролю і аналізу питань, пов'язаних з **економічною та міжнародною діяльністю держави**, зокрема, розглянуто звіти про результати аудитів:

- використання коштів державного бюджету на керівництво та управління у сфері економічного розвитку і торгівлі;
- використання коштів Державного бюджету України на зовнішньополітичну діяльність у 2013 році Міністерством закордонних справ України;
- гарантованого державою боргу та підсумкової оцінки інформаційних систем управління державним боргом;
- використання коштів державного бюджету, передбачених на реалізацію державної політики у сфері обігу цінних паперів та функціонування фондового ринку України;
- використання Міністерством економічного розвитку і торгівлі України коштів державного бюджету на сплату внесків України до бюджету Світової організації торгівлі та Єдиного бюджету органів Співдружності Незалежних Держав;
- ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву.

Постійна увага приділялася проблемам **реалізації проектів міжнародних фінансових організацій**. Це стосується розглянутих та затверджених Колегією звітів про результати:

- стану залучення та використання позик міжнародних фінансових організацій;
- стану проекту «Впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів на залізницях України».

У співпраці з міжнародними фінансовими установами Рахунковою палатою підготовлено та Колегією розглянуто звіти про результати:

- аудиту річних фінансових звітів за 2013 рік в рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту модернізації державних фінансів;
- заключного аудиту фінансової звітності Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги» в рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

Колегією здійснювався системний контроль за використанням бюджетних коштів на вирішення **соціальних питань**. Зокрема, були розглянуті питання:

- використання коштів державного бюджету, виділених на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- використання коштів державного бюджету, виділених на заходи з реабілітації інвалідів у Львівській, Волинській та Рівненській областях;
- аналізу здійснення видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, на надання послуг із соціального обслуговування та реабілітації інвалідів;

- формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць;
- використання коштів міжбюджетних трансфертів, наданих з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської, Сумської та Полтавської областей на виплату допомоги по догляду за інвалідами I-II групи внаслідок психічного розладу;
- використання коштів державного бюджету, призначених для забезпечення житлом інвалідів війни;
- використання коштів державного бюджету, призначених на надання пільгових довгострокових кредитів та часткову компенсацію відсоткових ставок кредитів комерційних банків, що надаються молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) або придбання житла;
- використання коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань на медичну, професійну та соціальну реабілітацію потерпілих на виробництві;
- використання у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській і Хмельницькій областях коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на забезпечення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних;
- стану заборгованості з виплати заробітної плати;
- використання коштів державного бюджету на забезпечення пільгового проїзду студентів вищих навчальних закладів і учнів професійно-технічних училищ у залізничному транспорті.

Питання **охорони здоров'я** розглядалися у звітах про результати аудитів ефективності використання коштів державного бюджету:

- виділених Міністерству охорони здоров'я України для забезпечення лікування хворих із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями;
- виділених на забезпечення функціонування Київської міської клінічної лікарні «Київський міський центр серця»;
- на виконання заходів з профілактики ВІЛ-інфекції, лікування ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД;
- виділених на лікування дорослих та дітей, хворих на гемофілію типів А і В та хворобу Віллебранда;
- виділених для надання високоспеціалізованої медичної допомоги Національною дитячою спеціалізованою лікарнею «Охматдит» та будівництво її сучасного лікувально-діагностичного комплексу.

Колегією здійснювався системний контроль за використанням бюджетних коштів, спрямованих на **науку і освіту**. Протягом року були здійснені аудити ефективності використання бюджетних коштів:

- спрямованих на наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції та гармонізацію національних стандартів з міжнародними та європейськими;

- спрямованих Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними програмами і державним замовленням;
- виділених Міністерству соціальної політики України на наукову діяльність;
- передбачених на забезпечення діяльності архівних установ та на виконання прикладних розробок;
- виділених Міністерству освіти і науки України на підготовку кадрів вищими навчальними закладами I-II рівнів акредитації;
- виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками.

Також протягом року було здійснено два аналізи:

- використання у Житомирській та Хмельницькій областях бюджетних коштів у сфері професійно-технічної освіти;
- здійснення видатків місцевих бюджетів Дніпропетровської та Запорізької областей, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам, на дошкільну освіту.

Проблеми **культури та спорту** обговорювалися під час розгляду Колегією звітів з питань ефективності використання коштів державного бюджету, виділених:

- на фінансову підтримку та створення Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал»;
- Міністерству культури України на забезпечення діяльності музейних установ та закладів;
- Міністерству культури України на створення і розповсюдження національних фільмів за державним замовленням;
- Міністерству культури України на фінансову підтримку національних та державних художніх колективів, концертних і циркових організацій;
- на підготовку і проведення у 2013 році в Донецькій області чемпіонату світу з легкої атлетики серед юнаків.

Питання **охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки та запобігання надзвичайним ситуаціям** обговорювалися під час розгляду Колегією звітів, що стосувались питань:

- формування та використання коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища;
- використання коштів державного бюджету, спрямованих у 2012–2013 роках на здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;
- виконання повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища у Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях;

- використання коштів державного бюджету на екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро;
- стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»;
- експлуатації державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами на територіях м. Києва, Київської, Черкаської та Чернігівської областей;
- використання коштів державного бюджету, спрямованих на захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів, та коштів резервного фонду державного бюджету, виділених на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, що сталися на території Одеської області у 2013 році;
- використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2013 році.

Департаментами Рахункової палати та її територіальними управліннями особлива увага приділялася питанням **взаємовідносин Державного бюджету України із місцевими бюджетами та використанню бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій**. На засіданнях Колегії затверджено звіти про результати:

- аналізу формування та використання міжбюджетних трансфертів, наданих з Державного бюджету України місцевим бюджетам у 2012–2013 роках;
- аудиту виконання у 2011–2013 роках Державної цільової програми підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011–2015 роки;
- аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Одеської, Миколаївської та Херсонської областей на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій;
- аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню;
- аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям;
- аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження;
- аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської, Сумської та Полтавської областям на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою;

- аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам міста Києва, Київської та Черкаської областей на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах;
- аудиту ефективності використання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах у Дніпропетровській та Запорізькій областях;
- аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення заходів з відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, 120-річчя від дня народження Олександра Довженка та вшанування пам'яті у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії у Черкаській та Чернігівській областях.

Протягом 2014 року департаментами Рахункової палати здійснювався контроль за **наповненням доходної частини Державного бюджету України**, зокрема, Колегією розглянуто звіти про результати:

- аналізу стану планування і своєчасності надходження до бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність;
- аналізу обґрунтованості відстрочення, розстрочення грошових зобов'язань і погашення податкового боргу та їх впливу на виконання доходів Державного бюджету України;
- аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податків на міжнародну торгівлю;
- аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати мита з імпортованих на територію України товарів по Дніпропетровській та Запорізькій областях;
- аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати мита з імпортованих на митну територію України товарів по Донецькій та Луганській областях;
- аналізу механізму справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві;
- аналізу механізму справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та його використання у Харківській та Сумській областях;
- перевірки дотримання законодавства щодо надходження та розподілу податку на додану вартість, нарахованого переробними підприємствами Вінницької та Житомирської областей від здійснення операцій з постачання власної продукції, виготовленої з поставлених молока або м'яса в живій вазі сільськогосподарськими товаровиробниками;
- аналізу стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і вироби медичного призначення;

- перевірки обґрунтованості планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного податку на алкогольні напої до Державного бюджету України;
- перевірки обґрунтованості планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного податку з тютюну та тютюнових виробів до Державного бюджету України;
- перевірки повноти та своєчасності сплати податкових платежів до державного бюджету підприємствами спиртової галузі України.

Відповідно до функцій і повноважень Рахункової палати аналізувалися звіти Антимонопольного комітету України, Фонду державного майна України та перевірявся кошторис Національного банку України за 2013 рік.

Згідно з **планом роботи Спеціальної групи EUROSAI** з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф та **планом роботи робочої групи INTOSAI** з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами (INTOSAI WG AADA), Колегією розглянуто:

- Спільний звіт про результати міжнародного координованого аудиту (контролю) використання бюджетних коштів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- Звіт про результати паралельного аудиту фази реабілітації та реконструкції після катастроф;
- Спільний звіт про результати міжнародного координованого аудиту національних парків.

Також у звітному році Колегія Рахункової палати приділяла значну увагу питанням вдосконалення форм і методів проведення контрольно-аналітичних та експертних заходів. Протягом року було розглянуто та затверджено внутрішні нормативні документи:

- Методичні рекомендації щодо здійснення Рахунковою палатою контролю у сфері державних закупівель;
- Рекомендації з управління і контролю якості контрольних заходів, що проводяться Рахунковою палатою.

На засіданнях Колегії розглядалися контрольно-аналітичні питання, підготовлені на виконання доручень Верховної Ради України, звернень її комітетів та запитів народних депутатів України, з яких Верховна Рада України приймала відповідні рішення:

згідно зі **зверненнями комітетів Верховної Ради України:**

- Голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету Геллера Є.Б. від 29.12.2012 № 04-14/9-2295 – Звіт про результати аудиту використання коштів державного бюджету, виділених для надання високоспеціалізованої медичної допомоги Національною дитячою спеціалізованою лікарнею «Охматдит» та будівництва її сучасного лікувально-діагностичного комплексу;
- Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Гриневич Л.М. від 01.04.2013 № 04-24/11-293 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками;

відповідно до запитів народних депутатів України:

- заступника Голови Верховної Ради України Кошулинського Р.В. від 13.03.2014 № 03/4-47(43096) – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на забезпечення діяльності музейних установ та закладів;
- Пишного А.Г. від 15.02.2013 № 089/1-02/13-31 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету виділених на компенсацію Національній акціонерній компанії «Нафтогаз України» різниці між цінами закупівлі імпортованого природного газу та його реалізації суб'єктам господарювання для виробництва теплової енергії, яка споживається населенням;
- Оробець Л.Ю. від 23.05.2012 № ВРЛ-2305-88-13 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та гуманітарної (благодійної) допомоги на виконання заходів з профілактики ВІЛ-інфекції, лікування ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД;
- Кужель О.В. від 28.05.2013 № 3/1063 – Звіт про результати аудиту формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів та ефективності їх використання на створення таких робочих місць;
- групи народних депутатів України від 21.06.2013 № 68/144 – Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

За результатами розгляду звітів Колегією, з метою інформування народних депутатів України про діяльність Рахункової палати, на основі матеріалів контрольно-аналітичних та експертних заходів було **підготовлено та роздано у сесійній залі інформаційні бюлетені** (додаток 1).

1.3. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ТА ЕКСПЕРТНИХ ЗАХОДІВ

1.3.1. Загальна характеристика діяльності

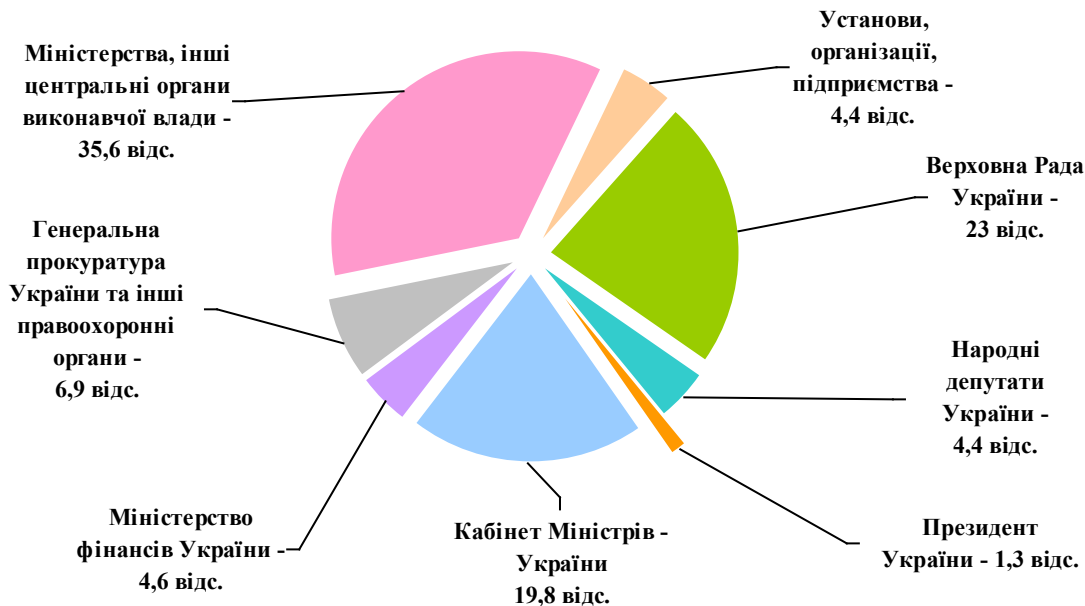
Рахунковою палатою у звітному році здійснено 760 контрольно-аналітичних та експертних заходів.

Контроль за використанням бюджетних коштів, коштів державних цільових фондів здійснювався у 24 областях України. Перевірено 744 об'єкти (додаток 2 «Основні об'єкти контрольно-аналітичних заходів Рахункової палати у 2014 році»).

За результатами проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів підготовлено та надіслано до вищих органів законодавчої і виконавчої

влади, установ, організацій, підприємств 540 вихідних документів (звітів, висновків, інформацій, актів та листів для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків), а також для відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України. Усі зазначені документи містили обґрунтовані, виважені та конкретні рекомендації щодо виправлення і поліпшення ситуації, недопущення та запобігання різного роду порушенням і недолікам у майбутньому, а також щодо підвищення ефективності, результативності та економності використання коштів Державного бюджету України як у розрізі кожного напрямку використання бюджетних коштів, так і в цілому. Зокрема, до Верховної Ради України надіслано 124 документи, Президенту України – 7, народним депутатам України – 24, Кабінету Міністрів України – 107, Генеральній прокуратурі України – 29 документів.

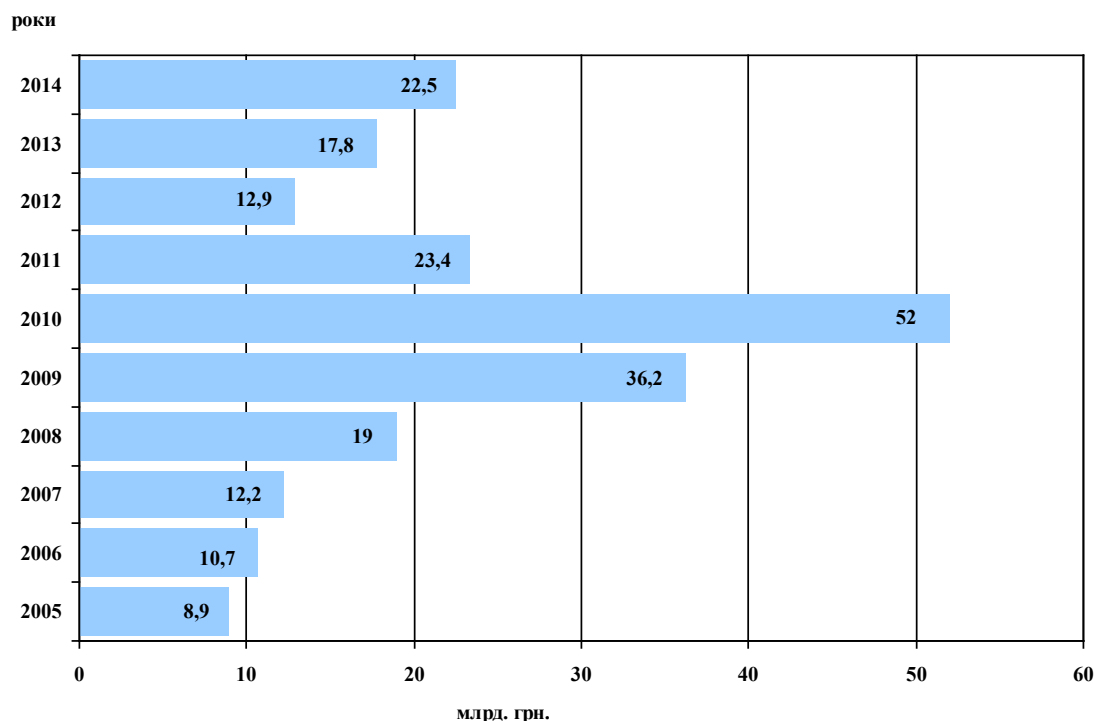
Діаграма 3. Одержувачі звітів, висновків, інформацій, актів та листів за результатами контрольної діяльності, надісланих у 2014 році для відповідного реагування

У ході проведення аудиторами Рахункової палати контрольно-аналітичних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей 116 і 119 Бюджетного кодексу України, порушень бюджетного законодавства (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів, а також порушень і недоліків при адмініструванні доходів державного бюджету на загальну суму **22 млрд. 517 млн. гривень**. З цієї суми:

- незаконне, у тому числі нецільове використання коштів становить **5 млрд. 252,8 млн. грн.**;
- неефективне – **14 млрд. 319 млн. грн.**;
- порушення адміністрування доходів – **2 млрд. 945,2 млн. гривень**.

Діаграма 4. Обсяги виявлених Рахунковою палатою порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порушень та недоліків адміністрування доходів державного бюджету

Аналіз контрольно-аналітичних заходів, проведених упродовж 2014 року, свідчить, що більшість порушень бюджетного законодавства продовжують мати системний характер і повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягами порушень у звітному році були порушення, які умовно можна класифікувати за такими узагальненими видами:

- ◆ планування з порушенням чинного законодавства та за відсутності правових підстав (1 млрд. 506,4 млн. грн.);
- ◆ використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства (869,5 млн. грн.);
- ◆ порушення під час здійснення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти (694,7 млн. грн.);
- ◆ незаконне збільшення обсягів дотацій та субвенцій (583,2 млн. грн.);
- ◆ бюджетні правопорушення, пов'язані з розміщенням та виконанням державного замовлення (502,9 млн. гривень).

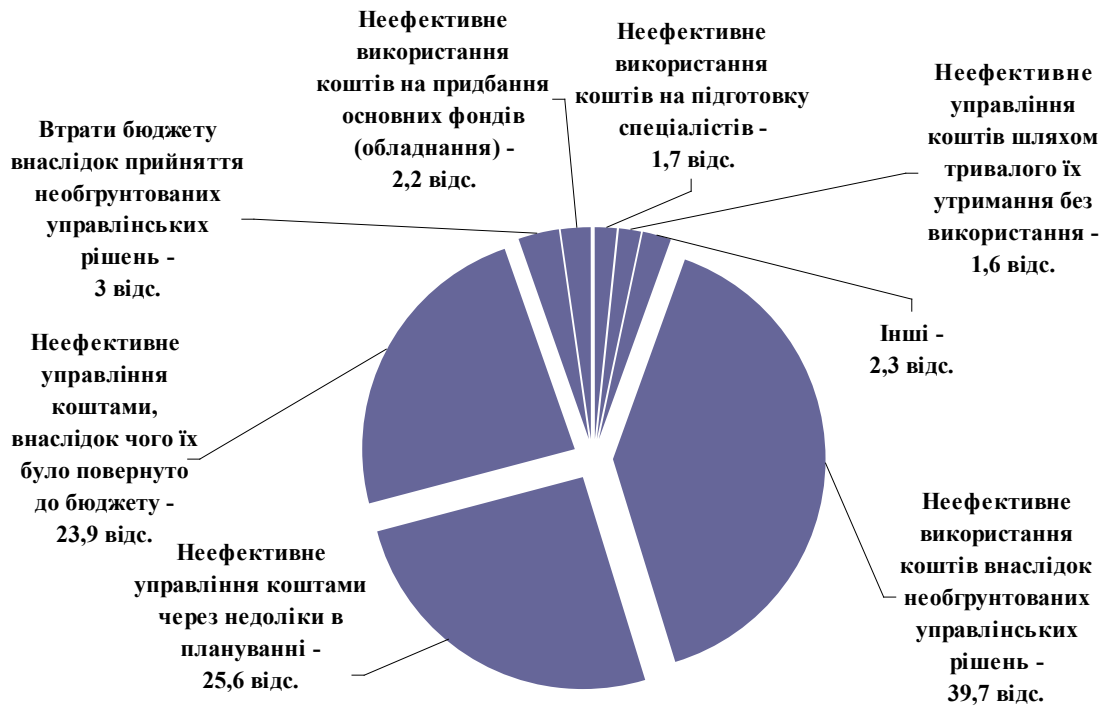
Діаграма 5. Структура виявлених у 2014 році порушень бюджетного законодавства за видами порушень

Найбільш характерними видами **неефективного управління і використання державних коштів** та чисельними за кількістю виявлених випадків, як і в минулому році, були такі:

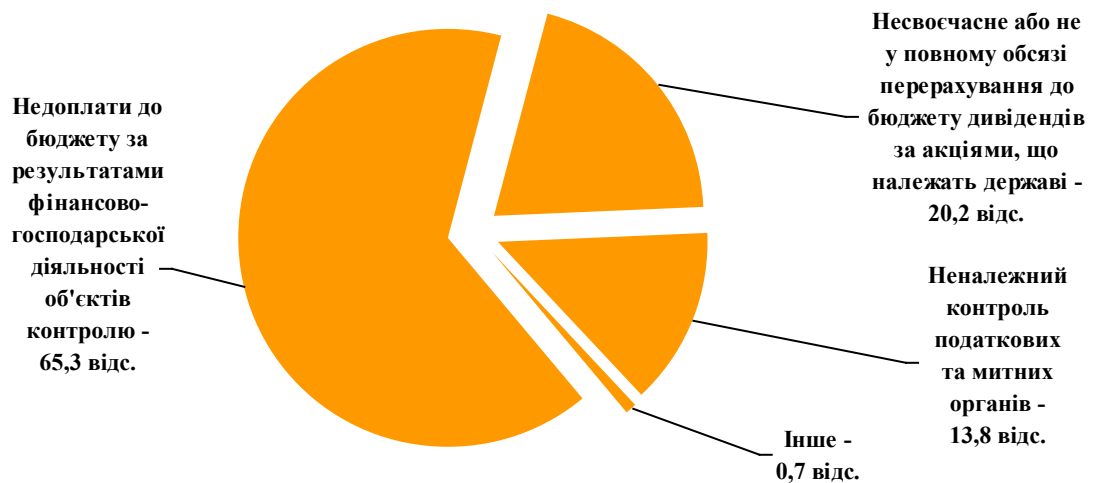
- ◆ неефективне використання коштів внаслідок необґрунтованих управлінських рішень (5 млрд. 678,9 млн. грн.);
- ◆ неефективне управління коштами через недоліки в плануванні (3 млрд. 667,1 млн. грн.);
- ◆ неефективне управління коштами, внаслідок чого їх було повернуто до бюджету (3 млрд. 420,4 млн. грн.);
- ◆ втрати бюджету внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень (429,5 млн. грн.);
- ◆ неефективне використання коштів на придбання основних фондів (обладнання) (311,7 млн. гривень).

Діаграма 6. Структура неефективного управління та використання державних коштів, виявлених у 2014 році за видами порушень

У зв'язку з поверненням Рахунковій палаті повноважень щодо здійснення контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України у 2014 році частина контрольних-аналітичних заходів була зосереджена на дослідженні питань, пов'язаних з наповненням доходної частини державного бюджету.

Діаграма 7. Структура порушень та недоліків у формуванні доходів державного бюджету, виявлених у 2014 році

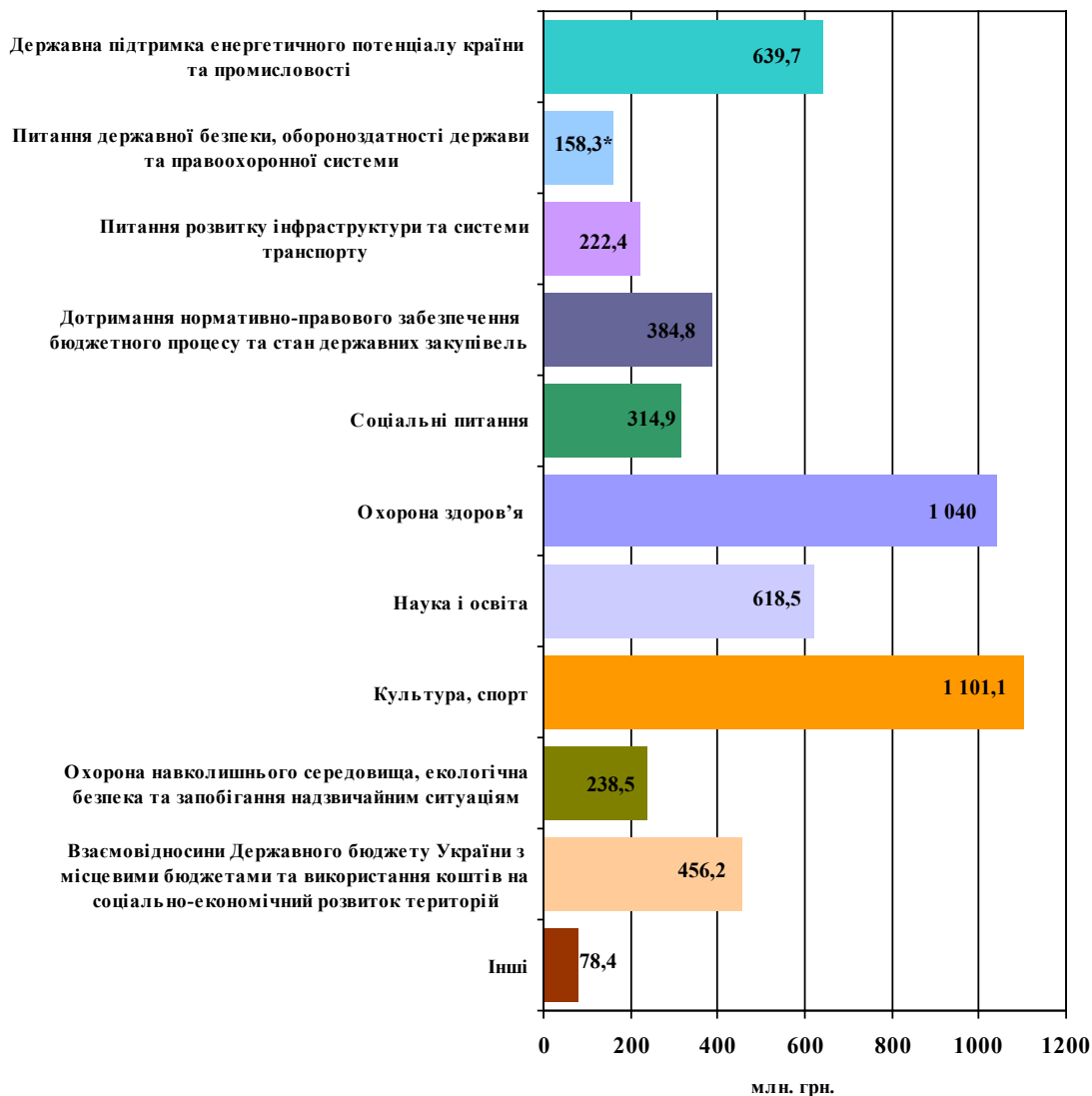

Основними порушеннями та недоліками при адмініструванні доходної частини державного бюджету, виявленими у звітному році, були:

- ◆ недоплати до бюджету за результатами фінансово-господарської діяльності суб'єктів контролю (1 млрд. 922,6 млн. грн.);
- ◆ несвоєчасне або не в повному обсязі перерахування до бюджету дивідендів за акціями, що належать державі (596 млн. грн.);
- ◆ неналежний контроль податкових та митних органів (406 млн. гривень).

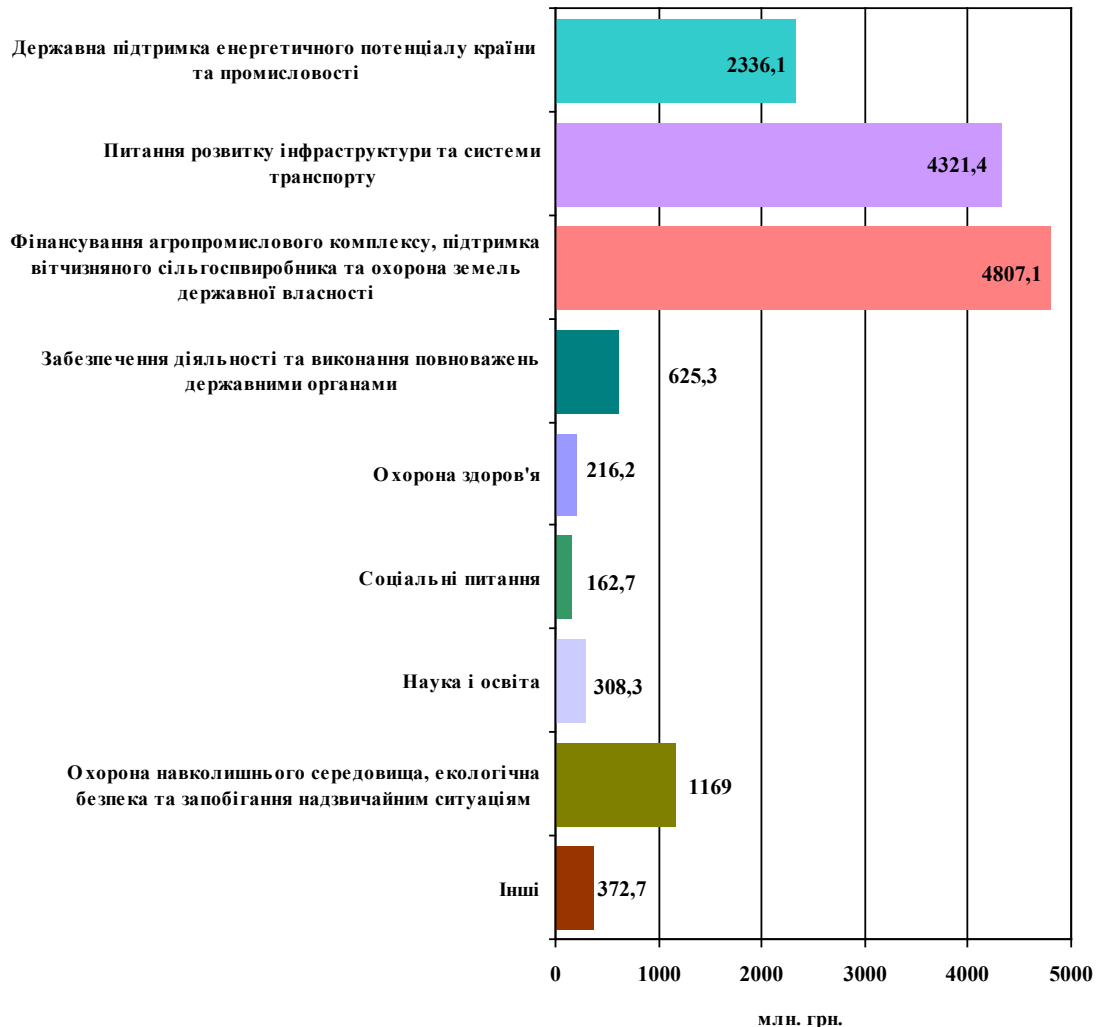
Відповідно до Бюджетного кодексу України, матеріали за результатами проведених у 2014 році контрольно-аналітичних та експертних заходів було згруповано за основними напрямками і сферами використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів. Обсяги виявлених порушень бюджетного законодавства, неефективного управління та використання державних коштів за цими напрямками наведена в наступних діаграмах 8 і 9.

Діаграма 8. Обсяги виявлених у 2014 році бюджетних порушень за напрямками

* Крім аудитів, матеріали яких містять інформацію з обмеженим доступом, що має гриф секретності «таємно» та «цілком таємно».

Діаграма 9. Обсяги виявлених у 2014 році неефективного управління та використання державних коштів за напрямками

1.3.2. Контроль, аналіз та експертиза формування і виконання Державного бюджету України

Відповідно до статей 62 і 110 Бюджетного кодексу України, статей 161 та 162 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», а також статей 2, 6, 7, 22, 27 і 30 Закону України «Про Рахункову палату» проведено аналіз виконання державного бюджету за 2013 рік, перший квартал, перше півріччя і дев'ять місяців 2014 року. Висновки Колегії Рахункової палати за результатами аналізу виконання Державного бюджету України направлено Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, а також роздано народним депутатам України у формі інформаційних бюлетенів.

Колегія Рахункової палати за результатами аналізу виконання Державного бюджету України за 2013 рік дійшла висновку, що для зростання економіки і доходів бюджетів усіх рівнів, а також покращення управління коштами державного бюджету і вдосконалення бюджетного процесу доцільно:

- створити сприятливі умови для розвитку підприємництва, значного зростання як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій, обсягів кредитування, пошуку нових перспективних ринків збуту вітчизняної продукції;
- вирішити проблему повернення суб'єктам підприємницької діяльності заборгованості з відшкодування податку на додану вартість і забезпечити реформування адміністрування податку на додану вартість;
- підвищити відповідальність податкових органів за наявність необґрунтованих переplat податків;
- забезпечити достовірний облік суб'єктів господарювання з часткою державної власності і посилення контролю за дотриманням ними інтересів держави;
- покращити систему управління державним і гарантованим державою боргом за рахунок підвищення інвестиційної спрямованості державних запитань та надання державних гарантій лише на фінансування самокупних інвестиційних проектів загальнодержавного значення, що дасть можливість підвищити ефективність використання залучених коштів;
- внести зміни до статті 23 Бюджетного кодексу України, заборонивши проведення перерозподілу і передачі бюджетних призначень як між програмами, так і головними розпорядниками бюджетних коштів, а також збільшення видатків розвитку за рахунок зменшення інших видатків і навпаки;
- затвердити порядок розподілу державних капітальних видатків між головними розпорядниками бюджетних коштів із визначенням критеріїв такого розподілу за об'єктами і видами робіт;
- дотримуватись вимог частини восьмої статті 23, частини четвертої статті 97 і частини шостої статті 108 Бюджетного кодексу України при збільшенні понад обсяг, затверджений законом про державний бюджет, додаткової дотації на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів;
- реалізувати положення частини третьої статті 94 Бюджетного кодексу України щодо проведення розрахунку загального обсягу фінансових ресурсів за кожним видом видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, на підставі державних соціальних стандартів і нормативів, формування на їх основі обсягів дотації вирівнювання, фінансових нормативів бюджетної забезпеченості;
- зменшити прострочену дебіторську заборгованість за рахунок посилення контролю головних розпорядників за використанням бюджетних коштів, ефективністю управлінських рішень при укладанні і виконанні угод на придбання товарів, робіт та послуг, в яких необхідно чітко вказувати строки виконання зобов'язань з постачання товарів, робіт і послуг, передбачати можливість зміни обсягів закупівлі залежно від зменшення обсягів фінансування, а також застосування штрафних санкцій у разі порушення строків виконання зобов'язань та умов щодо якості (комплектності) товарів, робіт і послуг;
- встановлювати в законі про державний бюджет оборотний залишок бюджетних коштів в абсолютній, а не відносній величині, що дасть можливість контролювати його використання і збереження на кінець року;

- започаткувати програму переходу на надання з бюджету грошової компенсації громадянам за належні їм соціальні пільги;
- порушити перед міжнародними фінансовими організаціями питання списання частини державного боргу;
- розвивати внутрішній ринок державних запозичень із залученням фізичних осіб та інших інвесторів, зокрема страхових компаній, недержавних пенсійних фондів;
- затверджувати Верховною Радою України бюджет Пенсійного фонду.

За результатами **аналізу виконання Державного бюджету України у першому кварталі 2014 року** Колегія Рахункової палати запропонувала:

- встановити термін затвердження Кабінетом Міністрів України переліків бюджетних програм, що потребують нормативно-правового врегулювання використання бюджетних коштів;
- заборонити використання залишків коштів спеціального фонду, що утворилися на початок року, а також власних надходжень бюджетних установ без внесення відповідних змін до закону про державний бюджет;
- ліквідувати знеособлене дотування з бюджету соціальних послуг і запровадити надання адресної допомоги найбільш незахищеним верствам населення;
- прискорити прийняття нормативно-правових актів, що стосуються порядків та умов використання окремих субвенцій, затверджених у державному бюджеті місцевим бюджетам на поточний рік, для забезпечення своєчасного і в повному обсязі проведення відповідних видатків.

За результатами **аналізу виконання Державного бюджету України в першому півріччі 2014 року** Колегія Рахункової палати зазначила, що для покращення управління коштами державного бюджету і вдосконалення бюджетного процесу доцільно:

- внести зміни до бюджетного і податкового законодавства для розширення дохідної бази місцевих бюджетів за рахунок збільшення переліку закріплених за місцевими бюджетами джерел доходів, зокрема загальнодержавних податків і зборів;
- внести зміни до статті 97 Бюджетного кодексу України, якими встановити, що Кабінет Міністрів України не пізніше 30 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України або законом про внесення змін до закону про Державний бюджет України затверджує в разі необхідності зміни до порядків і умов надання субвенцій, які надавалися з державного бюджету місцевим бюджетам у попередніх роках та надання яких передбачено вказаними законами;
- ініціювати для більш ефективного управління наявними ресурсами державного бюджету внесення змін до Бюджетного кодексу і Закону України від 16.01.2014 № 749-VII «Про Державний бюджет України на 2014 рік» з метою зарахування до загального фонду державного бюджету окремих надходжень, які, відповідно до статті 11 закону про державний бюджет на 2014 рік, зараховуються до спеціального фонду, зокрема: збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій купівлі іноземної валюти та судового збору.

Для покращення управління коштами державного бюджету і вдосконалення бюджетного процесу за результатами здійсненого **аналізу виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2014 року** Колегія Рахункової палати запропонувала:

- ініціювати внесення змін до Бюджетного кодексу України з метою оптимізації захищених видатків бюджету;
- посилити контроль головних розпорядників бюджетних коштів за своєчасним поверненням до державного бюджету раніше наданих кредитів з метою недопущення виникнення та/або зростання простроченої заборгованості перед державним бюджетом;
- прискорити внесення змін до податкового і бюджетного законодавства щодо реформування міжбюджетних відносин за рахунок перерозподілу завдань, повноважень та ресурсів на державному, регіональному і місцевому рівнях, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування;
- вжити заходів щодо недопущення перевищення граничної величини співвідношення загального обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, встановленої частиною другою статті 18 Бюджетного кодексу України;
- обмежити законодавчо частку як державного, так і гарантованого державою боргу, номінованого в іноземній валюті.

Рахункова палата, відповідно до частини першої статті 39 Бюджетного кодексу України, частини третьої статті 156 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», пунктів 8 і 9 статі 7 та частини першої статті 27 Закону України «Про Рахункову палату», провела **аналіз та експертизу проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік»**, поданого Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України 22.12.2014. Висновки Колегії Рахункової палати за результатами аналізу та експертизи зазначеного законопроекту направлено Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

За результатами експертизи Колегія Рахункової палати зазначила, що окремі положення проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» не відповідали нормам Бюджетного кодексу України, Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» й іншим законодавчим актам. Зокрема, пунктами 3–6 прикінцевих положень проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» передбачено запровадження на 2015 рік нових і зупинення дії чинних норм окремих законодавчих актів України, що не відповідає частині четвертій статті 153 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 № 1861-VI, відповідно до якої проект закону про Державний бюджет України на наступний рік не може містити положень про зупинення дії чи внесення змін до законів.

Надані до проекту закону про державний бюджет на 2015 рік матеріали не містили окремих прогнозних розрахунків, що не відповідає вимогам Бюджетного кодексу України. У матеріалах відсутні прогноз Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди,

зведений баланс фінансових ресурсів України, інформація про квазіфіскальні операції та оцінку можливого впливу таких операцій на показники бюджету в наступних бюджетних періодах, які, відповідно до частини першої статті 38 Бюджетного кодексу України, подаються разом із проектом закону про Державний бюджет України.

Проект Державного бюджету України на 2015 рік розроблено, виходячи з припущення про сповільнення спаду економіки з 7 відс., очікуваного в 2014 році, до 4,3 відс. за умови, зокрема, завершення військового конфлікту на сході України, вирішення проблеми з поставками газу в Україну за економічно обґрунтованою ціною, отримання донорської допомоги на відбудову територій, зруйнованих внаслідок військового конфлікту на сході країни, реалізації політики Національного банку України, спрямованої на підтримку економічного зростання, інтенсифікації процесів стабілізації фінансової системи країни, проведення структурних реформ і покращення інвестиційного клімату в країні. Таким чином, реалістичність прогнозу залежить від значної кількості чинників, що збільшують ризики того, що він не справдиться.

Розрахунки показників державного бюджету на 2015 рік, згідно з пояснювальною запискою до проекту закону, здійснено, виходячи з обсягу номінального ВВП у сумі 1 720,8 млрд. гривень. Прогнозується, що номінальний ВВП, порівняно з очікуваним у 2014 році обсягом, зросте на 12,8 відсотка. При цьому, згідно з прогнозом, споживчі ціни за 2015 рік зростуть на 13,1 відс., ціни виробників промислової продукції – на 15,2 відсотка. Таким чином зростання номінального ВВП забезпечуватиметься інфляційними чинниками.

Визначені на наступний рік бюджетні параметри ґрунтувалися на прогнозі щодо уповільнення зростання споживчих цін – з 25,3 відс. за 2014 рік до 13,1 відс. за 2015 рік. Ризиками утримання інфляції на прогнозованому рівні є невизначеність обсягів поставок і цін на енергоресурси, що може призвести до подальшого підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги та цін на споживчі товари.

У наступному році прогнозується збереження тенденції до випереджальних темпів зниження імпорту товарів і послуг (на 12,8 відс.) над їх експортом (8,9 відсотка). При цьому прогнозується формування негативного сальдо торговельного балансу в сумі 1,6 млрд. дол. США, що створить ризики нестабільності валютного курсу.

З урахуванням прогнозованого економічного спаду, врахованого при складанні проекту державного бюджету на 2015 рік, запропоноване в законопроекті значне зростання окремих доходів державного бюджету є надто оптимістичним. Обсяги надходжень окремих доходів недостатньо обґрунтовані і не узгоджуються з відповідними прогнозними макропоказниками.

Зростання доходів державного бюджету передбачено за рахунок, насамперед, ухвалення поданих Кабінетом Міністрів України проектів законів щодо внесення змін до Бюджетного і Податкового кодексів та інших законодавчих актів, наслідком чого стане суттєве зростання частки валового внутрішнього продукту, що перерозподіляється через державний бюджет.

Проект державного бюджету на 2015 рік сформований з дефіцитом, на покриття якого передбачено здійснення нових державних запозичень. Крім того, за експертною оцінкою Рахункової палати, заплановані доходи державного бюджету завищені, а отже занижений дефіцит державного бюджету.

Фінансування державного бюджету заплановано здійснити на 94,5 відс. за рахунок боргових джерел (надходження коштів від державних запозичень).

Заплановане в законопроекті перевищення надходжень до державного бюджету від державних запозичень над витратами на погашення державного боргу призведе до подальшого зростання державного боргу і боргового навантаження на бюджет.

За результатами аналізу наданого проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» Колегією Рахункової палати запропоновано:

- встановити обмеження на здійснення державних запозичень і збільшити на відповідну суму граничний обсяг державного боргу;
- зменшити граничний обсяг надання державних гарантій;
- вилучити із тексту законопроекту:

частину другу статті 4, оскільки право затверджувати обсяг і цільове спрямування будь-яких видатків з державного бюджету надано Верховній Раді України, що на практиці реалізується прийняттям закону про державний бюджет та внесенням до нього відповідних змін і доповнень;

статтю 25, якою запропоновано надати право Кабінету Міністрів України без погодження з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету розподіляти і збільшувати видатки за бюджетною програмою «Реалізація заходів з проведення адміністративної реформи», як таку що суперечить статті 95 Конституції України та статті 23 Бюджетного кодексу України, якими визначено, що будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків визначаються виключно законом про Державний бюджет України;

пункт 6 прикінцевих положень законопроекту, оскільки проект закону про державний бюджет не може містити положень про зупинення дії чи внесення змін до законів.

1.3.3. Напрями та сфери використання коштів Державного бюджету України

1.3.3.1. Питання державної безпеки, обороноздатності держави та правоохоронної системи

Питання державної безпеки, обороноздатності держави та правоохоронної системи є пріоритетними для Рахункової палати та постійно перебувають під пильним контролем аудиторів. Особливої актуальності ці питання набули у час необхідності посилення державної безпеки, збереження цілісності держави, а також ведення Україною військових дій на сході країни. Не меншої уваги заслуговують на сьогодні і питання діяльності та реформування правоохоронної системи.

Протягом звітнього року Колегією Рахункової палати було розглянуто і затверджено результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству оборони України на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України, та аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на закупівлю, розробку і модернізацію озброєння та військової техніки, об'єктами яких були Міноборони та його структурні підрозділи* (матеріали зазначених аудитів є інформацією з обмеженим доступом, яка має гриф секретності «таємно» та «цілком таємно» (відповідно до Закону України «Про державну таємницю», «Про інформацію» та постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939).

Про результати здійснених аудитів було поінформовано Верховну Раду України, Президента України та Кабінет Міністрів України. Висновки Колегії Рахункової палати направлено Міністерству оборони України для вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків та до Генеральної прокуратури України для вжиття заходів прокурорського реагування.

Також протягом звітнього року було розглянуто результати *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Державному космічному агентству України на виконання Програми утилізації твердого ракетного палива міжконтинентальних балістичних ракет РС-22* (матеріали якого є інформацією з обмеженим доступом, що має гриф секретності «таємно»). Висновок Колегії Рахункової палати за його результатами було направлено Голові Державного космічного агентства України для вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків, а інформацію – до Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України.

Здійснений у 2014 році *аудит повноти надходження до державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних сил України*, засвідчив, що колишнє керівництво Міністерства оборони України у 2012–2013 роках не забезпечило ефективного управління та розпорядження військовим майном, відчуження військового майна здійснювалося безвідповідально та безконтрольно.

Внаслідок корупційних схем комісійного розпродажу майна на внутрішньому ринку через посередницькі структури приховувалася реальна вартість майна, яке надалі реалізовувалося підприємствами (організаціями) на зовнішньому ринку. При цьому вивільнення великої кількості військового майна Збройних сил України не призвело до суттєвого поповнення доходної частини державного бюджету, а надходження до державного бюджету від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки Збройних сил України за 2012–2013 роки становили 0,5 млрд. грн., або лише 4,9 відс. від вартості запропонованого до реалізації майна – 10,2 млрд. гривень.

Внаслідок відсутності законодавчого та нормативно-правового врегулювання порядку реалізації нерухомого військового майна разом із земельними ділянками, на яких воно розташовано, до державного бюджету не надійшли заплановані у законах України про державний бюджет кошти від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки,

іншого майна у сумі 1,3 млрд. гривень. У 2012 році план надходжень виконано на 20,8 відс., у 2013 році – 36,4 відсотків.

Аудитом виявлені випадки продажу приватним суб'єктам підприємництва боездатної військової техніки та бойової зброї (бронетанкової техніки, бойових вертольотів Мі-24, зенітно-ракетних комплексів, стрілецької зброї і боеприпаси до неї), що створювало ризики загрози національній безпеці держави.

Крім того, затверджені Кабінетом Міністрів України за поданням Міноборони переліки надлишкового військового майна, яке було придатне до використання та перебувало на озброєнні Збройних Сил України, створили ризики його дефіциту та може негативно вплинути на ефективність виконання бойових завдань.

За результатами проведеного аудиту Колегія Рахункової палати запропонувала Кабінету Міністрів України ліквідувати наявні корупційні ризики, нормативно врегулювавши питання реалізації на внутрішньому ринку військового майна, яке має винятково військове призначення та невідкладно переглянути номенклатуру включеного до переліків надлишкового військового майна.

Матеріали щодо корупційних діянь під час реалізації військового майна надіслані до Генеральної прокуратури для вжиття заходів реагування.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Західного територіального квартирно-експлуатаційного управління Міністерства оборони та його структурних підрозділів*, засвідчили, що використання західним ТКЕУ у 2012–2013 роках та I кварталі 2014 року бюджетних коштів, виділених на квартирно-експлуатаційне забезпечення, не сприяло належному утриманню казармено-житлового фонду, об'єктів соціально-культурного призначення, комунальних споруд та інженерних мереж військових містечок.

Видатки Західного ТКЕУ та підпорядкованих йому установ (щорічно понад 350 млн. грн.) були в основному спрямовані не на розвиток та удосконалення інфраструктури військових містечок, а на поточне їх утримання. Зокрема, 80 відс. видатків, виділених на квартирно-експлуатаційне забезпечення, було направлено на утримання особового складу та забезпечення енергоносіями. Фінансування заходів з реконструкції, заміни та модернізації морально та фізично зношеного казармено-житлового фонду, комунальних споруд і мереж, переважна частина якого збудовано у 50–70 роках минулого століття, здійснювалась на рівні 10 відс. до потреби. Така ситуація не сприяла вирішенню проблеми зменшення до рівня експлуатаційної безпеки зношеності будівель, комунальних споруд та інженерних мереж військових містечок.

Під час аудиту встановлено, що через відсутність системного внутрішнього контролю з боку Міністерства оборони України та Головного КЕУ Збройних сил України за діяльністю Західного територіального КЕУ не ефективно витрачено 6,6 млн. грн., з порушенням чинного законодавства – 39,7 млн. гривень.

Внаслідок неналежного виконання Міноборони функцій головного розпорядника коштів, Західне територіальне КЕУ планувало видатки необгрунтовано, у результаті з порушенням бюджетного законодавства було використано 98,1 млн. гривень. Крім того, планування видатків, необхідних для забезпечення в повному обсязі розрахунків за спожиті комунальні послуги та енергоресурси, здійснювалось без урахування об'єктивної потреби установ у бюджетних коштах, що призвело до порушень вимог статті 51 Бюджетного кодексу України.

Під час аудиту також встановлено, що законодавча неврегульованість питання відчуження вивільнених в процесі скорочення чисельності Збройних сил України військових містечок та зволікання Міноборони з прийняттям рішень та реалізацією уже прийнятих рішень щодо подальшого використання цих об'єктів спричиняє неефективне використання інфраструктури військових містечок, більшість з яких перебуває у незадовільному стані та руйнується, що негативно впливає на їх інвестиційну привабливість як потенційних об'єктів продажу та ринкову вартість. Зволікання з вирішенням Міноборони питання подальшого використання інфраструктури вивільнених військових містечок також призводить до додаткових неефективних витрат.

З метою створення належного законодавчого поля, що врегулює питання відчуження земель оборони, Колегія Рахункової палати запропонувала Кабінету Міністрів України ініціювати перед Верховною Радою України питання про внесення змін до Земельного кодексу України, Закону України «Про використання земель оборони» щодо порядку та умов реалізації земель оборони, у цільовому використанні яких немає потреби.

У ході аудиту стану реалізації заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася у 2008 році на території військової частини А0829 у м. Лозова Харківської області, за рахунок коштів державного бюджету встановлено, що Міністерством надзвичайних ситуацій України у 2011–2012 роках, Державною службою України з надзвичайних ситуацій у 2013 році (далі – МНС (ДСНС) України) в цілому було забезпечено задовільний рівень організації і координації виконання завдань Державної цільової екологічної програми ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території військової частини А0829 та здійснено комплекс заходів щодо проведення очищення 247 га технічної території військової частини А0829 і знешкодження вилучених боєприпасів. Разом з тим очищена технічна територія потребувала контрольної перевірки для підтвердження, що вона повністю безпечна, оскільки на час проведення аудиту територія вважалася забрудненою вибухонебезпечними предметами (спостерігалися залишки боєприпасів або їх уламки) і такою, що не пройшла інспекційної перевірки Міністерством оборони України.

Також аудитом встановлено, що звітні дані ДСНС України на адресу Кабінету Міністрів України про виконання заходу Програми щодо обсягів переданих представникам Міноборони безпечних залишків боєприпасів та їх елементів як металобрухт у кількості орієнтовно 26 тис. тонн не підтверджуються відповідними первинними обліковими документами.

При виконанні заходу з ведення обліку безпечних залишків боєприпасів військовою частиною А0829 за 2011–2013 роки на підставі відповідних актів оприбутковано лише 3,1 тис. тонн металобрухту на загальну суму 3,2 млн. грн. проти звітних даних МНС (ДСНС) України: 26 тис. тонн металобрухту передано представникам Міноборони.

При цьому різниця, що становила 22,9 тис. тонн металобрухту закупівельною вартістю більш як 25 млн. грн., була безконтрольно вивезена з території військової частини А0829 через незабезпечення Міноборони виконання вимог нормативно-правових актів щодо обліку вибухобезпечних залишків боєприпасів та їх елементів в кількісному вимірі.

Загалом протягом періоду, що перевірявся, було використано не ефективно 4 млн. грн., а з порушенням чинного законодавства – 2,7 млн. гривень. Крім того, через затримки із проведенням органами Державної казначейської служби платежів МНС (ДСНС) повернуто до державного бюджету 2,5 млн. грн., в результаті чого на дату закінчення державної цільової програми (01.01.2014) зареєстрована кредиторська заборгованість у сумі 1,3 млн. грн. по видатках за паливно-мастильні матеріали, вибухові речовини тощо.

За результатами *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на матеріально-технічне забезпечення органів внутрішніх справ*, Колегія Рахункової палати зробила висновок, що існуюча в МВС система матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ не сприяла раціональному та ефективному використанню бюджетних коштів.

Через невизначеність керівництвом МВС перспектив і пріоритетів її подальшого розвитку, відсутність поточних і перспективних планів оснащення органів внутрішніх справ сучасними видами озброєння і матеріально-технічними ресурсами фінансування потреб у них здійснювалося хаотично, а результативність запроваджених заходів виявилася низькою.

Унаслідок недосконалої системи управління матеріально-технічними ресурсами і необґрунтованих управлінських рішень, які приймалися керівниками МВС України різного рівня, Міністерством у 2013 році було витрачено неефективно 8,2 млн. грн., з порушенням чинного законодавства – 5,4 млн. грн., за 9 місяців 2014 року відповідно – 6,3 та 12,4 млн. гривень.

МВС не були розроблені нормативно-правові акти, які б визначали порядок матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ з використанням існуючої в системі Міністерства інфраструктури логістики.

Запроваджена у МВС система централізованого матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ не тільки не ґрунтувалася на економічно прорахованих показниках, але в ряді випадків призводила до додаткових витрат бюджетних коштів. Зокрема, централізований порядок придбання пального позбавив керівників регіональних органів і підрозділів внутрішніх справ можливості самостійно здійснювати відбір постачальників пального за реальними цінами, які склалися на ринку паливно-мастильних матеріалів України, що дало б змогу зекономити державні кошти. А нераціональний порядок отримання талонів (штрих-карт) змушував керівників терито-

ріальних органів і підрозділів внутрішніх справ щомісяця відряджати своїх представників до м. Києва для їх отримання, що потребувало додаткових матеріальних і фінансових витрат.

Нормативно не було врегульовано питання забезпечення працівників міліції форменим одягом. Розроблені МВС, згідно з пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 № 594 «Про формений одяг працівників міліції», норми забезпечення форменим одягом працівників міліції через непорозуміння МВС і Мінфіну щодо порядку їх застосування не затверджені. Поза увагою керівництва МВС залишалося питання впровадження єдиної технічної політики у частині централізованого оснащення органів внутрішніх справ сучасними видами обладнання та технічними засобами.

Неефективно і нераціонально використовувалися виробничі потужності центральної бази ресурсного забезпечення та її Харківської філії, на утримання яких з державного бюджету було виділено 31,2 млн. гривень.

За відсутності правових підстав, встановлених статтею 17 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», статтями 12 і 14 Закону України «Про міліцію», колишнім керівництвом МВС у січні–лютому 2014 року в Україну були безоплатно ввезені з Російської Федерації не дозволені до використання спеціальні засоби активної оборони на суму 4,5 млн. грн., за розмитнення яких сплачено 1,2 млн. гривень. Із 13406 придбаних спецзасобів виявлено нестачу 1952, що створило ризики їх несанкціонованого використання.

За результатами контрольного заходу Рахункова палата запропонувала керівництву МВС переглянути діючу систему матеріально-технічного забезпечення органів внутрішніх справ, визначити пріоритети її подальшого розвитку, урахувавши реальні потреби у фінансових і матеріально-технічних ресурсах, а також забезпечити ефективне використання існуючої інфраструктури логістики.

1.3.3.2. Функціонування судової системи

Реформування судової системи на сьогодні є одним із першочергових завдань нашої держави. Тому питання ефективності функціонування органів судової влади та здійснення правосуддя перебувають на постійному контролі Рахункової палати.

Протягом року було проведено три аудити, присвячені питанням діяльності органів судової системи:

- аудит стану використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності Конституційного Суду України у 2013 році;
- аудит стану використання бюджетних коштів, виділених Верховному Суду України упродовж 2013 року та I кварталу 2014 року;
- аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених на здійснення правосуддя Вищим господарським судом у 2013 році та 9 місяців 2014 року.

Результати здійснених контрольних заходів засвідчили, що ряд порушень в органах суддівської влади носять системний характер, повторюються з року в рік та спричинені законодавчою неврегульованістю.

Як і в попередні роки, законодавчо не врегульовано проблеми правового режиму використання майна, закріпленого за органами судової влади, і повноваження щодо розпорядження цим майном, внаслідок чого передача матеріальних цінностей органами судової влади з балансу на баланс без порушень чинного законодавства стала неможливою.

Правові основи управління об'єктами державної власності визначено Законом України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності», відповідно до якого суб'єктами управління цими об'єктами є центральні органи виконавчої влади. Проте після прийняття Закону України від 07.07.2010 № 2453 «Про судоустрій і статус суддів» органи судової влади втратили статус центрального органу виконавчої влади. Крім того, цей Закон не наділив їх повноваженнями у сфері управління державним майном.

Отже, відповідно до чинного на час проведення аудитів законодавства органи судової влади не були визначені суб'єктами управління державним майном, на них не поширювалась дія Положення про порядок передачі об'єктів права державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.98 № 1482.

Внаслідок цього під час проведення аудитів було виявлено недоліки в організації бухгалтерського обліку Верховного Суду України при передачі Вищому спеціалізованому суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ матеріальних цінностей, що перебували на балансі Верховного Суду України, та при розрахунках за надані комунальні послуги в приміщеннях Верховного Суду України, що експлуатуються Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних та кримінальних справ. Також встановлено, що Вищий господарський суд України передав місцевим господарським та апеляційним господарським судам комп'ютерної техніки, паперу, інших матеріальних цінностей на загальну суму 0,8 млн. грн. без будь-яких правових підстав.

Існують певні прогалини і у чинному законодавстві, яке стосується оплати праці суддів. Так, статтею 92 Конституції України передбачено, що судоустрій, судочинство та статус суддів визначаються виключно законами України. Основним нормативним актом, що регулює порядок оплати праці суддів, є Закон України від 07.10.2010 № 2453 «Про судоустрій і статус суддів», яким вперше було введено поняття «суддівська винагорода» і визначено її складові (стаття 129). Цей Закон встановлює, що суддівська винагорода, нарахована судді з 01.01.2012 за повний відпрацьований місяць, не може бути меншою, ніж його середній дохід за попередні 12 місяців. Однак Закон не визначає ні поняття «середній дохід судді», ні його складові, ні порядок розрахунку такого доходу. Тобто питання нарахування та виплати суддям винагороди, як і в попередні роки, не врегульоване чинним законодавством. Як наслідок, Верховним Судом України за 2012–2013 роки переплачено суддівської винагороди 12 суддям на суму 0,2 млн. гривень.

Виявлено й інші порушення в оплаті праці суддів. Так, внаслідок несвоечасного припинення відповідними органами влади повноважень шести суддів, яких необхідно було звільнити з посади у зв'язку з досягненням 65 років відповідно до статті 102 зазначеного Закону України від 07.10.2010 № 2453, Вищим господарським судом неефективно використано коштів на оплату суддівської винагороди у сумі 1,5 млн. гривень. Слід зазначити, що Рахункова палата у попередніх контрольно-аналітичних заходах неодноразово наголошувала на якнайшвидшому вирішенні питання звільнення з посад суддів, строк повноважень яких закінчився.

Через відсутність ефективної системи внутрішнього фінансового контролю у перевірених органах судової влади, мали місце недоліки та порушення під час планування та здійснення видатків. Вищим господарським судом України на оплату робіт при проведенні будівництва комплексу адміністративних будівель незаконно здійснено оплату завищеної вартості робіт у сумі 0,3 млн. грн. та неефективно використано 2,5 млн. грн., а через допущені Конституційним Судом України недоліки в бюджетному плануванні при розрахунках потреби в бюджетних коштах в кінці звітного періоду було повернуто до бюджету 1,7 млн. гривень.

Також проведені аудити засвідчили порушення Закону України від 05.07.94 № 80/94-ВР «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» Верховним Судом України та Вищим господарським судом України – не впроваджено комплексну систему захисту інформації інформаційних мереж, а Конституційним Судом України не забезпечено отримання атестату відповідності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, що створювало ризики для безпеки даних та ефективності функціонування інформаційних мереж зазначених судів.

На основі матеріалів перевірок Колегією Рахункової палати було рекомендовано Верховній Раді України внести зміни до Закону України від 07.10.2010 № 2453 «Про судоустрій і статус суддів» та Закону України від 21.09.2006 № 185 «Про управління об'єктами державної власності» у частині визначення повноважень органів судової влади щодо управління об'єктами державної власності, визначення порядку і умов виплати суддівської винагороди суддям та визначення складових середнього доходу судді.

1.3.3.3. Державна підтримка енергетичного потенціалу країни та промисловості

Питання розвитку енергетичного потенціалу України та промисловості на сьогоднішній день є одними з найважливіших не лише тому, що енергетика та промисловість – базові галузі, рівень розвитку яких має вирішальний вплив на стан економіки, але і тому, що від вирішення стратегічних питань у цих галузях залежить енергетична та промислова незалежність нашої країни.

Як і у попередні роки питання державної підтримки енергетичного потенціалу та промисловості перебували під пильним контролем Рахункової палати. Протягом року було проведено шість контрольних заходів, за резуль-

татами яких встановлено ряд системних порушень, а також використання бюджетних коштів з порушеннями чинного законодавства на загальну суму 639,7 млн. грн., неефективно – 2 млрд. 336 млн. гривень.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на підтримку впровадження Енергетичної стратегії України на період до 2030 року*, було встановлено, що Міністерством у 2011–2013 роках під час реалізації бюджетної програми за КПКВК 1101660 «Підтримка впровадження Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» (далі – Енергетична стратегія) допускались численні прорахунки та недоліки, які призвели до неефективного управління бюджетними коштами, а в окремих випадках – до їх неефективного використання.

Також встановлено, що системні порушення вимог чинного законодавства допускалися Міненерговугіллям ще при плануванні видатків за цією програмою. Зокрема, складання, затвердження паспорту бюджетної програми відбувалося з порушенням термінів та із застосуванням показників, які не давали можливості здійснити реальну оцінку ефективності виконання бюджетної програми і не відображали ступінь досягнення поставленої мети.

Загалом за відсутності належного контролю з боку Міненерговугілля одержувачем бюджетних коштів ДП НЕК «Укренерго» із загального обсягу видатків 400,6 млн. грн. у цей період використано неефективно 181,6 млн. грн. (45,3 відс.) на придбання обладнання, яке планувалося встановити у 2011–2013 роках і яке на час завершення аудиту не було змонтоване та перебувало на складі.

Також ДП НЕК «Укренерго» не використало розподілені Міненерговугіллям у 2011–2013 роках кошти – 100,2 млн. грн. (4,4 млн. грн. – 2011 рік, 95,8 млн. грн. – 2013 рік), які в подальшому були повернені до Державного бюджету України, що свідчить про неефективне управління ними.

Впровадження Енергетичної стратегії у 2011–2013 роках здійснювалось за рахунок коштів Європейського Союзу, наданих на безповоротній і безоплатній основі в рамках угоди про фінансування програми «Підтримка впровадження енергетичної стратегії України». Всього згідно із цією угодою Україною було отримано 87 млн. євро, або 1227,4 млн. грн., з яких 82 млн. євро – бюджетна підтримка; 5 млн. євро – технічна допомога на впровадження підтримки. Із зазначеної суми безпосередньо на реалізацію заходів Енергетичної стратегії Міненерговугілля отримало лише 682,4 млн. гривень. Решта коштів до Міненерговугілля не надходила.

Енергетична стратегія передбачала розвиток усіх секторів паливно-енергетичного комплексу: розвиток інфраструктури транспортування газу та нафти, реструктуризацію шахт, посилення ядерної безпеки, збільшення стратегічних запасів нафти тощо. Проте у 2011–2013 роках кошти спрямовувались державним підприємствам ДП НЕК «Укренерго» та ПАТ «Укргідроенерго» на виконання двох заходів: «Добудова першої черги Дністровської ГАЕС (три гідроагрегати)» та «Будівництво повітряної лінії 750 кВ Запорізька АЕС – Каховська з підстанцією 750/330 кВ «Каховська». Слід зазначити, що ці державні підприємства були ста-

більшою прибутковими і рентабельними і не потребували додаткового фінансування для реалізації заходів. Крім того, реалізація цих заходів була також передбачена двома іншими державними програмами, що аж ніяк не причетні ні до розвитку магістральних мереж електропередачі, ні до розвитку гідроенергетики. Як результат, показники виконання заходів містили суперечливі відомості, що в свою чергу ускладнювало контроль за ефективним використанням бюджетних коштів за КПКВК 1101660.

Реалізація бюджетної програми за цією КПКВК у 2011–2013 роках відбувалася в умовах недосконалого нормативно-правового забезпечення, у тому числі неврегульованості питання щодо технологічних особливостей функціонування гідроакумулюючих електростанцій в частині стабілізації об'єднаної енергосистеми країни.

З урахуванням зазначеного Колегія Рахункової палати вважала за доцільне запропонувати Кабінету Міністрів України:

- забезпечити фінансування заходів Енергетичної стратегії до 2030 року в повному обсязі, як це було передбачено угодою про фінансування Європейським Союзом програми «Підтримка впровадження енергетичної стратегії України»;

- прискорити прийняття нової редакції оновленої Енергетичної стратегії та вжити дієвих заходів щодо створення умов для її реалізації;

- удосконалити нормативно-правове забезпечення для врегулювання питань технологічних особливостей функціонування гідроакумулюючих електростанцій в частині стабілізації об'єднаної енергосистеми країни та подати на затвердження на законодавчому рівні;

- зобов'язати Міненерговугілля при формуванні бюджетної програми направляти бюджетні кошти на розвиток тих секторів паливно-енергетичного комплексу, які передбачені Енергетичною стратегією до 2030 року.

Системні прорахунки та недоліки встановлено також і під час *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на будівництво Дністровської ГАЕС.*

Міненерговугілля як відповідальний центральний орган виконавчої влади та головний розпорядник бюджетних коштів за напрямом будівництва Дністровської ГАЕС не забезпечило повноти та своєчасності виконання визначених завдань і досягнення за рахунок виділених бюджетних коштів очікуваних економічних та соціальних результатів. Терміни завершення будівництва постійно переносилися, що призводило до затримки введення об'єкта в експлуатацію, збільшення загальної вартості будівництва та додаткового навантаження на Державний бюджет України.

Початково визначений проектом десятирічний термін будівництва перевищено утричі, однак навіть першої черги гідроакумулюючої станції у складі трьох гідроагрегатів не введено в експлуатацію. Станом на 01.09.2014 у промислову експлуатацію було введено лише один гідроагрегат з трьох, передбачених проектом першої черги будівництва Дністровської ГАЕС. При цьому запланована вартість будівництва першої черги Дністровської ГАЕС з 2006 року зросла втричі – з 3,5 до 10,9 млрд. гривень.

Будівництво першої черги Дністровської ГАЕС у складі трьох гідроагрегатів відбувалось в умовах недосконалого нормативно-правового забезпечення. Поняття «ГАЕС» та технологічні особливості їх функціонування не визначено жодним законодавчим актом.

Для забезпечення функціонування ГАЕС, які фактично надають специфічні види послуг – оперативне регулювання потужності в об'єднаній енергетичній системі України, використовується нормативно-правова база, визначена для генеруючих гідроелектростанцій, без урахування технологічних особливостей ГАЕС. Крім того, законодавством не запроваджено економічно обґрунтованих методів стимулювання розвитку гідроакумуючих станцій як самостійних суб'єктів господарювання.

При цьому Міненерговугілля не ініціювало розгляду питань впорядкування діяльності ГАЕС шляхом внесення відповідних змін до чинних нормативно-правових актів.

Передбачена відповідними рішеннями НКРЕ система тарифоутворення на електричну енергію ГЕС і ГАЕС не вирішувала питання покриття затрат ГАЕС на вироблення послуг зі стабілізації енергетичного ринку та фактично призводила до збиткової діяльності ГАЕС.

Крім того, Міненерговугілля не розробило та не подало на затвердження до Кабінету Міністрів України єдину державну цільову програму розвитку гідроенергетики.

Також аудитом встановлено, що протягом 2011–2013 років та у I півріччі 2014 року Міненерговугілля не забезпечило належного рівня фінансування будівництва Дністровської ГАЕС за рахунок коштів з інших джерел, крім державного бюджету, показники яких були затвержені титулами будови. Завдання з надходження на будівництво коштів з інших джерел (власні кошти ПАТ «Укргідроенерго», зовнішні запозичення) у 2011 році виконано на 19,4 відс., у 2012 році – на 54,3 відс., у 2013 році – на 55,2 відс., у I півріччі 2014 року – на 11,4 відсотка. Постійне та систематичне невиконання завдань із залучення коштів з інших джерел призвело до необхідності компенсації цих витрат за рахунок бюджетних коштів і додаткового навантаження на державний бюджет.

За результатами проведеного аудиту Рахунковою палатою було запропоновано Міністерству енергетики та вугільної промисловості України розробити та подати на затвердження Кабінету Міністрів України єдину державну цільову програму розвитку гідроенергетики.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на будівництво та реконструкцію ліній електропередач, встановлено, що Міненерговугілля та ДП «НЕК «Укренерго» у період 2011–2013 рр. та I півріччі 2014 року не забезпечили виконання урядових рішень щодо ефективного розвитку мережі магістральних ЛЕП, що в кінцевому результаті стало однією з основних причин віяльних відключень електроенергії в Україні.

Як показав аудит, повноцінному використанню наявного в Україні потенціалу виробництва електроенергії перешкоджає відсутність достатньої кількості високовольтних ліній електропередач, призначених для транспор-

тування електроенергії до споживача. Внаслідок цього вітчизняні АЕС працюють в середньому на 65–70 відсотків від планової потужності.

Проектні рішення щодо будівництва і реконструкції вітчизняної мережі магістральних ЛЕП з року в рік не виконуються. Недобудована ЛЕП «750 кВ Рівненська АЕС-Київська», призначенням якої було забезпечення видачі потужності двох нових енергоблоків Рівненської та Хмельницької АЕС через систему ЛЕП в Об'єднану енергетичну систему України. Так само вже понад 24 роки триває будівництво високовольтної ЛЕП «750 кВ Запорізька АЕС-Каховська». На час проведення аудиту цей проект було виконано лише на 14,8 відсотка.

Однак, незважаючи на те, що на будівництво цих ЛЕП лише за останні три роки витрачено понад 1,1 млрд. грн., економічний ефект від використання цих коштів відсутній.

У результаті через недостатню пропускну спроможність існуючих ЛЕП три ядерні енергоблоки (два на Рівненській та Хмельницькій АЕС та один на Запорізькій АЕС) не використовувались на повну потужність.

Зрив реалізації зазначених проектів ставить під загрозу енергетичну безпеку України та виконання нею міжнародних зобов'язань, визначених Енергетичною хартією Європи.

Заходи з будівництва та реконструкції ЛЕП в Україні в охопленій аудиторією період здійснювалися в умовах недостатнього нормативно-правового забезпечення. Зокрема, в порушення вимог Закону України «Про електроенергетику» Міненерговугілля не розроблено державної програми перспективного розвитку Об'єднаної енергетичної системи України.

Підставою для виділення бюджетних коштів на будівництво та реконструкцію ЛЕП у цей період були Державна програма розвитку внутрішнього виробництва і Державна програма активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки, при підготовці яких було допущено порушення чинного законодавства.

Крім того, Міненерговугілля не виконало рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами проведеного у 2010 році аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству палива та енергетики України на будівництво ЛЕП. Як наслідок, порушення і недоліки набули системного характеру, що не сприяло поліпшенню ситуації щодо ефективного та законного використання коштів державного бюджету у цій сфері.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на компенсацію Національній акціонерній компанії «Нафтогаз України» різниці між цінами закупівлі імпортованого природного газу та його реалізації суб'єктам господарювання для виробництва теплової енергії, яка споживається населенням, засвідчили, що виділення НАК «Нафтогаз України» у 2012 році коштів з державного бюджету в обсязі 3,9 млрд. грн. на компенсацію різниці між цінами не вирішило проблеми підвищення ефективності діяльності НАК «Нафтогаз України» та збалансування її фінансового стану. З 2012 року окреслилася тенденція до погіршення фінансового стану компанії. На кінець 2012 року збитки НАК «Нафтогаз України» становили 9,3 млрд. гривень.

Чинними законами України не визначено джерел формування ресурсу газу для суб'єктів господарювання для виробництва теплової енергії населенню, а також не передбачено надання зазначеної компенсації. Також у 2012 році планування видатків на компенсацію здійснювалося в умовах невизначеності законодавством джерел надходжень до державного бюджету на її проведення.

Затвердження бюджетних призначень у 2012 році на компенсацію НАК «Нафтогаз України» різниці у цінах закупівлі та реалізації природного газу на виробництво теплової енергії населенню здійснювалось в умовах недосконалого нормативно-правового забезпечення. Зокрема, регулювання відносин між НАК «Нафтогаз України» та підприємствами теплоенергетики тільки урядовими актами не узгоджувалось із Законом України «Про нафту і газ», оскільки обмежувало повноваження Уряду реалізацією державної політики в нафтогазовій галузі та здійсненням управління нею.

Міненерговугілля та НАК «Нафтогаз України» не забезпечували ефективного і достовірного планування обсягу газу для потреб підприємств теплоенергетики та контролю за його використанням. Контроль з боку Міненерговугілля за діяльністю НАК «Нафтогаз України» щодо обґрунтованого планування потреби в бюджетних коштах на компенсацію в охопленій аудиторією період не здійснювався. Крім того, Міністерством не було проведено жодного контрольного-аналітичного заходу із зазначених питань.

Міненерговугілля як уповноваженим Урядом органом з управління корпоративними правами держави щодо НАК «Нафтогаз України» та НАК «Нафтогаз України» як оператором Єдиної газотранспортної системи України не було запроваджено ефективного розподілу ресурсів газу власного видобутку для зменшення різниці між цінами закупівлі газу та його реалізації підприємствам теплоенергетики на виробництво теплової енергії населенню.

Кабінетом Міністрів України, Міненерговугілля (Мінпаливенерго) та НАК «Нафтогаз України» не забезпечено виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту. Як наслідок, окремі з порушень набули сталого, системного характеру. Зокрема, до часу проведення аудиту ревізійна комісія компанії та її спостережна рада на своїх засіданнях не розглядала річні звіти щодо діяльності НАК «Нафтогаз України». Окремі рішення приймалися без належного узгодження з Міненерговугілля, до сфери управління якого входить НАК «Нафтогаз України». У 2012 році фінансова (казначейська) звітність про використання коштів державного бюджету до Міненерговугілля не подавалась. Фактично Міненерговугілля не застосовував наявні у нього важелі впливу до НАК «Нафтогаз України» при здійсненні управління корпоративними правами держави щодо компанії.

Зазначене не сприяло удосконаленню стану справ щодо використання бюджетних коштів на компенсацію Компанії з державного бюджету різниці між цінами закупівлі імпортованого газу та його реалізації підприємствам теплоенергетики.

Вітчизняна авіаційна промисловість належить до пріоритетних галузей економіки України, а її стабільний розвиток та конкурентоспроможність у сучасних умовах неможливі без системної та послідовної, зокрема і фінансової, державної підтримки. Проте темпи реформування галузі на засадах ринкової економіки не відповідають вимогам часу. Як наслідок, ситуація у галузі загострюється, а фінансовий стан підприємств погіршується. Повномасштабне серійне виробництво літаків відсутнє, а серійні літакобудівні заводи збиткові.

Як засвідчили результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на державну підтримку розвитку авіаційної промисловості*, у 2011–2013 роках Державним агентством України з управління державними корпоративними правами та майном (з 2013 року – Мінпромполітики), Харківським державним авіаційним виробничим підприємством і ДП «Антонов» не було забезпечено ефективного та результативного виконання заходів державної підтримки виробництва авіаційної техніки і реалізації інвестиційних проектів на будівництво літаків, на які залучалися кредитні кошти, а також надавалися державні гарантії щодо повернення цих коштів.

У 2011–2012 роках бюджетні асигнування Державному агентству України з управління державними корпоративними правами та майном на розвиток авіаційної промисловості виділялися у недостатніх обсягах, через що підприємства галузі не мали можливості ефективно їх використати. У 2013 році бюджетні видатки на розвиток авіаційної промисловості не виділялися взагалі.

Нормативно-правова база з питань регулювання літакобудівної галузі була недосконалою і недостатньою для забезпечення сталого розвитку галузі. Більше чотирьох років відповідальними центральними органами виконавчої влади (Мінпромполітики, Агентством держмайна, Мінекономрозвитку) не було забезпечено розробки та затвердження Державної цільової комплексної науково-технічної програми розвитку авіаційної промисловості України на період до 2020 року. На час проведення аудиту зазначеними центральними органами виконавчої влади була проведена робота лише щодо розробки концепції зазначеної державної програми, яка також не була затверджена. Отже, рекомендації Рахункової палати щодо розробки проекту Державної цільової комплексної науково-технічної програми розвитку авіаційної промисловості України на період до 2020 року, надані за результатами попереднього аудиту, залишилися невиконаними – програма остаточно не розроблена та не затверджена.

Окремі питання розвитку авіаційної галузі фрагментарно включаються до інших державних програм. У той же час заходи, визначені у цих державних програмах, належним чином не виконувались.

На стан справ у галузі також негативно впливала часта зміна державного органу управління майном державних авіабудівних підприємств, що знижувало дієвість державного контролю. Крім того, реальна державна координація діяльності підприємств авіабудівної галузі між державними органами влади була відсутня.

Процес планування Агентством держмайна видатків державного бюджету на розвиток авіаційної промисловості не був системним і належним чином не обґрунтовувався.

У 2011–2012 роках потреба в бюджетному фінансуванні заходів на державну підтримку розвитку авіаційної промисловості, яка визначалася Агентством держмайна, задовольнялася лише на 38,2 відсотка. При цьому кошти державного бюджету в сумі 738,8 млн. грн. (КПКВК 2601520) використовувалися Харківським державним авіаційним виробничим підприємством (625,4 млн. грн.) і ДП «Антонов» (113,4 млн. грн.) лише на погашення поточних зобов'язань перед кредиторами і на сплату купонного доходу за власними облігаціями. На розвиток виробництва та збільшення обсягів виробленої продукції бюджетні кошти не виділялися.

Враховуючи результати проведеного аудиту було рекомендовано Кабінету Міністрів України схвалити Концепцію Державної цільової науково-технічної програми розвитку авіаційної промисловості України на період до 2020 року.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виконання заходів з реалізації Державної цільової екологічної програми приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» засвідчили, що у 2011–2013 роках Міністерством енергетики та вугільної промисловості України і державним підприємством «Бар'єр» не було забезпечено ефективного та результативного виконання заходів зазначеної Державної цільової екологічної програми.

Головна мета Державної програми – ліквідація негативних екологічних наслідків діяльності ВО «Придніпровський хімічний завод» з приведення небезпечних уранових об'єктів в екологічно безпечний стан та забезпечення захисту населення і навколишнього природного середовища від шкідливого впливу іонізуючого випромінювання – не була досягнута.

Незважаючи на те, що на завершальному етапі її реалізації ДП «Бар'єр» було використано 22,8 млн. грн. та виконано 34 із 43 визначених заходів, дезактивацію забрудненої території не було здійснено.

Нормативно-правове забезпечення використання коштів державного бюджету на виконання заходів Державної програми було недосконалим. Нові правила ліквідації, консервації і перепрофілювання підприємств з видобування та переробки радіоактивних руд на час проведення аудиту відсутні, а попередні були затверджені ще у 1991 році і не адаптовані до вимог МАГАТЕ.

Аудитом також встановлено, що в умовах обмеженого фінансування заходів Програми у 2011–2013 роках (69,4 відс. від обсягів, визначених нею) та за відсутності контролю з боку Міненерговугілля як державного замовника, організатора та відповідального виконавця Програми, ДП «Бар'єр» допущено розпорошення бюджетних коштів на неперіоритетні заходи, результати яких не були реалізовані під час здійснення реабілітаційних заходів на уранових об'єктах.

Водночас на організацію діяльності ДП «Бар'єр» у 2011–2013 роках використано 15,6 млн. грн., що в 1,7 раза перевищило обсяги, визначені Програмою. При цьому в 2013 році Підприємство заходи Програми практично не здійснювало.

Частина проблемних питань, пов'язаних з реалізацією програмних заходів, обумовлена незадовільним станом виконання Міненерговугілля рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту та невиконанням відповідних заходів реагування щодо усунення виявлених недоліків і порушень.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати вважає за доцільне рекомендувати Кабінету Міністрів України при розгляді проекту нової Державної програми щодо забезпечення приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання «Придніпровський хімічний завод» визначити першочергові невідкладні реабілітаційні заходи, спрямовані на зменшення негативного техногенного навантаження на навколишнє природне середовище, з метою мінімізації впливу забруднених об'єктів та територій на довкілля і здоров'я мешканців прилеглих населених пунктів.

Незабезпечення комплектності шахт засобами індивідуального захисту і засобами пожежогасіння, невиконання комплексу заходів, спрямованих на попередження аварій і покращення підготовленості шахт до ліквідації аварій, створює передумови та загрози неможливості ліквідації аварій в первинний момент, що в подальшому призводить до їх розвитку і значного збільшення матеріальних збитків і людських втрат, а також призводить до зростання витрат на ліквідацію аварій. Такий висновок зроблено за результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на проведення гірничорятувальних заходів і заходів з охорони праці та підвищення безпеки на вугледобувних підприємствах Львівської та Волинської областей.*

Фінансування гірничорятувальних заходів і заходів з охорони праці здійснювалося в недостатніх обсягах і постійно зменшувалось (з 65 відс. від потреби в бюджетних коштах у 2012 році до 45,3 відс. у 2014 році), внаслідок чого оновлення і модернізація обладнання фактично не відбувались, на вугледобувних підприємствах відсутні в достатній кількості засоби індивідуального та колективного захисту, що призводило до загрози зростання рівня виробничого травматизму та профзахворювань.

У 2012–2014 роках за наявності незадоволеної потреби у коштах на проведення гірничорятувальних заходів і заходів з охорони праці та підвищення техніки безпеки на вугледобувних підприємствах, невикористання в повному обсязі виділених обмежених бюджетних ресурсів на цю мету через повернення невикористаних коштів до державного бюджету в сумі майже 11 млн. грн., а також не спрямування визначених законодавством обсягів коштів в сумі понад 48 млн. грн. (від реалізації вугільної продукції, надходжень державної підтримки на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції та фонду оплати праці за попередній рік), придбання засобів індивідуального захисту на суму 282,1 тис. грн.,

потреба в яких була відсутня, створило умови до невиконання усіх планових заходів з охорони праці та підвищення техніки безпеки, не забезпечення підвищення рівня готовності гірничорядувальних підрозділів.

Крім того, кошти державного бюджету у 2012–2014 роках, які виділялися на проведення гірничорядувальних заходів, спрямовувалися на виплату заробітної плати (від 76 до 86 відс. від обсягу надходжень), а не на оновлення і модернізацію гірничорядувального обладнання та устаткування. У результаті передбачений табелем оснащення рівень спорядження служби гірничорядувальним обладнанням не був забезпечений: у 2012 році – на 13,9 млн. грн., у 2013 році – на 13,1 млн. тис. грн. та у 2014 році – на 6,9 млн. гривень.

1.3.3.4. Питання розвитку інфраструктури та системи транспорту

Проведений аналіз реалізації інфраструктурних проектів у сфері транспорту засвідчив, що транспортний потенціал України, яка має досить розгалужену транспортну систему, не використовується належним чином, а реалізація інфраструктурних проектів у сфері транспорту, затверджених розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 28.11.2011 № 1329-р і від 01.08.2013 № 563-р, виявилася неефективною і не покращила ситуації у цій сфері. Більшість із затверджених Урядом проектів не мали загальнодержавного значення, а носили вузькогалузевий та регіональний характер.

Жоден із семи проектів, які мали бути завершені у 2012–2013 роках, не виконано, терміни їх реалізації зірвано. Виконання інших проектів, термін завершення яких ще не настав, теж під загрозою зриву. Частина проектів із переліку «заморожені» через нестабільну політичну та економічну ситуацію в країні, зокрема в АР Крим. Значна кількість інфраструктурних проектів на час здійснення аналізу втратила свою актуальність.

Нормативний документ, який би регулював формування переліку інфраструктурних проектів і містив вимоги до їх змісту, порядку їх подання, розгляду й оцінки, на час здійснення аналізу був відсутній. Питання відбору інфраструктурних проектів та визначення їх пріоритетності залишаються не врегульованими, що призвело до суб'єктивного і необґрунтованого формування переліків без урахування потреб держави.

Урядом не було запроваджено звітності про стан реалізації включених до переліків проектів. Як наслідок, узагальнена звітність про стан їх виконання у Мінінфраструктури відсутня, відповідно, контроль за їх виконанням втрачено.

Крім того, Міністерство не здійснювало контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних і державних коштів на реалізацію проектів їх безпосередніми ініціаторами (Укравтодор, Укрзалізниця, морські торговельні порти, державні підприємства «Украерорух», «Міжнародний аеропорт «Бориспіль», «Адміністрація морських портів»). Загалом встановлено неефективне використання коштів внаслідок необґрунтованих управлінських рішень, пов'язаних з реалізацією інфраструктурних проектів у сфері транспорту, на загальну суму понад 3 млрд. гривень.

Механізм державно-приватного партнерства (концесії) у сфері розвитку автодоріг не дає позитивних результатів уже 15 років. Так, строк будівництва нової концесійної автодороги Львів-Краковець було перевищено утричі, а вартість будівництва зросла у 9,5 раза і не є остаточною. Станом на 01.06.2014 проект «Будівництво автомобільної дороги Львів-Краковець» фактично не був реалізований. Його готовність становила лише 2,1 відс. від затвердженої кошторисної вартості.

За відсутності обґрунтувань з боку Укравтодору, проект «Будівництво автомобільної дороги Одеса-Рені», що має загальнодержавне значення, у 2013 році виключено із Переліку інфраструктурних проектів у сфері транспорту. Фінансування проекту саме з боку держави у 2012–2013 роках не проводилося.

Встановлені терміни реалізації концесійного проекту будівництва автомобільної дороги від кордону з Росією (КПП Щербаківка) до автодороги Київ-Харків не дотримано. Виконано лише частину проектних робіт, інші роботи не розпочиналися.

Фактично припинено спорудження мостового переходу через р. Південний Буг у м. Миколаєві.

Проект «Будівництво та реконструкція ділянок автомобільної дороги в обхід м. Дніпропетровська (друга черга)», який мав бути завершений у 2013 році, станом на 01.06.2014 було виконано лише на 58,5 відсотка. Водночас припинення будівництва другої черги обходу м. Дніпропетровська призводило до руйнації вже збудованої частини дороги, а обмеженість та нестабільність фінансування, відсутність остаточного проекту, невирішення питань землевідведення та відселення мешканців зумовлювало необхідність припинення реалізації третьої та четвертої черг обходу.

Відсутність автотранспортної магістралі через р. Дніпро в м. Запоріжжі продовжує негативно впливати на соціально-економічний та екологічний стан міста Запоріжжя. Передача об'єкта з комунальної до державної власності не вплинула на його вчасне завершення. За 10 років було побудовано лише 48 відс. магістралі.

Інфраструктурний проект «Поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до м. Києва» на час проведення контрольного заходу перебував в активній стадії реалізації. Проте кошти за проектом (як кредитні, так і бюджетні) на нове будівництво та реконструкцію автодоріг не спрямовувались, а використовувались лише на капремонт і покращення окремих автошляхів.

Не забезпечено і передбачені планами реалізації обсяги фінансування будівництва нового двоколісного Бескидського тунелю. За 10 років виконано лише 25,7 відс. від вартості проекту. Діючий тунель знаходиться в аварійному стані. У разі виходу його з ладу Україна може втратити 60 відс. обсягів перевезень у напрямку західного кордону, а це значні валютні збитки.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на управління та медичне обслуговування у сфері авіаційного транспорту засвідчили, що Міністерство інфраструктури України як головний розпорядник коштів державного бюджету, виділених Державній

авіаційній службі України на керівництво і управління у сфері авіаційного транспорту, медичне обслуговування й сертифікацію льотно-диспетчерського складу працівників авіаційного транспорту, у 2012–2013 роках та I півріччі 2014 року неповною мірою забезпечувало належний контроль за ефективним та законним їх використанням. Загалом з порушенням чинного законодавства Міністерством інфраструктури України та Державною авіаційною службою України було використано 18,4 млн. грн., та 5,4 млн. грн. – неефективно. Крім того, Державний бюджет України у 2012–2013 роках недоотримав 804,6 тис. грн., оскільки розмір збору за утримання осіб, які проходили сертифікацію та перебували на лікуванні у стаціонарі державної установи «Державний авіаційний медичний центр цивільної авіації України», не коригувався.

Мінінфраструктури як головний орган у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики та Державіаслужба як уповноважений орган у сфері цивільної авіації не забезпечили належного нормативно-правового врегулювання у сферах авіаційного транспорту та використання повітряного простору України. Відсутній єдиний програмний документ, який би визначав пріоритетні напрями та стратегію розвитку авіаційного транспорту. В порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 944 проект Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року Мінінфраструктури до Уряду не подало, як наслідок, Державна програма безпеки польотів не затверджена.

Крім того, частина нормативно-правових актів, прийнятих до набрання чинності новим Повітряним кодексом України, не узгоджувалась з національним законодавством, а окремі з них не відповідали міжнародним нормам, зокрема це стосується Положення про Державний спеціалізований фонд фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях, затвердженого ще у 1993 році, та Правил медичної сертифікації авіаційного персоналу, крім членів льотного екіпажу, затверджених Мінтрансв'язку в 2007 році.

Також не мали відповідного нормативного врегулювання окремі покладені на Державіаслужбу функціональні повноваження. Зокрема у 2012 році не існувало нормативного акта, який би регламентував проведення перевірок авіаційних медичних центрів та медичних екзаменаторів. Відповідно, Державіаслужба у вказаний період не здійснювала покладеного на неї контролю за проведенням медичної сертифікації авіаційного персоналу. Правила надання повноважень авіаційним медичним центрам на проведення медичної сертифікації авіаційного персоналу були затверджені наказом Мінінфраструктури лише 30.11.2012 року.

У 2013 році державна установа «Державний авіаційний медичний центр цивільної авіації України» здійснювала медичну сертифікацію авіаційного персоналу без виданого їй в установленому порядку Державіаслужбою свідоцтва, що є порушенням вимог п. 2.2 цих Правил.

Проведення медичної сертифікації авіаційного персоналу, надання всіх інших видів медичного обслуговування на базі зазначеного медичного центру з грудня 2013 року було зупинено, оскільки в порушення вимог Закону

України від 23.02.2014 № 772-VII «Про введення мораторію на ліквідацію та реорганізацію закладів охорони здоров'я» за відсутності належного контролю з боку Мінінфраструктури наказом Украероруху зазначений державний заклад охорони здоров'я фактично було ліквідовано. На час проведення аудиту стаціонарне відділення медичної сертифікації не працювало, у будівлі поліклініки проводились будівельно-монтажні роботи. Без капремонту та укомплектування майном і апаратурою приміщення до подальшого використання за призначенням не придатні. У той же час 93 працівники, більшість із яких медики, звільнені за скороченням. У результаті понад 3,2 тис. киян, які отримували в Медичному центрі допомоги, її втратили.

Враховуючи результати проведеного аудиту, Колегія Рахункової палати вважає за необхідне зобов'язати Мінінфраструктури та Державіаслужбу привести у відповідність із чинною редакцією Повітряного кодексу України та керівних документів Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) нормативно-правові акти у сфері цивільної авіації та вжити заходів щодо відновлення діяльності державної установи «Державний авіаційний медичний центр цивільної авіації України» із збереженням її головного призначення, ліжкового фонду, режиму роботи та обсягів медичної допомоги населенню, що надавалася.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на капітальні видатки, засвідчили, що у 2012–2013 роках та I півріччі 2014 року Міністерство не забезпечило ефективного та результативного використання бюджетних коштів, передбачених йому на капітальні видатки, в тому числі на розвиток і реконструкцію систем централізованого водовідведення. Мета бюджетних програм, за якими фінансувалися такі заходи (КПКВК 2751810, 2751830, 2761530, 2751880), повною мірою не досягнута.

Цілісна система нормативно-правового забезпечення питань планування, фінансування та використання бюджетних коштів, передбачених на капітальні видатки, в тому числі Мінрегіону, відсутня. На законодавчому рівні поняття «державні капітальні видатки» не визначено.

Кабінетом Міністрів України у 2012 році у Порядку використання бюджетних коштів за КПКВК 2751880 (постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 399) і Мінрегіоном у 2013 році у відповідному порядку використання бюджетних коштів (наказ Мінрегіону від 22.04.2011 № 35) не було визначено поняття «пріоритетний об'єкт державного значення» та «пріоритетний об'єкт регіонального значення». Також не передбачалося жодного критерію, який би визначав пріоритетність об'єктів, які мали фінансуватися за рахунок коштів державного бюджету.

Загальнодержавна програма розвитку та реконструкції централізованих систем водовідведення населених пунктів України, проект якої розроблений Мінрегіоном ще у 2011 році, не затверджена.

На час проведення аудиту діяли дві державні цільові програми, які лише фрагментарно регулювали питання централізованого водовідведення: Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комуналь-

ного господарства на 2009–2014 роки та Загальнодержавна цільова програма «Питна вода України» на 2011–2020 роки. Ці державні програми не відокремлюють питання водовідведення за конкретними заходами, обсягами фінансування від питань водопостачання. Крім того, вони не кореспондуються між собою щодо конкретних заходів, обсягів фінансування, періодів реалізації тощо. Таке недосконале програмне врегулювання питань централізованого водовідведення лише ускладнювало стан справ у галузі.

Аудитом було встановлено, що система планування видатків державного бюджету, передбачених на державні капітальні видатки, була недосконалою. У більшості випадків Мінфін без участі Мінрегіону визначав напрями, об'єкти та заходи, які мали ним здійснюватися та фінансуватися за рахунок коштів державних капітальних вкладень, що позбавляло Мінрегіон можливості належним чином виконувати функції головного розпорядника бюджетних коштів. Крім того, Мінфіном та Мінрегіоном допускались порушення Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (наказ Мінфіну від 29.12.2002 № 1098). Через неналежний контроль з боку Мінфіну паспорти бюджетних програм не містили належної та повної інформації про бюджетні програми, що ускладнювало проведення на їх основі реального моніторингу та контролю за ефективністю виконання бюджетних програм.

У 2013 році Уряд ухвалив рішення про фінансування заходів з будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем централізованого водопостачання та водовідведення (КПКВК 2761530) лише в шести областях (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Херсонська) та про фінансування пріоритетних проектів і заходів лише у Донецькій області (КПКВК 2751830). Для інших регіонів країни такі видатки не були передбачені.

Обласними держадміністраціями, задіяними у виконанні заходів бюджетної програми за КПКВК 2761530, не було забезпечено належну організацію виконання робіт і використання бюджетних коштів. Було освоєно лише 22,1 відс. бюджетних призначень. Решту бюджетних коштів як невикористані було повернено до державного бюджету.

Коштом державного бюджету фінансувалися роботи на 110 об'єктах, проте завершено лише 9 проектів. За таких умов на оплату робіт, виконання яких завершено не було, неефективно було використано 95,8 млн. гривень. У 2014 році бюджетні кошти взагалі не виділялися.

За час, що минув після попереднього аудиту здійснення і фінансування заходів у сфері будівництва, реконструкції та капітального ремонту об'єктів систем водовідведення (2012 рік), Мінрегіоном не вживалися необхідні заходи щодо виконання пропозицій Рахункової палати. Більшість із них не реалізована. Як наслідок, значна частина виявлених порушень носить системний характер і повторюється із року в рік. Ефективна і прозора система здійснення і фінансування зазначених заходів не створена. Результат, рівнозначний обсягу виділеного бюджетного фінансування, не досягається.

Зазначене стосується і будівництва системи очистки та відводу стічних вод у м. Одесі. Мінрегіон не забезпечив прозорого і якісного контролю за

виконанням робіт на об'єкті «Глибоководний випуск», дотриманням вимог законодавства і будівельних норм. Понад три роки в експлуатацію не вводився об'єкт водовідведення та очистки господарсько-побутових стоків м. Біляївка, ступінь будівельної готовності якого становить 99 відсотків.

Як засвідчили результати *аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам міста Києва, Київської та Черкаської областей на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах* та аналогічного аудиту у *Дніпропетровській та Запорізькій областях*, Державним агентством автомобільних доріг України (далі – Укравтодор), Київською міською, Київською, Дніпропетровською, Запорізькою та Черкаською обласними державними адміністраціями, низкою районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування зазначених областей, органами Державної казначейської служби України у 2013 році не забезпечено належного управління спрямованими з державного бюджету коштами субвенції на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності в населених пунктах цих регіонів, а також повного і ефективного їх використання. Так, в 2013 році у Дніпропетровській області не було освоєно 40 відс. субвенції, а у Запорізькій – 50 відс. спрямованого фінансового ресурсу.

Система прийняття управлінських рішень щодо використання субвенції, її розподілу з урахуванням пріоритетів розвитку населених пунктів і внутрішнього контролю за виконанням проектних та ремонтних робіт була недосконалою. Запроваджений механізм розподілу коштів субвенції призвів до розпорошення та неосвоєння частини коштів. Так, 295 місцевих бюджетів Київської та Черкаської областей та 38 – Дніпропетровської та Запорізької областей у 2013 році отримали кошти субвенції в обсягах, що були менші 10 тис. грн., у тому числі 76 та 9 сільських бюджетів відповідно – менше 5 тис. гривень. Як наслідок, переважна більшість сільських та селищних рад з метою накопичення коштів субвенції залишила їх для покриття відповідних витрат у наступному бюджетному періоді.

Невизначеність в програмах соціально-економічного розвитку пріоритетів розвитку дорожнього господарства у населених пунктах не сприяла обґрунтованому розподілу коштів субвенції між об'єктами та концентрації їх на пріоритетних напрямках і стала однією з причин невиконання робіт у запланованих обсягах. Зокрема, у 2013 році на 939 об'єктах м. Києва, Київської та Черкаської областей та 465 об'єктах Дніпропетровської та Запорізької областей роботи не розпочиналися взагалі.

Недосконалою була і система звітності про освоєння коштів субвенції. Через відсутність розроблених Укравтодором як головним розпорядником субвенції (КПКВК 3131020) методичних рекомендацій Кабінет Міністрів України, Мінфін і Мінекономрозвитку не отримували інформацію про накопичені залишки коштів невикористаної субвенції. Лише в трьох перевірених регіонах, а саме в м. Києві, Київській та Черкаській областях, з урахуванням минулих років станом на 01.01.2014 залишки становили 100,6 млн. грн., а у цілому по Україні досягли 990,2 млн. грн. – більше половини відкритих за цією бюджетною програмою асигнувань 2013 року.

Як результат, в Запорізькій області впродовж 2013 року приведено в належний стан лише половину (392 із 770) комунальних доріг від їх запланованої кількості, завершено реконструкцію одного із дванадцяти об'єктів та не збудовано жодної із трьох доріг, визначених переліком, у м. Києві, Київській та Черкаській областях у 2014 році залишились недобудованими і невідремонтованими 1326 тис. кв. м вулиць і доріг.

Такий стан справ не лише створював ризики збільшення кошторисної вартості будівництва та перетворення цих об'єктів на довгобуду, а й негативно впливав на стан безпеки дорожнього руху в населених пунктах.

З урахуванням зазначеного та з метою досягнення максимального результату при використанні коштів державного бюджету Колегія Рахункової палати вважає за доцільне рекомендувати Кабінету Міністрів України доручити Державному агентству автомобільних доріг України внести пропозиції щодо удосконалення механізму розподілу коштів субвенції між місцевими бюджетами, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 972 «Деякі питання розподілу обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах», з метою забезпечення концентрації коштів субвенції у необхідних обсягах для виконання запланованих робіт. Також слід зобов'язати Державне агентство автомобільних доріг України розробити методичні рекомендації до форм звітності про використання субвенції і виконання робіт з будівництва, реконструкції, ремонту та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах.

За результатами перевірки використання коштів Державного бюджету України на відшкодування витрат державних підприємств зв'язку на розповсюдження вітчизняних періодичних друкованих видань було встановлено, що визначений Законом України від 23.09.97 № 540 «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» (далі – Закон № 540) механізм організації державної фінансової підтримки засобів масової інформації на практиці не застосовувався. Запроваджений Кабінетом Міністрів України та Мінтрансзв'язку механізм підтримки засобів масової інформації через державні підприємства зв'язку Укрпошта та ДП «Преса» був неефективним.

Крім того, не було забезпечено належного виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами попередньої перевірки. Неодноразові спроби Держспецзв'язку, Мінінфраструктури, Укрпошти та ДП «Преса» щодо виключення або зміни норми частини 2 статті 9 вказаного вище Закону, якою встановлено фіксований тариф, не дали результату.

Із загального обсягу коштів, що передбачалися в державному бюджеті за бюджетною програмою «Відшкодування витрат державних підприємств зв'язку на розповсюдження вітчизняних періодичних друкованих видань» на 2012–2014 роки у сумі 23,4 млн. грн., фактично використано 15,6 млн. гривень. Як результат, мета бюджетної програми – компенсація збитків державних підприємств зв'язку на відшкодування різниці між тарифами – на час проведення перевірки в повному обсязі не була досягнута. Витрати цих підприємств за вказаною бюджетною програмою покривались лише на чверть.

Кошти для надання фінансової підтримки засобів масової інформації в Державному бюджеті України окремим рядком не визначалися. Розподіл фінансової підтримки Урядом не здійснювався. Ця підтримка надавалась за окремими бюджетними програмами різним головним розпорядникам бюджетних коштів.

Крім того, Законом № 540 не було визначено, яким саме суб'єктам – розповсюджувачам чи видавцям – мають відшкодовуватися витрати, пов'язані з розповсюдженням видань. У той же час законами про державний бюджет на 2012–2014 роки та Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для відшкодування витрат державних підприємств зв'язку, пов'язаних з розповсюдженням вітчизняних періодичних друкованих видань, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 275, встановлено, що відшкодування вказаних витрат передбачено лише державним підприємствам зв'язку. Водночас, вказаний Порядок не визначав напрямів використання бюджетних коштів, одержувачів бюджетних коштів, критеріїв та умов відбору суб'єктів господарювання, яким надавалась державна підтримка.

Планування у 2012–2014 роках видатків з державного бюджету на відшкодування державним підприємствам зв'язку витрат на розповсюдження видань здійснювалось з порушенням статті 87 Бюджетного кодексу України, оскільки державна програма, яка б передбачала відшкодування таких витрат, була відсутня.

Також встановлено, що Адміністрація Держспецзв'язку як головний розпорядник бюджетних коштів у 2012–2013 роках не здійснювала внутрішнього контролю за витрачанням бюджетних коштів їх одержувачами. Жодного контрольного заходу з цих питань не було заплановано та проведено.

За результатами проведеного аудиту Колегія Рахункової палати вважає за необхідне запровадити інший дієвий механізм надання підтримки засобам масової інформації з метою уникнення субсидування одних господарюючих суб'єктів, якими є видавці, за рахунок державних підприємств зв'язку Укрпошта та ДП «Преса». Також необхідно передати до сфери управління Держкомтелерадіо (органу, наділеного відповідними повноваженнями у сфері розповсюдження видавничої продукції) ДП «Преса», яке перебуває у сфері управління Держспецзв'язку.

1.3.3.5. Фінансування агропромислового комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності

Важливим напрямом використання бюджетних коштів є фінансування аграрного комплексу, підтримка вітчизняного сільгоспвиробника та охорона земель державної власності. Це підтверджується і тим, що аграрний сектор, навіть при загальному кризовому становищі в економіці України, забезпечує позитивну динаміку та вважається одним з пріоритетів розвитку держави. Контрольними заходами встановлено непоодинокі випадки використання державних коштів з порушенням чинного законодавства та неефективно.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі, засвідчили, що Міністерством аграрної політики та продовольства України не було забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету, які у період 2012–2013 років спрямовувалися на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі, а отже, і їх використання в обсягах, визначених законами про державний бюджет на відповідні роки. За чотирма бюджетними програмами (КПКВК 2801180, 2801540, 2801560, 2801250), які підлягали аудиту, у зазначений період з передбачених 10,6 млрд. грн. використано 2,3 млрд. грн. (21,7 відсотка). При цьому, оскільки Державна казначейська служба не проводила платежів наприкінці 2012 та 2013 років, 605,6 млн. грн. і 480,8 млн. грн. відповідно бюджетних коштів було повернено до державного бюджету. Зазначене не сприяло досягненню передбачених бюджетними програмами результативних показників, а отже, і їх мети.

Аудитом також встановлено, що нормативно-правове регулювання у сфері державної фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі України потребує удосконалення та внесення змін до нього. Зокрема, обмеження використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткового відшкодування суб'єктам господарювання вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів та підприємств з виробництва комбікормів, проектної потужності об'єктів, вартість яких підлягає відшкодуванню, створювало умови для отримання такої державної підтримки лише обмеженим колом суб'єктів господарювання та унеможлилювало її одержання малими та середніми суб'єктами господарювання. Існуючий стан справ не забезпечує підтримку виробників тваринницької продукції, стабілізацію та розвиток тваринництва. Як наслідок, є необхідність у внесенні змін до чинного порядку використання коштів та Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» щодо розширення кола одержувачів даної державної підтримки.

Нормативному врегулюванню підлягає і питання спрямування в повному обсязі надходжень коштів від сплати ПДВ на державну підтримку галузі тваринництва. Аудитом встановлено, що Міністерство фінансів України не забезпечувало визначення та доведення бюджетних призначень за КПКВК 2801540 в обсязі надходжень до спеціального фонду від сплати ПДВ, у результаті чого залишки коштів на рахунках Державної казначейської служби України, які за своїм призначенням повинні бути спрямовані на зазначену державну підтримку, станом на 01.01.2013 становили 812,7 млн. грн., на 01.01.2014 – 717,1 млн. гривень.

Рахункова палата наполягала на врегулюванні і питання використання коштів, які у 2012 році надійшли від продажу облігацій внутрішньої державної позики в сумі 3,6 млрд. грн., наданої Аграрному фонду. Оскільки, на 01.01.2014 кошти обліковувались на окремому рахунку, відкритому Міністерству аграрної політики та продовольства, і не використовувались.

Врегулюванню на законодавчому рівні підлягає і питання діяльності «Аграрного фонду», основною метою діяльності якого відповідно до Ста-

туту є створення сприятливих умов для розвитку сільського господарства, функціонування ринку сільськогосподарської продукції, підтримки вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, а також одержання прибутку від провадження господарської діяльності згідно із законодавством.

Протягом 2014 року Рахунковою палатою було здійснено два контрольні заходи, присвячені питанню експлуатації державних меліоративних систем: *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на експлуатацію державних меліоративних систем в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях*, та *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на експлуатацію державних меліоративних систем на території АР Крим*, результати яких засвідчили, що підвищення рівня ефективності використання державних меліоративних систем з метою нарощування обсягів аграрної продукції неможливе без належного фінансового забезпечення. Кошти державного бюджету, що виділялися у цій сфері протягом 2012–2013 років фактично спрямувались на поточне утримання меліоративних систем. Наявні державні меліоративні фонди та існуюча матеріальна база водогосподарських організацій Одеської, Миколаївської, Херсонської областей та АР Крим в умовах обмеженого фінансування капітальних видатків погіршувались. Ступінь зносу основних засобів водогосподарських організацій сягає від 60 до 100 відсотків.

Внаслідок незадовільного технічного стану державних і внутрішньогосподарських меліоративних систем, насосно-силового та іншого обладнання і високої енергоємності на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей протягом зазначеного періоду не забезпечувалося зрошення близько 520 тис. га, або майже 62 відс. від обсягу зрошуваних сільськогосподарських земель, в АР Крим було забезпечено поливом лише 34 відс. від наявних зрошуваних земель, а майже 239 тис. га наявних в АР Крим цих земель (60,7 відс. від їх загального обсягу) не використовувались.

При цьому почастишали випадки розкрадання елементів меліоративних систем, у тому числі державних, у результаті чого протяжність цих систем суттєво скоротилась, а державі нанесено збитки, які через тривалість проведення досудового розслідування (від двох місяців до трьох років) не відшкодовуються.

Аудитом також встановлено, що законодавство України, яке регулює питання меліорації та використання меліорованих земель і меліоративних систем (зокрема, державних), яке за часи незалежності України сформоване з урахуванням проведення земельної та аграрної реформ, через низку неузгоджених і недостатньо дієвих його норм потребує подальшого удосконалення для забезпечення насамперед збереження меліоративних систем, їх модернізації та ефективного використання, а саме:

- Водний кодекс України і Закон України «Про меліорацію земель» потребують узгодження в частині визначення повноважень і завдань Державного агентства водних ресурсів України у сфері меліорації;

- норми Закону України «Про меліорацію земель» у частині особливостей експлуатації меліоративних систем у разі приватизації майна сільськогосподарських підприємств, які мають у своєму користуванні меліоровані

землі (стаття 26), через відсутність таких умов експлуатації, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, є недостатньо дієвими, тому що державний контроль за дотриманням правил експлуатації меліоративних систем і використанням меліорованих земель відповідно до цього Закону (стаття 27) здійснюють, зокрема, у межах своїх повноважень центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України ініціювати внесення змін в нормативно-правові акти у сфері розвитку водного господарства та меліорації земель.

У звітному році Рахункова палата провела два аудити, що стосувалися діяльності Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України: *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на протиепізоотичні заходи, керівництво, управління та організацію і регулювання діяльності установ та підприємств у системі ветеринарної медицини, та аудит річної фінансової та бюджетної звітності Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України.*

За результатами зазначених контрольних заходів було зроблено висновки, що через неврегульованість на законодавчому рівні питань організаційного забезпечення галузі ветеринарної медицини та через можливі подальші ускладнення з її фінансовим забезпеченням ризику погіршення епізоотичної ситуації постійно зростають.

У 2013 році використання коштів державного бюджету на проти-епізоотичні заходи, керівництво, управління та організацію і регулювання діяльності установ та підприємств у системі ветеринарної медицини здійснювалося Державною ветеринарною та фітосанітарною службою України в умовах недостатнього законодавчого, організаційного та фінансового забезпечення, що ускладнювало виконання визначених повноважень.

Аудитом встановлено ряд правових прогалин, що потребували врегулювання та уточнень, зокрема, Закону України від 25.06.92 № 2498 «Про ветеринарну медицину» в частині визначення органів державного управління у галузі ветеринарної медицини (статті 4–9); Закону України «Про ветеринарну медицину» та Закону України від 05.04.2007 № 877 «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» в частині повноважень підрозділу ветеринарної міліції, який є структурним підрозділом Міністерства внутрішніх справ України; окремі норми Закону України від 23.12.97 № 771 «Про безпечність та якість харчових продуктів».

Через недостатні обсяги фінансового забезпечення окремі заходи з підтримки стабільної і контрольованої епізоотичної ситуації на території України не виконувалися. Потребу в бюджетному фінансуванні на проведення планових протиепізоотичних заходів у 2013 році було забезпечено лише на 29,4 відс., що унеможливило спрямування коштів державного бюджету на створення резерву ветеринарних препаратів, а відповідно, і його формування.

Заходи Загальнодержавної цільової економічної програми проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010–2015 роки, затвердженої Законом України від 04.06.2009 № 1446, у 2013 році профінансовано лише на 13,7 відс. передбаченого обсягу (10,2 млн. гривень). У результаті у 2013 році діагностичні засоби для проведення державного моніторингу не придбані, а отже, створено ризик невиконання щорічних планів такого моніторингу, що негативно впливало на забезпечення реалізації Україною Рішення Європейської комісії від 13.03.2011 № 2011/163/ЄС щодо схвалення національних планів моніторингу третіх країн.

Разом з тим слід зазначити, що Міністерством аграрної політики та продовольства України як центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у галузі ветеринарної медицини, та Державною ветеринарною та фітосанітарною службою України як центральним органом виконавчої влади, який забезпечує її реалізацію, у 2013 році, як і в попередні роки, в основному було забезпечено підтримання стабільної і контрольованої епізоотичної ситуації в Україні.

Як показали результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на заходи із збереження, використання та відтворення лісового фонду в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, заходи Державної цільової програми «Ліси України» і відповідних місцевих програм у визначених ними обсягах на території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей через недоліки нормативно-правового і фінансового забезпечення у 2012–2013 роках не реалізовані.

Розширеного відтворення лісів на території цих областей не забезпечено. Показник лісистості території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей нижчий, ніж показник регіональних нормативів оптимальної лісистості території відповідно на 2,9, 3 та 3,9 відс. і протягом останніх років не змінювався. Належного догляду за існуючими лісовими насадженнями повною мірою не забезпечено. Площі ділянок лісу, уражених шкідниками та хворобами, через незначні щорічні обсяги виконання заходів із боротьби з ними зростають – по Одеській області збільшилися на 8756 га, Миколаївській – на 259 га, Херсонській – на 2087 гектарів. При цьому зросли і площі ділянок лісу, на яких проведено суцільні санітарні рубки.

Крім того аудитом встановлено, що внаслідок низького рівня забезпечення протипожежним обладнанням і недостатності заходів із підготовки до протипожежного періоду (2012–2013 роки) знищено пожежами 2,5 тис. га лісу, державі завдано збитків на суму понад 50 млн. гривень.

Через недостатні обсяги фінансового забезпечення та ускладнену процедуру погодження документації із землеустрою відсутні правовстановлюючі документи на земельні ділянки площею понад 356 тис. га, або 78 відс. їх загальної площі, яка перебуває у користуванні лісгосподарських підприємств, підпорядкованих Одеському, Миколаївському та Херсонському обласним управлінням лісового та мисливського господарства. З цих же підстав у багатьох випадках відсутні і затверджені оновлені

матеріали лісовпорядкування, які відповідно до Лісового кодексу України (стаття 48) є обов'язковими для ведення лісового господарства і оновлення яких здійснюється кожні десять років. Зазначене ускладнює забезпечення постійними лісокористувачами належної охорони, захисту, відтворення та підвищення продуктивності лісових насаджень. Крім того, це призводить і до підвищення ризиків втрати лісових земель.

1.3.3.6. Забезпечення діяльності та виконання повноважень державними органами

Питання забезпечення ефективної, економної, а головне результативної діяльності органів виконавчої влади, виконання ними своїх повноважень у повному обсязі є вкрай актуальним. Протягом року з даної тематики аудиторами Рахункової палати було проведено одинадцять контрольно-аналітичних заходів, за результатами яких зроблено системні висновки та надано узагальнюючі рекомендації. Загалом за цим напрямом було встановлено порушень чинного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів на загальну суму майже 386,2 млн. гривень.

У ході проведення Рахунковою палатою *аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених органам прокуратури України на забезпечення їх діяльності*, було встановлено, що законами України про державний бюджет на 2013 і 2014 роки та рішеннями Уряду Генеральної прокуратури України було виділено 4 млрд. 764,1 млн. грн. бюджетних коштів, які використовувалися її керівництвом на власний розсуд, що у встановлених аудитором випадках призвело до бюджетних правопорушень на загальну суму майже 14 млн. грн. і неефективного використання 84,6 млн. грн. бюджетних коштів.

Розширення функцій і завдань органів прокуратури з введенням у дію положень нового Кримінального процесуального кодексу України (листопад 2012 року) та надання Законом України «Про прокуратуру» (у редакції до 27.03.2014) повноважень Генеральному прокурору України затверджувати штатну чисельність у межах фонду заробітної плати призвело до неконтрольованого збільшення загальної чисельності органів прокуратури і відповідно бюджетних асигнувань на їх утримання. У результаті чисельність органів прокуратури протягом 2013 року зросла на 1841,5 штатні одиниці, а видатки на забезпечення їх діяльності за загальним фондом державного бюджету – на 533,2 млн. грн., або в 1,2 раза. Лише у 2014 році чисельність органів прокуратури була законодавчо врегульована, що дало змогу зменшити витрати на їх утримання.

Прийняття Урядом за ініціативою Генпрокуратури постанови від 31.05.2012 № 505 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників органів прокуратури» надало право керівникам органів прокуратури встановлювати прокурорам і слідчим органів прокуратури надбавку за високі досягнення у праці або за виконання особливо важливої роботи у розмірі до 100 відсотків посадового окладу з урахуванням надбавки за класний чин (ранг державного службовця) та вислугу років. Таким чином, було створено

систему оплати праці, де переваги надавалися додатковим видам заробітної плати та преміюванню, складова яких становила 70–80 відс. від основних (тарифних) її видів (20–30 відсотків). Надбавка за високі досягнення у праці або за виконання особливо важливої роботи, як правило, встановлювалася на максимальному рівні без урахування конкретних результатів роботи працівників органів прокуратури і фактично перетворилася в обов’язкову виплату.

Нормативна неврегульованість централізованого порядку забезпечення органів прокуратури транспортними і матеріально-технічними засобами призвела до того, що їх придбання здійснювалося за цінами, які значно перевищували затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332 граничні суми витрат для державних органів, а також установ та організацій, які утримуються за рахунок державного бюджету. Лише на придбання легкових автомобілів для обслуговування керівників структурних підрозділів Генпрокуратури та облаштування меблями їх службових приміщень у 2013 році неефективно було витрачено 9,6 млн. гривень.

У порушення вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель» без застосування процедур закупівлі товарів і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 100 тис. грн., головним розпорядником бюджетних коштів було використано 4,2 млн. гривень.

Колегією Рахункової палати було рекомендовано Кабінету Міністрів України визначити порядок централізованого забезпечення органів прокуратури транспортними і матеріально-технічними засобами за рахунок коштів Державного бюджету України, як це передбачено статтею 116 Конституції України, а також привести постанову Кабінету Міністрів України від 31.05.2012 № 505 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників органів прокуратури» у відповідність із вимогами статті 49 Закону України «Про прокуратуру».

Результати проведеного *аудиту ефективності заходів державної виконавчої служби щодо реалізації конфіскованого майна та залучення до державного бюджету коштів, отриманих від його реалізації*, засвідчили, що існуюча система реалізації конфіскованого майна є непрозорою та такою, що не забезпечує інтереси держави щодо ефективного наповнення дохідної частини бюджету коштами, отриманими від його реалізації.

Вжиті у 2012–2013 роках органами державної виконавчої служби заходи щодо реалізації конфіскованого майна були малорезультативними, оскільки від продажу майна, що перейшло у власність держави, вартістю 548,2 млн. грн. у дохід держави було залучено лише 42,4 млн. грн. або 7,7 відсотка.

У процесі розпорядження конфіскованим майном більш як половина його вартості внаслідок різних підходів до його оцінки працівниками митниць Міндоходів і державними виконавцями була зменшена (на 285,1 млн. грн., або 52 відс.), третина майна – знищена або безоплатно передана (173,1 млн. грн., або 31,6 відс.), а частина – втрачена (17,7 млн. грн., або 3 відсотки).

У 2013 році надходження коштів від реалізації майна виявилися найменшими за останні роки. В результаті передбачені Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» показники надходжень від реалізації

майна, конфіскованого за рішенням суду, не виконані на 14 відс., внаслідок чого бюджет недоотримав майже 16 млн. гривень.

На час проведення аудиту в державі був відсутній уповноважений орган, який би утримував на своєму балансі конфісковане і передане йому фіскальними і правоохоронними органами майно до моменту розпорядження ним. Лише за останні два роки обсяг обігу такого необлікованого майна становив 491,5 млн. гривень.

Крім того, діяльність спеціалізованих торговельних організацій не забезпечувала вагоме наповнення дохідної частини державного бюджету від операцій з конфіскованим майном. Організовані ними аукціони фактично перетворилися у формальність, оскільки реалізація майна здебільшого здійснювалася шляхом його перепродажу за мінімальною ціною одним і тим самим контрагентом. При цьому третина майна (173,1 млн. грн.), яка пропонувалася до реалізації, була повернена органам ДВС як нереалізоване майно, а надалі знищена (утилізована) або безоплатно передана отримувачам.

Встановлена Законом України від 07.12.2000 № 2134-III «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання ринку автомобілів в Україні» (із змінами) норма, згідно з якою вартість конфіскованих за рішенням суду автомобілів визначається з урахуванням податків та зборів, не сплачених під час ввезення їх на територію України, призвела до значного перевищення їх ринкової вартості. Внаслідок цього купівельний попит на конфісковані автомобілі впав, а через тривале їх зберігання на відкритих майданчиках товарний вигляд остаточно був втрачений. У результаті автотранспорт здебільшого перероблявся на металобрухт, від реалізації якого держава отримувала зовсім незначні доходи.

Також аудитом встановлено, що не було враховано принципові пропозиції Рахункової палати, надані Кабінету Міністрів України та центральним органам виконавчої влади, за результатами попередніх аудитів щодо удосконалення системи реалізації конфіскованого майна. Зокрема, не була переглянута існуюча система здійснення операцій з конфіскованим майном, не впроваджена Єдина інформаційна система з обліку, зберігання та оцінки майна, що реалізується за рішенням органів виконавчої влади, не визначено на законодавчому рівні державного органу, який при розгляді справ про конфіскацію майна на користь держави повинен бути позивачем. Мінфін не переглянув систему обліку майна, що перейшло у власність держави, а Мін'юст не виконав пропозицію щодо запровадження бухгалтерського обліку такого майна з метою приведення його у відповідність з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Така позиція колишніх керівників органів виконавчої влади свідчить про свідоме небажання змінити існуючу систему реалізації конфіскованого майна, яка по суті була корупційною схемою для одержання неправомірного доходу.

За результатами проведеного аудиту Колегією Рахункової палати було прийнято рішення щодо передачі інформації про результати аудиту Генеральній прокуратурі України для вжиття заходів прокурорського реагування, а також запропоновано Кабінету Міністрів України реформувати

існуючу систему реалізації конфіскованого майна, забезпечити її ефективність, прозорість та контрольованість; опрацювати питання визначення на законодавчому рівні державного органу, який би утримував на своєму балансі конфісковане і передане йому фіскальними і правоохоронними органами майно до моменту розпорядження ним; вжити заходів щодо створення Єдиної інформаційної системи з обліку, зберігання та оцінки майна; а також розробити законопроект «Про внесення змін до Закону України від 07.12.2000 № 2134-III «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання ринку автомобілів в Україні» з метою перегляду норми, яка стосується нарахування податків і зборів на транспортні засоби, що попередньо ввезені в Україну без сплати передбачених законодавством податків і зборів та конфісковані у дохід держави, та подати його на розгляд до Верховної Ради України.

Як свідчать результати *аудиту ефективності використання Державною пенітенціарною службою України бюджетних коштів, виділених на виконання покладених на неї завдань та функцій*, із виділених коштів на функціонування кримінально-виконавчої системи та виправні заходи у 2013 році та I кварталі 2014 року у сумі 3,6 млрд. грн. лише 1,2 відс. було використано на розвиток, модернізацію і технічне оснащення Державної кримінально-виконавчої служби. Як наслідок, більшість проблем у сфері виконання кримінальних покарань не розв'язана, незважаючи на суттєве скорочення чисельності засуджених та осіб, взятих під варту (майже на 25 тис. осіб), яке відбулося останнім часом внаслідок законодавчих змін.

Незважаючи на скорочення у 1,5 раза чисельності осіб, які трималися у слідчих ізоляторах (з 30854 до 21111 осіб), заходи з оптимізації чисельності персоналу Державної кримінально-виконавчої служби та приведення її у відповідність із наявними і прогнозованими завданнями з урахуванням економічних можливостей держави керівництвом Державної пенітенціарної служби України практично не вживалися. Залишились не вирішеними питання підвищення рівня технічного оснащення установ виконання покарань і слідчих ізоляторів, створення сучасних охоронних, інформаційних та телекомунікаційних систем, модернізації інженерно-технічних засобів охорони і нагляду тощо.

За таких обставин існуюча система Державної кримінально-виконавчої служби залишилась не реформованою, громіздкою і обтяжливою для державного бюджету.

Через фінансову кризу у березні 2014 року було достроково припинено виконання Державної цільової програми реформування Державної кримінально-виконавчої служби на 2013–2017 роки. Розв'язання проблеми реформування Державної кримінально-виконавчої служби, вдосконалення її діяльності щодо дотримання прав і свобод людини в процесі виконання кримінальних покарань, приведення умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту, у відповідність з європейськими стандартами, створення умов для виправлення та ресоціалізації засуджених знову відкладено на невизначений термін.

Колегією Рахункової палати за результатами аудиту було направлено інформацію щодо окремих результатів аудиту до Генеральної прокуратури України для відповідного реагування. Також було рекомендовано Кабінету Міністрів України опрацювати питання залучення міжнародної технічної допомоги для приведення до європейських стандартів умов тримання засуджених і ув'язнених та розглянути можливість залучення до виконання державного замовлення підприємств установ виконання покарань, що дасть змогу забезпечити роботою працездатних засуджених і зменшити витрати на їх тримання, а також здійснити відшкодування ними збитків, завданих злочином.

За результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених у 2013 році та I кварталі 2014 року на забезпечення реалізації повноважень Державної реєстраційної служби України, встановлено, що Укрдержреєстром було вжито ряд заходів щодо реалізації закріплених за ним основних напрямів державної політики у сферах державної реєстрації. Зокрема, спрощено електронну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців і електронний обмін інформацією між державними органами, забезпечено можливість заповнення запитів на отримання інформації через мережу Інтернет безпосередньо на реєстраційному порталі, запроваджено попередній запис на прийом через мережу Інтернет у режимі он-лайн до всіх відділів державної реєстрації актів цивільного стану.

Разом з тим Укрдержреєстром не створено єдиного реєстру на базі Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, Єдиного ліцензійного реєстру та Реєстру документів дозвільного характеру, які містять взаємопов'язану інформацію, необхідну для фіскальних цілей, державного регулювання економіки та потреб суб'єктів підприємницької діяльності.

Використання Укрдержреєстром бюджетних коштів загального та спеціального фонду державного бюджету в загальній сумі 78,7 млн. грн. на реалізацію встановлених законодавством повноважень було непрозорим і неефективним.

Діяльність ДП «Інформаційно-ресурсний центр» (сфера управління Укрдержреєстру) та Держінформ'юсту (сфера управління Мін'юсту) з надання послуг із забезпечення функціонування та підтримки реєстрів містила ознаки використання ними свого монопольного становища на ринку.

Мала місце ситуація, коли надійність і безпека роботи державних реєстрів, а також безпека одержувачів інформації залежать від інтересів приватних компаній, оскільки укладені авторські (ліцензійні) договори та порядки передачі ключа ліцензування для роботи комп'ютерної програми надають виключне право на її використання компаніям з іноземними інвестиціями.

Калькуляція собівартості послуг з обслуговування реєстрів була необґрунтованою та завищеною, а облік і внутрішній контроль за фактичним обсягом виконаних робіт з боку розпорядників бюджетних коштів не здійснювався. Розмір роялті та вартість послуг із ведення реєстрів в укладених угодах визначалися за фактом надходження коштів до спеціального фонду державного бюджету за надання реєстраційних послуг з кожного окремого

реєстру і не залежало від економічно обґрунтованої технологічної чи інтелектуальної складності фактично виконаних робіт.

З метою законодавчого врегулювання розміру та механізму справляння державного мита Колегією Рахункової палати були надані пропозиції щодо прискорення розгляду законопроекту «Про державне мито». Для оптимізації державних реєстрів було запропоновано Кабінету Міністрів України доручити Міністерству юстиції України та Укрдержреєстру доопрацювати законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», у якому передбачити включення до Єдиного державного реєстру відомостей щодо ліцензування певного виду господарської діяльності суб'єкта господарювання та відомостей про видачу документів дозвільного характеру.

Крім того, про результати проведеного аудиту Колегія Рахункової палати поінформувала Генеральну прокуратуру України для прийняття відповідних заходів прокурорського реагування.

Аудит фінансово-господарської діяльності центрального апарату Міністерства юстиції України у 2011–2013 роках та I кварталі 2014 року засвідчив, що Міністерством не забезпечено належного управління наявними фінансовими та матеріальними ресурсами за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері юстиції».

Мін'юст не забезпечив обґрунтованого планування поточних видатків на утримання центрального апарату, що не сприяло ефективному використанню бюджетних коштів, а також призвело до утворення значних сум невикористаних коштів за окремими напрямками видатків, які шляхом перерозподілів асигнувань спрямовувалися на збільшення кошторисних призначень територіальних управлінь юстиції. В цілому за 2011–2013 роки у такий спосіб було перерозподілено 14,1 млн. грн. та повернуто до державного бюджету 1,6 млн. гривень.

На фінансово-господарській діяльності апарату Мін'юсту негативно позначилися довготривалі процеси оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, розпочаті у грудні 2010 року. Внаслідок зволікань із затвердженням граничної чисельності працівників, при визначеній на початок 2011 року штатній чисельності працівників апарату Міністерства та встановленому фонді оплати їх праці у розрахунку на 835 штатних одиниць розподіл обсягів кошторисних призначень на оплату праці здійснювався на 746 одиниць штатної чисельності у зв'язку із запланованою передачею 88 штатних одиниць утвореній у ході оптимізації Державній виконавчій службі України, забезпечення діяльності якої здійснювалося за рахунок бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері державної виконавчої служби».

Переведення працівників із штату апарату Мін'юсту до штату новоствореного державного органу тривало з липня по листопад 2011 року. Тобто частина працівників перебувала у штаті апарату Мін'юсту і всупереч вимогам статті 51 Бюджетного кодексу України заробітну плату отримувала за рахунок іншої бюджетної програми, призначеної для забезпечення діяльності Державної виконавчої служби. Загальний розмір отриманої цими працівниками заробітної плати з нарахуваннями становив 3,3 млн. гривень.

Завдяки утвореній у такий спосіб економії коштів фонду оплати праці та наявності в середньому близько 16 відс. вакантних посад протягом 2011–2013 років було збільшено розміри преміальних виплат працівникам центрального апарату Мін'юсту в середньому з 77,1 до 116,4 відс. посадового окладу при розрахунковому їх розмірі на рівні 10 відс. і встановлено майже усім працівникам надбавки за проведення правових експертиз у розмірі до 100 відс. посадового окладу з урахуванням надбавки за ранг державного службовця та вислугу років. При цьому не враховувався фактичний їх внесок у цю роботу та не здійснювалася відповідна диференціація залежно від її інтенсивності.

За результатами аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо упорядкування структури територіальних органів юстиції з метою уникнення подвійного підпорядкування їх підрозділів, які виконують функції Державної виконавчої служби та Державної реєстраційної служби України.

За результатами проведеного аналізу формування та проведення видатків на здійснення виконавчої влади місцевими державними адміністраціями та на органи місцевого самоврядування встановлено, що існуючі механізми планування та проведення цих видатків були неузгодженими між собою і не забезпечували оптимальну структуру та чисельність місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування з огляду на єдині завдання щодо управління суспільним розвитком на відповідній території.

Така ситуація, в основному, була наслідком недосконалості і суперечливості ряду норм законодавства, зокрема, відсутності обов'язкових граничних показників, які стримують і унеможливають безпідставне збільшення чисельності апарату управління територіальних одиниць, а також невраховання окремих пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами попереднього контрольно-аналітичного заходу.

Планування на центральному рівні загального обсягу видатків на органи місцевого самоврядування на 2013 і 2014 роки здійснювалося Міністерством фінансів України на основі розрахованого ним же обсягу видатків за попередній рік з урахуванням підвищення розмірів соціальних стандартів, змін умов оплати праці, показника інфляції. У той же час на місцевому рівні планування та здійснення цих видатків проводилося, виходячи з більших за обсягами потреб, визначених органами місцевого самоврядування. Зокрема, у 2013 році обсяг касових видатків місцевих бюджетів на органи місцевого самоврядування (7,5 млрд. грн.) у 2,2 раза перевищував обрахований Мінфіном. Як наслідок, органами влади на місцях до покриття видатків на утримання органів місцевого самоврядування були залучені значні додаткові ресурси з місцевих бюджетів, у тому числі власні доходи, які насамперед могли б стати джерелами фінансування видатків, що відносяться до власних повноважень місцевих бюджетів, зокрема, на розвиток ЖКГ, будівництво, транспорт і зв'язок.

Фінансовий ресурс, визначений і розподілений Мінфіном відповідно до Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між дер-

жавним та місцевими бюджетами, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2010 № 1149, не забезпечив повною мірою навіть видатки на оплату праці працівників органів місцевого самоврядування районного значення.

Існуючі неузгоджені механізми планування та здійснення видатків на утримання системи державного управління в регіонах призвели до того, що видатки на забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування перевищили видатки на місцеві держадміністрації, які виконують близькі за рівнем і обсягами завдання та функції.

Незначна дохідна база сільських бюджетів, дрібна мережа бюджетних установ, які фінансуються за їх рахунків, не сприяли формуванню дієздатних територіальних громад, оперативному та якісному наданню громадянам базових соціальних і адміністративних послуг, а також зумовили необхідність оптимізації видатків на утримання апаратів частини сільських рад.

Колегією Рахункової палати було рекомендовано підготувати проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо встановлення граничного рівня обсягів видатків місцевих бюджетів на утримання органів місцевого самоврядування та проект Закону України щодо внесення змін до Закону України «Про адміністративні послуги», якими передбачити визначення єдиного переліку адмінпослуг з їх поділом на платні та безоплатні.

В ході проведеного *аудиту ефективності використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, виділених на утримання державної служби зайнятості*, Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що у нормативно-правовій базі, яка регламентує державну політику у сфері зайнятості та трудової міграції, існують певні протиріччя і неузгодженості з чинним законодавством, що в основному пов'язані з визначенням статусу державної служби зайнятості і потребують відповідного врегулювання.

Двічі здійснені впродовж 2013 року та 9 місяців 2014 року зміни статусу державної служби зайнятості та паралельне існування двох органів у сфері зайнятості та трудової міграції, з яких новостворений орган фактично не виконував своїх функцій, негативно позначилися на організації діяльності цих органів та призвели до неефективного використання коштів Фонду на утримання новоствореного органу.

Кабінетом Міністрів України, Мінсоцполітики, Державним центром зайнятості у 2013 році не забезпечено здійснення заходів, пов'язаних з утворенням Державної служби зайнятості України згідно з вимогами законів України «Про зайнятість населення», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та Указу Президента України «Про Державну службу зайнятості України», що унеможливило виконання утвореною службою законодавчо визначених функцій і повноважень та спричинило неефективне використання коштів Фонду на загальну суму 0,4 млн. гривень.

Також Кабінетом Міністрів України не врегульовано правовий статус працівників державної служби зайнятості (державних службовців) у частині

віднесення їх посад до відповідних категорій посад державних службовців, визначених Законом України «Про державну службу».

Колегією Рахункової палати було запропоновано Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо вдосконалення нормативно-правової бази у сфері зайнятості населення та трудової міграції шляхом усунення протиріч і неузгодженостей, які пов'язані із визначенням статусу державної служби зайнятості та врегулювання правового статусу працівників державної служби зайнятості.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на гідрометеорологічну діяльність, встановлено, що через недостатнє фінансове забезпечення заходи з вдосконалення системи гідрометеорологічних спостережень не реалізовані. Потребу в бюджетних коштах на гідрометеорологічну діяльність упродовж 2012 і 2013 років було забезпечено на рівні 45 і 34 відс. відповідно.

З використаних у цей період на здійснення заходів у сфері гідрометеорології 466,3 млн. грн. бюджетних коштів на поточні видатки спрямовано майже 99 відс., з яких понад 87 відс. – на заробітну плату, нарахування та пенсійні виплати. Видатки на вдосконалення державної системи гідрометеорологічних спостережень, базової мережі спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища та вирішення інфраструктурних питань гідрометеорологічної діяльності як протягом 2012–2013 років, так і в попередні періоди фактично не здійснювалися.

Як наслідок, сучасні автоматизовані технічні комплекси для проведення гідрометеорологічних спостережень у системі національної гідрометеорологічної служби відсутні. З 22 тисяч основних технічних засобів, які використовуються в мережі спостережень, понад 90 відс. вичерпали технічний ресурс експлуатації.

Таким чином, існуюча в Україні система національної гідрометеорологічної служби потребує подальшого удосконалення для забезпечення відповідності служби зростаючим вимогам суспільства до обсягів і якості гідрометеорологічної інформації та завчасного прогнозування і попередження стихійних гідрометеорологічних явищ.

Результати *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення діяльності Державної служби статистики України у 2012–2013 роках та I півріччі 2014 року* засвідчили, що виконання загальнодержавних програм і проектів у сфері статистики здійснювалося в умовах незадовільного фінансового забезпечення діяльності Держстату.

Кабінет Міністрів України не забезпечив фінансовими ресурсами у необхідних обсягах заходи з підготовки та проведення загальнодержавних переписів внаслідок чого, починаючи з 2011 року, термін проведення Всеукраїнського перепису населення переносився тричі та остаточно призначений на 2016 рік, а Перший загальний сільськогосподарський перепис, який повинен був відбутися у липні 2012 року, відмінений. Це призвело до неефективного використання коштів у сумі 155 млн. грн. на здійснення підготовчих до переписів заходів у зв'язку з втратою їх актуальності, оскільки такі заходи повинні проводитися за рік до проведення переписів.

Крім того, внаслідок непроведення Державною казначейською службою платежів Держстату за наявності відкритих асигнувань утворилася кредиторська заборгованість у сумі 65,5 млн. грн., а у зв'язку з несвоєчасним виконанням Держстатом договірних умов через брак коштів додаткові витрати державного бюджету на оплату штрафних санкцій та судових витрат становили 3,6 млн. гривень. Також за наявності відкритих асигнувань Казначейством не проводилися платежі Держстату за бюджетною програмою «Обстеження умов життя домогосподарств», що призвело до утворення кредиторської заборгованості у сумі 1,7 млн. грн., через що не виконано у повному обсязі завдання цієї програми в частині здійснення виплат громадянам за участь в обстеженні умов їх життя.

Аудит також засвідчив, що Держстатом не було забезпечено у повному обсязі виконання вимог нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України щодо режиму економії коштів, які виділялися на забезпечення діяльності центрального апарату Держстату за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері статистики». Зокрема, два понадлімітні легкові автомобілі не були реалізовані у встановленому порядку, а передані безоплатно підвідомчим установам.

Недоліки у плануванні видатків на оплату праці та наявність значної кількості вакантних посад дозволили Держстату збільшити розміри преміальних виплат працівникам апарату до 116,4 відс. посадового окладу при передбачених у кошторисі 10 відс., а також виплатити окремим працівникам не заплановану в кошторисі винагороду за сумлінну і безперервну працю на суму 0,4 млн. гривень. Крім того, на виплату колишнім працівникам апарату Держстату допомоги, яка Законом України «Про державну службу» та нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України з оплати праці не передбачена, спрямовано 0,2 млн. гривень.

Аудитом використання місцевими органами влади коштів державного бюджету на утворення центрів надання адміністративних послуг встановлено, що місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування у більшості регіонів України не забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету, виділених у 2012–2013 роках на утворення та забезпечення функціонування центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), а також належного надання таких послуг.

В порушення вимог Закону України «Про адміністративні послуги» щодо створення 679 центрів надання адміністративних послуг за принципом «єдиного вікна» станом на 01.01.2014 утворено лише 408. Із них тільки 70 мають необхідні умови, а також достатню кількість адміністраторів для якісного надання послуг громадянам і суб'єктам господарювання.

Планування видатків державного бюджету на утворення ЦНАП здійснювалось Мінфіном без залучення їх головних розпорядників – Мінекономрозвитку та Мінрегіону. Мінекономрозвитку самоусунулось від узагальнення пропозицій місцевих органів влади і надання обґрунтованих пропозицій Мінфіну щодо обсягів необхідних видатків за коштами субвенції та їх розподілу між місцевими бюджетами на 2013 рік і не володіло обґрунтованими даними щодо потреби в коштах на реформування системи надання адміністративних послуг шляхом утворення у регіонах ЦНАП.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, розпорядники коштів окремих регіонів та органи Казначейства не забезпечили ефективного управління коштами на утворення ЦНАП та належного їх використання. Протягом 2012 і 2013 років не використано і повернуто до державного бюджету 46,2 млн. грн., або 55 відс. від отриманих асигнувань. З недотриманням вимог законодавства з питань перерахування міжбюджетних трансфертів витрачено 1,1 млн. грн., неефективно використано 0,3 млн. грн. на придбання обладнання, яке не було використано.

За результатами аудиту було рекомендовано Кабінету Міністрів України подати на розгляд до Верховної Ради України законопроект, який визначає перелік адміністративних послуг та плату за їх надання, а також підготувати законопроекти щодо приведення у відповідність із вимогами статті 14 Закону України «Про адміністративні послуги» положень відповідних законів у частині надання доступу адміністратору центру до 5 державних реєстрів (зокрема земельного кадастру) і права бути суб'єктом надання відповідних адміністративних послуг.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на керівництво та управління у сфері земельних ресурсів* зроблено висновки, що впродовж 2013 року та за 9 місяців 2014 року використання Держземагентством коштів на керівництво та управління у сфері земельних ресурсів здійснювалося в окремих випадках з недотриманням вимог нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України щодо економного використання бюджетних коштів.

Виконання запроваджених Урядом заходів із скорочення бюджетних витрат Держземагентство здійснювало переважно за рахунок зменшення обсягів видатків своїх територіальних органів – протягом 2012–2014 років загальний обсяг призначень на забезпечення діяльності центрального апарату цього агентства зменшився на 28,5 відс., тоді як видатки органів земельних ресурсів зменшилися в 1,7 раза.

Незважаючи на заборону постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 щодо заповнення вакантних посад у центральних органах виконавчої влади до проведення скорочення чисельності їх апаратів, на посади головних спеціалістів центрального апарату Держземагентства було прийнято 8 працівників, яким нараховано 185,7 тис. грн. заробітної плати.

У порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 № 79 два легкові автомобілі Skoda Superb балансовою вартістю 0,2 млн. грн., які обслуговували центральний апарат, не були реалізовані у встановленому порядку, а передані безоплатно відділам Держземагентства у Київській області, при тому, що територіальні органи утримували понад встановлені ліміти значну кількість транспортних засобів та повинні були реалізувати 380 автомобілів.

Крім того, у 2013 році Держземагентство допустило завищення обсягів кошторисних призначень на відрядження працівників органів земельних ресурсів, що призвело до відволікання протягом року з бюджетного обороту 2,6 млн. гривень. У недотримання вимог Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, належного документального

оформлення службових відряджень Держземагентством забезпечено не було, а проведені працівниками витрати під час цих відряджень у більшості випадків не відшкодовувалися.

Однією з причин виявлених недоліків і порушень була відсутність в Держземагентстві дієвого внутрішнього фінансового контролю за діяльністю центрального апарату, територіальних органів, а також підприємств, установ та організацій, які належать до сфери його управління. Аудитів фінансово-господарської діяльності центрального апарату Держземагентства впродовж 2013 року та за 9 місяців 2014 року не планувалося та відділом внутрішнього аудиту Держземагентства не проводилося.

1.3.3.7. Дотримання нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу та стан державних закупівель

Аналіз нормативно-правового забезпечення Кабінетом Міністрів України виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» показав, що в цілому Уряд забезпечив нормативно-правове урегулювання виконання текстових статей зазначеного Закону.

Разом з тим мали місце недоліки та порушення в цій сфері. Зокрема, не було забезпечено своєчасного затвердження механізмів використання бюджетних коштів за бюджетними програмами, вперше визначеними Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік», що позначилося на проведенні видатків держбюджету. Із 8 рішень Уряду, якими затверджені порядки використання бюджетних коштів та порядки і умови надання субвенцій за новими бюджетними програмами, 7 прийнято з порушенням 30-денного терміну, визначеного статтями 20 і 97 Бюджетного кодексу України.

Аналіз засвідчив необхідність вдосконалення окремих норм Бюджетного кодексу України з метою покращення управління бюджетними коштами.

Потребувала удосконалення стаття 20 Бюджетного кодексу України в частині врегулювання питання застосування заходів впливу до головних розпорядників бюджетних коштів, розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (одержувачів бюджетних коштів) у разі невиконання ними бюджетної програми, а також встановлення вимог щодо визначення відповідальних виконавців бюджетних програм виключно Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік.

На підставі довільного застосування вимог статті 23 Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України у 2013 році продовжив практику необмеженого перерозподілу видатків бюджету. Прийнято 101 рішення щодо перерозподілу видатків бюджету на суму 11 млрд. 275,4 млн. грн. та 9 рішень щодо передачі бюджетних призначень на суму 2 млрд. 957,8 млн. гривень. Із них з порушенням чинного законодавства було прийнято 8 рішень стосовно перерозподілу видатків бюджету на суму 3 млрд. 267 млн. грн., або 29 відс. від суми перерозподілених коштів, та одне рішення – стосовно передачі бюджетних призначень на суму 207,4 млн. гривень. При цьому 2 млрд. 448,5 млн. грн. перерозподілено поза межами загального обсягу

бюджетних призначень одного головного розпорядника бюджетних коштів, що було наслідком правової неурегульованості в Бюджетному кодексі України визначення терміну «загальнодержавні витрати», а 818,5 млн. грн. були спрямовані на непередбачені Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» напрями видатків.

Неврегульованість у Бюджетному кодексі України повноважень Міністерства та Кабінету Міністрів України в частині перерозподілу видатків бюджету за їх рішеннями в межах однієї бюджетної програми дала можливість Уряду за 13 рішеннями здійснити такий перерозподіл видатків бюджету у сумі 358,8 млн. гривень.

Нечітке врегулювання Бюджетним кодексом України порядку проведення перерозподілу видатків за бюджетними програмами головного розпорядника бюджетних коштів дозволила Уряду у 2013 році 8 рішеннями про перерозподіл видатків збільшити видатки споживання за рахунок зменшення видатків розвитку на 613,2 млн. грн., що створювало ризики незаконного та неефективного управління фінансовими ресурсами.

Неналежне планування окремих показників Державного бюджету України на 2013 рік обумовили прийняття Урядом рішень в порушення статті 108 Бюджетного кодексу України щодо самостійного розподілу ним додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів у сумі 3 млрд. 980,6 млн. гривень.

Відсутність затвердженого порядку розподілу державних капітальних видатків із визначенням критеріїв такого розподілу дала Уряду можливість приймати рішення про передачу головним розпорядникам бюджетних коштів державних капітальних видатків без визначення конкретних об'єктів або видів робіт, на які вони спрямовуються.

Уряд не забезпечив нормативно-правове врегулювання механізму прозорого відбору інвестиційних програм (проектів) у частині визначення у Порядку підготовки інвестиційних програм заходів, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

Урядом було знято заборону щодо спрямування коштів державного фонду регіонального розвитку на фінансування інвестиційних програм (проектів), видатки на які передбачені у державному бюджеті за іншими бюджетними програмами, що свідчить про використання коштів фонду регіонального розвитку як додаткового джерела фінансування бюджетних програм. Як наслідок, державний фонд регіонального розвитку не став гарантованим ресурсом розвитку регіонів.

За результатами аналізу Рахункова палата надала Кабінету Міністрів України пропозиції затвердити порядок та критерії розподілу державних капітальних видатків, законодавчо поновити норму про заборону спрямування коштів на фінансування інвестиційних програм (проектів), видатки на які передбачені у державному бюджеті за іншими бюджетними програмами, а також вдосконалити порядок перерозподілу за рішеннями Уряду бюджетних призначень головним розпорядникам коштів, зокрема, щодо збільшення видатків споживання за рахунок зменшення видатків розвитку, визначивши чіткі умови перерозподілу.

Аналіз стану державних закупівель в Україні у 2013 та 2014 роках засвідчив, що в Україні протягом дії Закону України від 01.06.2010 № 2289 «Про здійснення державних закупівель» (з 2010 року до квітня 2014 року) не було забезпечено дотримання принципу прозорості та конкурентності у цій сфері. Питома вага закупівель в одного учасника у загальному обсязі державних закупівель з моменту введення в дію цього Закону до втрати ним чинності збільшилася з 20,25 відс. до 40 відс., при цьому максимальний відсоток процедур закупівель в одного учасника припадав на 2013 рік – 43,7 відсотка.

Закон України від 10.04.2014 № 1197 «Про здійснення державних закупівель» також не вирішує основних проблем у сфері державних закупівель. Так, кількість переговорних процедур закупівлі (закупівля в одного учасника), які застосовувалися державними замовниками, зменшилась лише на 1022 процедури, а ступінь прозорості та конкурентності залишився низьким. Цей Закон неповною мірою відповідає європейським стандартам, оскільки із сфери державних закупівель не усунуто корупційну складову, не спрощено проведення процедур закупівель, не введено електронні закупівлі та не встановлено належної відповідальності посадових осіб за порушення у цій сфері.

Забезпечення функцій і повноважень уповноваженим органом – Міністерством економічного розвитку і торгівлі України – у 2013–2014 роках здійснювалося неефективно. Регуляторна функція Міністерства носила формальний характер і не впливала на законність та ефективність витрачання бюджетних коштів.

Мінекономрозвитку та ДП «Зовнішторгвидав» не було забезпечено безоплатне видання державного офіційного друкованого видання, міжнародного інформаційного видання та функціонування веб-порталу уповноваженого органу з питань закупівель, що є порушенням вимог законодавства у сфері державних закупівель.

Аналізом встановлено, що щоквартальні звіти Мінекономрозвитку про стан державних закупівель не враховували різниці у статистичних даних Держстату і офіційного загальнодержавного веб-порталу уповноваженого органу. Як наслідок, на цих даних не можуть ґрунтуватися підсумкові обрахунки у сфері закупівель. Заходи, спрямовані на унормування таких статистичних спостережень, уповноваженим органом не здійснювалися, пропозиція Держстату щодо визначення одного відповідального органу у сфері збирання інформації з питань проведення державних закупівель Мінекономрозвитку відхилена.

Аналіз діяльності органу оскарження у сфері державних закупівель показав, що Антимонопольний комітет України в цілому забезпечує покладені на нього Законом України «Про здійснення державних закупівель» функції органу оскарження. Так, за час існування Колегії АМКУ з 2010 року із загальної кількості прийнятих 5982 рішень оскаржено до суду 252, що становить 4 відсотки. Скасовано судом остаточно 15 рішень (0,25 відс. від прийнятих Колегією АМКУ). Залишено судами без змін – 218, на розгляді у судах різних інстанцій – 19 рішень.

За результатами 51 контрольної-аналітичної заходу, проведеного Рахунковою палатою у 2013 році та 10 місяців 2014 року, виявлено порушень у сфері державних закупівель на загальну суму 4 млрд. 964 млн. грн., що в 4 рази більше, ніж у період з початку прийняття Закону № 2289 до 01.01.2012 (1 млрд. 231 млн. гривень). Аналіз показав, що порушення носили системний характер та допускалися на всіх стадіях проведення процедур, починаючи з оприлюднення інформації, вибору процедури закупівлі, укладення договорів і закінчуючи поданням звітності про закупівлю.

Найбільш небезпечним явищем стало прийняття неправомірних рішень посадовими особами замовників у частині вибору процедури закупівель в одного учасника (на сьогодні переговорна процедура), а відсутність ефективних правових запобіжників з цього приводу лише сприяла поширенню таких порушень.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель», які б відповідали принципам прозорості та конкурентності у цій сфері. Зокрема, щодо виключення випадків, на які не поширюється дія Закону; скорочення підстав для застосування неконкурентної процедури закупівель; розроблення окремих спеціальних законів для різних галузей та предметів закупівлі; запровадження підстави для відмови замовника у разі, коли статутний капітал учасника не покриває розміру закупівлі; надання визначення закупівлі, яка має складний або спеціалізований характер; обов'язковості проходження навчання спеціалістів у сфері здійснення закупівель та підвищення їх кваліфікації.

Крім того, Рахункова палата з метою встановлення адміністративної відповідальності для посадових осіб уповноважених органів у сфері державних закупівель та визначення кримінальної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері державних закупівель запропонувала внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення та до Кримінального кодексу України.

1.3.3.8. Економічна та міжнародна діяльність держави

За результатами здійсненого *аудиту гарантованого державою боргу та підсумкової оцінки інформаційних систем управління державним боргом* встановлено, що обсяг гарантованого боргу протягом 2013 року зменшився майже на 12 млрд. грн. і становив 104,2 млрд. гривень. Державні гарантії надані на загальну суму 21,9 млрд. грн., що знаходилося в межах показника, встановленого Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік». У той же час, у першій половині 2014 року спостерігалась тенденція значного зростання гарантованого боргу, в основному, через девальвацію гривні. У результаті, його обсяг сягнув на час аудиту вже 134,6 млрд. гривень.

При цьому відбувалось значне зростання витрат державного бюджету на виконання зобов'язань за гарантованими запозиченнями. Такі витрати в 2013 році становили 7,9 млрд. грн., а за січень–травень 2014 року досягли 4,6 млрд. грн., що спричинено збільшенням визначених Урядом

позичальників, за запозиченнями яких обслуговування та погашення здійснюється бюджетними коштами.

Сума простроченої заборгованості суб'єктів господарювання перед державним бюджетом за отриманими у попередні періоди державними гарантіями становила майже 21 млрд. грн. і зросла протягом 2013 року на 6 млрд. грн., а погашено за останні півтора року лише 0,2 відсотка.

Показники щодо державного боргу та співвідношення державного та гарантованого державою боргу до валового внутрішнього продукту на кінець 2013 року не перевищили граничних меж, встановлених Бюджетним кодексом України та Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік». Разом з тим, показник співвідношення обсягу державного боргу до ВВП, що встановлюється Середньостроковою стратегією управління боргом, у порівнянні з попереднім роком, зріс з 28,3 до 33 відс. та перевищив економічно безпечний рівень (25 відс. ВВП), визначений Верховною Радою України в Основних напрямках бюджетної політики на 2013 рік.

Нормативно-правова база щодо надання державних гарантій, гарантованого боргу та його управління на час проведення аудиту була недосконалою – не визначено обсяг граничного гарантованого боргу та розмір плати за надання гарантій, а також вид майнового забезпечення. Стратегічний документ, який би визначав пріоритетні напрями або галузі економіки, в яких реалізовуватимуться гарантовані проекти, відсутній. Під час підготовки законів про державний бюджет фактично відсутня повна інформація про очікувані гарантовані запозичення, а напрями надання гарантій, що визначаються цими законами, носили загальний характер і не розкривали цільову спрямованість таких запозичень.

Комплексна оцінка позичальників до надання державних гарантій, а також ідентифікація та оцінка ризиків, пов'язаних з реалізацією гарантованих проектів, не проводилася, чим створено ризик неналежного контролю платоспроможності позичальника, що у результаті може призвести до настання гарантійного випадку.

Реалізація гарантованих проектів, під які головним розпорядникам-позичальникам надані державні гарантії у 2013 році, здійснювалась повільно. Із шести проектів через півроку розпочата діяльність лише по чотирьох. Реалізація проектів щодо забезпечення шкіл навчальним обладнанням та будівництва лікувально-діагностичного комплексу лікарні «Охматдит» не запроваджена.

Інформаційно-аналітична система «Управління державним боргом» оцінюється як стабільно працююча система, яка забезпечувала підтримку всіх замовлених Мінфіном ділових процесів з управління державним боргом. Проте при створенні системи допущено низку недоліків, які можуть мати вплив на ефективність її функціонування в майбутньому. Крім того, зазначена інформаційно-аналітична система експлуатувалась за відсутності комплексної системи захисту інформації з недотриманням вимог Закону України від 05.07.94 № 80/94-ВР «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», чим закладено ризики несанкціонованого доступу до системи, модифікації даних, витоку інформації або її втрати.

Колегією Рахункової палати було рекомендовано Кабінету Міністрів України доручити Мінфіну спільно з Мінекономрозвитку опрацювати внесення змін до законодавства з метою надання державних гарантій виключно для реалізації інвестиційних самоокупних проектів, погодження з відповідними Комітетами Верховної Ради України рішень про надання державних гарантій, а також визначення граничного обсягу гарантованого державою боргу. Крім того запропоновано ввести в практику розгляд на засіданнях Уряду звітів про стан проектів, реалізація яких здійснюється за рахунок кредитів, залучених під державні гарантії.

Проведений Рахунковою палатою *аудит ефективності використання коштів державного бюджету на керівництво та управління у сфері економічного розвитку і торгівлі* засвідчив, що Мінекономрозвитку у 2012–2013 роках здебільшого забезпечило виконання основних завдань, задекларованих у меті бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері економічного розвитку і торгівлі».

Водночас реалізація окремих функцій була неповною. Негативно позначилися на виконанні покладених на Мінекономрозвитку завдань та функцій, а відтак і ефективному використанні коштів державного бюджету, виділених на вказані цілі, довготривалість і безсистемність запровадженої у грудні 2010 року оптимізації центральних органів виконавчої влади, зміни структури апарату і керівництва Міністерства впродовж 2012 року, недосконале планування його діяльності та нівелювання ролі Колегії. Так, у 2012 році керівництво Міністерства та структура його апарату змінювалися тричі, що супроводжувалося перерозподілом функціональних повноважень між структурними підрозділами та потребувало перезатвердження штатних розписів і фонду оплати праці.

З метою упорядкування чинної нормативно-правової бази, яка регулює діяльність центральних органів виконавчої влади, усунення дублювання функцій у відповідних сферах та їх оптимізації, Мінекономрозвитку у квітні 2013 року розробило відповідний проект указу Президента України, який був схвалений Урядом, однак не затверджений.

Планування Мінекономрозвитку видатків на забезпечення своєї діяльності здійснювалося без належного економічного обґрунтування потреби в коштах за окремими напрямками та з недотриманням вимог бюджетного законодавства. Зокрема, у 2012 році на капітальні видатки безпідставно було включено витрати у сумі 3,5 млн. грн. на проведення капітального ремонту гуртожитку, підвідомчого Мінекономрозвитку суб'єкта господарювання, що відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу України є бюджетним правопорушенням. Розпочаті за відсутності проектно-кошторисної документації роботи з капітального ремонту приміщень Міністерства не виконані в повному обсязі та призупинені у зв'язку з відсутністю у 2013 році асигнувань. У результаті на незавершений ремонт неефективно використано 3,3 млн. гривень.

Колегією Рахункової палати рекомендовано Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо розроблення проектів змін до законодавчих та нормативно-правових актів, які регулюють діяльність Міністерства еко-

номічного розвитку і торгівлі України та проведення аналізу функціональних повноважень, покладених на Мінекономрозвитку та інші органи державного управління, які здійснюють виконання функцій у відповідних сферах, з метою їх оптимізації.

За результатами аудиту використання коштів Державного бюджету України на зовнішньополітичну діяльність у 2013 році Колегія Рахункової палати зробила висновок, що Міністерство закордонних справ України в цілому належним чином забезпечило реалізацію визначених на 2013 рік пріоритетів зовнішньополітичної діяльності та цільове використання бюджетних коштів.

Водночас неповною мірою була забезпечена концентрація бюджетних ресурсів на фінансування визначених пріоритетних напрямів зовнішньоекономічної діяльності Міністерства та дієвий контроль за їх використанням. На забезпечення пріоритетних напрямів МЗС було заплановано 105 млн. грн. бюджетних коштів, що становило 9,5 відс. загального обсягу бюджетних призначень, затверджених Міністерству в загальній сумі 1 млрд. 106,8 млн. гривень.

Причинами існування такої ситуації була відсутність стратегії розвитку дипломатичних установ, невизначеність пріоритетів розвитку, вкрай обмежене фінансове забезпечення та застаріла, створена ще за часів колишнього СРСР, нормативно-правова база, яка регулювала питання утримання закордонних дипустанов і матеріального забезпечення їх працівників. У результаті планування видатків за бюджетними програмами здійснювалося у 2012 році, тоді як пріоритети діяльності Міністерства були визначені тільки на початку 2013 року.

Крім того, МЗС не забезпечило економного використання коштів державного бюджету на головування України в ОБСЄ у зв'язку з відсутністю планів і проектів із чітким розмежуванням виконавців заходів та джерел їх фінансування (до фінансування заходів були залучені як кошти державного бюджету, так і кошти Секретаріату ОБСЄ). У результаті, на час проведення аудиту в МЗС рахувалась кредиторська заборгованість у сумі 3,3 млн. грн. за нездійснені розрахунки з виконавцями заходів, замовником яких був як центральний апарат Міністерства, так і Секретаріат ОБСЄ.

Колегією Рахункової палати було рекомендовано Міністерству закордонних справ України опрацювати та подати Кабінету Міністрів України пропозиції щодо перегляду умов фінансування дипломатичних установ України з урахуванням світового досвіду.

Аудитом використання Міністерством економічного розвитку і торгівлі України коштів державного бюджету на сплату внесків України до бюджету Світової організації торгівлі та Єдиного бюджету органів Співдружності Незалежних Держав встановлено, що Міністерство забезпечило використання бюджетних коштів на сплату внесків в обсягах, передбачених законами про державний бюджет, на що протягом 2013–2014 років витрачено 34,9 млн. гривень.

При цьому у 2014 році Мінекономрозвитку не забезпечено своєчасного виконання фінансових зобов'язань України перед Єдиним бюджетом орга-

нів СНД у загальній сумі 8,6 млн. грн., оскільки затверджені Законом України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» бюджетні призначення за КПКВК 1201020 не забезпечували виконання Україною своїх фінансових зобов'язань перед бюджетами СОТ і СНД в повному обсязі.

Через недостатність фінансування та внаслідок введення в дію Указом Президента України від 23.03.2014 № 335-10т/2014 рішення РНБО від 19.03.2014 про розгляд питання щодо припинення подальшої участі України в діяльності СНД, усі заплановані кошти на забезпечення виконання Україною своїх фінансових зобов'язань перед бюджетами СОТ і СНД Міністерством було використано на сплату членського внеску до бюджету СОТ.

Використання Мінекономрозвитку у 2014 році бюджетних коштів зі сплати членського внеску до бюджету СОТ на 7,1 млн. грн. перевищувало обсяг коштів, затверджений за цим напрямом у паспорті бюджетної програми, та здійснено за рахунок обсягу коштів, визначених у паспорті для внеску до Єдиного бюджету органів СНД, що відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу України має ознаки порушення бюджетного законодавства.

На дату проведення аудиту правовий статус України щодо повноправного членства в СНД остаточно не врегульовано. Статут СНД Україною не ратифікований, а окрема угода про асоційоване членство у Співдружності не укладалася.

Невизначеність щодо доцільності участі України в органах СНД призводить до згортання участі представників України в засіданнях Економічної ради СНД і Ради глав урядів держав СНД, а також в роботі робочих груп з розробки та прийняття відповідних проектів угод і протоколів економічного та галузевого співробітництва в рамках СНД з просування української продукції на ринках держав-учасниць СНД, скасування існуючих обмежень у взаємній торгівлі.

Натомість спостерігалась стійка тенденція до зростання економічних взаємовідносин України з іншими членами СОТ. Робота в органах СОТ дає доступ до механізму вирішення торговельних суперечок і підвищення прозорості торговельної політики, надає можливість диверсифікувати ринок збуту українських товарів і використовувати потенціал національної економіки, а належне виконання Україною взятих міжнародних зобов'язань сприяє запобіганню можливим суперечкам з країнами-членами СОТ і уникненню санкцій проти нашої держави та вітчизняних виробників з боку держав-членів.

1.3.3.9. Реалізація проектів міжнародних фінансових організацій

Питання реалізації проектів, що підтримуються позиками міжнародних фінансових організацій (далі – МФО), перебувають на постійному контролі аудиторів Рахункової палати, оскільки саме ефективне та результативне використання кредитних коштів, залучених у МФО, може стати дієвим інструментом підтримки зусиль Уряду в ході реалізації реформ та найважливіших проектів розвитку країни. У той же час розпорошеність цих ресурсів та їх неефективне використання може призвести до значного навантаження на державні фінанси.

Колегією Рахункової палати протягом звітнього року було здійснено чотири контрольні-аналітичні заходи, присвячені питанням реалізації проектів, що підтримуються позиками МФО. Основними недоліками впровадження таких проектів в Україні було значне відставання реалізації проектів від запланованих строків. За оцінками аудиторів, основні причини затримок впровадження проектів і використання коштів позик – їх довготермінова підготовка, а також недоліки у системі управління та контролю за їх виконанням.

Під час аналізу стану залучення та використання позик міжнародних фінансових організацій встановлено, що обсяг залучених позик на реалізацію проектів економічного і соціального розвитку України у період з 2011 по 2013 роки збільшено майже на 2 млрд. дол. США. Найбільші обсяги ресурсів МФО у цей період спрямовувалися через відповідні проекти на розвиток транспортного сектору (зокрема, покращення стану автомобільних доріг та безпеки руху) та енергетичної сфери і на кінець 2013 року становили майже 90 відс. від загальної суми запозичених коштів.

При цьому встановлено, що очікуваної результативності залучених позикових коштів не досягнуто. Цілі 11 завершених проектів, на діяльність за якими станом на кінець 2013 року використано майже 1,1 млрд. дол. США, досягнуті не в повних обсягах та із суттєвими затримками.

Так, частина передбачуваних робіт з ремонту автодороги на ділянці Київ-Чоп була перенесена на наступний проект у транспортному секторі. Залишилися нереалізованими ряд важливих заходів у гуманітарній сфері, зокрема не були проведені ремонти у 600 школах України, не закуплено обладнання для станцій переливання крові, автомобілі для регіональних центрів СНІДу. Повноцінне функціонування розроблених за кошти позик інформаційно-аналітичних систем щодо соціальної допомоги та земельного кадастру на дати завершення проектів не було забезпечено, запровадження інформаційних систем для податкової служби здійснено із затримкою на чотири з половиною роки. За проектом з розвитку Іллічівського морського торговельного порту фактично основна робота так і не була розпочата.

Основні причини затримок у реалізації проектів – недоліки нормативно-правового, організаційного та фінансового забезпечення впровадження проектів, а також неповне дотримання Мінекономрозвитку (координатор підготовки та реалізації проектів), Мінфіном (представник позичальника) та відповідальними виконавцями проектів вимог, встановлених порядками у сфері співробітництва з МФО.

Також не було забезпечено належного нагляду і контролю з боку Уряду, Мінекономрозвитку, Мінфіну за повним та своєчасним виконанням проектів і використанням коштів позик.

Найгірший стан підготовки спостерігався за проектами щодо фінансування позиками ЄБРР та ЄІБ. Середній термін набуття чинності відповідними угодами становив майже 1,5 роки. Як наслідок, через перевищення обумовлених термінів набуття чинності угодами додатковий обсяг коштів, сплачений за зобов'язання, за розрахунками, становить майже 6 млн. дол. США.

Незважаючи на деяке поліпшення в 2013 році показника освоєння позик в рамках проектного портфелю МБРР та більш сприятливі умови їх надання, повнота їх використання не була забезпечена (у середньому, 75 відс. від запланованих обсягів). При цьому найкращі показники використання коштів досягалися за проектом з покращення автодоріг та безпеки руху, а найгірші – щодо проекту модернізації державних фінансів. Такий стан вибірки за останнім проектом обумовлений, зокрема, ризиковою структурою проектного портфелю МБРР, який був сформований в попередні періоди.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України:

- розглянути питання щодо доцільності призначення Урядового уповноваженого з питань співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями;

- опрацювати питання щодо порядку затвердження щорічного плану співробітництва з МФО;

- доручити Мінекономрозвитку опрацювати питання щодо внесення змін до Стратегії залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги і співробітництва з МФО на 2013–2016 роки в частині визначення чітких пріоритетів для концентрації ресурсів МФО;

- доручити Мінекономрозвитку спільно з Мінфіном опрацювати питання щодо внесення змін до Порядку ініціювання, підготовки та реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються МФО, затвердженого постановою Уряду від 26.11.2008 № 1027, стосовно реструктуризації проектів, звітування відповідальних виконавців перед Урядом про стан «проблемних проектів», надання оцінки діяльності відповідальних виконавців за результатами завершених проектів, моніторингу застосування результатів після завершення проектів та оприлюднення відповідної інформації, включаючи дані про отриманий ефект від реалізації проектів.

Крім того, Рахункова палата рекомендувала Міністерству економічного розвитку і торгівлі України забезпечити ведення єдиного реєстру проектів МФО в повному обсязі та посилити нагляд за повним і своєчасним впровадженням заходів за проектами МФО.

За результатами аудиту стану проекту «Впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів на залізницях України», для фінансування якого Укрзалізницею залучено у Європейського банку реконструкції та розвитку кредит під державну гарантію в обсязі 120 млн. грн., встановлено, що Мінінфраструктури та Укрзалізницею не завершено проект у встановлений кредитною угодою термін – до 2011 року, а також не забезпечено своєчасного та повного використання запозичених коштів.

Завдання та терміни, які визначалися на етапі започаткування Проекту, під час його реалізації зазнали суттєвих змін. Зокрема, передбачена закупівля пасажирських вагонів на суму 47 млн. дол. США відмінена, а будівництво Бескидського тунелю на ділянці п'ятого міжнародного транспортного коридору, який з'єднує Україну із Західною Європою, розпочалося лише через 6 років після запровадження Проекту.

Через суттєві відставання від запланованих термінів дата завершення Проекту була відтермінована на п'ять років – на кінець 2016 року.

Основними причинами затримок у впровадженні Проекту і використанні коштів кредиту стали його тривала підготовка та недоліки у створеній Мінінфраструктурі і Укрзалізницею системі управління та контролю за виконанням Проекту.

Мінінфраструктурі та Укрзалізницею не було забезпечено якісної підготовки Проекту, внаслідок чого, через три роки після започаткування Проекту виникла необхідність запозичення у іншого кредитора – Європейського інвестиційного банку додаткових коштів на суму майже 80 млн. дол. США для будівництва тунелю.

Крім того, Укрзалізниця не забезпечила своєчасного проведення тендера з відбору підрядника для проектування і будівництва Бескидського тунелю, виконання робіт у встановлені контрактом терміни, а також дотримання умов контракту як з боку підрядника, так і з боку Львівської залізниці.

Як наслідок, контракт на проектування та будівництво тунелю був укладений із затримкою на два роки (в липні 2011 року), основні роботи з будівництва тунелю розпочаті фактично в листопаді 2013 року, та здійснювались із відставанням та недоліками, що призводило до постійного коригування графіка виконання робіт, а частина передбачених до виконання в 2014 році робіт перенесена на наступні періоди.

Аудитом також встановлено, що Укрзалізницею виконання фінансових зобов'язань з обслуговування та погашення кредиту забезпечується вчасно та в повному обсязі. За період реалізації Проекту Укрзалізницею погашено та сплачено за обслуговування кредиту майже 59,2 млн. дол. США, при цьому обсяг погашення становить 48 млн. дол. США (або 45 відс. від використаної суми кредиту). За надану державну гарантію Укрзалізницею сплачено до державного бюджету 31,3 млн. гривень.

Проведений *аудит річних фінансових звітів на 2013 рік в рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на впровадження Проекту модернізації державних фінансів* засвідчив, що Проект, для фінансування якого Україною запозичено 50 млн. дол. США, у початково встановлений Угодою про позику термін (30.06.2013) не завершено. Також не було забезпечено своєчасне та повне використання запозичених коштів.

Виконання основного, найбільшого за масштабами заходу – розроблення та запровадження інтегрованої системи управління державними фінансами, на фінансування якого передбачено 90 відс. запозичених коштів, не було розпочато і через 5 років реалізації Проекту.

Внаслідок низьких темпів виконання Проекту та використання коштів позики із 20 результативних показників бюджетної програми досягнуто лише чверть. Проте більшість з виконаних показників характеризують не стан досягнення основної діяльності Проекту, а лише її супроводження.

Через затримки реалізації Проекту за рішенням Мінфіну та кредитора термін закриття Проекту був перенесений на два роки – до червня 2015 року.

Причинами затримок у виконанні заходів Проекту та низького рівня використання позики стали здійснення організаційно-управлінських та

контрольних заходів на недостатньому рівні, а також незабезпечення повного виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту.

Фінансові звіти за Проектом, надані кредитору, в усіх суттєвих аспектах достовірно відображають джерела та напрями використання коштів позики, що мали місце протягом 2013 року. Звітність дає вірне уявлення про стан рахунків Проекту. Використання коштів Проекту здійснювалося згідно з визначеними Угодою про позику напрямами.

Заключним аудитом фінансової звітності Проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги» в рамках позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку встановлено, що Міністерством соціальної політики України не забезпечено в повному обсязі досягнення мети щодо поліпшення ефективності системи соціальної допомоги шляхом посилення її адресності та спрощення процедури надання.

При тому що протягом терміну реалізації Проекту Міністерство забезпечило постачання обладнання для технічної підтримки та створення умов для розгортання Інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення, необхідної для завершення переходу на єдину технологію прийому громадян, не було своєчасно розроблене програмне забезпечення для функціонування Системи.

Як наслідок, Система, на розроблення та технічне забезпечення якої витрачено майже 52 млн. дол. США (55 відс. загального обсягу Позики), не функціонує, відповідно повноцінного функціонування єдиної технології не забезпечено, передбачуваний Системою моніторинг аналізу та виплат соціальної допомоги регіональними підрозділами соціального захисту не здійснюється. Крім того, закуплені для її підтримки апаратні засоби майже рік не використовуються, що призводить до їх морального старіння.

Таким чином, з 2011 року не поліпшений показник результативності Проекту щодо підвищення відсотка виплат соціальної допомоги у грошовій формі, яку отримують бідні сім'ї, а визначена техніко-економічним обґрунтуванням Проекту економія бюджетних коштів в розмірі майже 207 млн. грн. у 2013 році не отримана.

Також встановлено, що Мінсоцполітики не забезпечено застосування більшої частини розроблених за кошти позики проектів нормативно-правових актів, зокрема щодо соціальної підтримки незахищених верств населення.

Фінансові звіти за Проектом, надані кредитору, в усіх істотних питаннях достовірно відображають джерела та напрями використання коштів позики, що мали місце протягом 2013 року. Звітність дає вірне уявлення про стан рахунків Проекту. Використання коштів Проекту здійснювалося згідно з визначеними Угодою про позику напрямами.

За результатами розгляду Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України доручити Мінфіну та Мінсоцполітики терміново опрацювати питання щодо визначення реальної суми, необхідної для запровадження та функціонування Інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення, та джерел її фінансування.

1.3.3.10. Соціальні питання

Соціальні питання, які тим чи іншим чином пов'язані з умовами життя різних верств населення, їх праці та соціальної безпеки, питання соціального захисту дітей, сімей з дітьми, малозабезпечених сімей, дітей-інвалідів та інвалідів протягом багатьох років залишаються пріоритетним напрямом контролю використання бюджетних коштів. Загалом за даним напрямом аудиторами Рахункової палати було проведено 14 контрольних-аналітичних заходів, за результатами яких було встановлено, що з порушенням чинного законодавства використано майже 314,9 млн. грн. бюджетних коштів, неефективно – 162,7 млн. гривень.

За результатами аудиту ефективності використання у 2013 році та I півріччі 2014 року коштів державного бюджету, виділених на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, було зроблено висновок, що Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів державного бюджету, виділених на безплатне харчування, не забезпечило належного виконання комплексу заходів з надання цієї послуги. У результаті порушено права дітей, визначені Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», а кошти держбюджету, виділені на зазначену мету, використані неефективно.

В окремих регіонах зовсім не було організовано харчування для потерпілих дітей внаслідок відсутності необхідних для цього умов. Зокрема, було відсутнє безплатне харчування в Сумській області, двох селах Кам'янець-Подільського району Хмельницької області, у зв'язку з чим батькам потерпілих дітей проводилася виплата компенсації відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 08.02.97 № 155 «Про порядок та розміри компенсаційних виплат дітям, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Також аудитом встановлено, що у 2014 році комітетом з конкурсних торгів Мінсоцполітики не проведено в строк процедуру закупівлі послуг із забезпечення безплатним харчуванням потерпілих дітей та прийнято рішення про визнання торгів такими, що не відбулися внаслідок непереборної сили. А неналежна підготовка Мінсоцполітики документації конкурсних торгів спричинила призупинення процедури закупівлі Антимонопольним комітетом України. Надалі комітет з конкурсних торгів Мінсоцполітики 28.02.2014 ухвалив рішення про визнання торгів такими, що не відбулися.

Як наслідок, всупереч вимогам Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», 233 тис. учнів навчальних закладів, розташованих на територіях радіоактивного забруднення у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівських областях, з 03.03.2014 і майже до кінця навчального року не мали гарантованого безплатного харчування. Відхилення торгів за окремими лотами у квітні призвело до ненадання такого харчування ще майже 23 тис. потерпілих дітей у дев'яти областях.

Через неналежний контроль з боку Мінсоцполітики і його територіальних органів окремі організатори харчування і керівники навчальних закладів допускали порушення і недоліки в організації та забезпеченні збалансованого і повноцінного харчування учнів, додержанні вимог санітарного законодавства щодо матеріально-технічного стану харчоблоків, шкільних їдалень.

Харчування потерпілих дітей здійснювалось за цінами, які значно перевищували середньостатистичні регіональні ціни, що унеможливило дотримання фізіологічних норм харчування дітей і необхідного асортименту продуктів. Так, після порівняння цін під час аудиту в накладних ТОВ «Статпостач» із середніми цінами у торгових закладах Малинського району Житомирської області станом на 18.09.2013 встановлено, що ціни на окремі продукти для харчування потерпілих учнів перевищували середні по району на 35–85 відсотків.

Крім того, було встановлено порушення щодо якості та безпеки продуктів харчування. Траплялися випадки завезення продуктів без відповідних сертифікатів та сумнівної якості.

Враховуючи недосконалість діючої системи забезпечення безплатним харчуванням потерпілих дітей, Колегія Рахункової палати визнала за доцільне передати функції з організації відповідних закупівель на місцевий рівень, залишаючи при цьому Мінсоцполітики головним розпорядником коштів на зазначені цілі. Також Міністерству було запропоновано розробити єдину методику визначення середньої вартості харчування однієї дитини на день та запровадити єдиний механізм визначення розміру грошової компенсації батькам потерпілих дітей, які не відвідують дошкільні навчальні заклади.

За результатами аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям Колегія Рахункової палати зробила висновок, що Мінфіном, Мінсоцполітики, фінансовими органами і органами праці та соціального захисту населення на місцях у цілому забезпечено виконання законів України про державний бюджет на 2012 і 2013 роки і законодавства в частині фінансування та у встановлених розмірах надання зазначених видів допомоги.

Лише у 2013 році фінансово підтримано 3136,8 тис. сімей з дітьми, 404,5 тис. інвалідів з дитинства, дітей-інвалідів, 453,4 тис. малозабезпечених сімей. Виплати допомоги сприяли покращенню рівня народжуваності та демографічної ситуації в Україні.

Загалом, обсяги виплат щорічно збільшувалися (в основному через приріст кількості одержувачів та зростання прожиткового мінімуму, який є базою для визначення розміру допомоги). У 2011 році вони становили 27,6 млрд. грн., у 2013 році – 39,9 млрд. гривень. Призначення за субвенцією на 2014 рік було заплановано у обсязі 42,7 млрд. гривень. При цьому значний обсяг видатків припадав на виплату допомоги при народженні другої, третьої і наступної дитини, розміри цієї допомоги на кінець 2013 року становили відповідно 61,9 і 123,8 тис. грн., та на виплату допомоги по догляду

за дитиною до досягнення нею трирічного віку, яку у березні 2014 року скасовано відповідно до вимог Закону України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні». Цим законом також встановлено єдиний розмір допомоги при народженні дитини у сумі 41,2 тис. гривень.

Аудит засвідчив, що існуючий механізм використання субвенції на надання допомоги не визначав очікуваних результатів спрямування її коштів. Невизначеність на законодавчому рівні напрямів використання коштів субвенції одержувачами, неефективна система контролю за її призначенням та виплатою, а також недостатній рівень надання супутніх соціальних послуг (у т. ч. виведення малозабезпечених сімей із стану нужденності) не забезпечили відповідальності одержувачів за достовірність відомостей про їх доходи та майновий стан при отриманні зазначених видів допомоги та при поданні інформації про обставини, за якими припиняються її виплати.

В окремих випадках такі особи отримували декілька видів допомоги, які були єдиним джерелом їх доходів, та ніде не працювали майже усе життя. При цьому недостатнім був рівень надання супутніх соціальних послуг. Наприклад, у Харківській області із 202 тис. сімей, що у 2013 році отримували допомогу як малозабезпечені, під соціальним супроводом перебувало 10,1 тис., з яких за рік втратили потребу у виплаті допомоги 485 сімей.

За відсутності законодавчо визначених критеріїв цільового використання коштів допомоги при народженні дитини, рішення про припинення (призупинення) її виплат приймалися лише тоді, коли умови утримання та виховання дітей загрожували їх здоров'ю, та не мали вирішального впливу на покращення цих умов.

Все це було основною причиною низки надмірних виплат допомоги, частина яких виявлялася органами праці та соціального захисту населення, але не у повному обсязі поверталася одержувачами до бюджету.

Загалом по Україні, за звітними даними Казначейства, станом на 01.01.2014 дебіторська заборгованість, у тому числі і за зайвими виплатами допомоги, становила 3,2 млн. гривень.

Розпорядниками бюджетних коштів на місцях в окремих випадках було допущено порушення встановлених термінів перерахування коштів на виплату допомог загалом на 93,2 млн. грн. у 2012 році та 64,6 млн. грн. у 2013 році.

Встановлене порядками призначення і виплати досліджених видів допомоги право їх одержувачів обирати спосіб отримання коштів через банківські установи (плата не стягувалася) або поштові відділення (з органів праці та соціального захисту стягувалася плата в розмірі 0,79 відс. від суми допомоги у місті та 1,56 відс. – у сільській місцевості), без обмеження кола одержувачів допомоги поштою у населених пунктах з розгалуженою мережею банків, сприяло збільшенню видатків на відшкодування за рахунок коштів субвенції поштових витрат. У 2012 і 2013 роках вони становили відповідно 63,8 і 67,3 млн. гривень.

За результатами аудиту Колегія Рахункової палати рекомендувала Уряду розглянути питання внесення змін і доповнень до законодавства у частині

посилення міри відповідальності за подання одержувачами недостовірних відомостей для призначення соціальної допомоги, несвоєчасне подання або неподання відомостей про обставини, у зв'язку з якими припиняються виплати допомоги; ініціювати внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та внести зміни до Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1751, якими передбачити критерії вибору отримання допомоги через установи «Укрпошта» лише у випадках неможливості використання для цієї мети банківських установ.

У 2014 році Рахунковою палатою було проведено *аудит використання коштів державного бюджету, виділених на заходи із реабілітації інвалідів у Львівській, Волинській та Рівненській областях*, який засвідчив, що Мінсоцполітики, Фонд соціального захисту інвалідів, МОНмолодьспорт, Мінмолодьспорт та розпорядники коштів нижчого рівня у перевірених областях не забезпечили обґрунтованого планування видатків на заходи із реабілітації інвалідів за бюджетними програмами «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» і «Розвиток спорту інвалідів та їх фізкультурно-спортивна реабілітація», що створило умови для невиконання загальних результативних показників, визначених паспортами цих бюджетних програм.

Планування фактичної потреби у реабілітаційних заходах ускладнювалося неналежним функціонуванням централізованого банку даних з проблем інвалідності та відсутністю координації роботи між установами охорони здоров'я, органами соціального захисту, реабілітаційними установами.

Використання коштів державного бюджету, виділених на заходи із реабілітації інвалідів у зазначених областях, здійснювалося з певними недоліками і порушеннями та, в окремих випадках, неефективно. Серед причин зазначеного – прийняття за відсутності належного внутрішнього контролю з боку Мінсоцполітики, Фонду, МОНмолодьспорту, Державної служби молоді та спорту України та Мінмолодьспорту, розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня цих областей необґрунтованих і з недотриманням законодавства управлінських рішень, а також непроведення територіальними органами Державної казначейської служби України платежів за рахунок виділених на цю мету асигнувань.

Зазначене призвело до використання коштів державного бюджету у сумі понад 5,2 млн. грн. з порушенням Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ та законодавства у сфері закупівель і неефективного використання 8,7 млн. грн., а також позбавило значну частину інвалідів і дітей-інвалідів їх права на своєчасні та якісні реабілітаційні заходи за рахунок бюджетних коштів.

Через непроведення органами Казначейства платежів розпорядників нижчого рівня та одержувача бюджетних коштів у зазначених областях було повернено до державного бюджету в 2012–2013 роках відповідно 24,7 млн. грн. та 5,5 млн. грн. невикористаних асигнувань та утворено кредиторську заборгованість в обсязі 11,7 млн. грн. та 6,6 млн. гривень. Як наслідок, не було дотримано термінів введення в експлуатацію 5 об'єктів

будівництва підприємства «Західний реабілітаційний спортивний центр» (один з яких – 93 відс. будівельної готовності) та реабілітаційного корпусу Львівського міжрегіонального центру соціально-трудової, професійної та медичної реабілітації (81 відс. будівельної готовності). Це спричинило зростання станом на 01.01.2014 загальної кошторисної вартості цих об'єктів в 2,2 раза проти планового показника.

У 2012–2013 роках заходами з реабілітації щорічно в середньому охоплювалося 1,3 відс. від загальної чисельності інвалідів, які проживають на території регіону, причому більше половини з них отримали грошову компенсацію замість санаторно-курортного лікування та передплату друкованих видань.

Проведенню належної реабілітації перешкоджали також недостатність матеріальної бази реабілітаційних установ та відсутність належного контролю за заповненням і виконанням індивідуальних програм реабілітації інвалідів та дітей-інвалідів.

Враховуючи наведене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Уряду забезпечити прийняття окремого порядку спрямування коштів на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів та оптимізувати напрями використання бюджетних коштів на здійснення заходів із реабілітації інвалідів, передбачених Мінсоцполітики та Мінмолодьспорту. Також необхідно вирішити питання щодо виділення коштів на завершення будівництва і введення в експлуатацію об'єктів Львівського міжрегіонального центру соціально-трудової, професійної та медичної реабілітації та підприємства «Західний реабілітаційно-спортивний центр» та на забезпечення належного функціонування централізованого банку даних з проблем інвалідності.

За результатами *аналізу видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, на надання послуг із соціального обслуговування та реабілітації інвалідів* встановлено, що існуюча система комунальних установ соціального захисту населення і щорічний обсяг видатків на їх фінансування у цілому забезпечили реалізацію вимог законодавства у зазначеній сфері.

Такі завдання виконували більше тисячі спеціалізованих закладів (територіальні центри соціального обслуговування, центри професійної та соціальної реабілітації, будинки-інтернати), на фінансування яких у 2013 році з загального фонду місцевих бюджетів було спрямовано 3,9 млрд. грн. (стільки ж було заплановано на 2014 рік). Однак за рядом напрямів реалізація зазначених завдань не була забезпечена. Наприклад, через недостатню мережу і потужність психоневрологічних інтернатів станом на 01.01.2014 понад однієї тисячі інвалідів більше трьох років перебували у черзі на влаштування до цих закладів, у тому числі у Києві – понад п'ятсот осіб.

Аналіз, проведений у Дніпропетровській, Рівненській, Харківській, Хмельницькій областях, показав, що у більшості інтернатних установ соціально-побутові умови перебування інвалідів не відповідали встановленим нормам. Видатки на харчування підопічних у 2013 році в середньому на 24 відс. були меншими за вартість встановлених добових норм харчування.

Кількість працівників територіальних центрів соціального обслуговування вразливих верств населення у 18 регіонах України не відповідала встановленим штатним нормативам, затвердженим наказом Мінпраці від 10.06.2010 № 134. Це призвело до нерівномірного навантаження на одного соціального працівника, що негативно вплинуло на обсяг та якість наданих послуг.

Навчання інвалідів у комунальних центрах професійної реабілітації здійснювалося за недостатньою кількістю напрямів практичної підготовки, що, зокрема, пов'язано з неналежним матеріально-технічним і кадровим забезпеченням центрів. Як наслідок, за набутою професією працевлаштувалися не більше 10 відс. від загальної кількості осіб, які пройшли професійну реабілітацію.

Окремими місцевими фінансовими органами планувалися та відповідними місцевими радами затверджувалися видатки на утримання неіснуючих центрів професійної та соціальної реабілітації інвалідів. Так, у 2013 році у 33 місцевих бюджетах Вінницької області затверджено в повному обсязі розраховані Мінфіном такі видатки у розмірі 5,9 млн. грн., у 2014 році – 6,1 млн. грн., які не були проведені, оскільки у регіоні таких центрів не створено. Зазначене спричинено тим, що Формулою розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів було передбачено здійснювати розподіл видатків, виходячи із загальної кількості інвалідів і дітей-інвалідів, а не контингенту установ.

Затверджена Мінсоцполітики звітність у сфері реабілітації інвалідів стосувалася лише стану забезпечення інвалідів спеціальним автотранспортом і не відображала результатів решти напрямів реабілітації. Форми запроваджених Міністерством оперативних звітів про діяльність центрів професійної та соціальної реабілітації інвалідів не містили даних про кількість осіб, що потребували таких послуг.

З метою вирішення цих проблем Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України врегулювати питання планування розподілу обсягу видатків на фінансування комунальних центрів професійної реабілітації інвалідів та центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів між місцевими бюджетами на основі даних про контингент осіб, що проходить у них навчання; Мінсоцполітики для забезпечення виконання Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» спільно з місцевими державними адміністраціями проаналізувати потребу регіонів у створенні центрів професійної реабілітації інвалідів, а також розробити та затвердити єдину звітність щодо результативності заходів у сфері реабілітації інвалідів.

Існуюча система створення робочих місць для інвалідів за рахунок сплати роботодавцями адміністративно-господарських санкцій за невиконання нормативу їх працевлаштування була недосконалою, що негативно позначилося на повноті таких надходжень до спеціального фонду державного бюджету, не стимулювало роботодавців до створення робочих місць для працевлаштування інвалідів і не забезпечило ефективного використання коштів на цю мету. Такий висновок зроблено за результатами аудиту формування спеціального фонду державного бюджету за раху-

нок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць у 2013 році та за 9 місяців 2014 року.

Визначені Законом України від 21.03.91 № 875 «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» напрями використання сум адміністративно-господарських санкцій та пені на заходи зі сприяння працевлаштуванню інвалідів не мотивували роботодавців до працевлаштування інвалідів та були малоефективними. Мінсоцполітики, Комісія з питань діяльності підприємств та організацій громадських організацій інвалідів і Фонд соціального захисту інвалідів під час виконання заходів приймали необґрунтовані управлінські рішення щодо надання роботодавцям цільових позик і безповоротної фінансової допомоги.

Недоліком Закону було і те, що він не визначав обов'язкової частини коштів адміністративно-господарських санкцій та пені для спрямування на заходи зі створення робочих місць для інвалідів. У 2013–2014 роках на цю мету передбачалося спрямувати 33,5 відс. та 25 відс. відповідно загального обсягу їх планових надходжень. У 2013 році використано 12,6 млн. грн. (6,2 відс. фактичних надходжень), а за 9 місяців 2014 року – 97,5 тис. грн. (0,06 відсотка).

Як наслідок, із 986 робочих місць, передбачених планами створення робочих місць для працевлаштування інвалідів у 2013–2014 роках за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій, упродовж 2013 року – 9 місяців 2014 року, за даними Фонду, створено 464 робочих місця. Водночас за напрямами, визначеними планами, створено 239 робочих місць, з яких 236 – за рахунок видатків, здійснених у попередніх роках, та лише 3 – за рахунок видатків, здійснених протягом 2013 року. Крім того, у виконання показників плану включено дані про працевлаштування 225 інвалідів, які здобули освіту за рахунок коштів Фонду в різні роки, що не передбачалося цими планами.

Причинами цього були затримки із прийняттям рішень про розподіл залишку коштів на єдиному казначейському рахунку за кодом 50070000 «Надходження до Фонду соціального захисту інвалідів», який станом на 01.01.2014 становив 204,6 млн. грн., на 01.10.2014 – 282,3 млн. грн., та зміщення Мінфіном розподілу цього залишку на кінець року, а також несвоєчасне проведення органами Державної казначейської служби України платежів. Це призвело до утворення на початок звітних періодів кредиторської заборгованості, неоплачених фінансових зобов'язань одержувачів бюджетних коштів і до повернення у кінці 2013 року до спеціального фонду державного бюджету 33,5 млн. грн., з яких 6,3 млн. грн. передбачалося для створення робочих місць для інвалідів. Станом на 01.10.2014 не було освоєно 8,5 млн. гривень.

Водночас Мінсоцполітики, Комісія з питань діяльності підприємств та організацій громадських організацій інвалідів і Фонд соціального захисту інвалідів приймали необґрунтовані управлінські рішення щодо надання роботодавцям цільових позик і безповоротної фінансової допомоги. Зокрема, одержувачі цільових позик не дотримувалися графіків їх

повернення згідно з договорами, укладеними у 2010–2012 роках. Внаслідок чого державний бюджет упродовж 2013 року – 9 місяців 2014 року недоотримав 6,4 млн. гривень. У цілому обсяги заборгованості за цільовими позиками, наданими здебільшого понад 10 років тому, станом на 01.10.2014 склали 34,2 млн. гривень.

Нормативно-правове забезпечення з питань нарахування і сплати сум досліджуваних санкцій та їх використання на створення робочих місць було недосконалим. Зокрема, через відсутність нормативу витрат на створення одного робочого місця для працевлаштування інвалідів на підприємствах різних галузей економіки середня вартість створення такого місця за рахунок безповоротної фінансової допомоги за рішеннями 2014 року коливалася від 75,9 тис. до 417 тис. гривень.

У роботодавців у межах нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів упродовж 2012 і 2013 років працювало відповідно 437,3 тис. та 441,4 тис. осіб. При цьому норматив у 2012 році в цілому виконало 80,5 відс. роботодавців, які подали звітність до Фонду, у 2013 році – 83 відсотка. Проте лише половина бюджетних установ, умови праці в яких потребують менших затрат для створення таких робочих місць, виконали норматив. Водночас через недосконалу законодавчу базу майже половина роботодавців не дотримувалася термінів сплати вказаних санкцій, а третина взагалі їх не сплатила. Як наслідок, обсяг заборгованості зі сплати санкцій станом на 01.10.2014 сягнув 1,3 млрд. грн., а 1 млрд. грн. віднесено до безнадійної заборгованості через відмови судів у задоволенні позовів і банкрутства підприємств.

За результатами аудиту було внесено пропозиції:

- підготувати зміни до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» в частині оптимізації напрямів використання сум адміністративно-господарських санкцій і визначення обов'язкової частини зазначених коштів, що має бути спрямована на заходи із створення робочих місць для інвалідів;

- вивчити питання щодо можливості зміни статусу Фонду соціального захисту інвалідів з урахуванням покладених на нього повноважень і норм статті 11 Закону, яка передбачає формування бюджету Фонду;

- запровадити державне статистичне спостереження і єдиний методологічний підхід до формування державної статистичної звітності щодо інвалідів;

- розглянути можливість запровадження Законом обов'язкової реєстрації роботодавців у Фонді незалежно від чисельності працюючих у роботодавців;

- розглянути питання зарахування повернутих цільових позик, наданих Фондом роботодавцям у попередніх роках, до спеціального фонду державного бюджету в частині кредитування бюджету і їх використання за КПКВК 2507030.

Аналіз використання коштів міжбюджетних трансфертів, наданих з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської, Сумської та Полтавської областей на виплату допомоги по догляду за інвалідами I-II групи внаслідок психічного розладу, показав, що у 2013 році таку допомогу отримали

мали відповідно 2531, 2077 та 1538 осіб завдяки реалізації Мінсоцполітики, обласними радами та держадміністраціями перевірених областей норм законів України «Про психіатричну допомогу» та про державний бюджет у частині виділення місцевим бюджетам відповідних міжбюджетних трансфертів.

Середньомісячний розмір допомоги у II півріччі 2012 року та 2013–2014 роках становив у Харківській області 1101 грн., Сумській – 1141 грн. та Полтавській – 1125 грн., що більше ніж у 10 разів перевищує цей показник у I півріччі 2012 року (середній розмір допомоги був 100 гривень).

За даними департаментів соціального захисту населення облдержадміністрацій, збільшення розміру допомоги певною мірою сприяло процесу повернення частини психічнохворих, які потребують стороннього догляду, із психоневрологічних інтернатів додому. Це, з одного боку, позитивний соціальний результат, а з іншого – економія бюджетних коштів (середньомісячний розмір допомоги на одну особу у названих регіонах у 2–2,7 раза менший, ніж середньомісячна сума витрат на утримання такої особи у відповідному спеціалізованому закладі).

У той же час нормативно-правове забезпечення використання коштів міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам, було недосконалим у частині гарантування належного рівня соціального захисту вказаної категорії населення у разі перебування під доглядом вдома та забезпечення контролю з метою запобігання необґрунтованим виплатам допомоги у випадках, коли догляд за психічнохворими здійснюється в умовах диспансеру або інтернату.

Також аналіз засвідчив, що департаментами соціального захисту населення Харківської, Сумської та Полтавської облдержадміністрацій не було забезпечено повною мірою ефективного управління бюджетними коштами (у т.ч. міжбюджетними трансфертами), виділеними на надання досліджуваної допомоги, що призвело до незабезпечення в повному обсязі потреби в бюджетному фінансуванні, а в інших – навпаки, до завищення бюджетних призначень понад обґрунтовану потребу в них. Зокрема, у Полтавській області у 2013 і 2014 роках призначення завищені на 2,9 млн. грн. і 7,9 млн. грн. відповідно.

Водночас, у ході аналізу встановлено, що при здійсненні виплат допомоги у сумі 6,5 млн. грн. з вини органів соцзахисту і центрів по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат допущено затримки на термін від одного до трьох місяців. Виявлено також низку випадків виплати допомоги на догляд за хворими під час їх тривалого перебування у спеціалізованих лікарнях. Причинами цього була недосконалість системи моніторингу і контролю з боку органів соціального захисту і соціальних інспекторів.

Враховуючи наведене, Рахункової палата рекомендувала Кабінету Міністрів України ініціювати внесення змін до Закону України «Про психіатричну допомогу» в частині встановлення поняття догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу та щодо доповнення переліку випадків передачі відомостей про стан психічного здоров'я особи і надання їй психіатричної допомоги без згоди особи або її законного представника в разі звернення органів соціального захисту населення до соціально-ліку-

вальних закладів за інформацією з виявлення обставин, через які припиняється виплата допомоги особі на догляд за інвалідом вказаної категорії. Також Уряду запропоновано внести змін до Порядку надання щомісячної грошової допомоги особі, яка проживає разом з інвалідом I-II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.08.2000 № 1192, у частині визначення механізму здійснення контролю за належним доглядом за цією категорією інвалідів особами, які отримують допомогу.

Рахункова палата провела *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на забезпечення житлом інвалідів війни*, і констатувала, що, незважаючи на спрямування із державного бюджету на цю мету впродовж 2010–2013 років близько чверті мільярда гривень, з них 75,3 млн. грн. у 2013 році, рівень такого забезпечення залишається низьким. У 2012 році житло отримали лише 4 відс. із загальної кількості осіб, які перебували на обліку, у 2013 році – 1,9 відсотка. Тим часом, станом на 01.01.2013, поліпшення житлових умов потребували 5223 представники цієї категорії, з них понад 40 відс. перебувало на обліку 10 років і довше. Із загальної кількості осіб, котрим було придбано житло в 2013 році, 18,3 відс. перебувало на обліку понад 20 років.

Водночас використання наявних обсягів бюджетних коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2751300 «Забезпечення житлом інвалідів війни» упродовж 2013 року здійснювалося за відсутності належного внутрішнього контролю з боку Мінрегіону, за умов недосконалого нормативно-правового забезпечення у цій сфері, і як наслідок, супроводжувалося прийняттям розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня необґрунтованих та несвоєчасних рішень щодо закупівлі, розподілу та передачі житла, визначення осіб, яким воно буде придбаватися.

Зазначене призвело до порушення черговості отримання інвалідами війни квартир, до використання бюджетних коштів у сумі 7,1 млн. грн. з недотриманням вимог житлового законодавства та Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення житлом інвалідів війни, а також до неефективного витрачання 3 млн. гривень.

Погіршило стан справ зміщення Мінфіном на IV квартал 2013 року понад двох третин річного обсягу асигнувань за зазначеною бюджетною програмою, спрямування 56,2 відс. цих коштів за день до закінчення бюджетного року, стримування або непроведення Казначейством платежів за наявності відкритих асигнувань. Як наслідок, у кінці 2013 року до бюджету повернуто 45,5 млн. грн. невикористаних асигнувань, або 60,5 відс. від загального обсягу виділених коштів, утворено кредиторську заборгованість у сумі 11,8 млн. гривень.

Всі ці чинники негативно позначилися на процесі реалізації законодавчо встановленого права на безкоштовне забезпечення житлом інвалідів війни, зокрема, було відстрочено його отримання для 211 осіб.

З метою покращення ситуації, Висновок про результати аудиту було направлено Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та Мінре-

гіону для вжиття заходів щодо удосконалення законодавства з питань забезпечення житлом інвалідів війни, усунення недоліків Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для забезпечення житлом інвалідів війни, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 № 503, в частині встановлення обмеження вартості житла, граничних термінів передачі квартир від розпорядників коштів нижчого рівня до територіальних громад, умов формування списків осіб, яким придбаватиметься житло, вирішення питання з погашення кредиторської заборгованості за КПКВК 2751300, що утворилася станом на 01.01.2014, тощо.

За результатами аудиту ефективності використання у 2013 році – I півріччі 2014 року коштів державного бюджету, призначених на надання пільгових довгострокових кредитів та часткову компенсацію відсоткових ставок кредитів комерційних банків, що надаються молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво або придбання житла, Колегія Рахункової палати зробила висновок, що рівень задоволення потреби молоді в житлі за рахунок коштів державного бюджету та статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» залишився низьким.

У 2013 році на 20,8 тис. молодих сімей та одиноких молодих громадян надано лише 304 пільгові кредити (1,5 відс. від потреби). У I півріччі 2014 року через складну економічну ситуацію в країні асигнування спрямовувалися тільки на покриття неоплачених фінансових зобов'язань за договорами на надання пільгових кредитів, укладеними у 2013 році, та часткову компенсацію відсоткових ставок кредитів комерційних банків.

Головні причини – неспроможність державного бюджету задовольнити загальну потребу в коштах на зазначену мету (у 2013–2014 роках відповідно 800 млн. грн. і 1 млрд. грн.), зростання фактичної вартості житла, нездатність молоді забезпечити сплату власного внеску.

Водночас в умовах обмежених фінансових можливостей держави Мінрегіон як головний розпорядник вказаних бюджетних коштів і Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву впродовж 2013–2014 років не забезпечили обґрунтованого планування коштів загального фонду державного бюджету на надання часткової компенсації відсоткових ставок кредитів комерційних банків і коштів спеціального фонду державного бюджету, що надходять від повернення пільгових довгострокових кредитів, та ефективного управління ними. Наслідком цього стало неефективне управління бюджетними коштами у 2013 році – I півріччі 2014 року на суму 35,8 млн. гривень.

Будівництво житла для молодих сімей, терміни якого були порушені у попередніх роках, потребувало залучення додаткових коштів із держбюджету відповідно до нормативних актів Уряду. Впродовж 2012 року – I півріччя 2014 року на надання повторних кредитів для 109 позичальників, які інвестували кошти в 19 проблемних об'єктів до 01.07.2011, і добудову об'єктів уже використано 68,6 млн. гривень. В той же час на цю ж дату залишились недобудованими 34 об'єкти житлового будівництва із 82, про які зазначала Колегія Рахункової палати за результатами попереднього аудиту, проведеного у 2011 році, а 669 позичальникам відстрочено отримання житла.

З метою усунення нормативно-правових прогалин, які не були урегульовані за результатами попереднього контрольного заходу, Колегія Рахункової палати ще раз рекомендувала Уряду внести зміни до Положення про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла (постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.2001 № 584) у частині удосконалення механізму надання пільгових кредитів, зокрема, нормативного закріплення обов'язку регіональних управлінь, Іпотечного центру Фонду укладати із замовниками договори про взаємодію при будівництві житла, а із позичальниками – договори іпотеки майнових прав на житло і поруки; уточнення видів страхування ризиків Фонду та позичальників у період будівництва житла і виконання зобов'язань за кредитами. Також рекомендовано внести зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збільшення статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» з подальшим спрямуванням на виконання Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013–2017 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 488), у частині надання звітності про використання коштів статутного капіталу Фонду, визначення умов використання коштів статутного капіталу Фонду, напрямів використання коштів, що повертаються від погашення кредитів, наданих за його рахунок.

Як і у попередні роки Рахункова палата не залишила поза увагою питання державного соціального страхування. Результати *аудиту ефективності використання коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань на медичну, професійну та соціальну реабілітацію потерпілих на виробництві* засвідчили, що видатки з бюджету Фонду на цю мету щороку зростали і у 2013 році становили 422 млн. грн., разом з тим їх використання здійснювалося виконавчою дирекцією Фонду та її робочими органами з організаційними недоліками та в окремих випадках неефективно.

Серед причин зазначеного – недосконалість нормативно-правового забезпечення у цій сфері, відсутність у виконавчій дирекції Фонду інформації щодо кількості потерпілих, які перебувають на обліку у її робочих органах, що призводило до визначення необґрунтованої (заниженої або завищеної) потреби у наданні медико-соціальних послуг та відповідно до завищення (заниження) показників бюджету Фонду за цим напрямом, а також недоліків у організації проведення процедур закупівлі медико-соціальних послуг.

За наявності коштів на рахунках Фонду органи Державної казначейської служби проводили платежі з оплати послуг щодо реабілітації із запізненням від одного дня до 6 місяців. Це вплинуло на своєчасність і повноту реалізації потерпілими законодавчо встановленого права на отримання медико-соціальних послуг.

Виконавча дирекція Фонду у 2013 році не забезпечила повноцінного функціонування реєстру потерпілих, що ускладнювало обґрунтоване планування видатків бюджету Фонду. Через відсутність достовірної потреби в санаторно-курортних путівках за регіонами та профілями захворювання

не використано 511 путівок вартістю 5,5 млн. гривень. Недоліки в плануванні та розподілі автомобілів для інвалідів, а також несвоєчасне здійснення органами Казначейства платежів зумовили неодноразові перегляди умов поставки автомобілів відповідних модифікацій у регіони. Як наслідок, у 2013 році ПАТ «ЗАЗ» поставив Фонду лише 156 автомобілів із звичайним керуванням замість 678. Решта – 522 автомобілі трьох модифікацій надійшли у I кварталі 2014 року.

Аудитори також відмітили проблему із забезпеченням інвалідів автомобілями, що були у користуванні. Впродовж 2013 року кількість таких автомобілів, призначених для надання інвалідам, порівняно з 2012 роком зросла майже вдвічі та становила 106 автомобілів, їх загальна вартість – 3 млн. гривень. Водночас відмови інвалідів, які перебувають на обліку, від отримання таких автомобілів призводили до витрат Фонду на їх транспортування, зберігання та страхування.

Колегія Рахункової палати за результатами аудиту рекомендувала Мінсоцполітики та виконавчій дирекції Фонду підготувати зміни до Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» в частині встановлення строківості проведення медико-соціальних послуг, надання потерпілим для забезпечення медичною, професійною та соціальною реабілітацією індивідуальних програм реабілітації та удосконалити Порядок забезпечення інвалідів автомобілями, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2006 № 999 в частині вирішення питання щодо розпорядження Фондом автомобілями, що були у використанні, від яких відмовилися інваліди.

За результатами перевірки та аналізу використання у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на забезпечення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних аудиторів Рахункової палати дійшли висновку, що спрямування коштів Фонду на вказані цілі частково вирішило проблему безробіття у чотирьох регіонах, що перевірялися. Водночас рівень охоплення в них професійним навчанням безробітних залишився низьким. Так, якщо цей показник в цілому по Україні у 2013 році становив 14,1 відс., то в Житомирській області – 9,6 відс., Вінницькій – 11,3 відс., що свідчить про недостатню роботу місцевих центрів зайнятості щодо професійного навчання безробітних, яке є одним із перспективних напрямів підвищення конкурентоспроможності таких осіб на ринку праці.

Виконання планових показників з профнавчання безробітних забезпечувалося переважно за рахунок організації підвищення їхньої кваліфікації, зокрема шляхом стажування перед працевлаштуванням у роботодавців. Понад 46,3 тис. безробітних (53,2 відс.) у перевірених регіонах проходили таке стажування у складі професійного навчання безоплатно, з яких майже половина – в термін до 15 днів.

Недостатній рівень матеріально-технічної бази, кваліфікації педагогічного персоналу навчальних закладів, які на замовлення регіональних центрів

зайнятості проводили професійне навчання безробітних, а також відсутність зв'язків з роботодавцями, до яких направлялися люди після навчання, створювали ризики одержання неякісних освітніх послуг і не сприяли забезпеченню належної конкурентоспроможності безробітних на ринку праці, закріпленню їх на робочих місцях.

Центри зайнятості перевірених областей не забезпечили належного працевлаштування безробітних після професійного навчання, а також не здійснювали моніторингу закріплення працевлаштованих на робочих місцях. Фондом неефективно використані 2,4 млн. грн. на професійне навчання 3,6 тис. безробітних, оскільки ці люди в результаті так і не були працевлаштовані. Майже третина безробітних після професійного навчання не прибула на місце роботи та/або була звільнена, не відпрацювавши навіть шести місяців.

Колегія Рахункової палати наголосила, що з набранням чинності нового Закону України «Про зайнятість населення» з'явилися окремі прогалини в напрямі отримання особами віком старше 45 років ваучерів на профнавчання. Понад тисячу громадян у перевірених регіонах у 2013 році не скористались виданими їм ваучерами для проходження професійного навчання та не були зараховані до навчальних закладів, оскільки був встановлений короткий (90 днів) строк укладання договору з навчальним закладом після видачі ваучера. Як наслідок, ці громадяни втратили можливість повторного отримання ваучера (таке право надається одноразово). Станом на 01.10.2013 на навчання було зараховано лише 15,2 відс. громадян, що одержали ваучери (266 осіб), з них зареєстровані безробітні становили 3,3 відсотка.

Також у звітному році аудиторі Рахункової палати звертали увагу на питання оплати праці. За результатами *аналізу стану заборгованості з виплати заробітної плати у 2012–2013 роках та в I кварталі 2014 року* зроблено висновок, що, незважаючи на вжиті Урядом заходи зі скорочення обсягів заборгованості з виплати заробітної плати, ця гостра соціальна проблема залишилась актуальною і потребувала невідкладного вирішення.

Нестабільна динаміка погашення заборгованості з виплати заробітної плати, загальна сума якої у 2012–2013 роках коливалася близько мільярдної позначки, вказувала на недостатність здійснюваних заходів. Поряд із цим зростання заборгованості з виплати зарплати негативно вплинуло на наповнення бюджетів Пенсійного фонду та інших фондів державного соціального страхування.

Протягом 2013 року така заборгованість зменшилась на 9,6 відс. і на 01.01.2014 становила 808,2 млн. гривень. Проте вже на 01.04.2014 її обсяги зросли на 39,3 відс. (1 млрд. 125,7 млн. гривень). При цьому в структурі заборгованості частка боргів перед працівниками економічно активних підприємств зросла з 54,2 відс. до 64,5 відс., водночас заборгованість працівникам підприємств-банкрутів знизилась з 41,2 відс. до 31,3 відс., а економічно неактивних підприємств – з 4,6 відс. до 4,2 відсотка. У структурі заборгованості за формами власності питома вага заборгованості працівникам державних підприємств становила 24 відсотки.

Основними причинами зростання заборгованості з виплати заробітної плати були низький рівень рентабельності та збитковість підприємств;

відсутність обігових коштів через дебіторську заборгованість; низька платіжна дисципліна; практика передачі суб'єктами господарювання продукції без попередньої оплати; низький рівень претензійно-позовної роботи зі стягнення дебіторської заборгованості; недостатня ефективність управління державним майном; неефективне застосування процедур реструктуризації, санації та банкрутства підприємств, недостатність заходів, які вживалися арбітражними керуючими.

Державні органи, уповноважені здійснювати нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю, впродовж 2012–2013 років вживали заходів для забезпечення своєчасної виплати заробітної плати та ліквідації заборгованості. Результати таких перевірок свідчили як про наявність численних правопорушень у сфері оплати праці з боку керівників підприємств, так і про незабезпечення центральними органами виконавчої влади належного контролю за додержанням законодавства про працю на підприємствах, віднесених до сфери їхнього управління.

Не було вирішене і питання щодо збільшення чисельності державних інспекторів праці, що унеможливило повноцінне забезпечення держнагляду і контролю за дотриманням законодавства про оплату праці.

Враховуючи викладене, Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити невідкладних заходів, спрямованих на усунення причин виникнення заборгованості із виплати заробітної плати; законодавчо урегулювати додаткові державні гарантії щодо задоволення грошових вимог найманих працівників у разі неплатоспроможності роботодавця; посилити контроль за діяльністю Комісії з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат і тимчасових комісій, які працюють при центральних та місцевих органах виконавчої влади; розглянути питання збільшення чисельності державних інспекторів праці.

У звітному році Рахунковою палатою було проведено *аудит використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню*, за результатами якого встановлено, що Мінрегіон, Мінфін, місцеві органи виконавчої влади не виконали повною мірою бюджетної програми з надання субвенції. У 2012 році таке недовиконання становило 1,5 млрд. грн., або 9 відс., у 2013 році – 3 млрд. грн., або 60 відс. від затверджених призначень.

Водночас освоєні кошти субвенції у 2012 році в сумі 14,4 млрд. грн., у 2013 році – 2,1 млрд. грн. дали змогу погасити у зазначених обсягах заборгованість перед низкою підприємств - надавачів послуг населенню та, відповідно, провести таким підприємствам взаєморозрахунки і зменшити існуючу заборгованість перед підприємствами-постачальниками енергоносіїв або перед бюджетом з податкових платежів. Однак, ряду підприємств - надавачів послуг погашення такої заборгованості всупереч вимогам законодавства не здійснювалося, що стало основним фактором зростання у 2013 році порівняно з попереднім роком збитковості підпри-

ємств житлово-комунального господарства у 4,8 раза. Це поглибило технологічні проблеми галузі та знизило якість надання послуг населенню.

Такий стан спричинили недосконалість системи встановлення (перегляду) тарифів на тепло-, водопостачання і водовідведення, недоліки у плануванні і визначенні джерел надання субвенції, вибіркоче фінансування заборгованості підприємств - надавачів послуг, а також неповне врахування рекомендацій Колегії Рахункової палати за результатами попередніх аудитів.

Так, недосконале планування Мінрегіоном, Мінфіном коштів субвенції призвело до збільшення протягом 2012 року первинно затверджених в державному бюджеті обсягів субвенції з 4,5 млрд. грн. до 15,9 млрд. грн., або у 3,5 раза.

Через неврахування при плануванні коштів субвенції на 2012 і 2013 роки обсягів заборгованості з різниці в тарифах, непогашеної у минулі роки, недостатність затверджених асигнувань і недофінансування з державного бюджету субвенції, станом на 01.01.2014 така заборгованість перед підприємствами тепlopостачання зроста порівняно з 2012 роком на 6,3 млрд. грн., або більш ніж утричі.

Застосування недосконалого механізму взаєморозрахунків-заліків створило нерівні умови для погашення заборгованості з різниці в тарифах низці підприємств - надавачів послуг населенню, що призвело до непогашення цієї заборгованості тим підприємствам, які не мали боргів за енергоносії або перед бюджетом з податкових платежів і, відповідно, не могли укласти договори та взяти участь у взаєморозрахунках.

Разом з тим, за відсутності відповідної методики розрахунку, роз'яснень, сума витрат на виробництво послуг для населення, необхідна для встановлення обсягу заборгованості з різниці в тарифах, визначалася у 2012–2013 роках комунальними підприємствами за власними розрахунками. Розраховувалися переважно і обсяги спожитих населенням послуг, оскільки не у всіх споживачів послуг були прилади обліку. При цьому спостерігалися значні коливання рівня встановлених тарифів на відповідні послуги між регіонами: максимальний тариф на надання послуг з тепlopостачання перевищував мінімальний на 77 відс., послуг з водопостачання – утричі, послуг з водовідведення – більш як у п'ять разів.

Також встановлено, що у досліджуваному періоді підприємствами - надавачами послуг допускалися факти включення до розрахунків обсягів погашення заборгованості з різниці в тарифах понаднормативних та інших витрат, що призвело до неефективного використання коштів субвенції. Так, за відсутності належного контролю з боку профільних департаментів Вінницької облдержадміністрації окремими комунальними підприємствами області безпідставно включено до розрахунків і завищено обсяг різниці в тарифах на суму 32,4 млн. грн., з яких 7,8 млн. грн. відшкодовано підприємствам у 2012 році за рахунок коштів субвенції.

За результатами аудиту Рахункова палата рекомендувала Уряду затвердити у встановленому порядку методику розрахунку обсягів заборгованості з різниці в тарифах, яка виникала внаслідок невідповідності встановлених тарифів вартості надання послуг для населення з тепlopостачання, цен-

тралізованого водопостачання і водовідведення, із зазначенням економічно обґрунтованих витрат, їх якісного та кількісного складу; вжити заходів щодо переходу до формування економічно обґрунтованих цін і тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення для населення з відповідною компенсацією населенню витрат на оплату цих послуг за підвищеними тарифами (аналогічно положенням постанов Кабінету Міністрів України від 25.03.2014 № 81 і від 05.04.2014 № 83).

Аудит ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, засвідчив, що при плануванні і використанні у 2012 і 2013 роках цієї субвенції рядом місцевих органів влади Волинської, Дніпропетровської, Запорізької, Миколаївської, Рівненської, Херсонської та Хмельницької областей, а також Мінрегіоном не було забезпечено належне виконання вимог статті 12 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» щодо прав громадян на створення та підтримку у справному стані захисних споруд, забезпечення засобами індивідуального захисту та препаратами стабільного йоду, оскільки видатки за цим напрямом були заплановані на рівні 2 відс. від передбаченого загального обсягу фінансування.

Майже увесь плановий обсяг коштів субвенції із спеціального фонду державного бюджету (у 2012 році – 152,8 млн. грн.; у 2013 році – 178,5 млн. грн.) передбачався на встановлений статтею 12 вказаного Закону інший напрям – поліпшення умов проживання та праці населення, яке мешкає на означених територіях. Проте, цей напрям міг би фінансуватися за рахунок інших видатків державного бюджету.

Рівень фінансування на місцях запланованих заходів у 2012 році становив 63 відс. до затверджених обсягів субвенції (недофінансовано 56,4 млн. грн.), у 2013 році відповідно – 27 відс. (130,2 млн. гривень). В результаті на 01.01.2014 у залишках на рахунках спеціального фонду місцевих бюджетів обліковувалося 135,6 млн. грн. невикористаних коштів субвенції, що є неефективним управлінням ними. Одночасно територіальними органами Казначейства було зареєстровано кредиторську заборгованість за фактично виконані роботи у сумі 31,9 млн. гривень.

Основними причинами такого стану були довготривале і недосконале формування місцевими органами влади пропозицій до переліків об'єктів, неефективні управлінські рішення на місцях, тривалий процес проведення тендерів і укладання договорів, а також непроведення територіальними органами Казначейства платежів з оплати виконаних робіт.

У цілому результати аудиту засвідчили, що використання коштів субвенції у 2012 році – у сумі 96,4 млн. грн., у 2013 році – 48,3 млн. грн. дозволило вирішити окремі поточні проблеми щодо поліпшення стану об'єктів сфери охорони здоров'я, освіти, дорожнього господарства, ЖКГ, тощо на території зон спостереження АЕС зазначених областей. Проте, роботи виконано лише на 10 захисних спорудах у 2012 році на суму 0,6 млн. грн. (з 23 запланованих), у 2013 – на 8 (з 10 запланованих) на суму 0,2 млн. гривень. Станом на 01.01.2014 92 відс. (332 од.) проінвентаризованих захис-

них споруд комунальної форми власності залишилися обмежено готовими та/або не готовими до використання за призначенням.

З метою покращення ситуації Рахунковою палатою було запропоновано відповідно до вимог Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» внести зміни до Порядку та умов надання субвенції в частині визначення окремо для кожного ліцензіата напрямів та порядку надання соціально-економічної компенсації ризику населення, а також пріоритетного фінансування відповідно до потреби заходів щодо створення та підтримання у справному стані захисних споруд, забезпечення засобами індивідуального захисту та препаратами стабільного йоду.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення пільгового проїзду студентів вищих навчальних закладів і учнів професійно-технічних училищ у залізничному транспорті у 2012–2013 роках встановлено, що існуюча система відшкодування витрат залізничним підприємствам на надання пільгового проїзду зазначеним категоріям пасажирів залишилася недосконалою.

Вказане зумовлено тим, що Кабінет Міністрів України та Міністерство освіти і науки України всупереч вимогам Указу Президента України від 31.03.99 № 309 «Про заходи щодо впорядкування механізму надання пільгового проїзду окремим категоріям студентів і учнів» не розробили оптимального механізму надання пільгового проїзду студентам вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації та учням професійно-технічних навчальних закладів у залізничному транспорті з урахуванням їхнього матеріального становища.

Поряд із цим впродовж останніх років у Державному бюджеті України передбачалися видатки на забезпечення пільгового проїзду студентів та учнів лише в обсязі 20 відс. від понесених залізницями витрат. У 2013 році сума невідшкодованих витрат Укрзалізниці збільшилась проти 2012 року на 14,1 млн. грн., або на 11,5 відсотка.

Безпідставне зменшення видатків на зазначену мету в показниках державного бюджету без внесення відповідних змін до законодавчих актів, що регламентують це питання, складання необґрунтованого помісячного розпису асигнувань, неповне та несвоєчасне виділення коштів спричинили судові позови з боку залізниць.

Державне замовлення на пільгове перевезення студентів не формувалося, оскільки були відсутні відповідні пропозиції від потенційних державних замовників. МОН як головний розпорядник бюджетних коштів не контролював достовірність даних про кількість і вартість пільгових перевезень студентів і учнів, оскільки такий облік здійснювали залізниці, що не включалися в його мережу розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету.

З 04.10.2013 в дослідну експлуатацію запроваджено автоматизовану систему підтвердження дійсності статусу студента (учня) за допомогою Єдиної державної електронної бази освіти (ЄДЕБО) при оформленні пільгового проїзного документа (квитка) поїздами дальнього сполучення в касах (терміналах) залізничного транспорту України.

Водночас з ініціативи Укрзалізниці під час оформлення проїзду студентам та учням на поїзди приміського сполучення не міг виконуватися контроль за наявністю студентських (учнівських) квитків у ЄДЕБО через відсутність підключення до автоматизованої системи кас продажу квитків на приміські потяги. При цьому більша кількість перевезень студентів та учнів здійснювалася поїздами приміського сполучення.

Враховуючи наведене, інформацію про результати аудиту направлено Кабінету Міністрів України для удосконалення нормативно-правових актів, що регулюють питання організації пільгового проїзду студентів вищих навчальних закладів і учнів професійно-технічних навчальних закладів у залізничному транспорті.

1.3.3.11. Охорона здоров'я

Питання законності та ефективності використання бюджетних коштів, виділених на охорону здоров'я, перебувають на постійному контролі Рахункової палати. Загалом за даним напрямком аудиторами було виявлено фактів використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства на загальну суму 1 млрд. грн., неефективно використано 216,2 млн. гривень.

У звітному році Колегія Рахункової палати значну увагу приділяла питанням ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на подолання проблем із серцево-судинними захворюваннями.

За результатами *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для забезпечення лікування хворих із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями*, встановлено, що МОЗ у 2013 році та I півріччі 2014 року не було забезпечено ефективного використання коштів державного бюджету, виділених на запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань.

Через невпровадження МОЗ та Національною академією медичних наук України єдиного медичного простору шляхом передачі відомчих установ і закладів охорони здоров'я до сфери управління МОЗ не створено центри/відділення для надання сучасної високоспеціалізованої медичної допомоги хворим, систему функціональної діагностики та диспансерного нагляду за хворими із серцево-судинною та судинно-мозковою патологією. Як наслідок, належна система організації надання медичної допомоги таким хворим із запровадженням єдиних підходів та стандартів на час проведення аудиту не була створена.

Недостатні бюджетні асигнування не дали змоги Міністерству оновити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я, забезпечити в достатній мірі хворих виробами медпризначення, необхідними для проведення оперативних втручань, створити державні реєстри хворих для оцінки ефективності і своєчасності надання медичної допомоги, впровадити сучасні протоколи лікування, планування і розрахунку потреби у лікарських засобах і виробих медичного призначення для забезпечення відповідної категорії пацієнтів.

Тенденції захворюваності та смертності від серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань залишаються негативними. З-поміж хвороб дорослого населення країни ці захворювання посідають перше місце та становлять 66 відс. у структурі смертності громадян. Щороку через захворюваність серця і судин в Україні помирають майже 460 тис. осіб. Цей показник є одним з найвищих у Європі. Частота інсультів перевищує аналогічний показник у розвинених країнах Європи в 11–13 разів. Крім того, щорічно в країні діагностується близько 50 тис. випадків інфаркту міокарда.

Розрахункова річна потреба в операціях на серці складає 35 тис. втручань, яка у 2013 році забезпечена лише на 57,3 відсотки. І це без врахування «хірургічного боргу», тобто кількості пацієнтів, близько 150 тис. хворих, які очікують на операцію.

Низький рівень поінформованості населення про ризики для їх здоров'я свідчить про те, що ситуація із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями в Україні вийшла за межі суто медичної проблеми і є соціальною, яка впливає на здоров'я громадян і тривалість їхнього життя.

У цілому в Україні сформоване відповідне нормативно-правове забезпечення у сфері лікування хворих на серцево-судинні та судинно-мозкові захворювання. Водночас Міністерством охорони здоров'я України, незважаючи на вимоги статті 33 Основ законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.92 № 2801, не встановлено порядок надання медичної допомоги лікарями та іншими медичними працівниками хворим із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями і направлення пацієнтів до закладу охорони здоров'я, що надає медичну допомогу відповідного виду. Також не затверджена Загальнодержавна програма запобігання і лікування серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань.

За результатами аудиту Рахунковою палатою було рекомендовано Кабінету Міністрів України внести зміни до Порядку здійснення контролю якості лікарських засобів, що ввозяться в Україну, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.09.2005 № 902; Міністерству охорони здоров'я встановити порядок надання медичної допомоги хворим на серцево-судинні та судинно-мозкові захворювання і направлення пацієнтів до закладів охорони здоров'я, що надають медичну допомогу відповідного виду, як цього вимагає стаття 33 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

Крім того необхідно розробити і затвердити єдину і загальноприйнятну методику розрахунку потреби в лікарських засобах та виробих медичного призначення та забезпечити належний контроль за обґрунтованістю її визначення; активізувати роботу робочої групи щодо підготовки проекту Закону України «Про референтне ціноутворення на ліки та запровадження системи реімбурсації».

Нормативно-правова неврегульованість також була підтверджена і під час аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення функціонування Київської міської клінічної лікарні «Київський міський центр серця».

Зокрема, Міністерством охорони здоров'я України всупереч вимогам статті 14¹ Основ законодавства України про охорону здоров'я та під-

пункту 6.3 пункту 4 Положення про МОЗ не розроблено табелів оснащення обладнанням структурних підрозділів високоспеціалізованих закладів охорони здоров'я кардіохірургічного спрямування. Відсутність норм грошових витрат на забезпечення пацієнтів медичними засобами і виробами медичного призначення не сприяла обґрунтованому визначенню Центром серця обсягів необхідних йому цих засобів і виробів.

Не було забезпечено виконання вимог підпункту 24.7 Національного плану дій щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» у частині затвердження Міністерством охорони здоров'я України до травня 2013 року методики визначення вартості платних послуг, що надаються закладами охорони здоров'я. Відсутній порядок надання платних послуг у закладах охорони здоров'я іноземним громадянам.

Водночас спрямування з державного бюджету в 2011–2013 роках для функціонування Київської міської клінічної лікарні «Київський міський центр серця» коштів в обсязі 122,4 млн. грн. і лікарських засобів та виробів медичного призначення, централізовано отриманих від МОЗ, на суму 31,9 млн. грн. дало можливість забезпечити цей комунальний заклад охорони здоров'я сучасним медичним обладнанням, задовольнити його потребу в медикаментах і výroбах медичного призначення, а отже – підвищити рівень надання високоспеціалізованої кардіологічної допомоги 11,4 тис. особам, з яких половина – мешканці м. Києва.

Проблеми щодо здешевлення вартості лікарських засобів хворим на артеріальну гіпертензію розглядалися під час *аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської, Сумської та Полтавської областей на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою*. За результатами контрольного заходу встановлено, що спрямування з державного бюджету місцевим бюджетам зазначених областей у листопаді-грудні 2012 року та у 2013 році субвенції на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою в сумі відповідно 1,8 і 23,9 млн. грн. та використання цих коштів на реалізацію державного регулювання цін у цілому сприяло підвищенню доступності визначених лікарських засобів і забезпеченню зниження цін на них для майже 830 тис. осіб. Проте внаслідок недосконалого механізму реалізації пілотного проекту, запровадженого з 1 червня 2012 року, та недоліків у роботі місцевих органів охорони здоров'я окремі хворі на гіпертонію не змогли скористатися його перевагами.

За рецептами, виписаними лікарями, у Харківській і Полтавській областях було відпущено ліків лише на 48 відс., у Сумській області – на 29 відс., що свідчить про невикористані резерви пілотного проекту.

Нормативно-правове забезпечення в цілому врегульовувало механізм надання і використання субвенції, але не визначало критеріїв відбору суб'єктів господарювання (аптек), які залучалися до пілотного проекту, передусім з огляду на місце їх розташування.

Зазначене дало можливість обласним підрозділам з питань охорони здоров'я формувати мережу відповідних суб'єктів господарювання на власний розсуд. Наслідком цього стало залучення до пілотного проекту в окремих адміністративно-територіальних одиницях недостатньої кількості аптечних закладів, що, відповідно, ускладнило придбання необхідних і дешевих лікарських засобів частиною хворих, особливо у сільській місцевості. За умов недостатності врахування обсягів потреби в коштах субвенції в Державному бюджеті України на 2012 і 2013 роки її розподіл на місцях та фінансування були недосконалыми, що не сприяло досягненню мети пілотного проекту.

Спираючись на результати аудиту, Колегія Рахункової палати запропонувала Кабінету Міністрів України з метою вдосконалення дії механізму реалізації пілотного проекту розглянути питання щодо внесення змін і доповнень до Порядку часткового відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2012 № 907, в частині врегулювання критеріїв визначення суб'єктів господарювання, які залучаються до пілотного проекту, визначення у порядку і умовах надання у 2014 і наступних роках субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою норми стосовно розподілу призначень за субвенцією між місцевими бюджетами пропорційно кількості осіб з гіпертонічною хворобою. Також було рекомендовано МОЗ вжити заходів з вдосконалення проекту щодо запровадження державного регулювання цін на лікарські засоби для лікування осіб з гіпертонічною хворобою.

Аналогічні проблеми – відсутність затвердженої в установленому порядку відповідної державної цільової програми на 2014 рік, не встановлення порядку надання медичної допомоги відповідного виду хворим всупереч статті 33 Основ законодавства України про охорону здоров'я, недосконалість системи декларування оптово-відпускних цін на лікарські засоби та їх моніторинг – виявлено і під час *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та гуманітарної (благодійної) допомоги на виконання заходів з профілактики ВІЛ-інфекції, лікування ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД.*

Крім того, Міністерство охорони здоров'я України у 2013 році та I кварталі 2014 року не забезпечило належного планування та ефективного використання коштів державного бюджету, виділених на профілактику ВІЛ-інфекції, лікування, догляд та підтримку ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД.

Через обмеженість бюджетних коштів та відсутність належної взаємодії Міністерства охорони здоров'я України як державного замовника Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009–2013 роки з Державною службою України з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань, центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування і громадськими організаціями, які були виконавцями відповідних заходів програми коштом

державного і місцевих бюджетів та Глобального фонду по боротьбі зі СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні, не забезпечено досягнення у повному обсязі запланованих Загальнодержавною програмою результатів.

Також через недостатність коштів протягом дії програми не було здійснено закупівлю сучасного обладнання для центрів профілактики і боротьби зі СНІДом та відповідно не запроваджено сучасні методи діагностики ВІЛ та якісне медичне обслуговування відповідно до потреб; не охоплено у запланованих обсягах тестуванням на ВІЛ-інфекцію різні категорії населення (без урахування донорів і вагітних); не забезпечено у повному обсязі лабораторне супроводження антиретровірусної терапії і моніторинг перебігу ВІЛ-інфекції у хворих на ВІЛ-інфекцію/СНІД.

Незважаючи на зменшення захворюваності на ВІЛ-інфекцію серед осіб вікової категорії 15–24 роки та їх частки серед нових випадків інфікування ВІЛ, у цілому в країні масштаби епідемії ВІЛ-інфекції поступово зростають. У 2013 році офіційно зареєстровано 21,6 тис. нових випадків ВІЛ-інфекції, 47,6 на 100 тис. населення, що є найвищим показником за весь період спостереження, починаючи з 1987 року. При запланованому Загальнодержавною програмою десятивідсотковому зниженні рівня смертності від ВІЛ-інфекції/СНІДу у порівнянні з 2008 роком фактично було досягнуто зниження лише на 1,8 відсотків.

Таким чином, мета Загальнодержавної програми, яка передбачала стабілізацію епідемічної ситуації в країні, зниження рівня захворюваності і смертності від ВІЛ-інфекції/СНІДу, Міністерством охорони здоров'я України не досягнута. Крім того, недостатній рівень поінформованості населення України про ризики для їх здоров'я, шляхи передачі ВІЛ-інфекції та засоби її профілактики свідчить, що проблема ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні вийшла за межі виключно медичних проблем.

З метою вирішення виявлених проблем Колегія Рахункової палати рекомендувала:

- Кабінету Міністрів України прискорити затвердження в установленому порядку відповідної Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки, прискорити внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13.08.2012 № 794 «Питання декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення, які закуповуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів» у частині застосування декларування змін оптово-відпускних цін на всі лікарські засоби під час здійснення їх державної реєстрації;

- Міністерству охорони здоров'я України встановити порядок надання медичної допомоги лікарями та іншими медичними працівниками і направлення пацієнтів до закладу охорони здоров'я, що надає медичну допомогу відповідного виду, як цього вимагає стаття 33 Основ законодавства України про охорону здоров'я; забезпечити проведення акредитації Референс-лабораторії ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України» відповідно до вимог чинного законодавства; вжити заходів щодо введення в експлуатацію обладнання для імуноферментного аналізу.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на лікування дорослих та дітей, хворих на гемофілію типів А і В та хворобу Віллебранда, встановлено, що Міністерство охорони здоров'я України та Національна академія медичних наук України у 2012–2013 роках і протягом 9 місяців 2014 року не забезпечили повною мірою ефективного використання коштів державного бюджету, виділених на лікування дорослих та дітей, хворих на гемофілію і хворобу Віллебранда, та лікарських засобів, отриманих від Міністерства надзвичайних ситуацій України. Незважаючи на спрямування бюджетних коштів на закупівлю антигемофільних препаратів, якість життя таких хворих не поліпшилася. Не покращило ситуацію і виділення у вказаному періоді з державного бюджету майже 392 млн. грн. і запровадження з 2010 року профілактичного лікування дітей – кількість хворих із важкою формою захворювання впродовж 2012–2013 років порівняно з 2011 роком збільшилася серед дорослих на 19,2 відс., серед дітей – на 4,3 відсотка.

Через недостатні обсяги бюджетних асигнувань Міністерства охорони здоров'я України та Національної академії медичних наук України не було створено у запланованих обсягах регіональних центрів і спеціалізованих лабораторій для діагностики цих хвороб, не закуплено необхідного обладнання і реактивів для забезпечення належної оцінки якості та ефективності лікування, а також не забезпечено створення і функціонування державного реєстру такої категорії хворих, мета якого, зокрема, – моніторинг стану здоров'я населення, здійснення державного контролю за цільовим використанням лікарських засобів, підвищення ефективності медичної допомоги та достовірності статистичної інформації. Крім того, Міністерством не запроваджено сучасних протоколів лікування і профілактики дітей, хворих на гемофілію та хворобу Віллебранда. Як наслідок, належні умови для ефективного і доступного медичного обслуговування хворих відповідно до стандартів надання медичної допомоги на час проведення аудиту не були створені.

Крім того, положення статті 15 Основ законодавства України про охорону здоров'я в частині визначення правового статусу Міністерства охорони здоров'я України як центрального органу виконавчої влади не узгоджуються із вимогами статті 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» та потребують відповідного законодавчого врегулювання щодо визначення центрального органу виконавчої влади, який формує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Міністерством охорони здоров'я України не затверджено переліки рідкісних (орфанних) захворювань та необхідних лікарських засобів і відповідних харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання для даної категорії хворих. Також не встановлено порядок надання медичної допомоги хворим на гемофілію та хворобу Віллебранда і їх направлення до закладу охорони здоров'я, що надає медичну допомогу відповідного виду. Водночас за наявності затвердженого академією Положення про порядок госпіталізації хворих до клінік наукових установ Національної академії медичних наук України належний контроль у частині доведення

до регіональних управлінь охорони здоров'я і МОЗ розроблених науковими установами Академії на виконання вимог вказаного Положення порядків і показань для направлення хворих до консультативної поліклініки і клініки Академією не було забезпечено.

Зважаючи на викладене, Колегія Рахункової палати пропонувала Кабінету Міністрів України розробити та затвердити Порядок забезпечення громадян, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання, необхідними для лікування цих захворювань лікарськими засобами, відповідними харчовими продуктами для спеціального дієтичного споживання; ініціювати внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я в частині визначення центрального органу виконавчої влади, який формує державну політику у сфері охорони здоров'я; затвердити Положення про Міністерство охорони здоров'я України відповідно до вимог Закону України від 27.02.2014 № 795 «Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» для приведення його у відповідність із Конституцією України.

Аудитом використання коштів державного бюджету, виділених для надання високоспеціалізованої медичної допомоги Національною дитячою спеціалізованою лікарнею «Охматдит» (далі – НДСЛ «Охматдит») та будівництва її сучасного лікувально-діагностичного комплексу, встановлено, що НДСЛ «Охматдит» та Міністерство охорони здоров'я України як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, забезпечили належну організацію надання високоспеціалізованої медичної допомоги дітям, об'єктивне планування та використання коштів державного бюджету на вказану мету.

Проте, на час проведення аудиту потребувала прискорення розробка Міністерством і затвердження у відповідному порядку Стратегії розвитку Національної дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит» на період до 2018 року з метою забезпечення лікарнею якості надання високоспеціалізованої медичної допомоги дітям та її доступності. Також МОЗ не визначено порядок направлення пацієнтів до закладу охорони здоров'я, що надає медичну допомогу відповідного виду згідно зі статтею 33 Основ законодавства України про охорону здоров'я та вимогами власних наказів ведення відповідних реєстрів хворих дітей. Статут лікарні потребував доопрацювання відповідно до вимог розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.12.2012 № 1071-р «Про скасування деяких наказів Міністерства охорони здоров'я».

Розпочате у 2011 році у рамках реалізації Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2010 № 357, будівництво сучасного лікувально-діагностичного комплексу НДСЛ «Охматдит» Національним агентством з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів на час проведення аудиту не було завершено, а придбане ДП «Укрмедпроектбуд» для оснащення сучасного лікувально-діагностичного комплексу медичне обладнання загальною вартістю 103 млн. грн. не встановлене.

В окремих випадках не дотримувалися вимоги бюджетного законодавства. Як наслідок, МОЗ до бюджетних запитів на 2012 і 2013 роки включило не підтверджену відповідними економічними розрахунками потребу в коштах для надання НДСЛ «Охматдит» високоспеціалізованої медичної допомоги (15,8 млн. грн.), що суперечить вимогам статті 35 Бюджетного кодексу України, згідно з якою головні розпорядники забезпечують достовірність і зміст поданих до Мінфіну бюджетних запитів. Крім того, за відсутності розрахунків та економічних обґрунтувань видаткової частини МОЗ затверджувало кошториси лікарні на 2012 і 2013 роки (3674,1 тис. грн. та 4294,1 тис. грн.), що відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

У Міністерстві не було забезпечено належного моніторингу при плануванні, здійсненні централізованих закупівель лікарських засобів, виробів медпризначення та продуктів лікувального харчування і контролю за їх розподілом. Як наслідок, у 2012–2013 роках потреба НДСЛ «Охматдит» у таких засобах, výroбах і харчуванні для лікування окремих захворювань забезпечувалася непропорційно: у 2012 році на лікування дітей, хворих на фенілкетонурію – на 143 відс., на гемофілію – на 126 відс., а хворих на ВІЛ-інфекцію та з нирковою недостатністю – на 38 і 78 відс. відповідно.

Також встановлено недотримання вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель» при проведенні НДСЛ «Охматдит» у 2012–2013 роках процедур закупівель.

За результатами проведеного аудиту Рахункова палата вважає за необхідне прискорити затвердження Стратегії розвитку Національної дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит» на період до 2018 року та забезпечити затвердження національного переліку рідкісних захворювань, порядку ведення національного реєстру хворих з метаболічними захворюваннями та визначити джерела фінансування витрат на забезпечення функціонування цього реєстру і штатів для його обслуговування.

Крім того, потребує удосконалення робота координаційної ради з питань діяльності НДСЛ «Охматдит», утвореної Міністерством у 2011 році з метою забезпечення оцінки стану реалізації проектів розвитку лікарні і здійснення контролю за визначенням вимог до технічних характеристик медичного обладнання, яке закуповується для оснащення її сучасного лікувально-діагностичного комплексу. А з метою ефективного використання коштів державного бюджету МОЗ необхідно розробити і затвердити примірний табель її оснащення медичною технікою і виробами медичного призначення.

1.3.3.12. Наука і освіта

У звітному році Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції та гармонізацію національних стандартів з міжнародними*, результати якого засвідчили, що законодавче, організаційне та фінансове забезпечення виконання наукових розробок у сфері стандартизації і сертифікації та гармонізації національних стандартів з міжнародними, вклю-

чаючи галузь сільського господарства, було недостатнім для своєчасної розробки, затвердження та застосування у різних сферах діяльності стандартів, технічних регламентів і інших нормативних актів, які б відповідали сучасному стану розвитку виробничих, технічних, торговельно-економічних, соціальних і міжнародних відносин.

Станом на 01.01.2014 загалом у Національному фонді нормативних документів України зареєстровано 27457 нормативних документів з питань стандартизації та сертифікації, з них лише 7412 нормативних документів, або 27 відс., гармонізовані з міжнародними та європейськими стандартами. Зокрема, за 2012–2013 роки у Національному фонді зареєстровано 1014 нормативних документів у сфері стандартизації, з яких гармонізовано з міжнародними та європейськими – 695, у тому числі 218 – у сфері стандартизації сільськогосподарської продукції.

Галузева система стандартизації Міністерства аграрної політики та продовольства України, у якій станом на 01.01.2014 функціонувало 2 суб'єкти стандартизації (уповноважений з питань стандартизації структурний підрозділ центрального апарату Мінагрополітики та уповноважена установа Мінагрополітики з питань стандартизації – Український державний центр стандартизації та сертифікації – «Украгрозстандартсертифікація») була недосконалою та потребувала реформування з урахуванням міжнародного досвіду. З 29 технічних комітетів, які функціонують у сфері реалізації державної політики Міністерства аграрної політики та продовольства України, 25 потребували оновлення та реорганізації.

Фінансове забезпечення сфери стандартизації та сертифікації, у тому числі сільськогосподарської продукції, не сприяло своєчасній розробці національних стандартів. Видатки з державного бюджету на ці цілі не мали постійного характеру, що не сприяло ефективному їх використанню.

Так, Міністерством аграрної політики та продовольства України за напрямом бюджетної програми КПКВК 2801050 «Наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції» у 2012 році використано 9,1 млн. грн., або 91,2 відс. до обсягу, затвердженого паспортом бюджетної програми. Залишок невикористаних у цей період бюджетних коштів у обсязі 883,1 тис. грн. Міністерством було повернуто до державного бюджету. У 2013 році фінансування наукових розробок у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції Мінагрополітики не передбачалося, відповідно, тематичний план не затверджувався, а перехідна на цей рік тематика, на виконання якої у 2012 році використано 6,4 млн. грн. бюджетних коштів, залишилася незавершеною.

Такий стан фінансування призвів до низьких темпів гармонізації національних стандартів до міжнародних, а також до неефективного використання бюджетних коштів на зазначені цілі. На виконання Міністерством аграрної політики та продовольства тематичного плану наукових розробок у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції на 2012 рік (за 242 науковими розробками з терміном завершення у 2012 році) виконавцями робіт розроблено 143 ДСТУ та 17 Технічних регламентів,

4 СОУ. Крім того, 78 нормативних документів перебували на етапі розробки за незавершеними науковими роботами у зв'язку з їх недофінансуванням. З зазначеного обсягу розроблених нормативних документів у встановленому порядку затверджено лише 6, передано на експертизу та реєстрацію – 96. Решта знаходиться на доопрацюванні та погодженні.

За результатами контрольного заходу Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України зобов'язати Міністерство економічного розвитку і торгівлі України та Міністерство аграрної політики та продовольства України удосконалити законодавство у сфері стандартизації і сертифікації, у тому числі у галузі сільського господарства, у частині спрощення процедур підготовки, погодження та затвердження стандартів і посилення відповідальності посадових осіб за своєчасну розробку та затвердження стандартів, а також внести зміни до Закону України «Про здійснення державних закупівель» в частині встановлення окремих вимог щодо здійснення замовлення робіт із стандартизації за бюджетні кошти.

Як засвідчив проведений *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними програмами і державним замовленням*, Міністерство в 2012–2013 роках у цілому забезпечило виконання прикладних наукових і науково-технічних розробок у сфері будівництва та житлово-комунального господарства, наукових частин державних цільових програм і державного замовлення.

Разом з тим, виявлено недостатність впровадження та практичного застосування виконаних досліджень. Так, із 53 науково-дослідних робіт завершено виконання 47 робіт, з яких впроваджено результати 15 НДР, на стадії впровадження – 5 робіт, строк впровадження 9 робіт ще не настав. Результати 18 завершених НДР не впроваджено. Як наслідок, розробки споживачами таких робіт – науково-дослідними інститутами, проектними установами та заводами-виробниками будівельних матеріалів, виробів та конструкцій – не використовуються, а мета бюджетної програми в частині оперативного впровадження інноваційних технологій, прогресивних методик, конструктивно-технічних та технологічних рішень у повному обсязі не досягається.

Практичне застосування розробок, виконаних у 2012 році для підвищення теплоенергоефективності та зниження рівня енергоспоживання будівель існуючого житлового фонду України 1960–1995 років забудови, комплексної термомодернізації загальноосвітніх шкіл та дошкільних навчальних закладів бюджетного утримання, у 2013 році не здійснювалося. Застосування цих розробок можливе лише у ході реконструкції вказаних будівель. В умовах обмежених фінансових ресурсів держави подальше застосування таких розробок відкладається.

Аналіз тематики розробок, які пропонувалися Мінрегіоном для включення до обсягів державного замовлення як у 2012, так і у 2013 році, показав, що їх реалізація повинна здійснюватися на постійній основі в рамках виконання Мінрегіоном прямих функціональних обов'язків.

Формування та виконання державного замовлення Мінрегіоном у 2012 році здійснювалося з окремими порушеннями Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів держбюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084. Наказ про формування тематики замовлення з визначенням строків і порядку подання заявок на виконання замовлення не видавався. Наукова та науково-технічна експертиза заявок на виконання замовлення не проводилася.

Крім того, Мінрегіон не забезпечив належного внутрішнього контролю за виконанням прикладних наукових і науково-технічних розробок у сфері будівництва та житлово-комунального господарства, наукових частин державних цільових програм і державного замовлення. Як наслідок, виконавцями в окремих випадках не дотримано вимоги ДСТУ 3008-95, виданого Держспоживстандартом, та Порядку державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 27.10.2008 № 977, щодо реєстрації робіт в УкрІНТЕІ у 30-денний строк з моменту їх закінчення. У деяких випадках допущено недотримання вимог замовника, зокрема, щодо наявності кваліфікованих наукових співробітників у виконавців.

За результатами контрольного заходу Рахункова палата запропонувала привести у відповідність із чинним законодавством, зокрема з Податковим кодексом України, Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.96 № 830.

У ході *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству соціальної політики України на наукову діяльність*, встановлено, що у 2012 році – I півріччі 2014 року не забезпечено відповідного планування бюджетних асигнувань на прикладні наукові дослідження, а також належної організації наукової діяльності – від формування тематик та визначення видатків на прикладні наукові дослідження до управління об'єктами інтелектуальної власності і впровадження отриманих наукових результатів. Науково-експертною радою Міністерства не виконувалися функції щодо визначення пріоритетів прикладних наукових досліджень. Як наслідок, наукова діяльність Мінсоцполітики не мала дієвого впливу на вирішення нагальних проблем у соціальній сфері.

Проведеним аудитом встановлено, що формування тематики прикладних наукових досліджень здійснювалося Мінсоцполітики з порушенням вимог Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084 (далі – Порядок 1084): оцінка наукового рівня прикладних наукових досліджень не здійснювалася, відбір тематики проводився без застосування конкурсних засад.

На виконання 19 НДР, які не мали на меті одержання наукового результату, а були заходами з реалізації статутних завдань або щорічним моніторингом у соціальній сфері, у 2012–2013 роках Мінсоцполітики неефективно використано понад 5,2 млн. гривень.

Мінсоцполітики визначало потребу в коштах не шляхом розрахунку вартості необхідних для суспільства досліджень, а виходячи із необхідності забезпечення утримання штатної чисельності працівників чотирьох наукових установ, нормативи визначення яких відсутні.

У порушення вимог п. 6 Порядку 1084 Мінсоцполітики не виконувалися функції щодо забезпечення практичного застосування одержаних наукових результатів. Через відсутність впровадження результатів завершених у 2012–2013 роках 16 НДР кошти державного бюджету в сумі 2,6 млн. грн. використано неефективно.

Мінсоцполітики не укладалися з виконавцями НДР та користувачами створеної коштом державного бюджету науково-технічної продукції договори, які визначають порядок та умови передачі і використання прав на цю продукцію, отже, додержання прав та економічних інтересів держави при використанні об'єктів інтелектуальної власності не забезпечувалось.

Моніторинг отриманих установами-виконавцями охоронних документів на створену науково-технічну продукцію, їх підтримки та використання наукових результатів Мінсоцполітики не здійснювався.

За результатами контрольного заходу Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України внести зміни до нормативно-правових актів, що регламентують наукову діяльність, зокрема до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1084, та Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.07.96 № 830.

У ході аудиту ефективності використання коштів, передбачених у Державному бюджеті України на забезпечення діяльності архівних установ та на виконання прикладних розробок, встановлено, що Міністерство юстиції України та Державна архівна служба України не забезпечили ефективного і законного використання коштів державного бюджету, що виділялися на забезпечення діяльності державних архівних установ, виконання прикладних розробок та на підготовку наукових кадрів для сфери архівної справи.

За відсутності належної уваги з боку Кабінету Міністрів України до проблем архівної галузі не виконані вимоги законодавства щодо створення відповідних умов зберігання документів Національного архівного фонду (далі – НАФ). Зокрема, з часу свого заснування Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України у м. Києві, Центральний державний історичний архів України у м. Львові та Центральний державний науково-технічний архів України у м. Харкові не мають

власних приміщень і розташовані в будівлях, які не завжди відповідають вимогам зберігання документів НАФ. Так, через відсутність системи опалення та кондиціонування повітря у сховищі № 1 Центрального державного історичного архіву України у м. Львові, розміщеному в пам'ятці архітектури загальнодержавного значення колишньому Бернардинському монастирі початку XVII ст., 98 тис. одиниць збереження XIV–XIX ст., з яких 288 одиниць унікальні, зберігаються в неналежних умовах. У результаті 369 одиниць зберігання потребують термінової реставрації.

Незадовільне забезпечення потреби у видатках на охорону приміщень центральних державних архівів у 2013–2014 роках та на оплату за використані енергоносії ставить під загрозу збереження документів НАФ. Як наслідок, потребують реставрації 303,2 тис. одиниць зберігання, що становить 14,4 відс. від перевірених у 2013 році фондів.

Через неналежні умови зберігання документів Національного архівного фонду виникла нагальна потреба у створенні копій страхового фонду і фонду користування документами Фонду. За відсутності належного фінансування страхові копії створено лише на 1,3 млн. одиниць зберігання, що становило 2,2 відс. необхідної кількості документів Фонду. Застраховано лише 14 із 400 унікальних документів (3,5 відс. від загальної кількості унікальних документів). Одна з причин такого стану – невключення до переліку видів обов'язкового страхування, визначеного статтею 7 Закону України «Про страхування», страхування унікальних архівних документів.

Всупереч вимогам Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» державні контракти на підготовку наукових кадрів Українським науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства Мін'юстом у 2013–2014 роках не уклалися; функції замовника прикладних наукових досліджень у сфері архівної справи Мін'юстом у вказаних роках також не здійснювалися.

Запроваджена Укрдержархівом система використання коштів на реконструкцію та розвиток комплексу споруд центральних державних архівів була недосконалою та неефективною, оскільки придбані ще у 2008–2011 роках за рахунок коштів державного бюджету основні засоби загалом на суму 18,8 млн. грн. (огорожа, вентиляційне обладнання, трансформаторна підстанція та меблі) понад чотири роки не використовувались.

Не вирішено питання щодо включення державних архівів до базової мережі закладів культури загальнодержавного рівня всупереч вимогам статті 23 Закону України «Про культуру». Як наслідок, створені ризики їх подальшого утримання за рахунок коштів державного бюджету, оскільки відповідно до підпункту «г» пункту 10 статті 87 Бюджетного кодексу України до видатків, що здійснюються з Державного бюджету України, належать видатки на культуру і мистецтво, у складі яких передбачені видатки на державну архівну справу.

Розглянувши результати проведеного контрольного заходу, Колегія Рахункової палати запропонувала розробити та подати на затвердження

до Кабінету Міністрів України Положення про Державну архівну службу України. Також було запропоновано розглянути питання внесення змін до статті 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» у частині приведення її норм щодо бюджетного фінансування наукової і науково-технічної діяльності шляхом фінансування основної діяльності державних наукових установ у відповідність з вимогами пункту 4 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України, згідно з яким до видатків, що здійснюються з державного бюджету, віднесено лише видатки на фундаментальні та прикладні дослідження і сприяння науково-технічному прогресу державного значення.

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на підготовку кадрів вищими навчальними закладами I-II рівнів акредитації, Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що Міністерство освіти і науки України, отримуючи щороку майже 3 млрд. грн. на підготовку кадрів підпорядкованими вищими навчальними закладами I-II рівнів акредитації, не забезпечило обґрунтованого планування видатків на вказану мету і належного контролю за їх використанням підпорядкованими навчальними закладами, що призвело до використання бюджетних коштів з порушеннями і неефективно.

Зокрема, не дотримуючись законодавства у сфері державного замовлення, МОН спрямувало виконавцям у 2012–2013 роках на підготовку фахівців 2,9 млрд. грн. без укладання державних контрактів, що призвело до відсутності юридичної відповідальності за недосягнення запланованих результатів та відповідальності за неузгодження потреб і пропозицій на підготовку кадрів.

Мета бюджетної програми з підготовки фахівців вищими навчальними закладами I-II рівнів акредитації не передбачала кінцевого результату – задоволення потреб галузей економіки у таких фахівцях – і була орієнтована лише на процес їх підготовки.

Через відсутність прогнозної потреби у кадрах вищими навчальними закладами I-II рівнів акредитації державне замовлення формувалося, виходячи з власних можливостей навчального закладу (ліцензійних) та попиту абітурієнтів. МОН обсяги державного замовлення на підготовку фахівців коригувало за фактом вступної кампанії. Як наслідок, забезпечивши підготовку кадрів за спеціальностями, які користувались попитом у абітурієнтів, МОН взагалі не забезпечено здійснення прийому за спеціальностями «термічна обробка металів», «монтаж і експлуатація теплоенергетичного устаткування атомних електростанцій», «виробництво апаратури автоматичного електрозв'язку».

Незважаючи на затвердження у 2013 році законодавчих актів з формування та виконання державного замовлення на підготовку кадрів, на час проведення аудиту не було розроблено МОН, Мінфіном і Мінекономрозвитку порядку розрахунку вартості підготовки одного фахівця за державним замовленням, що є порушенням постанови Кабінету Міністрів України від 20.05.2013 № 346. Як наслідок, взаємозв'язок між затвердженими обсягами держзамовлення і коштами, передбаченими на їх виконання, відсутній.

Також аудитом встановлено, що МОН самоусунулося від виконання повноважень зі сприяння працевлаштуванню випускників. Новий порядок працевлаштування випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації не затверджений. Через відсутність офіційної статистичної звітності Міністерство не володіло даними щодо виданих у 2012 році направлень і стану працевлаштування випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації; за 2013 рік інформацію про працевлаштування випускників за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодший спеціаліст Міністерством зведено не по всіх навчальних закладах.

Незважаючи на створення у ВНЗ I-II рівнів акредитації структурних підрозділів зі сприяння працевлаштуванню випускників, у 2012–2013 роках 8900 осіб, які завершили навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодший спеціаліст, не були працевлаштовані. На їх підготовку лише за останній рік навчання витрачено 128,4 млн. грн., що було неефективним використанням бюджетних коштів.

Крім того, МОН не запроваджено моніторинг звернень випускників ВНЗ I-II рівнів акредитації за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодший спеціаліст до служб зайнятості МОН. Відсутні такі дані і в статистичній звітності. Водночас аудит засвідчив, що одразу після закінчення закладу зареєструвалися у центрах зайнятості як безробітні 1985 випускників.

Трирічний моніторинг закріплення на робочих місцях молодих спеціалістів у МОН і більшості навчальних закладів не запроваджений. Протягом першого року з місця роботи звільнилися 1099 випускників.

Міністерством освіти і науки України та Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти не забезпечено обґрунтованого планування, контролю та ефективного використання коштів державного бюджету, виділених у 2013–2014 роках на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками, – такий висновок зроблено за результатами *аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками*.

У МОН та Інституті була запроваджена неефективна система прийняття рішень від визначення підручника-переможця до його виготовлення і доставки. Відсутність належного контролю з боку Інституту за обґрунтованим включенням видавництвами витрат до планових калькуляцій на видання навчальної літератури призвела до неефективних видатків з державного бюджету у сумі 26,8 млн. грн., економія яких дала б можливість надрукувати майже 1,5 млн. підручників.

МОН не забезпечило належного виконання повноважень у частині удосконалення механізму конкурсного відбору підручників та іншої навчально-методичної літератури. Як наслідок, МОН затвердило до друку у 2013–2014 роках 16 найменувань підручників для учнів 3 і 6 класів, створених авторськими колективами, які не були переможцями конкурсів, проведених у 2011 і 2012 роках. На видання і доставку цих підручників використано кошти державного бюджету в загальній сумі 25,7 млн. гривень.

Не було нормативно врегульовано і порядку видання перекладних підручників мовами національних меншин. Як наслідок, контроль за якістю

перекладу надрукованих підручників для 3 і 5 класів загальною вартістю 27,1 млн. грн. був відсутній.

Всупереч вимогам чинних нормативно-правових актів у 2013 році три підручники для учнів ПТНЗ Міністерство включило до плану видань за відсутності підтверджень про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» і надрукувало їх за рахунок коштів державного бюджету. Крім того, Колегія МОН прийняла рішення про видання та доставку у 2013–2014 роках без проведення конкурсу 63 найменувань підручників і посібників для учнів спеціальних навчальних закладів та професійно-технічних навчальних закладів на загальну суму 11,8 млн. грн., що не сприяло підвищенню якості освіти.

МОН нормативно не врегульовано питання адаптації підручників до психофізичних особливостей сприйняття дітей з особливими освітніми потребами, контроль якості виданих у 2013 році підручників для цієї категорії учнів був відсутній.

МОН та Інститут самоусунулися від контролю за фактичними витратами на виготовлення підручників. Оскільки ціна поліграфічних послуг не підтверджена жодними розрахунками (їх питома вага у структурі витрат на видання підручників становила майже 50 відс.), неможливо дати реальну оцінку економічної обґрунтованості цін на підручники, що друкувалися за замовленням Міністерства.

На час проведення аудиту не було законодавчо врегульовано питання державного замовлення та порядок здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, пов'язаних з виданням підручників і посібників. У зв'язку з втратою чинності Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб» питання використання коштів на видання, придбання, зберігання та доставку підручників і посібників за державним замовленням потребує врегулювання.

За результатами контрольного заходу Рахункова палата запропонувала Кабінету Міністрів України внести зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на видання, придбання, зберігання та доставку підручників і посібників для забезпечення студентів вищих навчальних закладів, учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів та вихованців дошкільних навчальних закладів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2009 № 181, у частині державного замовлення та врегулювати питання попередньої оплати послуг, пов'язаних з виданням підручників і посібників.

За результатами аналізу використання у Житомирській та Хмельницькій областях бюджетних коштів у сфері професійно-технічної освіти встановлено, що Міністерство освіти і науки України, управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації та департамент освіти і науки Хмельницької облдержадміністрації не забезпечили обґрунтованого планування та ефективного використання коштів державного та місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, спрямованих на підготовку робітничих кадрів професійно-технічними навчальними закладами (далі – ПТНЗ) Житомирської та Хмельницької

областей. У результаті неефективно використано 93,8 млн. грн., з порушенням чинного законодавства – 41 млн. гривень.

Незважаючи на затвердження у 2013 році законодавчих актів з формування та виконання державного замовлення на підготовку кадрів, МОН, Мінфіном і Мінекономрозвитку не розроблено порядку розрахунку вартості підготовки одного кваліфікованого робітника за державним замовленням. Як наслідок, був відсутній взаємозв'язок між затвердженими обсягами держзамовлення і коштами, передбаченими на їх виконання.

Передача Кабінетом Міністрів України з 2010 року для тимчасового виконання обласним держадміністраціям функцій з матеріально-технічного і фінансового забезпечення підпорядкованих МОН державних ПТНЗ, що проводять підготовку кваліфікованих робітників за професіями для регіональних ринків праці, не змінила організацію управління цими закладами, порядок формування і виконання державного замовлення та забезпечення потреб ринків праці у робітничих кадрах.

Формування Мінекономрозвитку (за поданнями МОН) державного замовлення на підготовку робітничих кадрів без урахування реальних потреб регіональних ринків праці та визначення МОН виконавців державного замовлення без застосування конкурсних засад призвело до підготовки ПТНЗ Житомирської та Хмельницької областей робітників, які не користувалися попитом на ринку праці.

Загалом не працевлаштовано 2137 випускників ПТНЗ Житомирської області та 1401 випускник Хмельницької області (24,8 відс. та 12,8 відс. від загальної чисельності), роботодавцями не підтверджено працевлаштування 501 випускника п'ятьох ПТНЗ. Отже, не досягалося виконання одного з основних показників ефективності використання бюджетних коштів (100-відсоткове працевлаштування випускників).

Невжиття Міністерством і органами управління освітою Житомирської та Хмельницької областей заходів щодо приведення структури бюджетних асигнувань у відповідність із реальними потребами забезпечення навчального процесу (навчальне обладнання та техніка морально і фізично застаріли і мають знос до 100 відс.) було однією з причин низької якості підготовки кадрів. Як наслідок, близько третини роботодавців Житомирської області та чверті роботодавців Хмельницької області не задовольняє рівень підготовки робітничих кадрів.

При цьому кожен сьомий випускник ПТНЗ, який працевлаштувався після завершення навчання, звільнився за власним бажанням з роботи протягом першого року, що пов'язано як з низьким рівнем заробітної плати, так і незадовільними умовами праці.

За результатами контрольного заходу було запропоновано внести зміни до Порядку працевлаштування випускників професійно-технічних навчальних закладів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 784, у частині визначення зобов'язань замовників освітніх послуг щодо надання у заявлених обсягах робочих місць для працевлаштування замовлених за двосторонніми договорами робітничих кадрів, а також прискорити розроблення та затвердження порядку розрахунку вар-

тості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності (для професійно-технічного навчального закладу), професією та формою навчання на плановий рік.

Результати аналізу здійснення видатків місцевих бюджетів Дніпропетровської та Запорізької областей, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам, на дошкільну освіту засвідчили, що видатки місцевих бюджетів вказаних областей на дошкільну освіту не в повному обсязі забезпечували функціонування діючих дошкільних закладів згідно з існуючими нормативами.

Це пов'язане насамперед із тим, що розраховані Мінфіном обсяги видатків на дошкільну освіту, враховані при визначенні обсягу дотації вирівнювання, не базувалися на існуючих нормативах матеріально-технічного оснащення дошкільних навчальних закладів і не враховували потреби в поліпшенні умов перебування в них дітей. Водночас затверджені з урахуванням міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцеві бюджети Дніпропетровської та Запорізької областей у ці роки в частині фінансування дошкільної освіти були недовиконані.

У результаті соціально-побутові умови перебування вихованців у ряді дошкільних закладів обох регіонів, особливо у сільських населених пунктах, не відповідали встановленим санітарно-гігієнічним вимогам, у багатьох закладах не забезпечувалося повноцінного харчування дітей.

Планування видатків державного та місцевих бюджетів на дошкільну освіту здійснювалося за різними підходами і було недосконалим, що негативно вплинуло на рівень фінансового забезпечення дошкільних закладів. Так, обсяг видатків на здобуття дошкільної освіти, врахований Мінфіном, покривав у 2013 році визначену на місцях потребу в поточних видатках на функціонування дошкільних навчальних закладів по Дніпропетровській області на рівні 75 відс., по Запорізькій області – на 84 відсотки. Як наслідок, потрібно було залучати виділені з державного бюджету кошти додаткових дотацій.

У зв'язку з недостатнім бюджетним фінансуванням вихованці багатьох дошкільних закладів в обох регіонах не забезпечувалися повноцінним збалансованим харчуванням відповідно до затверджених норм, середній показник виконання яких у закладах Дніпропетровської області становив 84,5 відс., Запорізької області – 83 відсотки. У дошкільних закладах міст Дніпропетровської області вартість харчування коливалась від 7,49 грн. (м. Марганець) до 17,68 грн. (м. Вільногірськ), а в Запорізькій – від 7,23 грн. (м. Токмак) до 20,99 грн. (м. Енергодар). Так само суттєво відрізнялася вартість харчування в дошкільних закладах у сільській місцевості.

При цьому по 13 місцевих бюджетах цих регіонів переважна частина витрат на харчування дітей здійснена за рахунок батьків і становила у 2013 році 51–69 відс. при визначеній нормі не більш як 50 відс. – у місті та 30 відс. – у сільській місцевості.

Крім того, Дніпропетровською та Запорізькою обласними державними адміністраціями не в повному обсязі забезпечено розширення мережі дошкільних закладів. Зокрема, у Дніпропетровській області у 2012 році створено тільки 60 відс. додаткових місць дошкільної освіти від запланованого, у 2013 році – 85,2 відсотка. У результаті, в Дніпропетровській області дошкільними закладами в сільській місцевості охоплено 44,9 відс. дітей п'ятирічного віку, що на 13 відс. пунктів нижче, ніж середній показник по Україні.

У м. Запоріжжі не було завершено проведення реконструкції та ремонту приміщень 7 дошкільних навчальних закладів на 980 місць. При цьому не вжито достатніх заходів щодо повернення та використання за цільовим призначенням переданих в оренду приміщень 9 дитячих садків м. Запоріжжя площею 5,7 тис. кв.м, які використовувались орендарями для господарської діяльності і виконання інших функцій, не пов'язаних з наданням освітніх послуг. У той же час черга в міські дошкільні заклади в останні роки становила 1,3 тис. дітей.

1.3.3.13. Культура і спорт

Проведений Рахунковою палатою *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на фінансову підтримку та створення Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал»*, дав підстави зробити висновок, що створення НКММК «Мистецький арсенал», який мав стати сучасним загальнонаціональним культурно-просвітницьким центром, триває вже майже десять років, проте все ще далеке від завершення, навіть першочергові заходи реалізовані менше ніж на чверть. Крім того, на державному рівні кінцевого задуму музейного комплексу остаточно не визначено.

Фінансування будівельних робіт за рахунок коштів державного бюджету відбувалося нерегулярно та в обсягах, які були значно меншими, ніж визначалося проектною документацією. Як наслідок, реставраційні та будівельні роботи виконані лише на 24 відс. проектної вартості. Кінцевий строк завершення будівництва неодноразово переносився, на час проведення аудиту його встановлено на 2017 рік. Проте, враховуючи існуючі темпи і обсяги фінансування будівельних робіт, навіть цей строк не є реальним. Мистецький арсенал перетворився на черговий довгобуд національного масштабу.

Крім того, чинне законодавство не забезпечувало цілісного регулювання питань створення і функціонування культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал». Загальнодержавними програмами науково-культурного розвитку питання його створення не визначалось.

Проект затверджено з порушенням вимог чинного законодавства, оскільки розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.10.2008 № 1292, яким Державному управлінню справами надавалося право на затвердження проектів окремих черг будівництва культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал», суперечило нормам діючого на той час Порядку затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та

проведення їх державної експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2007 № 1269.

Після створення у 2005 році державного підприємства «Мистецький арсенал» (ДП НКММК «Мистецький арсенал») воно неодноразово передавалося до сфери управління різних державних органів влади (ДУС, Укрєвроінфрапроект, Мінрегіон) і на час проведення аудиту перебувало у віданні ДУС, для якого діяльність у сфері культури не є основною, що не сприяло розвитку музейного комплексу. Зазначене призводило до безконтрольного та з порушенням вимог чинного законодавства використання коштів і знижувало відповідальність цих органів за досягнення кінцевого результату.

Також встановлено, що Кабінет Міністрів України прийняв недостатньо обґрунтоване рішення про залучення під державні гарантії позикових коштів для будівництва музейного комплексу, що здійснювалося в рамках виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Державне підприємство «Мистецький арсенал» зобов'язане повернути у 2017–2018 роках кошти позики в сумі 119,6 млн. гривень. Однак, як дотаційне підприємство, воно не в змозі самостійно повернути навіть частину цих коштів. Отже, після настання терміну повернення кредиту зобов'язання підприємства будуть перекладені на державу.

Як заклад мистецтва, ДП «Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал» проводить виставки, культурно-мистецькі заходи тощо. У період, що перевірявся, підприємством проведено 81 такий захід. Проте без державної фінансової підтримки така діяльність підприємства була б неможливою, фінансувати будівництво музейного комплексу підприємство через відсутність власних надходжень не в змозі і залежить у цьому питанні тільки від бюджетного фінансування.

Протягом 2014 року предметом розгляду Рахункової палати були кошти державного бюджету, виділені Міністерству культури України як головному органу в системі центральних органів виконавчої влади, що формує державну політику в галузі музейної справи та у сфері кінематографії, а також кошти, виділені Міністерству на фінансову підтримку національних та державних художніх колективів, концертних і циркових організацій.

У звітному році Рахунковою палатою проведено *аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на забезпечення діяльності музейних установ та закладів.*

Слід зазначити, що до даного питання Рахункова палата звертається не вперше. Однак, систематичне неврахування Міністерством культури пропозицій Рахункової палати за результатами попередніх контрольних заходів призвело до того, що протягом 19 років Державний реєстр національного культурного надбання в частині внесення до нього унікальних музейних предметів, колекцій, зібрань Музейного фонду України не сформовано, Інструкцію з обліку, зберігання та використання музейних предметів і музейних колекцій державної частини Музейного фонду України протягом чотирьох років не затверджено. Як наслідок, неможливо визначити загальну кількість унікальних музейних предметів Музейного фонду

України, що зберігаються у музеях, а також здійснювати належний контроль за збереженням культурних цінностей.

На час проведення аудиту не прийнято та не приведено у відповідність із вимогами чинного законодавства низку нормативно-правових актів, важливих для забезпечення збереження та охорони Музейного фонду України. Як результат, у минулих роках встановлено факти викрадення картин, а також виявлено нестачу музейних предметів, стародруків і рукописів.

Через неналежну увагу з боку Міністерства фінансів України та Міністерства культури України до проблем музейної галузі, за відсутності в Дирекції художніх виставок України охоронної та протипожежної сигналізації, приладів контролю мікрокліматичного та біологічного режимів створено ризику втрати понад 4 тис. творів сучасного мистецтва загальною вартістю 4,9 млн. грн., закупівлю яких здійснено коштом державного бюджету.

Існуючий порядок передачі образотворчих творів на тимчасове експонування без стягнення платні і за відсутності належного контролю з боку Міністерства за станом обліку, охорони, зберігання, використання та переміщення музейних предметів і музейних колекцій Музейного фонду України призводить до їх вилучення з музейних фондів на 20 і більше років та невжиття заходів щодо повернення музейних цінностей. Станом на 01.07.2014 за погодженням з Мінкультури у юридичних осіб на тимчасовому зберіганні продовжують перебувати 116 художніх творів з фондів Дирекції художніх виставок, оціночна вартість яких становить 7,8 млн. гривень.

Крім того, Рахункова палата звернула увагу, що існує реальна загроза втрати 565 музейних предметів (2111 одиниць зберігання) страховою вартістю 1438,6 тис. євро, які були надані Центральним музеєм Тавриди (м. Сімферополь) і трьома кримськими заповідниками для проведення виставки «Крим – золотий острів у Чорному морі» в Музеї Алларда Пірсона Амстердамського університету (Королівство Нідерланди).

Водночас Мінкультури не забезпечено належної організації роботи з реставрації музейних предметів. Єдиний в Україні Національний науково-дослідний реставраційний центр за 76 років свого існування так і не має власного приміщення, його обладнання застаріло. Як наслідок, у рік реставрується лише 1,3 відс. фондів, які цього потребують, що є передумовою до втрати державою неповторних музейних цінностей.

Також, аудитом встановлено, що Мінкультури у 2012–2013 роках та I півріччі 2014 року допущено порушень чинного законодавства при плануванні обсягів коштів державного бюджету на забезпечення діяльності музейних установ та закладів у сумі 21,4 млн. грн., використано коштів з порушенням законодавства та неефективно – 5,1 млн. гривень.

За результатами проведеного аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на створення і розповсюдження національних фільмів за державним замовленням, Колегія Рахункової палати зробила висновок, що чинним законодавством визначені правові основи діяльності в галузі кінематографії та переважно урегульовані суспільні відносини, пов'язані з виробництвом, розповсюдженням, зберіганням і демонструванням фільмів.

Проте, Мінкультури не затверджено низки нормативно-правових актів, спрямованих на виконання положень Закону України «Про кінематографію». Як наслідок, відсутні технічні стандарти виробництва і розповсюдження фільмів; норми і правила їх розповсюдження; порядок розповсюдження, послідовність видів демонстрування (кінотеатральний, телевізійний, відеопоказ) фільмів, створених на засадах державного замовлення, що унеможливило здійснення дієвого контролю за натуральними та вартісними показниками, визначеними у договорах на створення та розповсюдження національних фільмів за державним замовленням.

За результатами попереднього контрольного заходу, проведеного Рахунковою палатою у 2011 році, Мінкультури не було вжито дієвих заходів щодо реалізації пропозицій Рахункової палати. Як наслідок, на час проведення аудиту не було вирішено проблеми системного характеру – Загальнодержавна програма розвитку національної кіноіндустрії не розроблена, отже, не визначено шляхи розвитку національної кінематографії, з 2012 року не прийнято законопроект, який би унормував умови зберігання вихідних матеріалів, фільмів і фільмокопій.

Внаслідок затвердження Кабінетом Міністрів України фінансових показників державного замовлення на створення та розповсюдження національних фільмів на рівні 84,1 відс. у 2012 році, 39,9 відс. у 2013 році – від потреби, визначеної Мінкультури, і постійного перенесення виконавцями державного замовлення термінів завершення етапів виробництва фільмів та їх призупинення не забезпечено своєчасного і в повному обсязі виконання державного замовлення.

Запроваджена Держкіно практика укладання нових договорів за наявності незакінчених фільмів за договорами минулих років та перенесення термінів виконання угод з року у рік призводила до розпорошення бюджетних ресурсів та не сприяла їх ефективному використанню.

Більшість національних фільмів, які створювались бюджетним коштом, – це документальні та просвітницькі, що не мали широкого кола глядачів. У 2012–2013 роках за державним замовленням завершено виробництво 137 кінопроектів, з них лише на 65 кінопроектів Держкіно видано прокатні посвідчення, що становило 47 відс. від завершених.

За результатами проведеного аудиту Колегія Рахункової палати запропонувала Кабінету Міністрів України у зв'язку з втратою чинності з 20.04.2014 Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб» вжити заходів щодо вдосконалення законодавства з питань створення та розповсюдження фільмів за рахунок коштів державного бюджету.

В ході аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на фінансову підтримку національних та державних художніх колективів, концертних і циркових організацій, встановлено, що видатки на фінансову підтримку планувалися в умовах відсутності закону про підстави та порядок застосування засобів державної підтримки суб'єктів господарювання, що суперечило статті 16 Господарського кодексу України, та окремого нормативного

документа про умови оплати праці працівників концертних та циркових організацій, які є суб'єктами господарювання. Зазначене призвело до низки порушень при плануванні та використанні коштів. Загалом, як встановлено аудитом, Міністерством за період 2012–2013 роки з порушенням бюджетного законодавства заплановано кошти у сумі 18,5 млн. грн., використано кошти з порушенням законодавства у сумі 21,1 млн. грн.; неефективні видатки становили 3 млн. грн.; допущено неефективне управління бюджетними коштами у сумі 0,8 млн. гривень.

На час проведення аудиту не було прийнято Закон України «Про цирки та циркову діяльність в Україні». Через зволікання Мінкультури не розроблено Порядок формування циркового конвєєру, що унеможливило здійснення контролю за прокатом національних циркових програм (атракціонів, номерів) і координації гастролей програм (колективів) зарубіжних країн у державних цирках України.

Аудитом встановлено, що Мінкультури не забезпечило ефективної координації діяльності, пов'язаної з організацією та проведенням гастрольних заходів, та контролю за її здійсненням, а також ведення Єдиного банку гастрольних заходів. Нормативними актами не урегульована організація проведення гастрольних поїздок за кордон та врахування отриманих за кордоном гонорарів при визначенні обсягу фінансової підтримки концертних і циркових організацій.

За результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Черкаської, Чернігівської областей та м. Києва на проведення заходів з відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, 120-річчя від дня народження Олександра Довженка, заходів з вшанування пам'яті у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії, встановлено, що мета спрямування в 2013 році субвенції місцевим бюджетам цих регіонів (94,5 млн. грн.), яка полягала у підготовці об'єктів соціально-культурної сфери до відзначення ювілейних і пам'ятних дат, в основному через розпорошення коштів між багатьма об'єктами досягнута лише частково.

Повному освоєнню коштів субвенції перешкоджали неналежне нормативно-правове забезпечення питань їх використання Міністерством культури України як головним розпорядником коштів та недоліки, як з його боку, так і з боку Черкаської та Чернігівської облдержадміністрацій, в організації процесу формування пооб'єктних переліків головними розпорядниками коштів місцевих бюджетів.

Так, розроблений Мінкультури та затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10.04.2013 № 250 порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам прийнято з порушенням встановленого статтею 97 Бюджетного кодексу України терміну (через 4 місяці з дня набрання чинності Закону про Державний бюджет України на 2013 рік). При цьому, за пропозиціями адміністрацій вказаних регіонів включено до цього порядку більшість об'єктів за відсутності проектно-кошторисної документації та з обсягами фінансування, що їй не відповідали.

Крім того, внаслідок незабезпечення департаментом капітального будівництва Черкаської облдержадміністрації, виконавчим комітетом Канівської міської ради, департаментом інвестиційного розвитку та капітального будівництва Чернігівської облдержадміністрації, які були розпорядниками коштів субвенції місцевих бюджетів, контролю за виконанням підрядними організаціями робіт згідно з укладеними договорами, неготовності до освоєння коштів і прорахунків на стадіях проектування і виконання робіт, не використано та повернуто до державного бюджету 25,4 млн. грн. (52 відс. відкритих асигнувань), 12,7 млн. грн. (42 відс.) і 12,5 млн. грн. (83 відс.) відповідно. Також за результатами проведеного аудиту встановлено, що цими розпорядниками загалом використано кошти субвенції з порушенням чинного законодавства у сумі 1,2 млн. грн., неефективно – 1,6 млн. гривень.

Загалом результати аудиту засвідчили, що неналежне управління і використання коштів субвенції, виділеної на реалізацію заходів з відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, призвели до невиконання робіт у заплановані терміни на 6 об'єктах Черкаської області. Не виконані також у повному обсязі роботи в Чернігівській області на жодному із трьох об'єктів з відзначення 120-річчя від дня народження Олександра Довженка, а будівельна готовність Меморіального комплексу пам'яті жителів населених пунктів України, знищених фашистськими окупантами, в м. Корюківка становила 15 відсотків.

У зв'язку з незавершенням більшості об'єктів, на які виділялися кошти субвенції, вони не могли використовуватися за основним призначенням – відтворення експозицій та ознайомлення людей з історичною спадщиною України. Ситуація із завершенням робіт на таких об'єктах ускладнювалась тим, що в 2014 році порядком та умовами надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення заходів з відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 549, спрямування 5 млн. грн. на них не передбачено, а джерела фінансування об'єктів Чернігівської області не визначені.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на підготовку і проведення у 2013 році в Донецькій області чемпіонату світу з легкої атлетики серед юнаків, встановлено, що кошти державного бюджету (179,7 млн. грн.), спрямовані у 2011–2013 роках на вказану мету, дали можливість вчасно виконати переважну більшість запланованих заходів з організаційного, інформаційного, матеріально-технічного та транспортного забезпечення чемпіонату.

Водночас через недоліки в управлінні зазначеними коштами, допущені як на центральному, так і на місцевому рівнях, прорахунки місцевих органів влади Донецької області на етапі погодження проектів реконструкції спортивних споруд, а також внаслідок придбання окремого незатребуваного спортивного обладнання неефективно використано 20,3 млн. гривень.

Виконання у 2011–2013 роках заходів з підготовки до чемпіонату відбувалось за відсутності єдиної бюджетної програми як джерела їх фінансування та чітко визначеного органу виконавчої влади, відповідального

за організацію і проведення цієї роботи. Зокрема, видатки на проведення відповідних заходів здійснювалися безсистемно за сімома бюджетними програмами, головними розпорядниками яких на державному рівні були Мінфін, МОНмолодьспорт, Мінмолодьспорт, Держтелерадіо і Донецька облдержадміністрація. Як наслідок, роботи з реконструкції спортивних об'єктів РСК «Олімпійський» і СК «Кіровоць» не були забезпечені бюджетним фінансуванням відповідно до призначень, тоді як заходи з придбання спеціального спортивного обладнання та інвентарю профінансовані з перевищенням планової потреби.

При цьому рішення щодо організаційного врегулювання питань, пов'язаних з підготовкою та проведенням зазначених міжнародних змагань, Кабінетом Міністрів України було прийнято менш як за місяць до початку чемпіонату (План заходів з підготовки і проведення в Україні чемпіонату світу з легкої атлетики 2013 року серед юнаків було затверджено 26.06.2013). У результаті не було забезпечено належної координації, планування та управління державними фінансовими ресурсами, а отже – повного і своєчасного виконання окремих робіт з реконструкції спортивних споруд.

Роботи з реконструкції спортивних об'єктів РСК «Олімпійський» та СК «Кіровоць» у 2012–2013 роках не були забезпечені співфінансуванням із місцевих бюджетів у обсягах, встановлених вимогами відповідних порядків та умовами надання субвенцій (недофінансування становило 3,8 млн. грн. та 12,3 млн. грн. відповідно). На час проведення чемпіонату будівельна готовність спортивних об'єктів РСК «Олімпійський» і СК «Кіровоць» становила 95,4 і 93,2 відс. відповідно. Водночас низка пуско-налагоджувальних робіт на РСК «Олімпійський» та на СК «Кіровоць» (вартістю 3 млн. грн. та 5,9 млн. грн. відповідно) виконувались підрядними організаціями вже після завершення чемпіонату (протягом липня–вересня 2013 року).

Аудитом також встановлено, що замовниками робіт – одержувачами бюджетних коштів не забезпечено дотримання норм законодавства з питань державних закупівель і принципів використання бюджетних коштів – у порушення вимог частини 2 статті 39 Закону України «Про здійснення державних закупівель» безпідставно застосовано процедуру закупівлі в одного учасника та сплачено виконавцям робіт на спорткомплексах «Олімпійський» та «Кіровоць» 127,9 млн. грн., незважаючи на відсутність у них права виконувати будівельні роботи на об'єктах V категорії складності. Крім того, з ініціативи РСК «Олімпійський» до проекту реконструкції спорткомплексу було включено роботи, виконання яких технічною делегацією Міжнародної асоціації легкоатлетичних федерацій не вимагалось, на що неефективно використано 7,9 млн. гривень.

1.3.3.14. Охорона навколишнього середовища, екологічна безпека та запобігання надзвичайним ситуаціям

Питання охорони навколишнього природного середовища перебувають на постійному контролі аудиторів Рахункової плати. Протягом 2014 року було здійснено три контрольні-аналітичні заходи, присвячені цим питанням. Проведені аудити засвідчили ряд системних недоліків та порушень:

неузгодженість чинних законодавчих та підзаконних актів, складність і неузгодженість підходів до формування переліків природоохоронних заходів, непослідовність і неефективність управлінських рішень учасників бюджетного процесу. Як наслідок, відповідні річні плани природоохоронних заходів і заходів, пов'язаних із раціональним використанням і збереженням природних ресурсів, не були виконані, а результативні показники бюджетних програм не досягнуті.

Так, за результатами *аудиту ефективності формування та використання коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища* Колегія Рахункової палати зробила висновок, що законодавство України у сфері охорони навколишнього природного середовища не було достатнім для стабільного фінансування природоохоронної сфери і потребувало подальшого удосконалення та наближення до права і політики Європейського Союзу.

В Україні не відслідковувалась цілісна правова та організаційна система формування Державного фонду охорони навколишнього природного середовища як складової частини державного бюджету. Оцінка нормативно-правового та організаційного забезпечення формування Фонду та використання його коштів засвідчила суперечливість чинних як законодавчих, так і підзаконних актів із цих питань, зокрема, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та Бюджетного кодексу України.

Зміни бюджетного та податкового законодавства України, які набули чинності з 2011 року, в частині джерел наповнення Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, зміни, внесені протягом 2010–2011 років до Положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища, щодо порядку використання його коштів, а також зміни функціональних повноважень і структури Міністерства екології та природних ресурсів України призвели до неузгодженостей у нормативно-правових актах з питань функціонування Фонду.

Визначений Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (розділ X; статті 41–49) економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища в частині формування Фонду та фінансування за рахунок його коштів природоохоронних заходів через неузгодженості з вимогами Бюджетного кодексу України, а також законів про державний бюджет, які не враховували такий Фонд у складі державного бюджету, був недостатньо дієвим. Законодавчі недоліки виключали також і можливість залучення інших, крім бюджетних, джерел фінансування природоохоронних заходів, що посилювало навантаження на державний бюджет і нівелювало міжнародну практику створення відповідних фондів охорони навколишнього природного середовища.

Зміни на законодавчому рівні обсягу зарахування екологічного податку до спеціального фонду, збільшення кількості головних розпорядників таких коштів, неврегульованість підзаконних актів, зокрема, в частині розподілу цих коштів ускладнили процедуру планування природоохоронних заходів, їх фінансування, оцінку стану виконання та впливу на комплексну реалізацію екологічної політики держави.

Державний фонд охорони навколишнього природного середовища за умов щорічного зростання обсягів коштів, які спрямовуються на його формування, через протиріччя і недосконалість нормативно-правових актів, які регулюють питання формування та використання коштів фонду, та постійне скорочення видатків на реалізацію природоохоронних заходів і заходів, пов'язаних з раціональним використанням і збереженням природних ресурсів, не забезпечував досягнення мети його створення.

Протягом 2012–2013 років надходження до державного бюджету, що формували Фонд, збільшились у 2,4 рази (з 0,7 млрд. грн. у 2012 році до 1,7 млрд. грн. у 2013 році). Протягом I півріччя 2014 року ці надходження становили 1,6 млрд. гривень. У той же час касові видатки, що здійснювались за рахунок таких джерел, протягом зазначеного періоду становили лише 1,1 млрд. грн., або 25 відс. сумарного обсягу відповідних фактичних надходжень (4 млрд. грн.) з урахуванням залишку коштів фонду станом на 01.01.2012 (0,4 млрд. гривень). У результаті залишок невикористаних коштів станом на 01.07.2014 склав 3,3 млрд. грн., за два з половиною роки він зріс більш як у 7 разів.

Крім того, Кабінет Міністрів України та головні розпорядники коштів фонду не забезпечили відповідність надходжень державного бюджету, що формують Фонд, видаткам на реалізацію природоохоронних заходів і заходів, пов'язаних із раціональним використанням і збереженням природних ресурсів, не тільки в обсягах, але й в регіональному аспекті, що не стимулювало платників екологічного податку до повноти його нарахування та сплати.

Формування ресурсної бази Фонду, яка складається з частини екологічного податку та грошових стягнень за шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу, здійснювалось в умовах недостатнього обміну інформацією, неузгодженості дій основних учасників цього процесу та відмінності методик визначення планових показників надходжень, що не давало змоги об'єктивно та вчасно планувати відповідні надходження та видатки державного бюджету, негативно впливало на результативність перевірок правильності та повноти нарахування екологічного податку, викликало ризики дублювання перевірок з однакових питань різними контролюючими органами.

Наявна практика використання коштів державного бюджету, що формувала фонд, свідчила про фактичне формування Урядом на їх основі резерву бюджетних коштів для покриття тимчасових касових розривів державного бюджету і вирішення нагальних короткотермінових проблем окремих органів виконавчої влади, при одночасному збільшенні податкового тиску на економічно активні підприємства.

За результатами здійсненого аудиту Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України ініціювати внесення змін до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (статті 17, 42, 47 і 48) та Бюджетного кодексу України (статті 13, 29 і 30) в частині визначення та узгодження місця і ролі Державного фонду охорони навколишнього природного середовища в складі державного бюджету; порядку та джерел його наповнення і напрямів подальшого використання отриманих ресурсів; визна-

чення та розширення мети створення Фонду шляхом залучення одночасно із бюджетними небюджетних джерел фінансування природоохоронних витрат; визначення єдиного органу державної виконавчої влади, відповідального за формування ресурсної бази Фонду та її використання, передбачивши необхідну організаційну структуру управління фондом із залученням громадськості; реформування системи фондів охорони навколишнього природного середовища на національному та регіональному рівнях з метою консолідації фінансових ресурсів, зокрема, для реалізації довготермінових капіталоємних природоохоронних заходів і стимулювання платників екологічного податку до його повного нарахування та сплати.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих у 2012–2013 роках на здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, засвідчив, що органи Державної екологічної інспекції України протягом 2012–2013 років діяли в умовах постійного дефіциту коштів за загальним та спеціальним фондами державного бюджету, а також неієвості системи внутрішнього контролю, що негативно позначилось на досягненні планових показників їх діяльності. Також аудитом встановлено, що система органів Держекоінспекції не забезпечувала запобігання порушенням вимог природоохоронного законодавства та невідворотність відшкодування завданих збитків.

Протягом 2012–2013 років Мінприроди та органами Держекоінспекції за бюджетними програмами КПКВК 2405010 «Керівництво та управління у сфері екологічного контролю» та КПКВК 2405020 «Зміцнення матеріально-технічної бази і методологічне забезпечення Державної екологічної інспекції України та її територіальних органів» було використано 316,3 млн. грн., або 87 відс. асигнувань, затверджених Державним бюджетом України, з яких 81,9 відс. (258,9 млн. грн.) спрямовувались на оплату праці та нарахування на неї.

Як наслідок, плани природоохоронних заходів на 2012–2013 роки Держекоінспекцією не виконувались. Зокрема, з 20 природоохоронних заходів, передбачених планом на 2012 рік, виконано повністю 9, з 24 заходів, передбачених на 2013 рік, виконано 13.

За результатами *аудиту використання коштів державного бюджету, виділених місцевим державним адміністраціям Вінницької, Кіровоградської та Хмельницької областей на виконання повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища та уповноваженим органам виконавчої влади на здійснення державного нагляду (контролю) у цій сфері на їх території*, Колегією Рахункової палати зроблено висновок, що обласними державними адміністраціями, їх структурними підрозділами з питань екології і природних ресурсів та державними екологічними інспекціями цих областей у 2012–2013 роках не було забезпечено належного виконання повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища та зі здійснення державного нагляду (контролю) у цій сфері, що свідчило про неефективне використання коштів державного бюджету, виділених на діяльність цих органів. Також держадміністраціями перевірених областей не

було забезпечено повною мірою виконання запланованих заходів регіональних програм охорони навколишнього природного середовища та освоєння коштів, виділених з місцевих бюджетів на цю мету.

Природоохоронні заходи, які здійснювались уповноваженими органами у сфері охорони навколишнього природного середовища за цей період, були недостатніми для поліпшення стану довкілля. Зокрема, у Вінницькій та Кіровоградській областях відбувалось збільшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, в усіх досліджуваних областях продовжувалось накопичення відходів різного класу небезпеки, не вирішувалось питання очистки стічних вод.

Департаментами екології та природних ресурсів Вінницької, Хмельницької облдержадміністрацій допущено прорахунки в організації роботи із затвердження лімітів утворення і розміщення відходів, використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище. Як наслідок, не створено належних умов для здійснення результативного контролю за станом дотримання суб'єктами господарювання відповідних регіонів законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Через неповноту здійснюваного держжекоінспекціями у Вінницькій, Кіровоградській, Хмельницькій областях аналізу і оцінки впливу результатів діяльності суб'єктів господарювання на стан навколишнього природного середовища, невикористання можливостей інструментально-лабораторного контролю за обсягами і структурою викидів та скидів забруднюючих речовин послаблено контрольні функції зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища. Так, держжекоінспекціями визначались збитки, заподіяні державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства, лише за результатами кожної десятої проведеної ними перевірки. Недостатньо ефективними були і вжиті заходи щодо забезпечення відшкодування суб'єктами господарювання відповідних областей екологічних збитків, зокрема, у 2012–2013 роках рівень їх відшкодування у Вінницькій області становив відповідно 7 і 2 відс., Кіровоградській області – 9 і 5 відс., Хмельницькій області – 8 і 12 відсотків.

У звітному році Рахунковою палатою було проведено *аудит використання коштів державного бюджету на екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро*, результати якого засвідчили, що протягом 2012–2013 років фінансування заходів, спрямованих на екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро, у тому числі передбачених Загальнодержавною цільовою програмою розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро за напрямом екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро та поліпшення якості питної води, здійснювалось не в повному обсязі, а виконання цих заходів не мало комплексного характеру.

У результаті проведені заходи не мали значного впливу на стан вод басейну, що підтверджено даними моніторингу вод. Екологічний стан вод басейну Дніпра погіршується і потребує вжиття заходів щодо його покращення.

Дані моніторингу якості вод свідчать про погіршення якості вод басейну за гідрохімічними показниками та їх сталий радіаційний стан, який, у свою чергу, залежить від гідрометеорологічної обстановки у басейнах Прип'яті та Дніпра, що обумовлює необхідність проведення робіт із забезпечення бар'єрної функції зони відчуження, запобігання виносу радіонуклідів водним шляхом, а також підвищення рівня прогнозування паводків і повеней, моніторингу забруднення водних об'єктів.

Водночас проведений аудит засвідчив необхідність узгодження методик оцінки якості вод, приведення їх у відповідність з міжнародними стандартами, а також зменшення водокористувачам дозволеного обсягу гранично-допустимих скидів забруднених вод.

Також слід зазначити, що питання використання коштів державного бюджету на екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро розглядалося Рахунковою палатою вдруге. Попередньо це питання вивчалось у 2008 році під час аудиту виконання Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води. Проте пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами зазначеного аудиту були виконані частково. При цьому на стан реагування вплинули зміни правових засад діяльності об'єктів попереднього аудиту.

Як наслідок, пропозиції Колегії Рахункової палати у частині ініціювання виконавчими органами відновлення роботи ради з екологічних проблем басейну Дніпра та якості питної води й активізації переговорного процесу з відповідними органами Республіки Білорусь і Російської Федерації щодо укладення спільної міждержавної угоди про використання і охорону вод у басейні Дніпра залишаються актуальними і потребують додаткових заходів реагування.

Розглянувши матеріали Звіту про результати *аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття»*, Колегія Рахункової палати зробила висновок, що Асамблея донорів Чорнобильського фонду «Укриття», Європейський банк реконструкції та розвитку, Уряд України, Уряди країн-вкладників (донорів) фонду в 2013 році продовжували впроваджувати рекомендації Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття» і реалізували їх в обсягах, які забезпечили суттєві зрушення у розв'язанні ключових проблем, пов'язаних з виконанням Плану здійснення заходів на об'єкті «Укриття».

Завдяки їх спільним зусиллям був досягнутий істотний прогрес в будівництві інфраструктурних об'єктів на майданчику Чорнобильської АЕС, а також нового безпечного конфайнмента: завершено монтаж «Східної арки» та продовжується будівництво «Західної арки».

Водночас темпи реалізації окремих проектів, пов'язаних із зняттям з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворенням об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, залишилися недостатніми, що не виключає подальших ризиків чергового перенесення термінів уведення цих об'єктів в експлуатацію і, як наслідок, збільшення вартості будівництва та виділення додаткового фінансового ресурсу для виконання Плану здійснення заходів на об'єкті «Укриття» у повному обсязі.

Так, в черговий раз перенесено терміни завершення робіт будівництва нового безпечного конфайнмента, який відповідно до укладеного контракту забезпечує консорціум «Новарка» (загальне подовження контрактного терміну реалізації проекту порівняно з початково визначеним очікувано становить 11 років). Завершення будівництва заплановано на 2016 рік.

Через відсутність фінансових ресурсів відкладено вирішення питань, передбачених Планом здійснення заходів на об'єкті «Укриття», щодо системи поводження з водою, що міститься всередині об'єкта, моніторингу паливовмісних матеріалів, технологічного корпусу для поводження з радіоактивними відходами, устаткування для демонтажу.

Будівельно-монтажні роботи на об'єкті «Сховище відпрацьованого ядерного палива» (СВЯП-2), фінансування якого здійснювалось з Рахунку ядерної безпеки, з 2007 року не було відновлено, на час проведення аудиту, проект перебував на стадії підготовки та доопрацювання технічних специфікацій. Уведення його в експлуатацію очікується в 2017 році (загальне подовження контрактного терміну реалізації проекту порівняно з початково визначеним очікувано становить 14 років).

Реалізація проекту будівництва «Завод з переробки рідких радіоактивних відходів» (ЗПРРВ), фінансування якого здійснювалось з Рахунку ядерної безпеки, наближувалось до завершення, однак терміни введення його в експлуатацію було перенесено ще на рік – до 31.07.2014 (загальне подовження контрактного терміну реалізації проекту порівняно з початково визначеним – 13 років).

Уведення в експлуатацію промислового комплексу поводження з твердими радіоактивними відходами, фінансування якого здійснювалось за рахунок коштів Європейської комісії, знову було перенесено майже на рік – до 31.07.2014 (загальне подовження контрактного терміну реалізації проекту порівняно з початково визначеним – 10 років).

Аналіз стану виконання рекомендацій Рахункової палати, за результатами національного аудиту з цього питання, свідчить про необхідність посилення заходів щодо їх реалізації. Зокрема, потребує активізації робота Міжвідомчої комісії з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС і Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті «Укриття» та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації.

Варто звернути увагу й на те, що Загальнодержавна програма зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, яка затверджена Законом України від 15.01.2009 № 886 і передбачала здійснення впродовж 2009–2012 років комплексу відповідних першочергових заходів, повною мірою не виконана і потребує перегляду.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на експлуатацію державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами на територіях м. Києва, Київської, Черкаської і Чернігівської областей, засвідчили, що планування та використання коштів державного бюджету спрямованих на зазначені цілі

за бюджетними програмами КПКВК 2407050 та КПКВК 2407070 здійснювалося в окремих випадках з недоліками, допущеними як з боку Державного агентства водних ресурсів України так і відповідних управлінь водних ресурсів. Крім того, в окремих випадках, не було забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету та допущено ряд порушень при їх використанні.

З передбаченого кошторисами обсягу асигнувань за КПКВК 2407050 у сумі 252,3 млн. грн. на виплату заробітної плати з нарахуваннями та оплату комунальних послуг управліннями спрямовано 75–90 відс. використаних коштів. Водночас придбання матеріалів та інвентарю (у вигляді аварійного запасу матеріалів для проведення капітальних ремонтів устаткування та механізмів, знос за якими складає 85–97 відс.) здійснювалось в обмежених обсягах. Навіть при тому, що насосні станції і дамби, які захищають від підтоплення 111,1 тис. га території та 85 населених пунктів Київської та Черкаської областей, експлуатуються з великим навантаженням впродовж 40–50 років, потреба у капітальних видатках загального фонду на 2012 та 2013 роки не була забезпечена фінансовими ресурсами зовсім. Зазначене посилює ризик техногенних ситуацій на зазначених територіях.

З передбаченого кошторисами обсягу асигнувань за КПКВК 2407070 у сумі 111,1 млн. грн. (спеціальний фонд), які спрямовано управлінням водних ресурсів у повному обсязі, використано лише 43,3 млн. грн., або 38,9 відсотків. Як наслідок, затверджені Держводагентством на 2012, 2013 роки плани заходів з захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь на територіях м. Києва, Київської, Черкаської та Чернігівської областей в визначених обсягах не були виконані. Половина з передбачених відповідними планами до введення в експлуатацію (64 об'єкти з 101) у період 2012–2013 років залишилися не завершеними.

Також аудитом встановлено, що через неефективне управління коштами у зв'язку з їх невикористанням управліннями водних ресурсів до державного бюджету у період 2012–2013 років повернуто 68,3 млн. грн., або 23,7 відс. до використаного обсягу.

Зазначене також призвело і до утворення станом на 01.01.2014 кредиторської заборгованості у обсязі 16,8 млн. грн., або 24,6 відс. до обсягу коштів, які повернуто до державного бюджету.

Крім того, через неналежний внутрішній контроль з боку розпорядників коштів державного бюджету (Держводагентства та управлінь водних ресурсів) управління та використання коштів державного бюджету, виділених за бюджетними програмами КПКВК 2407050 та 2407070, управліннями водних ресурсів в окремих випадках здійснювалося з недотриманням вимог законодавчих та нормативно-правових актів (14,3 млн. грн.) та неефективно (54,7 млн. гривень).

З метою запобігання ризикам виникнення техногенних ситуацій, зменшення енергоємності та забезпечення належних умов для ефективного функціонування водогосподарського комплексу, зокрема на територіях м. Києва, Київської, Черкаської та Чернігівської областей Колегія Рахункової палати вказала на необхідність в негайному розв'язанні питання

матеріально-технічного оновлення галузі, з додатковим визначенням джерел і обсягів його фінансового забезпечення. Також необхідно затвердити положення про Державне агентство водних ресурсів України та його структури з урахуванням вимог щодо необхідності перегляду завдань і функцій обласних та басейнових управлінь, а також секторів, які відносяться до системи Державного агентства водних ресурсів України, спрямованого на їх оптимізацію та усунення дублювання.

У 2013 році на території Одеської області відбулися дві надзвичайні ситуації природного характеру, які призвели до значних матеріальних збитків. Використання коштів, виділених з резервного фонду на ліквідацію їх наслідків, стало предметом *аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів, та коштів резервного фонду державного бюджету, виділених на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, що сталися на території Одеської області у 2013 році*, результати якого засвідчили, що у 2013 році з Державного бюджету України на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, що сталися у цей період на території Одеської області, було виділено 124,3 млн. грн. (з резервного фонду – 122,6 млн. грн.), з яких використано лише 55,9 млн. грн. (з резервного фонду – 54,2 млн. гривень).

Ці фінансові асигнування були спрямовані на виконання заходів, які мали вагоме соціальне значення для населення, що проживає на території Одеської області, а саме: проведено виплати грошової допомоги 1670 особам; відновлено та введено в експлуатацію 8 ділянок доріг загального користування протяжністю 44,8 км; проведено аварійно-відновні роботи на території санаторію «Одеський».

Проте, через неналежні управлінські рішення та організаційні прорахунки Одеської обласної державної адміністрації, а також Саратської, Болградської, Тарутинської та Арцизької районних державних адміністрацій низка запланованих заходів не реалізована в повному обсязі: не завершено ремонт пошкоджених стихійним лихом 18 об'єктів транспортної інфраструктури, 5 об'єктів житлово-комунального господарства та 31 електричної мережі міста Одеси; з 25 запланованих заходів з відновлення пошкоджених доріг і мостів комунальної власності Арцизького, Болградського, Саратського і Тарутинського районів виконано лише чотири.

Разом з тим, через неналежний внутрішній контроль не було забезпечено ефективного управління коштами державного бюджету (25,9 млн. грн.), які були повернуті до державного бюджету як невикористані. Зокрема, департаментом розвитку інфраструктури та житлово-комунального господарства Одеської обласної державної адміністрації не використано та повернуто до державного бюджету 18,2 млн. грн.; районними державними адміністраціями – 7,7 млн. грн., у тому числі Арцизькою – 0,9 млн. грн.; Болградською – 1,7 млн. грн.; Саратською – 1,9 млн. грн.; Тарутинською – 3,2 млн. гривень.

Також аудитом встановлено, що асигнування за бюджетною програмою «Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь» (КПКВК 2407070) на 2013 рік були затверджені в обсязі, що становив 14,1 відс. від потреби, через що на території постраждалих районів Одеської області за рахунок коштів державного бюджету, виділе-

них за КПКВК 2407070, було проведено лише один захід – розчистка русла р. Сака Тарутинського району.

За результатами аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2013 році встановлено, що виділення коштів із резервного фонду державного бюджету Кабінетом Міністрів України в окремих випадках здійснювалося з недотриманням вимог Бюджетного кодексу України (частина 1 статті 24) та Порядку використання коштів резервного фонду бюджету (пункт 7 та абзац 1 пункту 22), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415. Зокрема, у 2013 році Кабінетом Міністрів України було прийнято ряд рішень, згідно з якими виділено з резервного фонду 190,2 млн. грн. на заходи, фінансування та виконання яких могло виконуватися в плановому порядку, та 30,9 млн. грн. – фінансування яких можна було здійснити в межах відповідних бюджетних програм. При цьому підготовку окремих проектів розпоряджень Кабінету Міністрів України було здійснено не Мінекономрозвитку, як це передбачено Порядком використання коштів резервного фонду бюджету, а іншими органами виконавчої влади.

Протягом 2013 року Урядом прийнято 34 рішення щодо виділення із резервного фонду державного бюджету центральним і місцевим органам виконавчої влади 676,1 млн. грн., які було спрямовано на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій (380,6 млн. грн.), запобігання виникненню надзвичайних ситуацій (261,6 млн. грн.) і здійснення інших непередбачених заходів (33,9 млн. гривень).

Головними розпорядниками коштів резервного фонду державного бюджету в 2013 році здійснено касові видатки на суму 372,2 млн. грн. (55,1 відс. виділеного обсягу). Залишок невикористаних направлених асигнувань резервного фонду на кінець бюджетного періоду склав майже 304 млн. гривень.

Контрольно-аналітичними заходами, проведеними на об'єктах аудиту, встановлено, що через системні організаційні прорахунки, неефективні управлінські дії, неналежний внутрішній контроль допущено неефективне управління коштами резервного фонду державного бюджету у сумі 72 млн. грн. або 10,7 відс. від виділеного обсягу, які було повернено до державного бюджету. Також встановлено факти неефективного використання коштів у загальній сумі 7,4 млн. грн. (1,1 відс.) та використання коштів з недотриманням вимог нормативно-правових актів у сумі 3,1 млн. грн. (0,5 відс.), що не сприяло досягненню очікуваних результатів.

Залишався незадовільним фактичний стан розрахунків головних розпорядників коштів з державним бюджетом в частині повернення коштів резервного фонду державного бюджету, наданих на зворотній основі в 1997–2000 роках, так, у 2011 році центральними та місцевими органами виконавчої влади було повернуто до державного бюджету 12,7 млн. грн., що становить 5,6 відс. боргу; 2012 – 1 млн. грн., або 0,5 відс.; 2013 – 415 тис. грн., або 0,2 відс. загального обсягу боргу, що є найнижчим показником за останні 8 років. Зволікання з погашенням заборгованості створило істотні ризики неповернення до державного бюджету коштів резервного фонду, наданих на зворотній основі.

1.3.3.15. Взаємовідносини Державного бюджету України з місцевими бюджетами та використання бюджетних коштів на соціально-економічний розвиток територій

Результати аналізу формування та використання міжбюджетних трансфертів, наданих місцевим бюджетам у 2012–2013 роках, засвідчили, що Державний бюджет України у частині надання трансфертів місцевим бюджетам у 2012 році виконано на 98 відс., у 2013 році – на 96,1 відс. (обсяг недовиконання становив 2,6 млрд. грн. і 4,7 млрд. грн., відповідно). Приріст доходів місцевих бюджетів, враховуючи трансферти з державного бюджету, у 2013 році загальмувався: у 2012 році одержано 225,3 млрд. грн., у 2013 році – 221 млрд. гривень. При цьому частка міжбюджетних трансфертів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів проти 2011 року збільшилася у 2012 році на 2,9 відс. пункту і становила 55,2 відс., у 2013 році – 52,4 відсотка.

Нормативно-правове забезпечення управління міжбюджетними трансфертами було неповним, що знижувало рівень обґрунтованості планування таких ресурсів.

Зокрема, не було забезпечено виконання положень частини 3 статті 94 Бюджетного кодексу України щодо розрахунку видатків місцевих бюджетів, які враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, на підставі державних соціальних стандартів і нормативів, що не сприяло об'єктивному обрахунку обсягу таких видатків як на центральному, так і на місцевому рівні. Причина цього – невиконання, зокрема, МОН, МОЗ, Мінмолодьспортом (у 2012 році у складі МОНмолодьспорту) в повному обсязі завдань, визначених Указом Президента України від 12.03.2012 № 187, із встановлення до серпня 2012 року соціальних стандартів у відповідних сферах.

Оскільки міжбюджетні трансферти закріплені в законі про державний бюджет за головними розпорядниками бюджетних коштів як «загальнодержавні видатки» і при цьому не визначено такого поняття у Бюджетному кодексі України, а Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджені наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, не поширюються на загальнодержавні витрати, унеможливлено впровадження програмно-цільового методу бюджетування таких видатків, визначення і застосування головними розпорядниками результативних показників та здійснення оцінки їх виконання.

Також встановлено, що недосконале планування обсягів видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, було однією з основних причин недостатності у 2012–2013 роках фінансових ресурсів місцевих бюджетів на задоволення першочергових потреб. Для покриття дефіциту коштів Урядом приймалися рішення про збільшення і надання місцевим бюджетам обсягів додаткової дотації на вирівнювання фінансової забезпеченості.

У 2012 році Кабінетом Міністрів України обсяги додаткової дотації на вирівнювання фінансової забезпеченості збільшено на 2 млрд. грн.,

у 2013 році – на 4 млрд. грн. та самостійно здійснено їх розподіл між бюджетом Автономної Республіки Крим, міським бюджетом м. Києва та обласними бюджетами. Це не узгоджувалось з положеннями статті 94 і статті 108 Бюджетного кодексу України, згідно з якими розподіл обсягу вказаної додаткової дотації між бюджетом Автономної Республіки Крим та обласними бюджетами затверджується законом про Державний бюджет України.

Неналежним було формування обсягів окремих субвенцій з державного бюджету, яке здійснювалося їх головними розпорядниками за відсутності відповідних методик, передбачених пунктом 5 частини 1 статті 7 Бюджетного кодексу України, за недостатньо обґрунтованими показниками та критеріями. Таким чином, відбувалося «ручне управління» коштами субвенцій, що створювало ризики необґрунтованого їх розподілу між місцевими бюджетами.

Територіальними органами Державної казначейської служби України не в повному обсязі було забезпечено проведення платежів субвенцій на незахищені статті видатків, що обумовлено відсутністю ресурсів на єдиному казначейському рахунку (у 2012 і 2013 роках – на 776,9 млн. гривень).

З боку місцевих рад і головних розпорядників коштів трансфертів на місцевому рівні також не забезпечувалося належного виконання функцій щодо управління ними. У результаті, як встановлено контрольно-аналітичними заходами, проведеними Рахунковою палатою, у 2012 і 2013 роках у регіонах не забезпечено використання субвенцій і дотацій з державного бюджету на загальну суму 236,4 млн. гривень. Головні причини цього – невжиття головними розпорядниками коштів місцевих бюджетів належних заходів щодо укладання договорів і контролю за їх виконанням, а також неналежна організація процедур закупівель коштом субвенцій.

Загалом Рахунковою палатою встановлено, що у 2012 і 2013 роках неефективно витрачено 536,9 млн. грн. коштів трансфертів, отриманих з державного бюджету, з порушенням порядків і умов надання трансфертів, а також норм законодавства щодо використання бюджетних коштів – 376 млн. гривень. Крім того, із застосуванням процедур, які не відповідали законодавству у сфері державних закупівель, укладено договорів на придбання товарів, робіт і послуг на 195,9 млн. гривень.

Результати аналізу також засвідчили значну централізацію на законодавчому рівні повноважень щодо формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів. Фінансування капітальних видатків не було системним, що послаблювало інвестиційну складову місцевих бюджетів і негативно впливало на розвиток відповідних соціальних галузей бюджетної сфери, житлово-комунального господарства та місцевої інфраструктури.

За результатами аудиту виконання Державної програми підтримки розвитку малих міст встановлено, що Міністерство економічного розвитку і торгівлі України як керівник Програми та відповідальні виконавці її заходів – Мінфін, Міндоходів, Держінвестпроект, Держземагентство, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, низка обласних держадміністрацій та виконавчих комітетів міських рад малих міст в основному забезпечили

у 2011–2013 роках реалізацію завдань та заходів Програми і досягнення очікуваних результатів від їх виконання.

Введення в дію Податкового кодексу України у 2011 році створило умови для певного збільшення обсягу фінансових ресурсів бюджетів малих міст; реалізація положень Закону України «Про державно-приватне партнерство» та прийняття у 2011 році Кабінетом Міністрів України низки відповідних постанов щодо визначення механізму реалізації інвестиційно-інноваційних проектів на умовах державно-приватного партнерства дало можливість забезпечити залучення певних інвестиційних та фінансових ресурсів для соціально-економічного розвитку малих міст і надання міжнародної технічної допомоги.

Крім того, прийняття Верховною Радою України закону про внесення змін до Земельного кодексу України забезпечило удосконалення у 2013 році нормативно-правової бази у сфері земельних відносин у частині розмежування земель державної та комунальної власності, у тому числі у малих містах, та дало змогу завершити у 2013 році роботи з проведення нормативної грошової оцінки земель 366 малих міст, що, в свою чергу зумовило збільшення базової вартості їх земель, ставки земельного податку та орендної плати і позитивно вплинуло на збільшення надходжень до місцевих бюджетів малих міст.

Водночас окремі заходи Програми реалізовані неповною мірою.

Зокрема, не затверджені проекти концепцій державних цільових програм подолання депресивності територій трьох депресивних малих міст у Львівській, Запорізькій та Харківській областях, підготовлені у 2012 році Мінекономрозвитку та подані на розгляд Уряду.

Всупереч положенням Програми завдання з надання державної фінансової підтримки соціально-економічного розвитку малих міст шляхом надання субвенції з державного бюджету за рахунок коштів, передбачених на соціально-економічний розвиток регіонів, у порядку, встановленому Урядом, не виконувалося.

Фактично таке фінансування здійснювалося безсистемно з державного бюджету за рахунок низки інших бюджетних програм, що призвело до відсутності цілісного, оптимального механізму надання державної підтримки та справедливого розподілу коштів державного бюджету між територіальними громадами малих міст, їх концентрації на розв'язанні пріоритетних проблем життєдіяльності.

Як наслідок, після спрямування у 2011–2012 роках за рахунок зазначених бюджетних програм малим містам на підтримку їх соціально-економічного розвитку фінансового ресурсу – 829,9 млн. грн. (на 199,9 млн. грн. більше, ніж визначено показниками Програми) – 193 малих міста (52 відс.) це фінансування не отримали.

За результатами аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Одеської, Миколаївської та Херсонської областей на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій встановлено, що спрямування у 2011–2013 роках з державного

бюджету місцевим бюджетам перевірених областей коштів субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій в сумі 487,3 млн. грн., 33,9 млн. грн. і 13,7 млн. грн., відповідно, сприяло певному підвищенню якості надання освітніх, житлово-комунальних та інших соціальних послуг населенню цих регіонів.

У Одеській області за рахунок освоєння коштів субвенції побудовано дві школи, що дозволило понад 800 учням у сільській місцевості навчатись за місцем їх проживання; завершено капітальний ремонт будівлі Одеського театру ляльок – одного з найстаріших театрів країни, і відновлено його роботу після п'ятирічної перерви; реконструйовано водопровідні мережі у двох селах, чим покращено умови водозабезпечення близько 5 тис. їх мешканців; газифіковано два села, в яких проживає біля 6 тис. мешканців.

У Миколаївській області за кошти субвенції проведено у п'яти населених пунктах ремонтно-будівельні роботи із встановлення сучасного обладнання для очищення води та відремонтовано ще у п'яти населених пунктах водопровідні мережі, чим покращено умови водозабезпечення понад 36 тис. мешканців. У Херсонській області реконструйовано 12 освітніх закладів, що дозволило покращити умови перебування в них понад 5 тис. учнів.

Водночас Одеською, Миколаївською, Херсонською обласними державними адміністраціями, низкою місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування цих областей не забезпечено повного освоєння коштів субвенції та виконання запланованих обсягів робіт, дотримання законодавства при її використанні.

Зокрема, розпорядниками коштів субвенції в Одеській області допущено порушення законодавства при проведенні процедур закупівлі робіт і послуг на суму 100,3 млн. грн., з недотриманням вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності виконано будівельних робіт на суму 83,2 млн. гривень.

Внаслідок зволікання ряду розпорядників коштів – замовників робіт з укладанням договорів, проведенням авансових платежів та через відсутність належного контролю за виконанням підрядними організаціями будівельних робіт із відкритих асигнувань не використано і повернуто до державного бюджету місцевими бюджетами в Одеській, Херсонській, Миколаївській областях 17,1 млн. грн., 8,8 млн. грн. і 8,7 млн. грн., відповідно. З цих причин та у зв'язку з непроведенням органами Державної казначейської служби України платежів за зобов'язаннями замовників робіт у зв'язку з відсутністю коштів на єдиному казначейському рахунку в Одеській області не завершено робіт на 54 об'єктах, у Миколаївській області – на 28 об'єктах, у Херсонській області – на 47 об'єктах.

Крім того, через неоформлення замовниками робіт дозвільних документів на початок виконання будівельних робіт та інших необхідних для їх проведення документів у Одеській області не введено в експлуатацію шість завершених у 2011–2012 роках об'єктів, у Миколаївській області – один об'єкт.

1.3.4. Аналіз виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету

Аудиторами Рахункової палати у 2014 році було виявлено різного роду порушень і недоліків при адмініструванні та справлянні доходів державного бюджету на загальну суму **2 млрд. 945,2 млн. гривень**.

За результатами аналізу стану планування і своєчасності надходження до бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, встановлено, що протягом 2011–2013 років уповноваженими органами управління не було забезпечено ефективного керування суб'єктами господарювання державного сектору економіки, які перебували в їх підпорядкуванні, а Мінекономрозвитку – якісної координації дій з цими органами.

Як наслідок, протягом зазначеного періоду відбулося погіршення стану фінансово-господарської діяльності цих суб'єктів господарювання. Кількість прибуткових суб'єктів господарювання скоротилася з 1540 у 2011 році до 1255 за 9 місяців 2013 року, що призвело до зменшення щорічних надходжень частини чистого прибутку державних підприємств і дивідендів господарських товариств.

Нормативно-правова база щодо справляння частини чистого прибутку державних підприємств і дивідендів господарських товариств, нарахованих на акції (частки, паї), які є у державній власності, не була узгодженою. Урядом не затверджено порядок спрямування частини чистого прибутку на виплату дивідендів, передбачений абзацом першим частини п'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності». Не закріплено за жодним центральним органом виконавчої влади повноважень із забезпечення реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності. Не врегульовано питання списання безнадійного боргу щодо частини чистого прибутку державних підприємств.

Мінфіном, Мінекономрозвитку, Міндоходів та Фондом державного майна України не сформовано цілісної дієвої системи планування, виконання та контролю за забезпеченням повноти нарахування та своєчасністю надходження частини чистого прибутку державних підприємств і дивідендів господарських товариств до Державного бюджету України, що призвело до невиконання у 2013 році запланованих надходжень частини чистого прибутку державних підприємств і дивідендів господарських товариств на загальну суму 1 млрд. 269 млн. грн. і водночас суттєвого перевиконання запланованих надходжень до загального фонду бюджету дивідендів господарських товариств – майже в 1,6 раза. При цьому три господарські товариства (ПАТ «Укргазвидобування», ПАТ «Укртрансгаз» та ПрАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод») мали заборгованість зі сплати дивідендів на загальну суму 596 млн. гривень.

На обґрунтованість планування показників державного бюджету негативно вплинули відсутність у Мінекономрозвитку та ФДМУ інформації про реальну кількість підприємств державного сектору економіки; недо-

тримання підприємствами термінів затвердження фінансових планів; врахування ФДМУ, Мінекономрозвитку та Мінфіном при плануванні дивідендів господарських товариств на наступний рік лише фінансово-господарських показників тих товариств, в яких частка держави становить більше 50 відсотків.

Міндоходів, ФДМУ і Мінекономрозвитку протягом 2011–2013 років не забезпечили якісного контролю за повнотою та своєчасністю справляння частини чистого прибутку державних підприємств і дивідендів господарських товариств. Мала місце тенденція до збільшення суми боргу за частиною чистого прибутку державних підприємств, яка станом на 01.01.2014 становила майже 85 млн. гривень. Водночас, переплати з цих платежів за окремими суб'єктами господарювання постійно зростали і на початок 2014 року становили близько 1,6 млрд. грн., що майже дорівнювало фактичній сумі надходжень за 2013 рік.

При цьому Міндоходів у порушення частини п'ятої статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» не забезпечено впровадження порядку нарахування пені державним підприємствам у разі несплати та невчасної сплати частини чистого прибутку. Її нарахування у територіальних органах Міндоходів проводилося у розмірі 1,2 відс. облікової ставки НБУ, або в 1,7 раза менше законодавчо встановленого розміру.

Ураховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України доручити Мінекономрозвитку розробити проект порядку спрямування частини чистого прибутку на виплату дивідендів; Фонду державного майна України – прискорити завершення інвентаризації об'єктів державної власності.

За результатами *аналізу обґрунтованості відстрочення, розстрочення грошових зобов'язань і погашення податкового боргу та їх впливу на виконання доходів Державного бюджету України* встановлено, що в Україні на час проведення аналізу не було створено ефективної системи адміністрування податкового боргу, яка дала б можливість запобігти виникненню новоутвореного боргу, нарощуванню його обсягів та суттєво зменшити щорічні списання безнадійної податкової заборгованості.

Проведена протягом 2012 року та 9 місяців 2013 року реорганізація органів доходів і зборів та перерозподіл між їх структурними підрозділами функцій і завдань не покращили стану контролю за погашенням та реструктуризацією податкового боргу, не зменшили його зростання, не забезпечили належної організації роботи територіальних підрозділів за відповідними напрямками. На рівні головних управлінь Міністерства доходів і зборів України не було встановлено чіткого механізму взаємодії структурних підрозділів, які мали працювати з податковим боргом, не затверджено положення окремих структурних підрозділів після надання їм додаткових функцій щодо роботи з податковим боргом і посадові інструкції їх працівників. Також Міндоходів не було забезпечено формування узагальненої звітності за формами, які б давали можливість всебічно і ґрунтовно проаналізувати стан роботи органів доходів і зборів з податковим боргом, розстроченням (відстроченням) грошових зобов'язань.

Ці недоліки негативно вплинули на ефективність роботи органів доходів і зборів з податковим боргом та спричинили його зростання протягом 9 місяців 2013 року. За цей період половина головних управлінь Міндоходів допустила зростання податкового боргу, що в них обліковується.

Станом на 01.01.2013 понад 5,9 відс. (25,2 млрд. грн.) і на 01.10.2013 – 7,8 відс. (25,6 млрд. грн.) коштів зведеного бюджету перебували у бюджетному процесі як податковий борг та розстрочені (відстрочені) на різний термін грошові зобов'язання. За таких умов заплановані надходження до Державного бюджету України у 2012 році не було виконано на 37,3 млрд. грн., у 2013 році – на 26,7 млрд. гривень.

На кінець 2012 року забезпеченість податкового боргу (без врахування боргу платників податків, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство та по яких прийнято рішення суду про призупинення стягнення) заставним майном не перевищувала 87 відс., а станом на 01.10.2013 – 65,1 відсотка. Така ситуація свідчила про високу вірогідність переходу податкового боргу, не забезпеченого податковою заставою, у безнадійний та подальше його списання.

Законодавчі норми з питань розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) та списання податкового боргу платників податків не запобігали зростанню обсягів податкового боргу. Продовжувалась практика списання податкового боргу та розстрочених грошових зобов'язань у законодавчому порядку підприємствам паливно-енергетичного і оборонно-промислового комплексу, суднобудівної промисловості, що створювало нерівні умови для платників податків, негативно впливало на формування конкурентного середовища і не стимулювало мотивацію інших підприємств до самостійної і своєчасної сплати податків і зборів. Понад 90 відс. діючих розстрочень (відстрочень) грошових зобов'язань (податкового боргу) у 2012 році надавалось не на підставі вимог податкового законодавства, а за рішеннями судів і відповідно до законодавства щодо підтримки підприємств паливно-енергетичного комплексу і відновлення платоспроможності боржників.

Законодавчо встановлений розмір пені за несвоєчасну сплату грошових зобов'язань, а також процентної ставки, що нараховується на розстрочені (відстрочені) платникам податків суми грошових зобов'язань (податкового боргу), протягом періоду, що досліджувався, був у 2–2,5 раза менший, ніж проценти за кредитами комерційних банків. Це не сприяло покращенню платіжної дисципліни платників податків, створювало умови для виникнення податкового боргу та давало можливість платникам податків вирішувати свої фінансові проблеми не за рахунок кредитів комерційних банків, а за рахунок більш дешевого податкового кредиту.

З урахуванням викладеного Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України розглянути питання щодо усунення існуючих у правовому полі прогалин, які надавали платникам податків можливість отримувати розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) на декілька років у судовому порядку без дотримання вимог і підстав, передбачених Податковим кодексом України для їх надання; а

також розглянути питання обґрунтованості розміру пені за несвоєчасну сплату грошових зобов'язань та процентної ставки, що нараховуються на розстрочені (відстрочені) платникам податків суми грошових зобов'язань (податкового боргу).

Питання контролю за надходженням до державного бюджету митних платежів підіймалися під час трьох контрольно-аналітичних заходів, проведених Рахунковою палатою у 2014 році, а саме:

- аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податків на міжнародну торгівлю;

- аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати мита з імпортованих на територію України товарів по Дніпропетровській та Запорізькій областях та

- аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати мита з імпортованих на митну територію України товарів по Донецькій та Луганській областях.

Встановлено, що Кабінет Міністрів України, органи державної виконавчої влади відповідно до наданих повноважень не забезпечили повною мірою реалізації державної митної політики. Не сформовано дієвого правового поля і цілісного механізму контролю за надходженням до державного бюджету податків на міжнародну торгівлю, що не сприяло вагомому збільшенню надходжень до бюджету. Зокрема, внаслідок незбільшення ставок ввізного мита, розмір яких менше граничного рівня, встановленого Протоколом про вступ України до СОТ, щорічні втрати бюджету становлять понад 400 млн. гривень.

Нормативно-правова база з питань митної справи, незважаючи на запровадження низки нових актів, які лібералізували процес проходження митного контролю та митного оформлення для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, приведення митного законодавства у відповідність із міжнародними стандартами, залишалась недосконалою.

Зокрема, Бюджетним кодексом України не було врегульоване питання зарахування до державного бюджету сезонного і особливих видів мит; у пункті 1.2 статті 1 Податкового кодексу України є посилання на Митний кодекс України та інші закони з питань митної справи щодо визначення ними правил оподаткування лише ввізного і вивізного мита, а не усіх його видів; з положень Господарського кодексу України та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» не виключено посилань на Єдиний митний тариф, який втратив чинність.

Відсутність у законодавстві визначення поняття «енергозберігаюче обладнання і матеріали» призвело до неправомірного розширення пільг щодо справляння ввізного мита і, як наслідок, втрат бюджету.

Законодавством не було передбачено повноважень митних органів під час здійснення митного контролю перевірки митної вартості товарів, які вивозяться (експортуються) з митної території України. Крім того, не визначено алгоритм контролю за правильністю визначення митної вартості товарів на етапі митного пост-аудиту.

Відсутність механізму відновлення податкового зобов'язання після сплину трирічного терміну використання не за призначенням товарів, ввезених у преференційному режимі, створило ризики уникнення від сплати на них мита суб'єктами господарської діяльності. Так, ТОВ «Регенза» і ТОВ «ВО «Агро-Союз» не забезпечено впродовж майже трирічного терміну впровадження енергозберігаючих технологій, що створило передумови для ухилення від сплати ввізного мита на загальну суму 78 млн. гривень. ДП «ВО ПМЗ ім. О.М. Макарова» і ДП «КБ «Південне» не забезпечили використання 331,2 тис. умовних одиниць товарів, ввезених у 2009–2010 роках, сума умовно звільненого від оподаткування мита за якими складала 1 млн. гривень.

Внаслідок застосування нульової ставки протягом останніх п'яти років майже вдвічі зріс щорічний імпорт вугілля, що зменшило реалізацію видобутого українськими вугледобувними підприємствами коксівного вугілля та його накопичення на складах.

Аналіз показав, що Мінфіном, Мінекономрозвитку, Міндоходів (Держмитслужбою), Казначейством не створено дієвої системи планування та контролю за справлянням податків на міжнародну торгівлю, що призвело до невиконання його надходжень до державного бюджету в цілому на 6,2 відс. планового показника, у тому числі вивізного мита на 42,9 відс., а також неможливості проведення якісного аналізу надходжень до бюджету усіх видів мита. Не запроваджено планування сезонного та особливих видів мит і контролю за їх справлянням. Дані Міндоходів щодо оподаткованої статистичної митної вартості товарів у 1,5–1,7 раза вищі, ніж дані Мінфіну, які ним враховувалися в прогнозних розрахунках.

Внаслідок проведення територіальними органами доходів і зборів на недостатньому рівні перевірок діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та прийняття необґрунтованих рішень щодо донарахування ввізного мита більшість їх оскаржувалась і задовольнялась судами на користь платників податків. Так, у Донецькій області позовні заяви на рішення митних і податкових органів здебільшого (від 60,5 до 99,1 відс. донарахованих сум) задовольнялися судами на користь платників податків.

Міндоходів не забезпечив обліку податкового боргу, що виник за податками на міжнародну торгівлю. За результатами перевірки встановлено, що органами доходів і зборів Одеської області та м. Києва не здійснено заходів щодо забезпечення погашення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності 21,7 млн. грн. податкового боргу мита, термін давності якого сплив.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати розробила ряд рекомендацій, зокрема щодо необхідності внесення відповідних змін до Податкового і Бюджетного кодексів України, а також проведення Мінекономрозвитку дослідження щодо запровадження спеціального мита на вугілля для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності країн СНД.

За результатами трьох контрольних-аналітичних заходів, а саме *аналізу механізму справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві, аналізу механізму справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та його використання у Харківській та*

Сумській областях, а також перевірки дотримання законодавства щодо надходження та розподілу ПДВ, нарахованого переробними підприємствами Вінницької та Житомирської областей від здійснення операцій з постачання власної продукції, виготовленої з поставлених молока або м'яса в живій вазі сільськогосподарськими товаровиробниками, встановлено, що діючи в Україні механізми державної підтримки агропромислового виробництва через застосування спеціального й особливого режимів оподаткування ПДВ сільськогосподарських і переробних підприємств були складними та непрозорими, що давало можливість недобросовісним платникам податків використовувати їх для ухилення від оподаткування. При цьому органами виконавчої влади не забезпечено належний рівень їх адміністрування та аналіз впливу пільгових режимів оподаткування ПДВ на розвиток агропромислового комплексу країни.

Державна підтримка агропромислового виробництва через зазначені механізми пільгового оподаткування сприяла, здебільшого, лише розвитку рослинництва. Протягом 2012–2013 років в тваринництві спостерігалось скорочення поголів'я корів – на 4,7 відс., свиней – на 0,5 відсотка. За 10 місяців 2014 року поголів'я корів скоротилось ще на 2,3 відс., свиней – на 1,5 відсотка.

Незважаючи на те, що у 2013 році кількість збиткових сільськогосподарських підприємств порівняно з попереднім роком зменшилася, спостерігалось зменшення їх прибутків – на 20,7 відс. і збільшення загальних обсягів збитків – на 58 відсотків. Зниження загальної рентабельності сільськогосподарського виробництва у 2013 році призвело до зменшення майже на 14,7 відс. надходжень податків і зборів до державного бюджету від цієї галузі. Загалом протягом дослідженого періоду сільгоспідприємства сплатили до бюджету близько 2,6 млрд. грн. податків і зборів, що у 13 разів менше отриманих ними податкових пільг з ПДВ.

Механізм особливого режиму справляння ПДВ переробними підприємствами був недостатньо ефективним. В багатьох випадках сільськогосподарські товаровиробники взагалі не отримували компенсацію від переробних підприємств або отримували її в незначних розмірах – за розрахунками у сумі 74 грн. при поставці на переробку 100 кг м'яса в живій вазі та 14 грн. при здачі на переробку 100 кг молока.

Внаслідок обмеженого фінансування та неефективного управління коштами державного бюджету протягом 2012–2013 років мета бюджетної програми за КПКВК 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва», яка формувалася за рахунок сум ПДВ, перерахованих переробними підприємствами, не досягнута. За цей період за вказаною програмою касові видатки склали 959,9 млн. грн. або 48,7 відс. від затверджених. У I півріччі 2014 року касові видатки за цією бюджетною програмою не здійснювались.

Встановлено, що Державною податковою службою України (до 20.03.2013), Міністерством доходів і зборів України (з 20.03.2013) протягом 2012–2013 років і I півріччя 2014 року не забезпечено виконання індикативних показників з надходжень до спеціального фонду державного бюджету сум ПДВ від підприємств, що здійснюють переробку молока та м'яса, закупленого в живій вазі у сільгосптоваровиробників.

Внаслідок неналежного контролю за формуванням і своєчасністю подання суб'єктами господарювання до контролюючих органів звітності про суми отриманих ними податкових пільг, узагальнені статистичні дані, що формувались Міндоходів (ДПС України), про недонадходження до бюджету від застосування пільгових режимів оподаткування ПДВ діяльності сільськогосподарських та переробних підприємств занижені майже на 3,5 млрд. гривень. Одна з причин такого стану – відсутність відповідальності платників податків за неподання або несвоєчасне подання звіту про суми податкових пільг.

Через неякісне проведення контрольних заходів уже на першому етапі адміністративного оскарження на рівні територіальних органів Міндоходів (ДПС України) скасовувалось більш як чверть рішень контролюючих органів. У дослідженому періоді під час судового оскарження рішень контролюючих органів сільськогосподарськими та переробними підприємствами від 72 до 80 відс. рішень приймалось судами на користь платників податків.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України розглянути питання щодо розробки та затвердження державної цільової програми розвитку українського села на наступні 5–10 років, визначивши в ній, зокрема, напрями реформування системи оподаткування податком на додану вартість діяльності сільськогосподарських товаровиробників та застосування інших форм державної підтримки цієї галузі; щодо визначення нових джерел фінансування за рахунок коштів державного бюджету заходів з підтримки та розвитку тваринництва, а також більш широкого застосування інших видів державної підтримки тваринництва, зокрема, шляхом здешевлення для підприємств цієї галузі банківських кредитів.

За підсумками розгляду Звіту про результати *аналізу стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і виробу медичного призначення* Колегія Рахункової палати констатувала, що в Україні протягом 2012–2013 років функціонування пільгового режиму оподаткування податком на додану вартість лікарських засобів та виробів медичного призначення не було ефективним.

Протягом дослідженого періоду Україна була єдиною країною Європи, в якій повністю звільнялись від оподаткування ПДВ усі зареєстровані та дозволені для застосування лікарські засоби, а також широкий перелік виробів медичного призначення, що належать до так званої «групи комфорту» або мають багатоцільове використання. За 2012–2013 роки сума пільг з ПДВ від оподаткування операцій з постачання лікарських засобів та виробів медичного призначення становила близько 8,5 млрд. гривень. Поряд з цим ціни на лікарські засоби і виробу медичного призначення продовжували зростати і на найбільш поширені лікарські препарати були значно вищими, ніж в країнах ЄС та СНД.

Слід зазначити, що у 2012 році 14 відс. сімей, які потребували медичної допомоги, були неспроможні придбати медикаменти у зв'язку із занадто високою їхньою вартістю, а у 2013 році таких сімей стало вже 18,3 відсотка.

Таким чином, не досягнуто головної мети, яка була поставлена при запровадженні звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання лікарських засобів та виробів медичного призначення, – зменшення вартості цієї продукції та підвищення рівня її доступності для населення.

Міністерство доходів і зборів України не забезпечило створення ефективною та дієвою системи контролю за дотриманням законодавства суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у фармацевтичній галузі і виробництві медичних виробів та користуються податковими пільгами. Зокрема, узагальнені відомості, що формувалися Міндоходів, про кількість суб'єктів господарювання, які отримали податкові пільги, кількість отриманих податкових пільг і суми втрат державного бюджету містили викривлену і недостовірну інформацію. Одна з причин такої ситуації – відсутність відповідальності платників податків за неподання або несвоєчасне подання звіту про суми податкових пільг.

Не було забезпечено проведення систематичного контролю за наявністю ліцензій на право виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі ними, внаслідок чого мали місце непоодинокі факти ввезення суб'єктами господарювання на митну територію України в пільговому режимі лікарських засобів, а також здійснення операцій з постачання цих засобів на внутрішній ринок з отриманням податкових пільг із ПДВ за відсутності ліцензій на оптову та роздрібну торгівлю лікарськими засобами. Слід зазначити, що інформація про анулювання суб'єктам господарювання ліцензій Державною службою України з лікарських засобів не надсилалася до органів доходів і зборів, оскільки це не було передбачено нормативно-правовими та відомчими розпорядчими актами.

Не забезпечено дієвого контролю за правомірністю застосування податкових пільг з ПДВ при імпорті лікарських засобів та виробів медичного призначення. Мали місце непоодинокі випадки, коли при митному оформленні суб'єкти господарювання декларували імпортовані медичні вироби за кодами УКТ ЗЕД, які звільняються від ПДВ. Проте фактично ці товари відносились до інших кодів УКТ ЗЕД, на які не розповсюджувалось пільгове оподаткування.

Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України розглянути питання щодо підготовки та подання на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України «Про медичні вироби», який визначав би правові та організаційні засади державної політики щодо обігу в Україні медичних виробів, встановлював порядок державного контролю, повноваження органів виконавчої влади, права та обов'язки фізичних і юридичних осіб у сфері обігу медичних виробів.

Крім того, наголошувалось на необхідності розроблення та затвердження програмного документа, спрямованого на створення дієвих механізмів міжвідомчої координації дій органів державної влади у сфері контролю за обґрунтованістю ціноутворення на лікарські засоби, застосування пільгового оподаткування на операції з постачання лікарських засобів і виробів медичного призначення, недопущення на внутрішній ринок недоброякісних, фальсифікованих та незареєстрованих лікарських засобів, посилення боротьби з тіншовим обігом товарів на фармацевтичному ринку.

Перевірка обґрунтованості планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного податку на алкогольні напої до Державного бюджету України та перевірка обґрунтованості планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного податку з тютюну та тютюнових виробів до Державного бюджету України встановили, що в Україні не створено цілісної та ефективної системи державного контролю за виробництвом та обігом алкогольних напоїв, тютюнової сировини, тютюну і тютюнових виробів, їх обліку та оподаткування акцизним податком. Це спричинило зростання незаконного виробництва та обігу цієї продукції і не забезпечило приросту платежів з акцизного податку до державного бюджету.

Незважаючи на введення в дію у 2011 році Податкового кодексу України та внесення протягом 2011–2013 років та I півріччя 2014 року великої кількості змін і доповнень до законодавства України, нормативно-правові акти з питань регулювання виробництва та обігу алкогольних напоїв, тютюну та тютюнових виробів, їх оподаткування залишалися недосконалими, суперечливими, що не сприяло розширенню бази оподаткування, а отже – наповненню дохідної частини державного бюджету за рахунок надходжень акцизного податку.

Зокрема, не узгоджувались між собою визначені Податковим кодексом України та Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» строки надання інформації про видані, призупинені, анульовані ліцензії; відсутні відповідні нормативні документи, які б регламентували порядок їх надання органами виконавчої влади.

Відсутність законодавчих вимог до ліцензування діяльності тютюново-ферментаційних заводів, які здійснюють операції з тютюновою сировиною, обмежувало контроль органів державної влади за їх діяльністю та створило передумови для використання імпортованої тютюнової сировини не за призначенням, а на виробництво нелегальної та підробленої (контрафактної) продукції.

З 2006 року не переглядалася річна плата (780 грн.) за ліцензії на виробництво алкогольних напоїв, їх експорт та імпорт, незважаючи на інфляційні процеси, що відбулися в державі.

Існуюча в Україні практика, відповідно до якої виконання функцій з видачі ліцензій і контролю за їх наявністю і дотриманням умов ліцензування покладено на один і той самий орган державної влади, зменшує результативність контролю за виробництвом та обігом алкогольних напоїв та тютюнових виробів.

Слід зазначити, що затверджені законами про Державний бюджет України на відповідний рік планові показники акцизного податку не передбачали поділу на підакцизні товарні групи, що унеможливило здійснення реального розрахунку прогнозних надходжень податку до державного бюджету, аналізу їх виконання в частині справляння акцизного податку як з алкогольних напоїв, так і з тютюну та тютюнових виробів. При цьому ДПС України та Міндоходів не передбачали прогнозування на обласному рівні індикатив-

них показників акцизного податку в розрізі окремих груп підакцизних товарів, що не сприяло якійсь роботі їх територіальних органів з мобілізації цих надходжень, зокрема з алкогольних напоїв, тютюну та тютюнових виробів.

Діючий на момент перевірок порядок маркування підакцизної продукції давав можливість ухилятися від сплати акцизного податку. Захисні елементи, що застосовувались при виробництві марок акцизного податку, не запобігали належним чином їх підробці.

ДПС України, Міндоходів неповною мірою забезпечено належний рівень контрольно-перевірочної роботи щодо повноти нарахування та сплати акцизного податку. Рівень сплати фінансових санкцій, що застосовувалися контролюючими органами під час контролю за наявністю марок акцизного податку для маркування алкогольних напоїв до суб'єктів господарювання - порушників законодавства, становив 50,2 відс., до бюджету протягом періоду перевірки не надійшло 22,5 млн. грн. нарахованих санкцій.

Працівниками територіальних органів ДПС України та Міндоходів перевірялися не всі декларації з акцизного податку, в яких неправомірно задекларовано обсяги реалізації алкогольних напоїв, не застосовувалися штрафні (фінансові) санкції до суб'єктів господарювання за порушення вимог законодавства на загальну суму 352,6 млн. гривень.

Вжиті ДПА України та Міндоходів заходи щодо примусового стягнення податкових зобов'язань не зменшили протягом періоду перевірки податкового боргу з акцизного податку з алкогольних напоїв. Фірмою «Союз-Віктан» ЛТД так і не був погашений податковий борг з акцизного податку з алкогольних напоїв у сумі 101,2 млн. грн., що виник після несвоєчасного погашення податкових векселів у 2009 році. Банки-авалісти ВАТ «Родовід-Банк» і АТ «КБ «Союз» податкових векселів фірми «Союз-Віктан» ЛТД з акцизного податку з алкогольних напоїв не виконали своїх зобов'язань щодо їх погашення. Крім того у порушення законодавства на кінець 2011, 2012 і 2013 років суб'єктами господарювання не було своєчасно погашено податкових векселів з акцизного податку на загальну суму 431 млн. гривень.

Колегія Рахункової палати рекомендувала внести зміни до Податкового кодексу України з метою врегулювання із Законом України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» строків надання інформації уповноваженими органами про видані, призупинені, анульовані ліцензії; Кримінального кодексу України в частині застосування в ньому термінів, визначених Податковим кодексом України, зокрема щодо поняття «марка акцизного податку», а також Бюджетного кодексу України щодо зарахування частини акцизного податку з алкогольних напоїв до місцевих бюджетів з метою посилення відповідальності місцевих органів за контролем виробництва фальсифікованих алкогольних напоїв.

Мінекономрозвитку з метою запобігання корупції було запропоновано розглянути питання застосування світового досвіду у сфері ліцензування операцій з алкогольними напоями, тютюном і тютюновими виробами в частині розподілу між декількома центральними органами виконавчої влади функцій видачі ліцензій та контролю за їх наявністю, а також дотриманням ліцензіатами ліцензійних умов.

Також з метою запобігання переходу споживачів на вживання тютюнових виробів більш низького цінового сегменту Рахунковою палатою було запропоновано запровадити єдині розміри ставок акцизного податку на сигарети з фільтром та сигарети без фільтру. За розрахунками Рахункової палати запровадження такої норми дозволить державному бюджету додатково отримати за рік близько 500–600 млн. грн. акцизного податку.

Питання державного контролю за виробництвом і реалізацією спирту етилового досліджувалося і під час перевірки повноти та своєчасності сплати податкових платежів до державного бюджету підприємствами спиртової галузі України.

Встановлено, що в Україні протягом 2012–2013 років та I півріччя 2014 року неповною мірою виконано заходи з посилення державного контролю за виробництвом і реалізацією спирту етилового, не створено цілісної системи функціонування спиртової галузі та дієвих механізмів для її стабільного розвитку, не забезпечено розширення сфери використання спирту, перепрофілювання надлишкових потужностей з виробництва спирту етилового ректифікованого на спирт етиловий технічний та інші види продукції спиртових заводів. Як наслідок, надходження до державного бюджету податку на прибуток, податку на додану вартість і акцизного податку від державних підприємств спиртової галузі протягом періоду перевірки залишилися майже на рівні 2008–2009 років – періоду до початку реорганізації спиртової галузі. У 2013 році вони скоротилися порівняно з 2012 роком на 14,4 відс., зокрема податку на прибуток – на 43 відсотка.

Нормативно-правова база з питань регулювання виробництва та обігу спирту етилового залишалася недосконалою, суперечливою, що не сприяло розширенню бази оподаткування та наповненню дохідної частини державного бюджету за рахунок надходжень податків від державних підприємств спиртової галузі.

Через неефективні управлінські рішення Мінагрополітики не виконало вимог постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 № 672 «Про утворення Державного підприємства спиртової та лікєро-горілкової промисловості»: не ліквідовано Державний концерн спиртової та лікєро-горілкової промисловості «Укрспирт»; не вирішено питання реорганізації або перепрофілювання державних підприємств, що входили до його складу; не розроблено та не апробовано дієвого механізму передачі майна, прав і зобов'язань цих підприємств на баланс ДП «Укрспирт». У результаті підвищення ефективності функціонування державних підприємств спиртової галузі не досягнуто, проблему розрахунків з боргами, у тому числі перед державним бюджетом, не вирішено.

Станом на 01.07.2014 з 78 державних підприємств, що входили до складу концерну, реорганізовано лише 15, припинено діяльність п'яти. За державними підприємствами концерну на час проведення перевірки рахувалося понад 1,5 млрд. грн. кредиторської заборгованості (включаючи податковий борг – 549,7 млн. грн.), активи для погашення якої відсутні. Значні суми кредиторської заборгованості концерну унеможлилювали її прийняття на баланс ДП «Укрспирт», оскільки це призвело б до банкрутства новоутвореного підприємства.

Мінагрополітики не забезпечило ефективного управління державними підприємствами спиртової галузі, що належать до сфери його управління; не володіє повною інформацією про кількісний склад і якісний стан цих підприємств. З державних підприємств спиртової галузі та лікєро-горілчаної промисловості, що належали до сфери управління Мінагрополітики, на 2012 та 2014 роки фінансові плани були затверджені лише ДП «Укрспирт», на 2013 рік – жодному з 83 державних підприємств. Не здійснювався аналіз виконання фінансових планів і не приймалися за його результатами дієві управлінські рішення щодо подальшої діяльності цих підприємств. При цьому протягом періоду перевірки 18,5 відс. спирту етилового в Україні вироблено на підприємствах концерну, що досі не реорганізовані; виробничі потужності новоутвореного ДП «Укрспирт» завантажені лише на третину через низький попит на спирт етиловий ректифікований. Внаслідок недовиконання фінансових планів ДП «Укрспирт» у частині показників зі сплати акцизного податку і податку на додану вартість державний бюджет за результатами 2012 року недоотримав 327,3 млн. грн., а за результатами I півріччя 2014 року – 12,4 млн. гривень.

ДПС України та Міндоходів (з 17.07.2014 – ДФС України) не забезпечили дієвого контролю за обігом спирту етилового і надходженнями податків до державного бюджету від державних підприємств спиртової галузі, а саме: не здійснювалися перевірки правильності оформлення нарядів на відпуск спирту, документів щодо внесення змін до Єдиного державного реєстру місць зберігання. У 2013 році вдвічі скоротилася кількість проведених підрозділами податкового та митного аудиту планових, позапланових документальних і фактичних перевірок державних підприємств спиртової галузі, у 2,3 раза – кількість складених податкових повідомлень-рішень, у 2,5 раза – сума донарахувань фінансових санкцій. У I півріччі 2014 року така тенденція збереглася, крім визначених сум донарахувань фінансових санкцій, які збільшилися в середньому в 3 рази внаслідок нарахування значних фінансових санкцій до ДП «Укрспирт».

Водночас, через недостатній рівень проведення зазначених перевірок представниками контролюючих органів ДПС України та Міндоходів скасовано 22,7 відс. податкових повідомлень-рішень. З розглянутих протягом періоду перевірки в судах різних інстанцій справ остаточне рішення на користь державних підприємств спиртової галузі винесено до 24 відс. справ, а на користь держави лише – до 16,2 відсотка.

Враховуючи викладене, Колегія Рахункової палати рекомендувала Кабінету Міністрів України розглянути питання збільшення розміру плати за ліцензії на виробництво, експорт та імпорту спирту етилового та алкогольних напоїв; привести у відповідність зі статтею 41 Податкового кодексу України та між собою норми чинного законодавства, якими визначено розміри річної плати за ліцензії на право імпорту або експорту спиртів і алкогольних напоїв, оптову торгівлю алкогольними напоями та органи ліцензування, що видають ліцензії на право оптової торгівлі алкогольними напоями; розглянути питання розширення сфери використання етилового спирту у промисловості та інших галузях, перепрофілювання надлишкових потужностей з виробництва спирту етилового ректифікованого, збільшення його експорту та іншої продукції спиртових заводів.

1.3.5. Результати перевірок виконання кошторису витрат Національного банку України, аналізів звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України

Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» у 2014 році були проведені перевірка виконання кошторису Національного банку України, аналіз звітів Фонду державного майна України та Антимонопольного комітету України.

Перевіркою виконання кошторису Національного банку України за 2013 рік встановлено, що основні параметри кошторису доходів і витрат Національного банку України в цілому дотримані. Нацбанком отримано доходів на суму 19,2 млрд. грн., здійснено витрат на суму 4,4 млрд. грн., спрямовано в інвестиції – 1,2 млрд. гривень.

Водночас кошторис недовиконано як за доходами – на 2,2 млрд. грн., так і за витратами – на 1,2 млрд. грн. та інвестиціями – на 0,2 млрд. гривень.

При цьому внаслідок проведених Нацбанком у 2013 році коригувань кошторису його доходи було збільшено на 5,9 млрд. грн., а витрати та інвестиції зменшено відповідно на 0,1 та 0,4 млрд. гривень.

Коригування відбулися як через зміни у нормативно-правових документах, так і через об'єктивні фактори, а також неврахування, як і у минулі періоди, усіх аспектів при плануванні окремих доходів і витрат. При цьому кількість змін до кошторису, внесених Радою Національного банку України, значно скоротилася – до двох разів.

Порівняно з 2012 роком у 2013 році доходи Нацбанку зменшилися на 6,3 млрд. грн., а витрати – на 0,2 млрд. грн., тоді як інвестиції збільшилися на 0,15 млрд. гривень.

Недовиконання кошторису у 2013 році та відхилення в його показниках порівняно з 2012 роком спричинені насамперед переходом Національного банку України з 2012 року на міжнародні стандарти фінансової звітності, згідно з якими у кошторисі відображалися за фактом отримання, формування чи вивільнення доходи і витрати, які завчасно не планувалися, проте мали суттєвий вплив на його виконання. Також застосування міжнародних стандартів мало значний вплив на виникнення розбіжностей за доходами і витратами у консолідованій фінансовій звітності та кошторисі.

У результаті дохідну частину кошторису у 2013 році недовиконано внаслідок відображення у ній від'ємних результатів переоцінки фінансових активів і зобов'язань у сумі 5,6 млрд. грн., тоді як за іншими доходами отримано перевиконання майже на 3,3 млрд. гривень. За витратами суттєве недовиконання кошторису відбулось внаслідок відображення у витратній частині кошторису вивільнення резервів, сформованих на покриття фінансових ризиків, у сумі 0,5 млрд. грн., оскільки формування і вивільнення резервів відображається за витратами кошторису. Натомість недовиконання за іншими витратами становило 0,7 млрд. гривень.

Національним банком України фінансові зобов'язання перед державним бюджетом у 2013 році виконані у повному обсязі і своєчасно. При цьому

Нацбанком перераховано на 5,2 млрд. грн. більше мінімальних зобов'язань НБУ, визначених Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік». Як наслідок, надходження від Нацбанку становили 8,5 відс. усіх доходів державного бюджету 2013 року.

З метою виконання своїх зобов'язань перед державним бюджетом Нацбанк перерахував до держбюджету 15,8 млрд. грн. накопичених резервів переоцінки активів і зобов'язань (іноземна валюта, монетарне золото, банківські метали, цінні папери та деривативи).

У результаті за рахунок резерву переоцінки активів і зобов'язань, який на початок 2012 року становив 90,4 млрд. грн., до доходів державного бюджету у 2012–2014 роках Нацбанк спрямував 40,4 млрд. грн., а 26,8 млрд. грн. (у 2013 році – 9,6 млрд. грн.) – на покриття нереалізованого негативного результату переоцінки спеціальних прав запозичень (валюта МВФ за його кредитами) та від'ємного результату коригування вартості фінансових активів (державних цінних паперів) до їх справедливої вартості під час первісного визнання за операціями з акціонером, що обліковувався у складі капіталу. На кінець 2013 року залишок резерву переоцінки становив 22,5 млрд. гривень.

Планування капітальних вкладень на створення та реконструкцію власних об'єктів Національного банку України і використання на це коштів здійснювалось неефективно та з недотриманням нормативних актів банку.

Так, незважаючи на те, що із року в рік переносились терміни введення в експлуатацію об'єктів, що забезпечують основні функції Нацбанку та його безпеку, ним розпочато роботи на 30 нових об'єктах, що призвело до збільшення кошторисної вартості усіх об'єктів і відволікання коштів у незавершене будівництво і потребуватиме надалі все більших фінансових ресурсів у зв'язку із подорожчанням будівельних робіт.

У складі об'єктів незавершеного будівництва обліковувалось 9 об'єктів, на яких протягом тривалого часу не велись роботи. Спрямовані Нацбанком у попередні роки на реалізацію цих інвестиційних проектів кошти у сумі 4,4 млн. грн. використані неефективно, оскільки подальші роботи на цих об'єктах визнані недоцільними.

Банкрутство генерального підрядника ТОВ «Вотекс-Україна» призвело до невідшкодування за рішенням суду на користь Національного банку України 25,7 млн. гривень.

Нацбанк не виконав у 2013 році у повному обсязі Інвестиційну програму щодо розвитку інформаційних систем: з 21 проекту частково виконано 11, три проекти взагалі не виконано. Причинами цього стало пізнє укладання договорів на виконання інвестиційних проектів, а отже – брак часу на повну їх реалізацію у 2013 році. Нацбанк повинен був здійснити часткову оплату договорів у вигляді повністю покритого безвідкличного акредитиву, що спричинило б відтік коштів НБУ на рахунки комерційних банків у сумі 12,9 млн. гривень. Як наслідок, мета щодо своєчасного запровадження новітніх інформаційних технологій і систем захисту інформації в Національному банку України не досягнута.

За результатами контрольного заходу Рахунковою палатою запропоновано Раді Національного банку України та Правлінню Національ-

ного банку України розглянути питання щодо посилення контролю за дотриманням Національним банком України вимог Закону України «Про Національний банк України» в частині формування загальних резервів; здійснити оптимізацію центрів кошторисної відповідальності, їх структури та кадрового забезпечення з урахуванням пріоритетів діяльності Національного банку, забезпечення стабільності національної валюти та економії державних коштів та нормативно врегулювати питання повноважень Правління НБУ щодо розподілу резерву непередбачених витрат, який формується за одним розділом витрат, у випадку, якщо розподіл резерву призводить до змін інших розділів кошторису.

Проведений відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» **аналіз Звіту Фонду державного майна за 2013 рік** показав, що Звіт у цілому достовірно висвітлює результати виконання Фондом державного майна України його функціональних обов'язків, завдань із забезпечення надходження коштів до державного бюджету та виконання Державної програми приватизації. Наведена у Звіті інформація надає можливість оцінити загальний стан приватизації, її підсумки, фінансові результати, ситуацію з контролем за виконанням умов договорів купівлі-продажу об'єктів та результатів виконання покупцями взятих зобов'язань, оцінкою державного майна.

Водночас окремі аспекти роботи Фонду висвітлені недостатньо, що ускладнює оцінку ефективності його діяльності в цілому. Зокрема, відсутні дані про загальний обсяг надходжень від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном у розрізі конкретних джерел. Крім того, інформація про використання бюджетних коштів, передбачених Фонду на заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна, неповною мірою відображає взаємозв'язок між використанням бюджетних коштів і конкретними результатами приватизації державного майна.

Від приватизації об'єктів державної власності у 2013 році надійшло 1 млрд. 480,8 млн. гривень. Визначене планове завдання з надходження у 2013 році до державного бюджету коштів від приватизації об'єктів державної власності у сумі 1 млрд. 455 млн. грн. Фондом виконане на 101,7 відс. завдяки рішенням Кабінету Міністрів України щодо зменшення наприкінці року показника планового надходження коштів до державного бюджету до їх фактичного надходження.

Так, Законом України «Про Державний бюджет України на 2013 рік» обсяг надходжень до загального фонду держбюджету від приватизації державного майна на 2013 рік було визначено в сумі 10 млрд. 900 млн. гривень. Оскільки рішення про приватизацію таких ключових об'єктів, як ВАТ «Одеський припортовий завод» і ВАТ «Турбоатом», прийняте не було, то досягнення планового показника надходжень до державного бюджету стало неможливим. Як наслідок, у грудні 2013 року Кабінет Міністрів України річне планове завдання з надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету на 2013 рік зменшив у 7,5 раза до 1 млрд. 455 млн. грн. – рівня їх фактичного надходження.

За результатами аналізу встановлено, що у 2013 році дії міністерств та відомств не сприяли виконанню завдань з підготовки до приватизації об'єктів, які перебували у сфері їх відання. Із 167 запропонованих об'єктів, за висновками Фонду, у 2013 році для приватизації до відповідного Переліку можна було включити лише 58. Інші об'єкти не могли бути об'єктами приватизації, оскільки перебували в стадії санації або ліквідації, не здійснювали господарської діяльності чи мали незадовільний фінансовий стан тощо. Крім того, функції з управління майном підприємств, що пропонувались до приватизації, своєчасно уповноваженими органами управління до Фонду державного майна України та його регіональних відділень не передавались, що унеможливило вчасну підготовку цих підприємств до продажу.

Слід зазначити, що діяльність Фонду державного майна України із проведення приватизації ускладнювалась суттєвим обмеженням фінансування з державного бюджету витрат на заходи, пов'язані з приватизацією майна та земельних ділянок.

Потреба в коштах державного бюджету для фінансування у 2013 році заходів, пов'язаних з проведенням приватизації державного майна, Фондом була визначена в сумі 44,3 млн. гривень. Проте на вказані цілі Мінфін довів граничний обсяг видатків у сумі 8,3 млн. грн., або лише 18,6 відс. визначеної Фондом державного майна України потреби.

У 2013 році видатки на заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна, фінансувалися у складі бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері державного майна» (КПКВК 6611010), хоча у попередні роки для цього існувала окрема бюджетна програма – «Заходи, пов'язані з проведенням приватизації державного майна». Як наслідок, фінансування заходів з проведення приватизації державного майна було менш прозорим.

Крім того, інформація про окремі проблемні питання, які виникали у процесі приватизації не систематизована, реальних пропозицій, зокрема законодавчих, щодо пошуку Фондом державного майна України у процесі приватизації ефективних власників не зроблено.

Результати аналізу **Звіту Антимонопольного комітету України щодо здійснення ним державного контролю за дотриманням антимонопольного законодавства у 2013 році** засвідчили необхідність підвищення ефективності забезпечення Комітетом державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель. В першу чергу Антимонопольний комітет України повинен зосередити свою увагу на таких пріоритетних напрямках як захист економічної конкуренції від зловживань монополістами на товарних ринках України; захист від них прав та інтересів споживачів на соціально важливих ринках; вдосконалення механізму виявлення та припинення антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, насамперед під час проведення державних закупівель.

Аналіз положень Звіту Антимонопольного комітету України засвідчив також необхідність підвищення якості заходів із протидії зловживанням монополістичним (домінуючим) становищем в різних галузях, вдосконалення шляхів вирішення цієї проблеми. Згідно з даними Звіту, загальна кількість порушень у сфері узгоджених дій суб'єктів господарювання, зловживання

ними монопольним (домінуючим) становищем та недобросовісною конкуренцією, припинених у 2013 році органами Антимонопольного комітету України, склала 4947 одиниць.

Кількість випадків недобросовісної конкуренції за 2013 рік у порівнянні з минулим збільшилась більш ніж на 60 відсотків. Однак, Звіт не містить узагальнення та деталізації суб'єктів господарювання, які причетні до недобросовісної конкуренції, що унеможливило їх розмежування по секторах економіки, які найбільш уражені таким явищем.

Аналізом встановлено, що потребують удосконалення засади запобігання монополізації товарних ринків, зокрема, норми законодавства, що регулюють механізми контролю за концентрацією суб'єктів господарювання. У Звіті Антимонопольного комітету України відсутній системний аналіз ситуації на ринках природних монополій, не міститься вичерпних даних про ситуацію на таких ринках, їх аналізу у динаміці. Відсутні дані про головних порушників ринків природних монополій з повним переліком правопорушень, що мали місце протягом року, а також суб'єктів природних монополій, які понесли найбільш суворі покарання у результаті втручання Антимонопольного комітету України.

Аналіз засвідчив недостатнє висвітлення у Звіті Комітету функції державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, захист суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень. Діяльність Антимонопольного комітету України у частині встановлення штрафів та визначення їх розмірів була нормативно не врегульованою. Як і в попередні роки, відсутній нормативний акт, що визначав би процедуру визначення розміру штрафів. Незважаючи на неодноразові рекомендації Рахункової палати з цього приводу, зазначену проблему не вирішено. Крім того, істотною проблемою залишається забезпечення виконання рішень Антимонопольного комітету про застосування штрафних санкцій, у тому числі підтверджених судами.

За результатами здійсненого аналізу Колегія Рахункової палати рекомендувала Антимонопольному Комітету України розробити та подати на затвердження Верховній Раді України проекти нормативних актів щодо вдосконалення антимонопольно-конкурентного законодавства та вжити заходів із налагодження ефективного механізму обміну інформацією про стан ринків між державними органами.

1.3.6. Підсумки спільних та паралельних аудитів

У звітному році було продовжено співпрацю Рахункової палати з вищими органами фінансового контролю різних країн щодо проведення міжнародних контрольних заходів. Відповідно до плану роботи спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, та плану роботи робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами, (INTOSAI WG AADA) у 2014 році було завершено проведення трьох контрольних заходів:

1 Реалізація Рахунковою палатою основних завдань та повноважень

- міжнародного координованого аудиту (контролю) використання бюджетних коштів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- паралельного аудиту фази реабілітації та реконструкції після катастроф;
- міжнародного координованого аудиту національних парків.

Беручи до уваги міжнародний характер природних і техногенних катастроф, а також обмеженість бюджетних ресурсів, що виділяються на їх попередження та ліквідацію наслідків таких катастроф, в рамках спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, ВОФК дев'яти країн – Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Італії, Республіки Казахстан, Республіки Молдова, Республіки Польща, Російської Федерації, Угорщини, України – вирішили провести спільне міжнародне дослідження готовності урядів своїх країн до можливих викликів, пов'язаних з надзвичайними ситуаціями, а також оцінити ефективність використання коштів платників податків на зазначену мету.

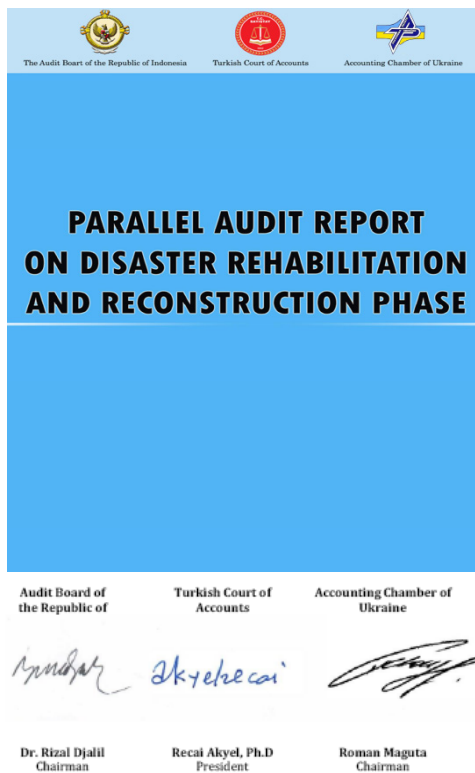
Рахункова палата України була визначена координатором даного заходу.

В основу Спільного звіту про результати міжнародного координованого аудиту (контролю) використання бюджетних коштів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, було покладено національні аудити, які містили результати досліджень з питань правового та організаційного забезпечення у сферах попередження і ліквідації наслідків катастроф, систем моніторингу небезпечних явищ, джерел та принципів фінансування відповідних заходів, створення єдиної системи попередження і ліквідації надзвичайних ситуацій, а також оцінки заподіяного катастрофами збитку.

Проведені ВОФК національні аудити засвідчили, що уряди країн докладають зусилля для удосконалення існуючої законодавчої і нормативно-правової бази, процедур, що стосуються використання бюджетних коштів, які виділяються на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, розвиток систем оповіщення, міжвідомчої системи управління ризиками стихійних лих і катастроф. Проте в кожній країні все ще існують заходи, що спрямовуються на зменшення кількості катастроф та збитків, які потребують особливої уваги органів влади.

У результаті узагальнення інформації учасників міжнародного координованого аудиту (контролю) ВОФК були сформульовані загальні висновки та рекомендації для урядів держав, ВОФК яких були учасниками аудиту.

Крім того, проведення даного аудиту мало на меті апробацію Рекомендацій кращої практики проведення аудиту використання бюджетних коштів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, розроблених Рахунковою палатою України в рамках діяльності спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

На виконання Плану роботи робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами, (WG AADA) на 2011–2013 роки щодо здійснення, організації та координації паралельного аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами, ВОФК Індонезії у 2012 році ініціював здійснення паралельного аудиту фази реабілітації та реконструкції після катастроф, учасниками якого були ВОФК Індонезії, Туреччини та Рахункова палата України, яка спочатку виступала спостерігачем, а згодом стала повноцінним учасником аудиту.

Метою паралельного аудиту фази реабілітації та реконструкції після катастроф була апробація та удосконалення ISSAI 5520 «Керівництво з допомоги, пов'язаної з катастрофами».

Аудит, проведений ВОФК Індонезії, Туреччини та України, засвідчив

декілька спільних аудиторських висновків в кожній темі, зокрема:

- плани дій з відновлення при реабілітації та реконструкції після катастроф часто є неповними та неспівставними з планами зменшення наслідків катастроф. Крім того, вони часто неправильно доводяться до органів місцевого самоврядування;
- методи, які використовуються Агентствами з ліквідації наслідків катастроф при зборі даних про прями збитки, були ненадійними;

- процес розподілу допомоги при виникненні катастроф був недосконалим для того, щоб забезпечити справедливе і своєчасне її надходження до одержувачів;

- відновлення житла та ремонтні роботи громадської інфраструктури та споруд не виконувались за принципом кращого будівництва, який допоміг би запобігти катастрофам у майбутньому та зменшити їх наслідки.

Також було зроблено висновки щодо результатів кожного окремого аудиту, та підготовлено рекомендації, спрямовані на вдосконалення процесів ліквідації наслідків катастроф та розподілу допомоги, пов'язаної з катастрофами.

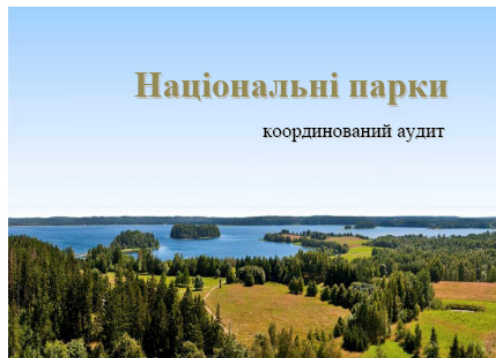
Крім того, очікується, що в майбутньому всі ВОФК - члени INTOSAI, а не лише ті, які брали участь в даному аудиті, зможуть запровадити практику проведення регулярних аудитів катастроф та управління коштами допомоги, пов'язаної з катастрофами. Виконання рекомендацій аудиту допоможе вдосконалити процес ліквідації наслідків катастроф та управління коштами допомоги, пов'язаною з катастрофами.

Загалом, групи аудиторів підтвердили, що ISSAI 5520 «Керівництво з допомоги, пов'язаної з катастрофами» було корисним і допомогло в проведенні аудиту.

Протягом 2013–2014 років Рахункова палата України спільно з вищими органами фінансового контролю Болгарії, Хорватії, Данії, Литви, Норвегії і Польщі провела *міжнародний координований аудит національних парків*, головними цілями якого було визначено: оцінку ефективності здійснення управління національними парками; зосередження уваги на питаннях збереження та захисту біорозмаїття у національних парках; оцінку ефективності використання державних коштів, спрямованих на досягнення цілей діяльності національних парків.

Результати аудиту засвідчили, що національні парки у країнах-учасницях аудиту в цілому виконують свої функції та працюють у напрямі досягнення цілей, визначених урядами відповідних країн. Незважаючи на те, що в країнах - учасницях аудиту існують різні моделі управління національними парками, всі вони вимагають наявності плану управління як необхідної передумови ефективної діяльності національних парків, що визначає основні напрями їх роботи, а також принципи використання і збереження природи. У той же час аудитом було встановлено, що не всі відповідальні органи забезпечують розроблення і затвердження такого документу. Також було відзначено доцільність залучення до управління національними парками місцевих органів.

Існує потенційний конфлікт інтересів між використанням національних парків, з одного боку, та необхідністю захисту природних цінностей і ймо-

вірними загрозами національним паркам – з іншого. При цьому державні органи безпосередньо є відповідальними за управління національними парками та їх збереження для майбутніх поколінь.

Аналіз джерел фінансування засвідчив, що більшість коштів національні парки одержують з державного бюджету. Окремі національні парки мають також інші джерела доходів. Проте збільшення додаткових доходів за рахунок власних джерел може суперечити питанням захисту та збереження природних цінностей національних парків.

За результатами міжнародного аудиту вищі органи фінансового контролю семи країн рекомендували національним паркам для забезпечення досягнення визначених цілей мати затверджені плани управління, які повинні бути реалістичними та підлягати оцінці.

Уповноваженим органам необхідно здійснювати більш ретельний моніторинг діяльності національних парків та оцінку досягнення ними встановлених цілей.

Державне фінансування національних парків повинно базуватися на оцінці потреб кожного з них для належного виконання своїх функцій.

Що стосується України, то за результатами проведення аудиту національних парків було рекомендовано Кабінету Міністрів України нормативно врегулювати порядок та методологію для визначення вартості послуг, що надаються національними парками відповідно до їх функціональних обов'язків; нормативно врегулювати порядок інформування Міністерства екології та природних ресурсів України в частині діяльності всіх національних парків через визначення форми та змісту такої інформації; поліпшити діяльність, яка стосується розроблення та погодження проектів організації території (планів управління); вжити заходів щодо посилення системи внутрішнього контролю при управлінні фінансами; відновити діяльність Координаційної ради формування національної екологічної мережі.

2. РЕАГУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ НА ВИСНОВКИ, ПРОПОЗИЦІЇ І РЕКОМЕНДАЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Повсякденною практикою роботи Рахункової палати є ретельне відстеження та аналіз виконання об'єктами контрольних заходів рекомендацій і пропозицій, що затверджені Колегією Рахункової палати за результатами проведених аудитів. Контрольний захід вважається таким, що досяг своєї мети, тільки в тому разі, коли є відповідне позитивне реагування на інформації та Висновки Колегії Рахункової палати керівництвом Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єктів, що перевірялися.

Пропозиції, що містились у Висновках Колегії Рахункової палати за результатами контрольно-аналітичних та експертних заходів було враховано при підготовці законодавчих та нормативних актів, прийнятих Верховною Радою України у 2014 році.

У Законі України від 16.01.2014 № 719-VII «Про Державний бюджет України на 2014 рік», враховуючи Висновки Рахункової палати за результатами аналізу й експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік», уточнено редакцію статті 10 проекту закону, в якій містилися неправильні посилання; виключено статтю 21 проекту закону, в якій пропонувалося надати праву Міністерству фінансів здійснювати правочини з державним боргом, включаючи обмін, випуск, купівлю, викуп і продаж державних боргових зобов'язань, за умови дотримання граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду, оскільки така норма є в частині сьомій статті 16 Бюджетного кодексу України; уточнено назву додатку № 9 до проекту закону, яка не відповідає пункту 10 частини першої статті 40 Бюджетного кодексу України та статті 4 проекту закону.

Законом України від 27.03.2014 № 1165-VII «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» зменшено обсяг доходів державного бюджету на 2014 рік на 22,4 млрд. грн., або 5,7 відс., що враховує Висновки Рахункової палати за результатами аналізу й експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік».

З метою вдосконалення правових та організаційних засад національної стандартизації та приведення її у відповідність з європейською моделлю, створення нової національної системи стандартизації, а також запровадження організаційних форм діяльності у сфері стандартизації відповідно до міжнародної та європейської практики було прийнято **Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII «Про стандартизацію»**, що відповідає пропозиціям Рахункової палати до Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції та гармонізацію національних стандартів з міжнародними та європейськими.

Законом України від 20.10.2014 № 1708-VII затверджено Загальнодержавну цільову соціальну програму протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014–2018 роки, на прискоренні затвердження якої наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та гуманітарної (благодійної) допомоги на виконання заходів з профілактики ВІЛ-інфекції та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД.

Законом України від 28.12.2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» запроваджується система електронного адміністрування податку на додану вартість, що враховує Висновки Рахункової палати щодо виконання державного бюджету за 2013 рік, в яких пропонувалося здійснити реформування адміністрування податку на додану вартість. Також цим законом враховано пропозицію Рахункової палати за результатами перевірки обґрунтованості планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходжень акцизного податку з тютюну та тютюнових виробів до Державного бюджету України щодо запровадження єдиних розмірів ставок акцизного податку на сигарети з фільтром та сигарети без фільтру.

Законом України від 28.12.2014 № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України», внесено зміни до низки законодавчих актів України, у тому числі в частині надання пільг населенню на оплату житлово-комунальних послуг, враховуючи розмір доходів відповідних сімей, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг.

Законом України від 28.12.2014 № 79-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» визначено, що до доходів загального фонду державного бюджету зараховуються окремі надходження, зокрема збір на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій купівлі іноземної валюти, які відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» зараховувалися до спеціального фонду. Також цим законом внесено ряд змін, спрямованих на підвищення бюджетної і фінансової самостійності місцевих бюджетів, розширення їх дохідної бази. Саме на цих змінах наголошувала Рахункова палата у висновках щодо виконання Державного бюджету України за 2013 рік, перший квартал, перше півріччя і дев'ять місяців 2014 року.

Законом України від 28.12.2014 № 80-VIII «Про Державний бюджет України на 2015 рік» дозволено Міністерству фінансів, за згодою Національного банку, здійснити протягом першого півріччя 2015 року правочин з державним боргом, обмінявши за номінальною вартістю державні облігації, що є в його власності, на нові облігації внутрішніх державних позик, що враховує пропозицію Рахункової палати щодо реструктуризації частини державного боргу для стабілізації фінансової системи та зменшення боргового навантаження на бюджет у 2015 році, викладену у Висновку Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2014 року.

Цю ж пропозицію Рахункової палати враховано при прийнятті **Закону України від 02.03.2015 № 217-VIII** «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», яким дозволено Міністерству фінансів здійснювати правочин з державним боргом за державними зовнішніми запозиченнями та гарантованим державою боргом

за зовнішніми кредитами (позиками) держави, а також погоджувати прийняті суб'єктами господарювання державного сектору економіки, державними банками та/або міськими радами рішення про намір здійснити правочини за кредитами (позиками), місцевим боргом за місцевими зовнішніми запозиченнями шляхом обміну (зміни умов діючих позик), випуску і продажу боргових зобов'язань.

У звітному періоді Рахунковою палатою продовжували запроваджуватися заходи щодо подальшого удосконалення співпраці з комітетами Верховної Ради України. Проте, необхідно зазначити, що на результативність зазначеного напрямку діяльності в 2014 році мали значний вплив політичні події в Україні. Але Рахункова палата завжди вчасно направляла свої листи, висновки, інформацію до Комітетів Верховної Ради України. Представники Рахункової палати взяли участь у 32 засіданнях комітетів Верховної Ради України, на яких було розглянуто 48 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольних-аналітичних та експертних заходів.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на своєму засіданні 15.01.2014, заслухавши Висновки Рахункової палати за результатами аналізу й експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік», розглянув зазначений законопроект і прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти його за основу та в цілому.

На засіданні 14.05.2014 комітет розглянув звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2013 рік», а також Висновки Рахункової палати щодо виконання Державного бюджету України за 2013 рік. У процесі опрацювання звіту і поданих до нього документів з урахуванням матеріалів Рахункової палати було запропоновано Верховній Раді України надати відповідні доручення Кабінету Міністрів України щодо поліпшення управління бюджетними коштами та врахування у процесі виконання бюджету у 2014 році та при формуванні проекту бюджету на 2015 рік відповідних висновків і пропозицій Рахункової палати.

Комітет на своєму засіданні 26.11.2014 за участю уповноважених представників Рахункової палати розглянув Звіт Рахункової палати за 2013 рік. За результатами розгляду прийнято рішення Звіт взяти до відома та надати Рахунковій палаті рекомендації з метою удосконалення її роботи.

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування на засіданні 05.02.2014 розглянув лист Рахункової палати щодо результатів аналізу ефективності використання коштів державного бюджету в ході оптимізації системи центральних органів виконавчої влади. За підсумками обговорення комітет прийняв рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України розробити та вжити відповідних заходів з оптимізації центральних органів виконавчої влади, а також забезпечення проведення інвентаризації об'єктів державної власності, які віднесені до сфери управління утворених у ході оптимізації державних органів та перебувають у їх господарському віданні.

Комітетом з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи постійно використову-

валися матеріали Рахункової палати щодо природоохоронної діяльності та попередження й ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Лист Рахункової палати щодо результатів аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на здійснення заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та екологічної реабілітації території впливу гірничих робіт державного підприємства «Солотвинський солерудник» Закарпатської області, було розглянуто на засіданні Комітету 16.04.2014. Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України розглянути можливість продовження у 2014 році фінансування видатків, спрямованих на здійснення заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та екологічної реабілітації території впливу гірничих робіт ДП «Солотвинський солерудник» Закарпатської області, та забезпечити у 2015 році фінансування заходів, передбачених Законом України «Про Загальнодержавну цільову програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013–2017 роки».

На цьому ж засіданні було заслухано інформацію Рахункової палати України про стан забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. За результатами розгляду було вирішено рекомендувати Кабінету Міністрів України прискорити подання на розгляд Верховній Раді України проекту Загальнодержавної цільової соціально-економічної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи; передбачити у 2014 та 2015 роках фінансування заходів щодо забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у тому числі погашення кредиторської заборгованості; вжити заходів щодо суттєвого удосконалення існуючої системи забезпечення житлом зазначених громадян.

На засіданні 04.06.2014 було розглянуто лист Рахункової палати України про проведений Рахунковою палатою аудит ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2013 році. Комітет рекомендував Кабінету Міністрів України привести нормативно-правові акти, зокрема Порядок фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у відповідність до норм Кодексу цивільного захисту.

18.06.2014 Комітетом розглядалася інформація Рахункової палати України щодо результатів аудиту використання коштів державного бюджету на екологічне оздоровлення басейну р. Дніпро. Було вирішено рекомендувати Кабінету Міністрів України передбачити фінансування заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну Дніпро на період до 2021 року й розглянути питання поновлення роботи координаційного органу для реалізації зазначеної програми.

На засіданні Комітету 02.07.2014 було заслухано два матеріали Рахункової палати:

- щодо використання коштів на ліквідацію та консервацію колишніх гірничодобувних підприємств. Було прийнято ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України, зокрема вжити заходів щодо створення цілісної системи нормативно-правового та організаційного забезпечення процесу

завершення консервації виробничих потужностей промислових підприємств, реструктуризації та ліквідації об'єктів підприємств гірничої хімії та підприємств з підземного видобування залізної руди; підготувати державні цільові або галузеві програми з питань реструктуризації гірничодобувних підприємств; забезпечити міжвідомчий контроль щодо виконання взятих ПАТ «Компанія «Райз» зобов'язань з проведення природоохоронних заходів на ПАТ «Стебницьке ГХП «Полімінерал»;

- щодо стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду «Укриття». Комітет ухвалив, зокрема рекомендувати Кабінету Міністрів України у тримісячний термін внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему»; скорегувати склад Міжвідомчої комісії з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС, включивши представників Комітету та відновити її роботу; забезпечити виконання заявлених Україною міжнародних зобов'язань щодо сплати внесків України до Чорнобильського фонду «Укриття» та Рахунку ядерної безпеки ЄБРР.

Результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на гідрометеорологічну діяльність, проведеного Рахунковою палатою, розглядалися Комітетом на засіданні 16.09.2014. Кабінету Міністрів України було рекомендовано відновити функціонування Державної гідрометеорологічної служби України як центрального органу виконавчої влади, діяльність якого буде спрямовуватись Кабінетом Міністрів України, та при формуванні проекту Закону України про Державний бюджет України на 2015 рік передбачити фінансування заходів з гідрометеорологічної діяльності у необхідних обсягах.

Також на засіданні було розглянуто лист Рахункової палати щодо аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих у 2012–2013 роках на здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів. Після обговорення зазначеного питання Комітет схвалив ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України щодо реалізації заходів, визначених Держекоінспекцією державними цільовими програмами та Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища, а також щодо усунення дублювання функцій центральних органів влади, у тому числі в частині здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про охорону, використання і відтворення водних біоресурсів. Міністерству екології та природних ресурсів України було рекомендовано результати виконання Плану заходів Державної екологічної інспекції України щодо усунення недоліків і порушень, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту, розглянути на засіданні колегії Мінприроди.

На нараді, яка відбулася 07.02.2014 у **Комітеті Верховної Ради України з питань промислової та інвестиційної політики**, обговорювалося питання результатів аудиту використання Харківським державним

авіаційним виробничим підприємством коштів, залучених під державні гарантії, та коштів державного бюджету, передбачених на виробництво авіаційної техніки. Директор Харківського державного авіаційного виробничого підприємства повністю погодився з матеріалами аудиту Рахункової палати та поінформував присутніх про поточний стан справ на підприємстві. Пропозиції Рахункової палати за результатами зазначеного аудиту були враховані у рішенні Комітету.

Інформація Рахункової палати щодо аудиту використання бюджетних коштів на ліквідацію та консервацію колишніх гірничодобувних підприємств розглядалася на засіданні Комітету 13.03.2014. Комітет прийняв рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо законодавчого забезпечення створення цілісної системи нормативно-правового та організаційного забезпечення процесу завершення консервації виробничих потужностей промислових підприємств, реструктуризації та ліквідації об'єктів підприємств гірничої хімії та підприємств з підземного видобування залізної руди.

На засіданні 25.03.2014 Комітет заслухав інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції та гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими (у закритому режимі). Комітет прийняв рішення інформацію Рахункової палати взяти до відома.

Учасники засідання **Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та інформаційних технологій**, яке відбулося 18.03.2014, заслухали інформацію представника Рахункової палати про результати перевірки використання коштів, передбачених у Державному бюджеті України на 2011–2012 роки та I півріччя 2013 року на реалізацію Національної програми інформатизації, та відзначили, що планування й використання зазначених коштів Міністерством освіти та науки України та Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України було неефективним. Беручи до уваги матеріали Рахункової палати, члени Комітету прийняли рішення визнати роботу Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України в частині здійснення управління у сфері інформатизації незадовільною та рекомендувати Кабінету Міністрів України звернути увагу органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на дотримання вимог чинного законодавства в сфері інформатизації.

Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці 14.01.2014 провів семінар на тему: «Нові підходи в політиці подолання бідності в Україні». Учасники семінару та члени Комітету, обговоривши інформацію органів центральної виконавчої влади, Рахункової палати, наукових установ тощо, надали ряд рекомендацій, зокрема Кабінету Міністрів України внести на розгляд Верховної Ради України проекти законів, що стосуються даної тематики; Міністерству освіти і науки України розробити Національну концепцію моніторингу якості освіти; Міністерству соціальної політики розробити план заходів щодо стабілізації на ринку праці України.

На засіданні **Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму** 11.03.2014 було розглянуто питання про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету на бюджетну підтримку громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості та про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених фізкультурно-спортивному товариству «Динамо» України та його територіальним організаціям на організацію та проведення роботи з розвитку фізичної культури і спорту серед працівників і військовослужбовців правоохоронних органів. Комітет запропонував Кабінету Міністрів України розробити та затвердити Державну програму розвитку фізичної культури і спорту на 2015–2019 роки; розробити та внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про фінансову підтримку громадських об'єднань; врегулювати питання оплати праці працівників громадських організацій, що отримують фінансову підтримку з державного та місцевих бюджетів.

На засіданні Комітету 20.05.2014 розглянуто інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на підготовку і проведення у 2013 році в Донецькій області чемпіонату світу з легкої атлетики серед юнаків, та вирішено рекомендувати Кабінету Міністрів України визначити центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує політику у сфері фізичної культури і спорту, відповідальним за координацію підготовки та проведення змагань; забезпечити своєчасне та належне фінансування підготовки та проведення змагань відповідно до вимог законодавства, забезпечувати належну координацію, планування та управління при проведенні спортивних змагань та підготовці до них спортивних споруд, включаючи ефективне та цільове використання державних фінансових ресурсів.

Комітет Верховної Ради України у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів на засіданні 21.05.2014 заслухав інформацію представників Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених на заходи із реабілітації дітей з дитячим церебральним паралічем; аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених для забезпечення житлом воїнів-інтернаціоналістів та аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, призначених для забезпечення житлом інвалідів війни. Інформацію Рахункової палати взято до відома.

Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти на виїзному засіданні 12.02.2014, яке відбулося на базі Міжрегіонального вищого професійного училища зв'язку міста Києва за участю представників Рахункової палати, розглядав питання «Про практику застосування Міністерством освіти і науки України, Міністерством фінансів України, регіональними органами виконавчої влади Закону України «Про професійно-технічну освіту» в частині фінансового забезпечення професійно-технічних навчальних закладів і установ професійно-технічної освіти». Проаналізувавши матеріали регіональних та центральних органів виконавчої влади, у тому числі і Рахункової палати, Комітет надав ряд рекомендацій Кабінету Міністрів України щодо

вжиття заходів, спрямованих на забезпечення фінансування професійно-технічних навчальних закладів і установ професійно-технічної освіти.

Під час розгляду 09.04.2014 **Комітетом Верховної Ради України з питань охорони здоров'я** питання «Про хід реалізації пілотного проекту щодо запровадження державного регулювання цін на лікарські засоби для осіб з гіпертонічною хворобою» враховано результати аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської, Сумської та Полтавської областей на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою. За результатами розгляду вирішено, зокрема, рекомендувати Кабінету Міністрів України поширити пілотний проект на весь перелік лікарських засобів, що застосовуються для лікування осіб з гіпертонічною хворобою; доручити центральним органам виконавчої влади вжити заходів щодо залучення всіх аптечних закладів незалежно від форм власності та підпорядкування, розташованих на території лікувально-профілактичних заходів, до участі у реалізації пілотного проекту; розробити та затвердити уніфікований порядок надання аптечними закладами звітів про відпущені лікарські засоби у рамках реалізації пілотного проекту.

Спеціальна Контрольна комісія Верховної Ради України з питань приватизації на засіданні 19.06.2014 розглянула Звіт про роботу Фонду державного майна України, хід приватизації та результати виконання Державної програми приватизації у 2013 році. З врахуванням пропозицій Рахункової палати, Комісією, зокрема, прийнято рішення рекомендувати Фонду державного майна України з метою підвищення ефективності використання майна цілісних майнових комплексів, переданих в оренду, розробити дієві правові механізми, які дозволять врегулювати питання списання державного майна, переданого в оренду, яке морально та фізично застаріло; включати до річного Звіту про роботу Фонду, хід та результати виконання Державної програми приватизації аналіз результатів управління корпоративними правами держави в господарських товариствах, наводити узагальнені показники за всіма господарськими товариствами, повноваження з управління контрольними пакетами акцій яких здійснює Фонд державного майна України тощо.

Крім того у 2014 році представники Рахункової палати брали участь у трьох парламентських слуханнях на тему «Обороздатність України у XXI столітті», «Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні», «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави», трьох комітетських слуханнях та двох «круглих столах».

Окремі висновки Колегії Рахункової палати, зроблені за результатами проведених контрольних-аналітичних та експертних заходів, знайшли відображення у прийнятих Кабінетом Міністрів України рішеннях в частині удосконалення державної фінансової та бюджетної політики, поліпшення якості життя населення, зокрема:

✓ постановою від 04.06.2014 № 168 затверджено перелік об'єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного ремонту автомобільних доріг загального користування державного і місцевого значення та обсяги

їх фінансування у 2014 році за рахунок коштів, залучених у 2012 році під державні гарантії Державним агентством автомобільних доріг, що відповідає пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу реалізації інфраструктурних проектів у сфері транспорту затвердити новий актуалізований перелік загальнодержавних (національних) першочергових інфраструктурних проектів у цій сфері;

✓ **постановою від 02.07.2014 № 240** «Про референтне ціноутворення на лікарські засоби та вироби медичного призначення, що закуповуються за кошти державного та місцевих бюджетів» затверджено новий Порядок декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби та вироби медичного призначення. Зокрема, цим Порядком передбачено, що заявлена до декларування оптово-відпускна ціна на лікарський засіб не повинна перевищувати середньоарифметичного значення оптово-відпускних цін на відповідний лікарський засіб в референтних країнах та Україні, що відповідає пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і вироби медичного призначення;

✓ **постановою від 06.08.2014 № 409** «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування» встановлено нові соціальні нормативи користування житлово-комунальними послугами, щодо оплати яких держава надає пільги та встановлює субсидії, що відповідає пропозиціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг. За розрахунками це дозволить досягти економії від неефективних видатків та щорічно заощаджувати близько 500 млн. грн. коштів державного бюджету;

✓ **постановою від 13.08.2014 № 342** внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 207, якими передбачено удосконалення порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці, що враховує рекомендації Рахункової палати за результатами перевірки та аналізу використання у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на забезпечення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних;

✓ **постановою від 13.08.2014 № 380** внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 08.09.2005 № 875 «Про утворення Комісії з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат», якими, зокрема, чітко визначено посадовий склад Комісії, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Також запроваджено норму щодо проведення засідання Комісії один раз на два місяці за рішенням її голови. Зазначене враховує рекомендацію Рахункової палати за результатами аналізу стану заборгованості із виплати заробітної плати щодо посилення контролю за діяльністю цієї Комісії;

✓ **постановою від 20.08.2014 № 357** «Деякі питання використання у 2014 році коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки впровадження Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки впровадження Енергетичної стратегії України на період до 2030 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 № 739, та створено умови для повного використання коштів, виділених Європейським Союзом, що відповідає рекомендаціям Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на підтримку впровадження Енергетичної стратегії України на період до 2030 року;

✓ **постановою від 20.08.2014 № 459** «Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі» затверджено Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, в якому одним з основних завдань Мінекономрозвитку визначено забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави, передбачено закріплення за Міністерством функції щодо участі у формуванні та реалізації державної дивідендної політики, що враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аналізу стану планування і своєчасності надходження до бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність;

✓ **постановою від 26.08.2014 № 376** «Деякі питання вилучення і передачі озброєння, бойової техніки та іншого військового майна» спрощено процедуру вилучення та безоплатної передачі всіх видів озброєння, бойової та іншої техніки, боєприпасів, іншого окремого індивідуально визначеного (рухомого) майна на період проведення антитерористичної операції для забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, що враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аудиту повноти надходження до державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України;

✓ **постановою від 27.08.2014 № 389** затверджено норми харчування для ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД дітей, на чому наполягала Рахункова палата за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та гуманітарної (благодійної) допомоги на виконання заходів з профілактики ВІЛ-інфекції та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД;

✓ **постановою від 30.10.2014 № 623** «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо функціональних обов'язків державного соціального інспектора», зокрема, внесено зміни до Положення про головного державного соціального інспектора та державного соціального інспектора, затвердженого постановою від 21.08.2001 № 1091, якими передбачено здійснення належного контролю за цільовим

використанням коштів допомоги при народженні дитини та розширення кола організацій, підприємств та установ, до яких такий інспектор має право робити запити та безоплатно отримувати інформацію для перевірки достовірності даних, отриманих від осіб, які звертаються за допомогою. Це враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям;

✓ **постановою від 30.10.2014 № 580** внесено зміни до Порядку фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.02.99 № 140, в частині поширення його дії на соціальні надзвичайні ситуації, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів резервного фонду державного бюджету в 2013 році;

✓ **постановою від 29.12.2014 № 716** «Про внесення змін до Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» передано функцію з організації харчування потерпілих дітей, які проживають на радіоактивно забруднених територіях, від Мінсоцполітики на регіональний рівень, що пропонувалося Рахунковою палатою за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

✓ відповідно до **розпорядження від 01.04.2014 № 332-р** «Про проведення експерименту із запровадження нової системи реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів» з 01.05.2014 впроваджено нову систему реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів у м. Києві, Вінницькій, Дніпропетровській та Львівській областях, що враховує пропозицію Рахункової палати за результатами аудиту ефективності заходів державної виконавчої служби щодо реалізації конфіскованого майна та залучення до державного бюджету коштів, отриманих від його реалізації.

Висновки, пропозиції та рекомендації щодо усунення виявлених порушень і підвищення ефективності використання коштів державного бюджету, затверджені Колегією Рахункової палати за результатами контрольно-аналітичних заходів, розглядалися та бралися до уваги керівництвом органів державної влади – головних розпорядників бюджетних коштів.

Верховний суд України повідомив, що з урахуванням пропозицій Рахункової палати за результатами аудиту стану використання бюджетних коштів, виділених Верховному Суду України, прийнято рішення про внесення змін до структури та штатного розпису апарату, зокрема створено новий структурний підрозділ – управління забезпечення діяльності керівництва Верховного Суду України, взаємодії з державними органами та внутрішнього аудиту.

Міністерством оборони України на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту повноти надходження до державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України, проведено службове розслідування щодо укладання договору комісії № 290/2/81-13зр від 30.09.2013 за заниженими цінами, за результатами якого колишнього тимчасово виконуючого обов'язки керівника Департаменту відчуження військового майна Прівалова Є.О. притягнуто до дисциплінарної відповідальності. Суттєво переглянуто номенклатуру переліку рухомого військового майна Збройних Сил України, що буде відчужуватися у наступні три роки, та виключено з переліків надлишкового майна військового майно та техніку, яка після ремонту або модернізації може ефективно застосовуватися у Збройних Силах України або військових формуваннях інших відомств. Наказом Міноборони від 18.08.2014 № 536 затверджено Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках відчуження військового майна. Міністерством проводиться претензійно-позовна робота щодо стягнення з ДГО «Концерн «Техвоєнсервіс» у судовому порядку належних Міністерству оборони коштів у сумі 3,7 млн. гривень. Розпочато дослідну експлуатацію автоматизованої функціональної підсистеми «Логістика» Єдиної системи управління адміністративно-господарськими процесами Збройних Сил України з метою автоматизації ділових процесів на всіх етапах відчуження надлишкового військового майна, забезпечення достовірного обліку майна, контролю за його переміщенням та зберіганням у військових частинах. Проведено інвентаризацію майна та звірку даних бухгалтерського обліку щодо майна, переданого на зберігання та реалізацію підприємствам Державного концерну «Укроборонпром».

Міністерство юстиції України повідомило, що, враховуючи пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності заходів державної виконавчої служби щодо реалізації конфіскованого майна та залучення до державного бюджету коштів, отриманих від його реалізації, та відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 332-р «Про проведення експерименту із запровадження нової системи реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів» з 01.05.2014 впроваджено нову систему реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів у м. Києві, Вінницькій, Дніпропетровській та Львівській областях. Згідно з вказаним розпорядженням наказом Міністерства юстиції України від 16.04.2014 № 656/5 затверджено Тимчасовий порядок реалізації арештованого майна шляхом проведення електронних торгів.

Стосовно рекомендацій за результатами аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення реалізації повноважень Державної реєстраційної служби України, Міністерство юстиції України повідомило, що з метою усунення ризиків у сфері інформаційної безпеки держави державним підприємством «Інформаційний центр» Міністерства юстиції України продовжується розробка нового програмного забезпечення Єдиних та Державних реєстрів. При цьому вжито всіх необхідних заходів щодо переходу права власності та майнових прав на програмні продукти до держави та недопущення залежності функціонування

реєстрів від сплати авторської нагороди (роялті) приватним структурам. Передбачено визначення собівартості обслуговування реєстрів надання послуг не за тарифним методом, як це було раніше, а за витратним, що значно зменшить видатки Державного бюджету України на забезпечення функціонування зазначених реєстрів. Крім того, з метою зменшення витрат державних коштів на утримання та обслуговування Єдиного державного реєстру, Єдиного ліцензійного реєстру, Реєстру документів дозвільного характеру, Єдиного реєстру громадських формувань та Реєстру громадських об'єднань, в яких містяться майже тотожні дані, Міністерством юстиції спільно з Державною реєстраційною службою розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедур надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», в якому, зокрема, передбачено об'єднання вищезазначених реєстрів, реформування системи надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та спрощення порядку проведення реєстраційних дій.

Міністерство фінансів України, враховуючи висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, підготувало проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження», яким передбачено норми щодо першочергового спрямування фінансування на будівництво, ремонт захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони), закупівлю засобів індивідуального захисту органів дихання й препаратів стабільного йоду та погашення кредиторської заборгованості, яка виникла у попередніх бюджетних періодах за виконані роботи, за рахунок залишків коштів зазначеної субвенції, що утворилася на початок бюджетного періоду.

Враховуючи висновки та пропозиції Рахункової палати за результатами аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податків на міжнародну торгівлю наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2014 № 1290 внесено зміни до Класифікації доходів бюджету щодо встановлення кодів класифікації для особливих видів мита, а саме ККДБ 15010800 «Спеціальне мито», ККДБ 15010900 «Антидемпінгове мито», ККДБ 15011000 «Компенсаційне мито», що дасть можливість в подальшому здійснювати їх планування та контроль за їх надходженнями до бюджету, а Державною фіскальною службою України відновлено керування митної системи, як на рівні центрального апарату, так і на рівні митниць, яку було втрачено внаслідок суттєвого скорочення функцій митниць під час створення Міністерства доходів і зборів України.

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України розроблено та наказом від 07.04.2014 № 388 затверджено заходи щодо економічного та

раціонального використання бюджетних коштів, якими враховано пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву щодо планування видатків на забезпечення діяльності за окремими напрямками, зокрема, визначено порядок організації та контролю при плануванні капітальних видатків від етапу розроблення проектно-кошторисної документації до завершення виконання робіт.

На виконання пропозицій Рахункової палати за результатами аналізу реалізації інфраструктурних проектів у сфері транспорту наказом **Міністерства інфраструктури України** від 21.07.2014 № 331 затверджено оновлений склад Комісії з відбору найважливіших інфраструктурних проектів, у тому числі проектів, для реалізації яких у реальному секторі економіки надається державна підтримка. Крім того, проведено засідання Колегії Міністерства, на якому було розглянуто стан реалізації інфраструктурних проектів у сфері транспорту.

Міністерством соціальної політики України з врахуванням рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям утворено міжвідомчу робочу групу щодо створення автоматизованого обміну інформаційними базами фондів соціального страхування та інших центральних органів виконавчої влади з використанням технологій НБУ та інформаційно-аналітичної системи в рамках спільного з МБРР проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги».

Спільним наказом **Міністерства соціальної політики України** та Міністерства освіти і науки України від 23.05.2014 № 316/635, з метою удосконалення організації професійного навчання зареєстрованих безробітних та враховуючи результати перевірки та аналізу використання у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській та Хмельницькій областях коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на забезпечення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних, внесено зміни до Порядку професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних, затвердженого наказом Мінсоцполітики, МОН від 31.05.2013 № 318/655, якими, зокрема, передбачено компенсацію безробітним витрат на проїзд за кожен день навчання до місця розташування навчального закладу та у зворотному напрямку у разі розташування навчального закладу не за місцем реєстрації безробітного та/або його місця проживання чи перебування, розширено перелік поважних причин, які є підставою для дострокового припинення безробітним професійного навчання, тощо.

Міністерством охорони здоров'я України з метою забезпечення профілактики та лікування рідкісних (орфанних) захворювань розроблено та затверджено наказом від 27.10.2014 № 788 Перелік рідкісних (орфанних) захворювань, що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділе-

них на лікування дорослих та дітей, хворих на гемофілію типів А і В та хворобу Віллебранда.

Крім того, на виконання пункту 5 Положення про Державний реєстр лікарських засобів, затвердженого постановою КМУ від 31.03.2004 № 411, МОЗ розроблено Порядок ведення Реєстру лікарських засобів, який затверджено наказом МОЗ від 08.05.2014 № 314 «Про затвердження порядку ведення державного реєстру лікарських засобів України», що враховує пропозиції Рахункової палати за результатами аудиту аналізу стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і виробу медичного призначення.

З метою реалізації рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству освіти і науки України на підготовку кадрів вищими навчальними закладами I-II рівнів акредитації, **Міністерство освіти і науки України** листом від 28.05.2014 № 1/9-277 зобов'язало навчальні заклади I-IV рівня акредитації, підприємства, установи та організації, що перебувають у сфері управління МОН, провести державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та земельні ділянки, що закріплені за ними на правах оперативного управління (господарського відання).

З метою вдосконалення механізмів конкурсного відбору підручників для загальноосвітніх навчальних закладів, розрахунку потреби у таких підручниках та враховуючи висновки Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству освіти і науки України на забезпечення навчальних закладів підручниками і посібниками, МОН затверджено принципово нове Положення про конкурсний відбір оригінал-макетів підручників для учнів 4 та 7 класів загальних навчальних закладів (наказ МОН України від 07.10.2014 № 1149).

На виконання пропозиції Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на підготовку педагогічних кадрів навчальними закладами Вінницької, Житомирської та Хмельницької областей щодо необхідності врегулювання штатів навчальних закладів III-IV рівнів акредитації в частині адміністративно-господарського персоналу з врахуванням підготовки фахівців за державним замовленням та контрактної форми навчання Міністерство освіти і науки України наказом від 11.01.2014 № 26 затвердило Типові штатні нормативи вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації (набирають чинності з 01.09.2015).

Наказом **Міністерства культури України** від 18.11.2014 № 999 внесено зміни до пункту 5 наказу Міністерства культури і туризму України від 18.10.2005 № 745 і таким чином упорядковано умови оплати праці працівників установ, підприємств та організацій культури, що враховує рекомендації Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на фінансову підтримку національних та державних художніх колективів, концертних і церковних організацій. Крім того, Мінкультури опрацьовується питання

щодо внесення змін до частини 4 статті 2 Закону України «Про гастрольні заходи в Україні» стосовно вилучення норми щодо ведення єдиного банку гастрольних заходів, яка не узгоджується із Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». Також розроблено та оприлюднено на офіційному сайті Мінкультури проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки розвитку культури», яким зокрема, пропонується визначити конкретний перелік видів культурної діяльності, які будуть звільнені від оподаткування податком на додану вартість.

З метою усунення зауважень Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на створення і розповсюдження національних фільмів за державним замовленням, Мінкультури у 2014 році здійснено аналіз стану виконання державних контрактів та договорів фінансової підтримки щодо 29 проектів, які не закінчені у 2014 році. Недоцільність подальшого фінансування виявлена щодо 5 проектів. У кінотеатральний прокат 2014 року вийшло 10 фільмів українського виробництва, які були створені за державним замовленням та за державної фінансової підтримки.

На виконання пропозицій Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на підготовку і проведення у 2013 році в Донецькій області чемпіонату світу з легкої атлетики серед юнаків, **Міністерством молоді та спорту України** затверджено наказ від 17.04.2014 № 1261 «Про передачу спортивного обладнання та інвентарю в безоплатну позичку», згідно з яким спортивне обладнання та інвентар, що придбані у 2013 році за бюджетні кошти для проведення чемпіонату світу з легкої атлетики в м. Донецьку, в установленому порядку передаються на інші спортивні об'єкти легкоатлетичного призначення.

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту стану реалізації заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася у 2008 році на території військової частини А0829 у м. Лозова Харківської області, за рахунок коштів державного бюджету, **Державна служба України з надзвичайних ситуацій** поінформувала, що заходи стосовно контрольної перевірки технічної території колишньої військової частини А0829 завершено, роботи щодо очищення від вибухонебезпечних предметів технічної території передано Міноборони України зі складанням відповідного акта. ДСНС організовано плановий (двічі на рік) контроль за технічною територією колишньої військової частини А0829 щодо можливого виявлення на ній внаслідок просідання та вимивання ґрунту різноманітних залишків, а також забезпечено оперативне реагування на випадки виявлення на цій території підозрілих предметів.

За результатами проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання Державною пенітенціарною службою України бюджетних коштів, виділених на виконання покладених на неї завдань та функцій відповідно до наказів **Державної пенітенціарної служби України** та її територіальних органів притягнуто до дисциплінарної відповідальності 20 посадових

осіб. Підготовлено та погоджено з Мін'юстом пропозиції щодо пріоритетів і шляхів реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, відповідно до яких передбачено розроблення та прийняття низки законопроектів, зокрема Законів України «Про Державну пенітенціарну службу України», «Про попереднє ув'язнення», «Про пробачення». На розширеній нараді, яка відбулась 18.07.2014 в Державній пенітенціарній службі України за участю представників Мін'юсту та Генпрокуратури, прийнято рішення завершити ліцензування медичних частин установ виконання покарань та слідчих ізоляторів. Переглянуто порядок централізованого забезпечення продовольством установ виконання покарань та слідчих ізоляторів.

За інформацією *Державної фіскальної служби України* щодо врахування результатів аналізу механізму справляння податку на додану вартість в агропромисловому виробництві та його використання у Харківській та Сумській областях, за виявленими фактами недоплати ПДВ сільськогосподарськими підприємствами до державного бюджету у 2014 року сплачено донараховані 318,1 тис. гривень

Державною службою з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та гуманітарної (благодійної) допомоги на виконання заходів з профілактики ВІЛ-інфекції та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД розглянуто питання щодо введення в експлуатацію обладнання в ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України» та прийнято рішення про перерозподіл такого обладнання у разі його невикористання. Питання приведення діяльності Референс-лабораторії ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України» у відповідність до національних та міжнародних стандартів, забезпечення її відповідними приміщеннями з метою проведення акредитації, заслухано на Колегії служби у квітні 2014 року.

Антимонопольним комітетом України на виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аналізу Звіту Антимонопольного комітету України щодо здійснення ним державного контролю за дотриманням антимонопольного законодавства у 2013 році сформовано перелік пріоритетних напрямів діяльності на 2014 рік; в рамках здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції проведено дослідження ринків послуг з організації роздрібної торгівлі; суттєво розширено дослідження ринків роздрібної торгівлі лікарськими засобами тощо. Крім того, Антимонопольний комітет ініціював внесення змін до Порядку доступу та приєднання до Єдиної газотранспортної системи України, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, від 19.04.2012 № 420, в частині уточнення порядку приєднання до газорозподільних мереж суб'єкта природної монополії газових мереж замовника.

На засіданні колегії *Фонду державного майна України* 09.10.2014 за участю представників Рахункової палати відбувся розгляд питання «Про реалізацію зауважень і пропозицій Рахункової палати України та Спеціаль-

ної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації до Звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2013 році». Рекомендації Рахункової палати враховано під час підготовки щоквартальних аналітичних довідок і Звіту про роботу Фонду державного майна України, хід та результати виконання Державної програми приватизації у 2014 році. Зокрема, більше уваги приділяється висвітленню таких аспектів діяльності Фонду, як підготовка до продажу державного майна об'єктів груп В, Г; кількість нарахованих та сплачених штрафних санкцій за несплату орендної плати, стан заборгованості орендарів перед державним бюджетом; ефективність роботи регіональних відділень Фонду щодо продажу об'єктів державної власності груп А, Д, Ж (у тому числі разом із земельними ділянками) та Е.

Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України відповідно до Плану заходів щодо усунення недоліків, викладених у висновках Колегії Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань на медичну, професійну та соціальну реабілітацію потерпілих на виробництві, прийнято постанови від 12.06.2014 № 3 «Про затвердження Положення про організацію професійної реабілітації (професійного навчання), перекваліфікації інвалідів внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання» та від 12.06.2014 № 2 «Про затвердження змін до Положення про забезпечення потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання слуховими апаратами, зубопротезуванням, очним протезуванням, окулярами, контактними лінзами, постільною та натільною білизною, постільними речами, гігієнічними виробами, перуками». Крім того, станом на 01.07.2014 на рахунок виконавчої дирекції Фонду частково повернуто надмірно сплачений ПДВ за харчування у складі послуг з медичної реабілітації у сумі 10,1 тис. грн., проводиться подальша претензійно-позовна робота щодо повернення остаточної суми надмірно сплаченого ПДВ.

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, на виконання рекомендацій, викладених у Висновку Колегії Рахункової палати до Звіту про результати аудиту використання бюджетних коштів на виконання функцій Нацкомфінпослуг, забезпечено передбачені законодавством механізми створення експертних і громадських рад. Розпорядженням Нацкомфінпослуг від 16.01.2014 № 108 затверджено Положення про Консультаційно-експертну раду Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, а наказом від 14.03.2014 № 42 визначено її склад. З метою приведення нормативно-правової бази з питань державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг у відповідність з вимогами чинного законодавства, внесено зміни до Положення про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення (розпорядження Нацкомфінпослуг від 29.04.2014 № 1319), затверджено порядок розрахунку та оприлюднення інформації про серед-

ньюзважений показник зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів (розпорядження Нацкомфінпослуг від 25.09.2014 № 2812), розроблено проєкт розпорядження «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження діяльності з адміністрування недержавних пенсійних фондів».

Вінницька обласна державна адміністрація поінформувала, що за виявленим під час проведення аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, фактом безпідставного завищення обсягу різниці в тарифах департаментом житлово-комунального господарства, енергетики та інфраструктури Вінницької обласної держадміністрації відкориговано у 2014 році розрахунки між бюджетом та надавачами зазначених послуг за 2013 рік шляхом зменшення зобов'язань перед останніми на 31,1 млн. гривень.

Управління з питань фізичної культури та спорту **Донецької обласної державної адміністрації** повідомило, що з метою усунення порушень, виявлених аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на підготовку і проведення у 2013 році в Донецькій області чемпіонату світу з легкої атлетики серед юнаків, ними передано 33 найменування обладнання на загальну суму 521,9 тис. грн. до Комітету по фізичній культурі і спорту Артемівської міської ради для використання на стадіоні спортивного комплексу «Металург».

За інформаціями **Полтавської та Харківської обласних державних адміністрацій** за виявленими у ході аналізу використання коштів міжбюджетних трансфертів, наданих з державного бюджету місцевим бюджетам Харківської, Сумської та Полтавської областей на виплату допомоги по догляду за інвалідами I-II групи внаслідок психічного розладу, фактами завищення бюджетних призначень на надання відповідної допомоги, рішеннями Полтавської та Харківської обласних рад зменшено бюджетні призначення на відповідну мету в обсязі 6,7 млн. грн. і 3 млн. грн. відповідно та перерозподілено їх на інші потреби у сфері соціального захисту.

Хмельницькою обласною державною адміністрацією повідомлено, що за результатами проведеного у 2013 році аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги (під час якого встановлено утворення в закладах швидкої медичної допомоги значних запасів медикаментів, що суттєво перевищували їх потребу до кінця 2015 року) у 2014 році ці залишки в сумі 2,4 млн. грн. перерозподілено між закладами охорони здоров'я області.

На виконання рекомендацій Рахункової палати за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на гідрометеорологічну діяльність, **Українським гідрометеорологічним центром** ДСНС України проведено аналіз виявлених порушень фінансово-бюджетної дисципліни і підготовлено узагальнену інформацію керівникам гідрометеорологічних організацій з метою недопущення недоліків у подальшій роботі. Також для удосконалення функціонування внутрішнього конт-

ролю за бюджетними коштами видано наказ від 25.09.2014 № 141 «Про затвердження Регламенту здійснення контролю за відповідністю звітності розпорядників бюджетних коштів (гідрометеорологічних організацій) даним їх бухгалтерського обліку в Українському гідрометеорологічному центрі».

Державний концерн «Укроборонпром» поінформував Рахункову палату про те, що, враховуючи результати аудиту повноти надходження до державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України, ним здійснено інвентаризацію дебіторської та кредиторської заборгованості перед Міноборони та врегульовано питання негайного погашення заборгованості за її наявності. На підставі листа Державної виконавчої служби України 28.08.2014 було проведено виконавчі дії з опису транспортних засобів, що належать ДП ЗТФ «ТАСКО-експорт», для подальшої їх реалізації в рахунок погашення заборгованості за судовим рішенням.

На виконання статті 26 Закону України «Про Рахункову палату» та відповідно до Порядку взаємодії між Генеральною прокуратурою України та Рахунковою палатою з питань підготовки, подання, розгляду матеріалів контрольних заходів та інформування про результати їх розгляду протягом 2014 року для прийняття рішення до Генеральної прокуратури України було передано загалом **29 матеріалів**. Зокрема, за рішенням Колегії, Рахунковою палатою до Генеральної прокуратури України надіслано **15 матеріалів**:

➤ щодо результатів аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. На підставі цих матеріалів 16.01.2014 Волинською прокуратурою з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері в інтересах МНС України до господарського суду заявлено позов до ТОВ «Виробничо-комерційна фірма «Євробуд ЛТД» про стягнення заборгованості на суму 106,6 тис. гривень. 18.02.2014 позов задоволено, відкрито виконавче провадження. 25.02.2014 задоволено позов, заявлений Генеральною прокуратурою України в інтересах МНС України заявлено до дочірнього підприємства «Дніпровський круг», про розірвання договору та стягнення збитків на суму 13,9 млн. гривень;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на експлуатацію державних меліоративних систем на території АР Крим. Генеральна прокуратура листом від 06.03.2014 за № 07/1/5-70 направила матеріали Рахункової палати до прокуратури АР Крим;

➤ про результати аудиту ефективності заходів Державної виконавчої служби щодо реалізації конфіскованого майна та залучення до державного бюджету коштів, отриманих від його реалізації. Генеральною прокуратурою України листом від 08.05.2014 за № 07/1/5-215 лист Рахункової палати направлено до прокуратур Донецької, Одеської, Харківської областей та міста Києва;

➤ про результати аудиту стану реалізації заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що склалася у 2008 році на території військової частини А0829 у м. Лозова Харківської області, за рахунок коштів державного бюджету. 08.08.2014 зареєстровано кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого частиною 5 статті 191 Кримінального

кодексу України. Досудове розслідування у кримінальному провадженні здійснюється слідчим спеціальної міліції при УМВС України у Харківській області під процесуальним керівництвом військової прокуратури Харківського гарнізону;

➤ про результати аудиту ефективності використання Державною пенітенціарною службою України бюджетних коштів, виділених на виконання покладених на неї завдань та функцій. 16.01.2015 матеріали передано для прийняття рішення до Головного слідчого управління, а 24.01.2015 – до прокуратури м. Києва, якою розпочато кримінальне провадження. Крім того, прокуратурою Донецької області в інтересах держави в особі Державної пенітенціарної служби України пред'явлено позов до ТОВ «Сінтез-продсервіс» про стягнення 414 тис. грн. штрафних санкцій за невиконання договору про закупівлю. Рішенням господарського суду Запорізької області від 23.02.2015 зазначений позов задоволено;

➤ про результати аудиту повноти надходження до Державного бюджету України коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України. 06.09.2014 відкрито кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого частиною 2 статті 364 Кримінального кодексу України;

➤ про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення реалізації повноважень Державної реєстраційної служби України. Матеріали Рахункової палати приєднані до кримінального провадження за ознаками злочину, передбаченого частиною 2 статті 364, частиною 2 статті 367, частиною 5 статті 191 та частиною 2 статті 361 Кримінального кодексу України;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Інформацію Рахункової палати розглянуто в управлінні захисту прав і свобод дітей та взято до відома;

➤ про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених органам прокуратури України на забезпечення їх діяльності. Матеріали Рахункової палати приєднані до кримінального провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень, передбачених частиною 5 статті 191, частиною 2 статті 364, частиною 5 статті 368, частиною 3 статті 368² та частиною 3 статті 369² Кримінального кодексу України;

➤ про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на закупівлю, розробку і модернізацію озброєння та військової техніки. За цими матеріалами розпочато кримінальне провадження за частиною 2 статті 425 Кримінального кодексу України, яке приєднано до кримінального провадження від 24.04.2014 за частиною 2 статті 367 Кримінального кодексу України;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на компенсацію Національній акціонерній компанії «Нафтогаз Україна» різниці між цінами закупівлі імпортованого природного газу та його реалізації суб'єктам господарювання для виробництва теплової енергії, яка споживається населенням. 10.12.2014 матеріали Рахункової палати направлено до Міністерства внутрішніх справ України;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на управління та медичне обслуговування у сфері авіаційного транспорту в 2012–2013 роках та I півріччі 2014 року. 26.12.2014 матеріали Рахункової палати направлено до Міністерство внутрішніх справ України та приєднано до матеріалів кримінального провадження. Триває досудове слідство;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на експлуатацію державних меліоративних систем в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях. Матеріали 29.12.2014 направлено до прокуратур цих регіонів та зобов'язано їх повідомити Рахункову палату про вжиті заходи;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству оборони України на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України. За цими матеріалами 24.04.2014 розпочато кримінальне провадження за частиною 2 статті 367 Кримінального кодексу України, досудове розслідування триває;

➤ про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству внутрішніх справ України на матеріально-технічне забезпечення органів внутрішніх справ. Матеріали Рахункової палати долучено до матеріалів кримінального провадження, процесуальне керівництво у якому здійснюється управлінням спеціальних розслідувань Генеральної прокуратури України.

За запитами Генеральної прокуратури України Рахунковою палатою надіслано **14 матеріалів**:

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на здійснення державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості продукції. Генеральною прокуратурою України 23.06.2014 внесено подання до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України;

➤ про результати аудиту ефективності використання кредитних ресурсів, наданих на підвищення безпеки енергоблоку № 2 Хмельницької АЕС та енергоблоку № 4 Рівненської АЕС, підпорядкованих НАЕК «Енергоатом» Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Генеральною прокуратурою України інформацію Рахункової палати 14.08.2014 надіслано до Державної фінансової інспекції України для використання у ході ревізії. Матеріали приєднано до кримінального провадження;

➤ про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на прикладні дослідження, розробки, розбудову та модернізацію об'єктів митної служби. Генеральною прокуратурою України 05.06.2014 внесено подання до Міністерства доходів і зборів України;

➤ про результати аналізу стану державних закупівель в Україні у 2012 році та поточних роках. Надіслану інформацію використано при підготовці матеріалів на засідання Колегії Генеральної прокуратури України з питання стану додержання бюджетного законодавства та законодавства з питань державних закупівель;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету України, виділених Міністерству охорони здоров'я України на підготовку і підвищення кваліфікації медичних кадрів вищими навчальними закладами III-IV рівнів акредитації; аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України на закупівлю лікарських засобів, виробів медичного призначення та послуг для забезпечення хворих медичною допомогою; аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виконання заходів Загальнодержавної програми імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб; аудиту використання коштів державного бюджету, виділених на виконання заходів з лікування онкологічних захворювань у дорослих; аудиту використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України, та гуманітарної допомоги громадських організацій на виконання заходів з профілактики та лікування захворювань на туберкульоз. Матеріали приєднано до кримінального провадження за частиною 5 статті 191 Кримінального кодексу України;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів бюджету на забезпечення пільгового проїзду студентів вищих навчальних закладів і учнів професійно-технічних училищ у залізничному транспорті; аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою зарахування та своєчасністю сплати мита з імпортованих на територію України товарів по Дніпропетровській та Запорізькій областях; аудиту ефективності використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам міста Києва, Київської та Черкаської областей на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах; аналізу реалізації інфраструктурних проектів у сфері транспорту; аналізу стану та обґрунтованості надання пільг з податку на додану вартість на лікарські засоби і вироби медичного призначення; аналізу стану планування та дієвості контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати податків на міжнародну торгівлю. Інформацію Рахункової палати використано під час перевірки Генеральною прокуратурою України Державної фіскальної служби України та долучено до матеріалів кримінального провадження, відкритого ГПУ 03.10.2014 за фактом зловживання службовим становищем службовими особами Житомирської митниці Міндоходів (частина 2 статті 364 Кримінального кодексу України);

➤ за двома запитами – про результати аудиту ефективності використання Державною пенітенціарною службою України бюджетних коштів, виділених на виконання покладених на неї завдань та функцій. Триває перевірка Генеральною прокуратурою за надісланими матеріалами;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Державній службі молоді та спорту України на підготовку резерву і складу національних команд та забезпечення їх участі у міжнародних змаганнях. На усунення виявлених порушень Генеральною прокуратурою України внесено подання до Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України, яке розглянуто та задоволено;

➤ про результати перевірки використання коштів державного бюджету, передбачених Державному агентству з інвестицій та управління національними проектами України на реалізацію заходів у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами. Матеріали приєднано до кримінального провадження за частинами 2, 5 статті 191 Кримінального кодексу України, триває досудове слідство;

➤ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та гуманітарної (благодійної) допомоги на виконання заходів з профілактики ВІЛ-інфекції та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД; аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для забезпечення лікування хворих із серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями. Матеріали приєднано до кримінального провадження, відкритого 11.09.2014, триває досудове слідство;

➤ про результати аудиту повноти надходження до державного бюджету коштів, отриманих від реалізації військового майна Збройних Сил України. Матеріали приєднано до кримінального провадження, відкритого 06.09.2014 за частиною 2 статті 364 Кримінального кодексу України;

➤ про результати перевірки виконання кошторису Національного банку України за 2011 та 2012 роки відповідно. Матеріали приєднано до кримінального провадження за частиною 5 статті 191 Кримінального кодексу України;

➤ про результати аудиту використання коштів державного бюджету, виділених для надання високоспеціалізованої медичної допомоги Національною дитячою спеціалізованою лікарнею «Охматдит» та будівництва її сучасного лікувально-діагностичного комплексу. Матеріали приєднано до кримінального провадження за ознаками злочину, передбаченого частиною 5 статті 191 Кримінального кодексу України, триває досудове слідство.

За запитами Служби безпеки України загалом подано **11 матеріалів**, за запитами Міністерства внутрішніх справ України – **5 матеріалів**.

Крім того, за рішенням Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 21.03.2014 до Слідчого управління УМВС України в Івано-Франківській області надано матеріали перевірки дотримання вимог законодавства про державні закупівлі при використанні коштів Державного бюджету України установами і організаціями Закарпатської та Івано-Франківської областей.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У СФЕРІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Протягом останніх років питання оновлення законодавства стосовно діяльності Рахункової палати є вкрай актуальним. Потреба прийняття нової редакції Закону про Рахункову палату стала нагальною необхідністю у зв'язку з розробкою та затвердженням Урядом України у вересні 2014 року *Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки*, у якому Рахунковій палаті відведено цілий блок заходів, до яких віднесено і прийняття нового Закону, і впровадження ряду заходів з розвитку незалежного фінансового контролю, імплементація міжнародних стандартів державного фінансового контролю та інше.

Прийняття повної редакції Закону України «Про Рахункову палату» є не лише вимогою Європейського Союзу, але й важливим кроком для подальшого інституційного розвитку Рахункової палати.

Нова редакція Закону України «Про Рахункову палату», яку 9 лютого 2015 року було внесено Президентом України на розгляд Верховної Ради України та прийнято у першому читанні, була укладена відповідно до вимог міжнародного права, вимог нашого законодавства та сьогодення. Цим документом встановлено правові основи, організацію та порядок здійснення Рахунковою палатою зовнішнього контролю державних фінансів, її функції та повноваження. В ньому закріплено основоположні принципи, на яких ґрунтується діяльність Рахункової палати: законність, незалежність, об'єктивність, плановість, гласність та політична неупередженість.

В новому законопроекті чітко прописано, що Рахункова палата у своїй діяльності застосовує основні принципи діяльності INTOSAI, EUROSАI та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю.

Впровадження міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю у повсякденну діяльність нашої інституції впродовж останніх років є однією з невід'ємних складових діяльності Рахункової палати. Здійснюючи на постійній основі адаптацію та імплементацію стандартів Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) наша інституція перекладає державною мовою стандарти INTOSAI, на їх основі ми розробляємо та запроваджуємо у практичну діяльність свої національні стандарти, гармонізовані з міжнародними стандартами та кращою міжнародною практикою.

Загалом перекладено, адаптовано та розміщено на внутрішньому сайті Рахункової палати для використання при здійсненні аудитів 15 стандартів INTOSAI, зокрема, такі основоположні документи як Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів (МС ВОФК 1), Мексиканська декларація незалежності (МС ВОФК 10), Контроль якості для ВОФК (МС ВОФК 40), Загальні положення Керівних принципів фінансового аудиту INTOSAI (МС ВОФК 1000) та ряд інших стандартів, що стосуються здійснення фінансового аудиту. Здійснено технічний переклад інших стандартів INTOSAI та ведеться робота щодо їх адаптації.

На основі Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю здійснюється перегляд існуючих та розробка нових стандартів і методичних рекомендацій, що регулюють діяльність Рахункової палати.

З метою підвищення якості контрольної-аналітичної та експертної діяльності Рахункової палати у 2014 році було запроваджено систему управління та контролю якості контрольних заходів, основні засади якої викладено в *Рекомендаціях з управління і контролю якості контрольних заходів, що проводяться Рахунковою палатою*, які було затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 11.11.2014 № 22-5.

Рекомендації з управління якістю розроблено на підставі положень Закону України «Про Рахункову палату» та Регламенту Рахункової палати з врахуванням вимог та положень Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю (МС ВОФК), зокрема: МС ВОФК 40 «Контроль якості для ВОФК», МС ВОФК 1220 «Контроль якості аудиту фінансової звітності», МС ВОФК 5600 «Керівництво щодо експертних оцінок», а також матеріалів VII Конгресу EUROSAI, досвіду зарубіжних ВОФК.

Запроваджена система управління та контролю якості охоплює всі етапи процесу проведення контрольних заходів, що здійснюються Рахунковою палатою, визначає основні правила, процедури і вимоги щодо організації і функціонування системи управління якістю і спрямована на підвищення ефективності контрольної-аналітичної та експертної діяльності Рахункової палати.

Враховуючи вимоги статті 21 Лімської декларації керівних принципів аудиту державних фінансів щодо компетенції вищого органу фінансового контролю державних фінансів у сфері контролю державних закупівель, на виконання пункту 13 статті 6 Закону України «Про Рахункову палату», частини четвертої статті 7 Закону України «Про здійснення державних закупівель» (із змінами та доповненнями), а також пункту 3 наказу Рахункової палати від 03.03.2012 № 21 «Про організацію та виконання заходів щодо запобігання та протидії корупції на період до 2015 року» було розроблено та затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 21.07.2014 № 15-5 *Методичні рекомендації щодо здійснення Рахунковою палатою контролю у сфері державних закупівель*.

Метою Методичних рекомендацій є впорядкування основних правил та процедур організації та проведення контрольних заходів у сфері державних закупівель, які мають допомогти фахівцям Рахункової палати за єдиними підходами професійно й якісно здійснювати аналіз і перевірку у зазначеній сфері, а також складати за їх результатами протоколи про адміністративні правопорушення.

Крім того, протягом звітного року було розроблено та затверджено ряд внутрішніх нормативних документів, що стосувалися врегулювання діяльності Рахункової палати.

У зв'язку з вимогами Кабінету Міністрів України щодо скорочення штатної чисельності працівників у червні звітного року було оптимізовано структуру Рахункової палати та затверджено новий штатний розпис.

Крім того, в зв'язку з затвердженням *Загальних вимог та критеріїв щодо оцінки якості Звіту, підготовленого за результатами контрольньо-аналітичного заходу* (затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 17.12.2013 № 23-5), наказом Рахункової палати від 27.06.2014 № 32 були внесені зміни до *Регламенту Рахункової палати* (затверджено наказом Рахункової палати від 19.07.2002 № 58 зі змінами та доповненнями), *Порядку організації роботи Колегії Рахункової палати* (затверджено наказом Рахункової палати від 10.11.2008 № 147 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом Рахункової палати від 07.10.2009 № 100)). Зазначені зміни стосувались запровадження системи контролю якості Звітів, підготовлених за результатами контрольньо-аналітичних заходів.

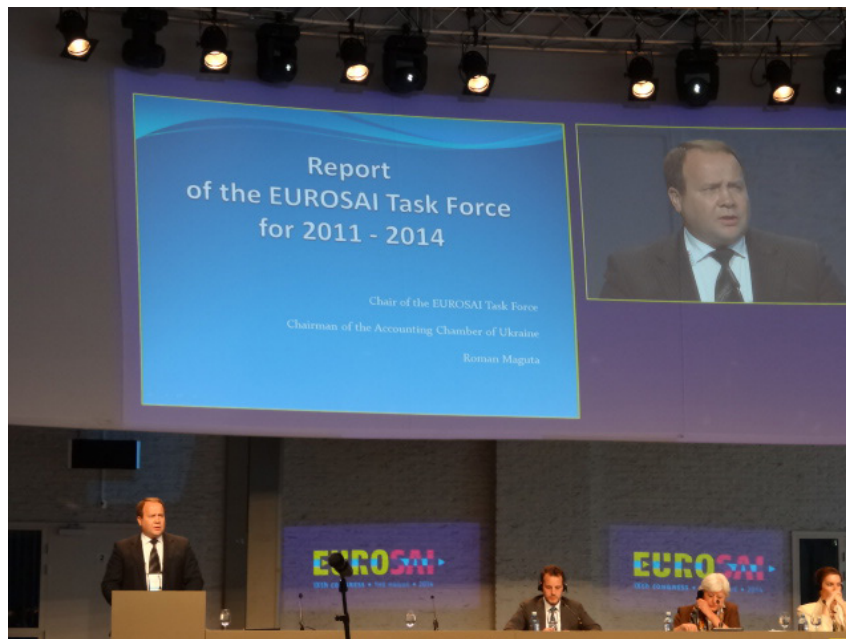
4. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Рахункова палата України протягом 2014 року, відповідно до Закону України «Про Рахункову палату», здійснювала міжнародне співробітництво шляхом участі у діяльності Міжнародної та Європейської організацій вищих органів фінансового контролю INTOSAI і EUROSAI, подальшої розбудови зв'язків з вищими органами фінансового контролю, поглиблення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Ключовою подією звітного року для вищих органів фінансового контролю Європи став **IX Конгрес Європейської організації вищих органів фінансового контролю**, який відбувся 16-19 червня 2014 року у м. Гаага, Королівство Нідерланди. Інновації – ключова тема конгресу – обговорювалися як на пленарних засіданнях, так і на окремих симпозиумах і семінарах в рамках Конгресу. Загальні пленарні сесії були присвячені нормативним і організаційним питанням та прийняттю резолюції щодо остаточних висновків і рекомендацій IX Конгресу EUROSAI.

Конгрес затвердив звіти цільових груп, робочих груп і комітету з моніторингу EUROSAI. Також було затверджено проміжний звіт про виконання Стратегічного плану EUROSAI на 2011–2017 роки, Комунікаційну стратегію і Керівництво з організації учбових заходів.

Делегація Рахункової палати на чолі з її Головою Магудою Р.М. взяла активну участь у роботі Конгресу та в обговоренні питань впровадження інновацій в діяльність вищих органів фінансового контролю.

Виступ Голови Рахункової палати Магуди Р.М. під час IX Конгресу EUROSAI (м. Гаага, Королівство Нідерланди, 18 червня 2014 року)

У ході роботи Конгресу Голова Рахункової палати України Магуда Р.М. виступив з доповіддю, в якій представив для подальшого затвердження на Конгресі Звіт спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф, за період 2011–2014 років

та проект резолюції про перетворення спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, що виділяються на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, в робочу групу EUROSAI.

Визнаючи високі досягнення спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, а також зважаючи на необхідність консолідації зусиль ВОФК у цьому напрямі, учасники IX Конгресу EUROSAI одноголосно прийняли **рішення щодо трансформації спеціальної групи в робочу групу EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.** При цьому до складу робочої групи в якості членів увійшли ВОФК України (Голова робочої групи), Азербайджанської Республіки, Республіки Албанія, Республіки Білорусь, Республіки Болгарія, Республіки Вірменія, Грузії, Республіки Казахстан, Литовської Республіки, Республіки Молдова, Республіки Польща, Румунії, Республіки Сербія, Турецької Республіки, Італійської Республіки, Російської Федерації та Європейський суд аудиторів, а ВОФК Естонської Республіки – в якості спостерігача.

Цьому рішенню передували плідна робота спеціальної групи EUROSAI та ряд заходів, які були здійснені протягом I півріччя 2014 року.

В рамках роботи Конгресу відбулось підписання Спільного звіту за результатами міжнародного координованого аудиту (контролю) використання бюджетних коштів, направлених на попередження і ліквідацію наслідків катастроф, який було ініційовано ВОФК України в 2011 році. В аудиті взяли участь представники 9 ВОФК іноземних країн, а саме: Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Італійської Республіки, Республіки Казахстан, Республіки Молдова, Республіки Польща, Російської Федерації, Угорщини та України. Координатором аудиту виступила Рахункова палата України.

Круглий стіл з питань поглиблення співробітництва Рахункової палати України з вищими органами фінансового контролю країн Центральної та Східної Європи (м. Гаага, Королівство Нідерланди, 17 червня 2014 року)

Відповідно до попередніх домовленостей 17.06.2014 відбувся круглий стіл з питань поглиблення співробітництва Рахункової палати України з ВОФК країн Центральної та Східної Європи. В роботі круглого столу взяли участь Голови ВОФК Естонії, Латвії, Литви, Словаччини, Угорщини, України та Чехії. Під час зустрічі було обговорено перспективи співпраці, включаючи організацію проведення спільних навчань та стажувань аудиторів з метою вивчення нормативної бази ЄС, яка регулює питання програм співробітництва в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства, а також навчань з методології системного, операційного аудиту тощо.

19 червня 2014 року в рамках Конгресу відбулися робочі зустрічі з керівниками делегацій ВОФК Австрії, Великої Британії та Німеччини, зокрема Генеральним секретарем INTOSAI, Президентом Федеральної рахункової палати Австрії Д. Мозером, Керівним адміністратором Національного аудиторського офісу Великої Британії М. Сінклером та Головним аудитором, членом Колегії Федеральної рахункової палати Німеччини Х. Ербом. Було досягнуто домовленостей щодо надання експертного висновку до нової редакції проекту Закону України «Про Рахункову палату».

На виконання плану роботи спеціальної групи на 2012–2014 роки Рахунковою палатою, за організаційної допомоги ВОФК Республіки Польщі, було проведено **VI засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф** (15-16 травня 2014 року м. Варшава, Польща), в якому взяли участь делегації ВОФК Азербайджану, Болгарії, Угорщини, Казахстану, Молдови, Норвегії, Польщі, Росії, Словаччини, Чехії та Європейського суду аудиторів.

VI засідання спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (м. Варшава, Республіка Польща, 15-16 травня 2014 року)

Під час засідання відбулися тематичні виступи аудиторів та було представлено звіт про роботу за 2012–2014 роки. Учасники затвердили доповнений проект Рекомендацій кращої практики проведення аудитів коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, а також проект Резолюції про трансформацію спеціальної групи EUROSАI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф, в однойменну робочу групу EUROSАI.

Також у рамках заходу було проведено засідання учасників паралельних аудитів, ініційованих спеціальною групою EUROSАI, зокрема, з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф; аудиту захисту басейну Чорного моря від забруднення; аудиту коштів, спрямованих на попередження та ліквідацію наслідків природних пожеж, та моніторингу виконання рекомендацій за результатами паралельного аудиту «Захист від забруднення вод басейну річки Західний Буг».

Протягом 2014 року Рахункова палата продовжувала брати активну участь у діяльності **робочої групи INTOSAI з питань державного боргу**. 15-16 квітня 2014 року в м. Кишинів (Республіка Молдова) відбулося засідання цієї робочої групи з питань прогресу національних аудитів в рамках міжнародного паралельного аудиту інформаційних систем управління державним боргом, координацію якого здійснює Рахункова палата України. У заході взяли участь делегації ВОФК Болгарії, Бразилії, Ефіопії, Ємену, Замбії, Молдови, Румунії, Фіджі, а також представники Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD).

Під час засідання делегати ВОФК-учасників представили результати проведених на національному рівні попередніх досліджень інформаційних систем управління державним боргом та обговорили подальші кроки в рамках загальної програми міжнародного паралельного аудиту.

22-24 жовтня 2014 року у м. Сеулі (Республіка Корея) відбулося щорічне засідання робочої групи INTOSAI з питань державного боргу за участі представника Рахункової палати. Під час заходу було представлено звіт про діяльність робочої групи за попередні роки, а також обговорено проекти стандартів INTOSAI з державного боргу. Рахунковою палатою було презентовано звіт з питань прогресу міжнародного координованого паралельного аудиту інформаційних систем управління державним боргом.

В рамках роботи **робочої групи INTOSAI з підзвітності та аудиту допомоги, пов'язаної з катастрофами (WG AADA)** Рахункова палата України взяла участь у паралельному аудиті фази реабілітації та реконструкції після катастроф, ініційованому ВОФК Індонезії у 2012 році. Звіт за результатами цього аудиту було підписано наприкінці 2014 року.

Рахункова палата є **активним членом робочої групи EUROSАI з аудиту навколишнього середовища (EUROSАI WGEA)**. У 2014 році Рахункова палата України в черговий раз увійшла до нового складу її наглядового комітету і на XII засіданні робочої групи EUROSАI WGEA (6-9 жовтня 2014 року, м. Вільнюс, Литовська Республіка) була представлена як член наглядового комітету.

Під час засідання делегація Рахункової палати взяла участь в обговоренні та затвердженні робочого плану робочої групи на 2015–2017 рр., представила власний досвід участі в міжнародних координованих аудитах, а також поінформувала про створення робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф.

У рамках діяльності цієї робочої групи Рахункова палата у 2014 році взяла участь у міжнародному аудиті національних парків, що проводився спільно з ВОФК Болгарії, Вірменії, Данії, Литви, Норвегії, Польщі та Хорватії.

Міжнародна співпраця Рахункової палати на двосторонньому рівні у минулому році здійснювалася в рамках укладених угод про співробітництво.

За час своєї діяльності Рахунковою палатою укладено 24 рамкові угоди про співробітництво з ВОФК іноземних держав, зокрема Республіки Польща (1998), Російської Федерації (1998), Республіки Білорусь (2001), Республіки Молдова (2001), Республіки Болгарія (2002), Грузії (2002), Китайської Народної Республіки (2004), Республіки Корея (2004), Угорщини (2004), Республіки Вірменія (2005), Литовської Республіки (2005), Словацької Республіки (2005), Республіки Азербайджан (2006), Республіки Казахстан (2006), Республіки Словенія (2007), Королівства Іспанія (2008), Королівства Норвегія (2008), Португальської Республіки (2008), Королівства Швеція (2008), Латвійської Республіки (2009), Федеративної Республіки Німеччина (2009), Соціалістичної Республіки В'єтнам (2010), Республіки Індія (2013) та Федеративної Республіки Бразилія (2013).

Протягом 10-15 березня 2014 року в Україні з робочим візитом перебував Віце-президент Вищої палати контролю Республіки Польща В.Кутила. У ході зустрічі з Головою Рахункової палати Магутою Р.М. обговорювався стан та перспективи двостороннього співробітництва, зокрема питання проведення спільних контрольних заходів, семінарів та навчальних заходів. Також було розглянуто питання удосконалення методології та механізмів боротьби з корупцією, які застосовуються польською стороною.

У рамках участі в VI засіданні спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф (15-16 травня 2014 року, м. Варшава, Республіка Польща) відбулася зустріч Голови Рахункової палати України Магути Р.М. з Президентом Вищої палати контролю Польщі Квятковські К., під час якої було підписано оновлену двосторонню угоду про співробітництво.

Питання співробітництва ВОФК Польщі та України обговорювались і під час робочого візиту в Україну Президента ВОФК Польщі Квятковські К., що відбувся 25-26 вересня 2014 року. Зокрема, було проаналізовано стан виконання домовленостей за результатами круглого столу за участю керівників ВОФК країн Балтії, Вишеградської групи та України (17 червня 2014 року, м. Гаага, Королівство Нідерланди) щодо організації стажування для фахівців Рахункової палати на навчальній базі ВОФК Польщі. Було досягнуто домовленості щодо підготовки та проведення таких навчальних заходів у 2015 році.

Голова Рахункової палати України Магула Р.М. та Президент Вищої палати контролю Республіки Польща Квятковські К. підписують Угоду про співробітництво між Рахунковою палатою та Вищою палатою контролю Республіки Польща (м. Варшава, Республіка Польща, 15 травня 2014 року)

Протягом звітного року Рахункова палата співпрацювала з **іншими міжнародними організаціями.**

Нового імпульсу у 2014 році набула співпраця з **Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ)** в рамках проекту GIZ «Підтримка реформи управління державними фінансами», яким серед іншого передбачається посилення ролі зовнішнього контролера (Рахункової палати) як складової фінансової системи країни. З метою формалізації існуючого співробітництва у червні 2014 року було укладено Меморандум про співробітництво між Рахунковою палатою та GIZ.

За результатами проведених протягом звітного року робочих зустрічей було визначено конкретні напрями взаємодії, які закріплені в Плані заходів з реалізації співробітництва між Рахунковою палатою та проектом GIZ «Підтримка реформи управління державними фінансами» на 2014–2015 роки.

Крім цього, експерти GIZ надавали консультаційну підтримку в розробці нової редакції проекту Закону України «Про Рахункову палату».

З метою обміну досвідом, а також підвищення інституційної спроможності, 21 травня 2014 року у приміщенні Рахункової палати відбувся семінар з питань управління якістю ВОФК, який було проведено із залученням експертів Національного аудиторського офісу Великої Британії.

За сприяння **Європейської Комісії**, 13-14 листопада 2014 року у м. Київ відбувся Форум українсько-британської співпраці, в якому взяли участь

представники Рахункової палати. Основною метою заходу було встановлення контактів між представниками центральних органів виконавчої влади Великої Британії та їх українськими партнерами для подальшого обміну досвідом, обговорення можливостей співпраці в рамках різноманітних програм у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

В цілях подальшого розвитку співпраці з Урядом Великої Британії за програмами технічної допомоги ЄС було проведено зустріч зі співголовою відділу структурних фондів та міжнародної державної допомоги Міністерства підприємництва, інновацій та ремесел Великої Британії Кірбі К., під час якої підтверджено зацікавленість Рахункової палати у подальшій розбудові технічного співробітництва, у т.ч. в рамках програм Twinning, TAIEХ та SIGMA, а також у вивченні передового досвіду Великої Британії у сфері проведення контрольньо-аналітичних та експертних заходів, зокрема з питань внутрішнього аудиту. Було обговорено питання надання технічної допомоги Рахунковій палаті у розробленні, перегляді, удосконаленні існуючих нормативно-правових актів відповідно до європейських стандартів та практик.

Важливою складовою міжнародного співробітництва для Рахункової палати є участь її працівників у **навчальних заходах**, організованих INTOSAI, EUROSАI та вищими органами фінансового контролю іноземних держав.

Протягом звітного періоду фахівці Рахункової палати взяли участь у міжнародних семінарах з питань протидії корупції (3-7 березня 2014 року, Угорщина), з питань фінансового аудиту (29 вересня – 3 жовтня 2014 року, м. Любляна, Словенія), а також у семінарі «Бюджетний цикл – установи та їх завдання в децентралізованій країні» (13-19 липня 2014 року, м. Мюнхен, Федеративна Республіка Німеччина).

У вересні 2014 року представник Рахункової палати взяв участь у семінарі з впровадження стандартів з аудиту відповідності, який було організовано ІDІ в м. Дар-ес-салам, Об'єднана Республіка Танзанія. Семінар був третім, завершальним етапом навчання за Програмою сертифікації з Міжнародних стандартів для вищих органів фінансового контролю після успішного проходження двох попередніх етапів: дистанційного навчання на тему «Інструменти оцінки відповідності МС ВОФК (iCAT)» та дистанційного навчання на тему «Керівництво з впровадження МС ВОФК». Результатом такого навчання стало отримання сертифікату посередника зі сприяння впровадженню Міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю з аудиту відповідності Комітету INTOSAI з професійних стандартів та Ініціативи розвитку INTOSAI (ІDІ).

5. ГЛАСНІСТЬ У РОБОТІ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Дотримуючись принципу гласності, який відповідно до закону «Про Рахункову палату» є невід'ємною складовою діяльності незалежного конституційного органу фінансового контролю в державі, протягом року Рахункова палата через засоби масової інформації інформувала суспільство і громадськість про результати здійснення нею контрольних та експертних заходів, посилюючи цим самим публічний контроль за використанням коштів державного бюджету.

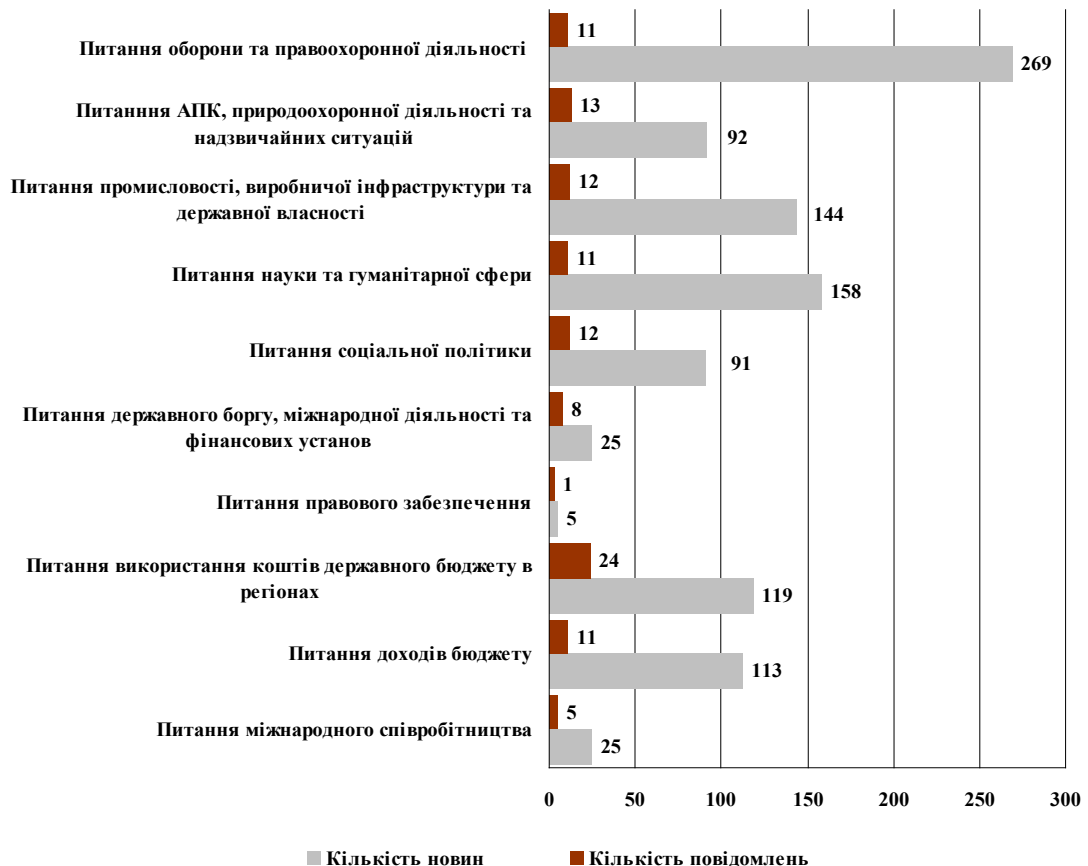
Оприлюднення результатів проведених Рахунковою палатою в 2014 році контрольних заходів здійснювалось шляхом:

- розміщення інформаційних повідомлень про результати діяльності Рахункової палати у засобах масової інформації;
- публікації інформаційних матеріалів про діяльність Рахункової палати на веб-порталі Рахункової палати;
- публікації статей, надання інтерв'ю і коментарів керівництва та фахівців Рахункової палати;
- надання інформації за запитами відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- розповсюдження інформаційних бюлетенів Рахункової палати.

Протягом 2014 року підготовлено і розповсюджено 103 офіційні повідомлення за матеріалами розглянутих на засіданнях Колегії результатів контрольних та експертних заходів. Загалом у засобах масової інформації впродовж року було оприлюднено 3619 матеріалів, пов'язаних з діяльністю Рахункової палати або посиланням на неї.

Найактивніше цитувалися повідомлення, пов'язані з питаннями оборони країни та її промислового потенціалу. Як і в попередні роки, зацікавленість викликали контрольні та експертні заходи у соціальній, медичній та освітній сферах. Найбільшого резонансу у суспільстві протягом 2014 року набули такі матеріали Рахункової палати: «Система управління та розпорядження військовим майном знекровила боєздатність армії», «Передбачувана модернізація підстанцій енергосистеми затримується», «Перспективи розвитку ПЕК», «Методи реструктуризації виробничих потужностей застаріли», «Чи допомогла тваринникам державна підтримка?», «Меліоративні системи потребують державної уваги», «Чи є проблеми у професійному навчанні безробітних?», «Підручники нові, а проблеми старі», «Науковий супровід не вирішує нагальних проблем у соціальній сфері», «Чергові вибори – невиправдані трати», «Механізм здешевлення ліків від гіпертонії потребує вдосконалення», «Проблеми ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД потребують вирішення на всіх рівнях влади», «Проблема із серцево-судинними і судинно-мозковими захворюваннями вийшла за медичні межі», «Коли коштів достатньо, часом їх витрачають неефективно», «На згадку про чемпіонат», «Національні парки створюються уповільненими темпами».

Діаграма 10. Кількість публікацій та новин у ЗМІ за матеріалами департаментів Рахункової палати у 2014 році

Протягом звітнього року Рахункова палата підтримувала тісні професійні контакти з редакціями газет «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Юридичний вісник», а також керівництвом Національної телекомпанії України та Національної радіокомпанії України, телеканалу «Рада», інформаційних агенцій «Укрінформ», УНІАН, РБК-Україна, редакцією радіо «Голос Києва». Загалом у 2014 році надсилання інформаційних повідомлень щодо діяльності Рахункової палати здійснювалось на майже 250 електронних адрес інтернет-видань, друкованих ЗМІ, теле- і радіо каналів.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» протягом 2014 року Рахунковою палатою було опрацьовано 33 інформаційні запити, з яких 25 надійшли від громадян України.

Протягом звітнього року фахівці Рахункової палати взяли участь у роботі 29 комітетів Верховної Ради України, на засіданнях яких було розглянуто 48 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою контрольних заходів. Крім того, представники Рахункової палати брали участь у 3 комітетських слуханнях та 2 «круглих столах», 3 засіданнях робочих груп, що були проведені у Верховній Раді України.

За звітний період представники Рахункової палати брали участь у трьох парламентських слуханнях на теми: «Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні», «Про стан законодавчого забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави», «Обороздатність України у ХХІ столітті: виклики, загрози та шляхи їх подолання».

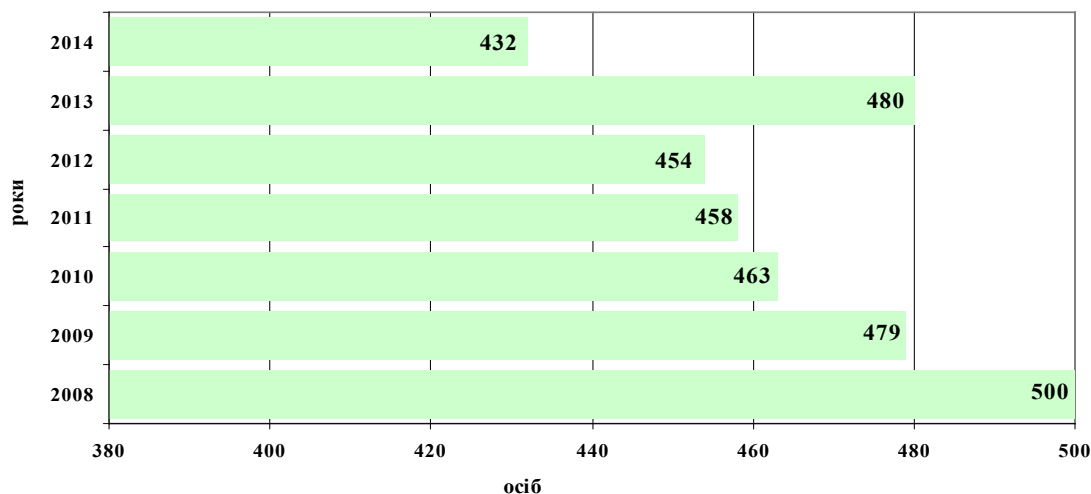
6. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

6.1. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кадрова політика в Рахунковій палаті здійснюється із дотриманням вимог законів України «Про Рахункову палату», «Про державну службу» та «Про засади запобігання і протидії корупції», Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 01.02.2012 № 45, інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

На кінець 2014 року фактична чисельність працівників становила 432 особи, або 78,5 відс. від затвердженої штатної чисельності, з них 405 осіб – державні службовці, 27 – робітники і службовці. У центральному апараті Рахункової палати працює 331 особа, у територіальних управліннях – 101.

Діаграма 11. Кількість осіб, фактично працюючих у Рахунковій палаті

Науковий потенціал Рахункової палати – 2 доктори наук, 16 кандидатів наук, 8 аспірантів і 1 докторант. Вищу освіту мають 406 осіб, з яких 150 – з освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, 121 особа має дві вищі освіти, 16 – три освіти, 1 особа – чотири, 20 осіб продовжують навчання й здобувають другу або третю вищу освіту.

У системі Рахункової палати працюють 13 осіб, удостоєних почесного звання, з них 8 осіб мають Почесне звання «Заслужений економіст України»; 3 – «Заслужений юрист України»; 1 – «Заслужений працівник сільського господарства»; 1 – «Заслужений журналіст України».

Середній вік працюючих у 2014 році – 43,7 року.

Чисельність фактично працюючих у звітному періоді зменшилась майже на 17 відсотків. Упродовж року було звільнено 74 особи, ще трьох осіб було увільнено у зв'язку з призовом на військову службу.

Прийом на роботу до Рахункової палати здійснювався обмежено, виключно за необхідністю відповідно до вимог Уряду щодо економії

бюджетних коштів. Усього у звітному періоді прийнято на роботу 26 осіб, із них на керівні посади – 8 осіб.

За результатами щорічного оцінювання, атестації, підвищення рівня професійної кваліфікації у звітному періоді в порядку просування по службі здійснено призначення на більш високі посади 63 працівників, з них з кадрового резерву – 51; за результатами стажування – 11; за конкурсом – 1.

За сумлінну працю на займаних посадах та з урахуванням позитивної щорічної оцінки, атестації присвоєно чергові ранги 122 державним службовцям.

Упродовж звітному періоду за професійне виконання службових обов'язків, високі особисті досягнення і здобутки відзначено 46 осіб, із них двох – Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

З метою підвищення рівня професійної компетентності державних службовців організовано 49 навчальних заходів (у 2013 – 37), учасниками яких стали 207 працівників Рахункової палати (51 відс.), із них 18 представників територіальних управлінь Рахункової палати. З отриманням сертифікатів підвищили кваліфікацію 164 особи, із них 13 державних службовців територіальних управлінь.

6.2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Впродовж 1997–2014 років у Рахунковій палаті та її територіальних управліннях створено Інформаційно-аналітичну систему Рахункової палати (ІАС РП), яка забезпечує збір, накопичення та аналітичну обробку значних масивів інформації щодо виконання Державного бюджету України та соціально-економічного розвитку держави.

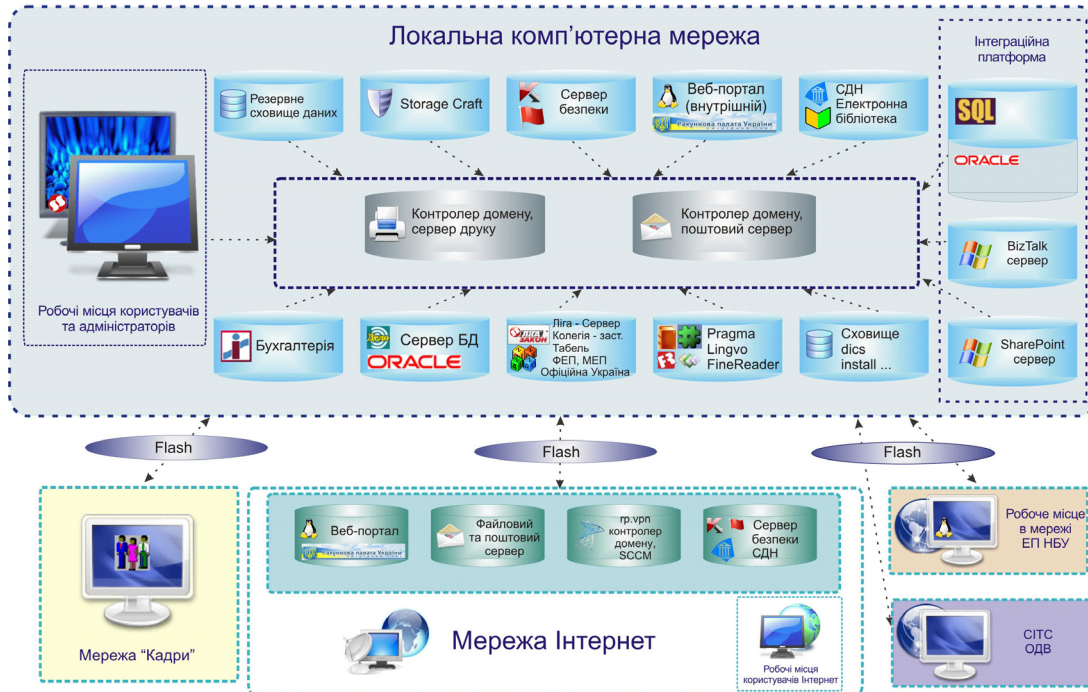
Функціональні підсистеми ІАС РП мають розвинений набір інструментальних засобів, які дозволяють здійснювати пошук, аналіз і відображення інформації щодо стану виконання бюджетів всіх рівнів, соціально-економічного розвитку держави в цілому та її окремих регіонів, а також моніторинг чинного законодавства України. Здійснюється також автоматизоване супроводження процесів організації діяльності Колегії Рахункової палати, моніторинг виконання її рішень, ведення кадрового обліку і державної служби, бухгалтерського обліку та фінансового забезпечення, діловодства і контролю виконання доручень.

Побудована з використанням каналів зв'язку і комунікаційного обладнання Рахункової палати та ПАТ «Укртелеком» мережа об'єднує комп'ютери окремих робочих місць Рахункової палати і територіальних управлінь в єдину корпоративну мережу, а також забезпечує контрольоване підключення та доступ до ресурсів мережі Інтернет.

Комплексна система захисту інформації ІАС РП забезпечує надійний захист від комп'ютерних вірусів і несанкціонованого доступу до даних. Впродовж звітному року було проведено державну експертизу та отримано атестат відповідності вимогам нормативних документів у сфері технічного захисту інформації Інтернет-сегменту ІАС РП, яка була створена у попе-

редньому році. Система не лише захищає від вірусних атак і проникнення шкідливих програм ззовні, але й дозволяє заблокувати масові розсилки електронною поштою реклами та інших небажаних повідомлень («спаму»).

Комп'ютерна мережа Рахункової палати

Враховуючи значні фінансові обмеження Рахункової палати у 2014 році основна увага приділялася підтриманню функціонування ІАС РП на рівні, що забезпечував надійну підтримку виконання основних завдань Рахункової палати, при цьому було призупинено виконання проектів з розвитку ІАС РП. Зокрема, призупинено процес переходу на 64-бітну архітектуру засобів обчислювальної техніки та відповідного переведення діючих прикладних систем, а пропозиції щодо розвитку автоматизованих систем «Моніторинг макропоказників економічного та соціального становища України», «Моніторинг фінансових показників виконання бюджетів всіх рівнів», «Колегія», «Моніторинг рішень Колегії», «Megapolis doc.net» і деяких інших узагальнено для використання у проектах, що реалізовуватимуться у 2015 році.

На кінець 2014 року у центральному офісі Рахункової палати функціонувало 615 ПТК, 150 ноутбуків та 34 сервери, у територіальних управліннях – 120 ПТК, 51 ноутбук і 7 серверів. Працівники Рахункової палати повністю забезпечені засобами обчислювальної техніки. Проте, лише 35 відс. комп'ютерного обладнання можна віднести до сучасного.

У 2014 році на веб-порталі Рахункової палати розміщено 327 офіційних повідомлень, звітів, бюлетенів та фотоматеріалів про діяльність Рахункової палати, у тому числі – міжнародну, оновлено публікації нормативно-правових актів, якими керується Рахункова палата, опубліковано низку статей працівників Рахункової палати тощо. Середньомісячна кількість звернень до веб-порталу становила понад 2,6 тисячі.

З метою максимального забезпечення підготовки та проведення контрольних заходів, виконання експертно-аналітичних завдань, проведення моніторингу змін законодавства і аналізу виконання Державного бюджету України Рахункова палата співпрацює з Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Національним банком України, Державною фіскальною службою України, Державною казначейською службою України, Державною службою статистики України, Фондом державного майна України та іншими органами державної влади, головними розпорядниками бюджетних коштів, інформаційними агентствами та іншими установами, що дозволяє отримувати необхідний обсяг економічної інформації, фінансової звітності, статистичних даних, аналітичних збірників та бюлетенів.

Налагоджено отримання основної частини документів в електронному вигляді, що забезпечує оперативне використання інформаційних ресурсів, дозволяє автоматизувати процеси аналізу та моніторингу показників фінансової, податкової і статистичної звітності. На кінець 2014 року в електронних базах даних ІАС РП сконцентровано більше 2 млн. електронних документів.

Сучасні можливості інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати, інформаційні ресурси, які сконцентровані в її базах, та інформаційні технології, що впроваджені в Рахунковій палаті, дозволяють підтримувати контрольні та експертно-аналітичні заходи на всіх етапах їх проведення, в тому числі шляхом формування окремих баз даних інформаційно-аналітичної характеристики стану об'єкту контролю і аналізу.

Бібліотека Рахункової палати є потужним інформаційно-аналітичним центром. В бібліотеці зберігаються та надаються в користування оригінали нормативно-правових актів Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, річна і квартальна фінансова звітність головних розпорядників бюджетних коштів, податкова звітність, статистичні бюлетені та збірники, спеціальна література, великий перелік періодичних друкованих і спеціальних фахових видань України, енциклопедії, довідники тощо.

Довідково-інформаційні та програмно-технічні потужності бібліотеки Рахункової палати використовуються в процесі стажування і виробничої практики молодими фахівцями та студентами Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана і Київського національного торгово-економічного університету. В читальному залі проводяться семінари з обміну досвідом у сфері аудиторської діяльності та навчальні семінари, організовуються тематичні виставки спеціальної літератури з фахових питань.

Для забезпечення оперативності використання матеріалів, необхідних при підготовці контрольних та проведення експертно-аналітичних заходів у внутрішній мережі Інтранет функціонує довідково-пошукова автоматизована система «Електронна бібліотека Рахункової палати», яка дозволяє фахівцям Рахункової палати зі свого робочого місця з'ясувати наявність і зміст конкретних видань спеціальної літератури та фахових періодичних видань, дізнатися про нові надходження до бібліотечного фонду, отримати іншу необхідну довідкову інформацію з професійних питань. Читаль-

ний зал бібліотеки Рахункової палати облаштований місцями для роботи в мережі Інтернет, електронною поштою, обладнанням для обробки документів, в тому числі сканером і принтерами.

Читальний зал бібліотеки Рахункової палати

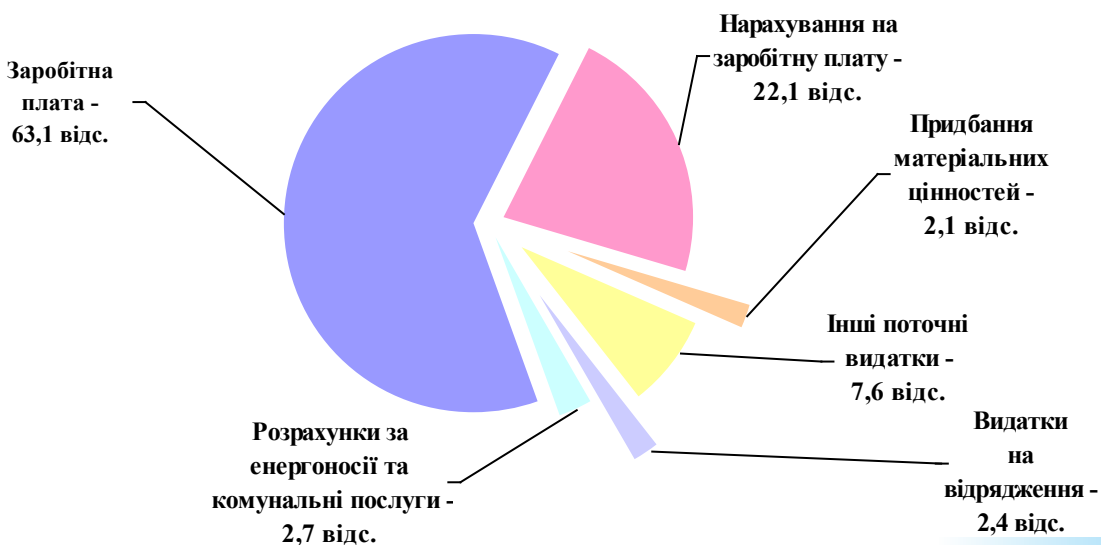
6.3. ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кошторисні призначення Рахункової палати за загальним фондом державного бюджету за КПКВК 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету» на 2014 рік з урахуванням змін склали **81 млн. 997,1 тис. грн.**, у тому числі:

- заробітна плата з нарахуваннями – 67 млн. 25,1 тис. грн.,
- комунальні послуги та енергоносії – 3 млн. 95,6 тис. грн.,
- інші поточні видатки – 11 млн. 876,4 тис. гривень.

Особливістю фінансування 2014 року було те, що протягом року на виконання Законів України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» від 23.07.2014 № 1165-VII та від 31.07.2014 № 1622-VII двічі були зменшені видатки Рахункової палати на загальну суму 16 млн. 901,5 тис. грн., у т.ч. повністю зняті капітальні видатки у сумі 7 млн. 84,2 тис. гривень.

Діаграма 12. Структура видатків Рахункової палати у 2014 році

На погіршення показників фінансово-господарської діяльності минулого року вплинуло утворення на кінець року кредиторської заборгованості у зв'язку з несплатою зареєстрованих зобов'язань Рахункової палати за умови наявності коштів на розрахунковому рахунку. Неоплаченими станом на 01.01.2015 залишилися послуги, що були надані Рахунковій палаті для забезпечення її життєдіяльності, зокрема за охорону адміністративних приміщень, технічне обслуговування систем пожежогашіння, відео нагляду, вентиляції та кондиціонування повітря, послуги зв'язку, в т.ч. за користування інтернетом тощо.

Необхідність погашення цієї заборгованості врахована при формуванні розрахунків до кошторису та Плану закупівель товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти для потреб Рахункової палати на 2015 рік, а також відображена окремим показником у Паспорті бюджетної програми на 2015 рік за КПКВ 6511010 «Керівництво та управління у сфері контролю за виконанням державного бюджету», затвердженого спільним наказом Рахункової палати та Міністерства фінансів України від 10.02.2015 № 12/35.

При складанні річного та помісячного розпису призначень на 2015 рік та подання пропозицій Міністерству фінансів України враховано погашення кредиторської заборгованості до кінця I кварталу 2015 року.

У зв'язку з політичними подіями, які відбувались у нашій країні в минулому році, зокрема анексією Криму та проведенням антитерористичної операції на сході країни, Рахункова палата як і інші бюджетні установи мала вирішувати пов'язані з цим організаційні та фінансово-господарські питання.

Протягом року було припинено функціонування територіального управління Рахункової палати по Автономній Республіці Крим та м. Севастополь (у м. Севастополь), а місцем тимчасового розташування територіального управління Рахункової палати по Донецькій та Луганській областях (у м. Донецьк) визначено м. Димитров Донецької області.

Продовжуючи запроваджений режим економії, функціонування апарату та територіальних управлінь Рахункової палати у 2014 році здійснювалось відповідно до наказів Рахункової палати від 18.02.2014 № 7 «Про виконання у 2014 році бюджетної програми» та № 8 «Про забезпечення дотримання режиму економії фінансових та матеріальних ресурсів Рахункової палати у 2014 році».

Крім того, враховуючи прийняті постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 № 65 «Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету» заходи щодо економного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, Рахунковою палатою було переглянуто та посилено власні заходи щодо економії фінансових та матеріальних ресурсів (наказ Рахункової палати від 12.03.2014 № 16 «Про забезпечення дотримання заходів щодо економного та раціонального використання бюджетних коштів, виділених на утримання Рахункової палати») та додатково розроблено

Заходи щодо економного та раціонального використання бюджетних коштів, передбачених на утримання Рахункової палати у 2014 році (наказ Рахункової палати від 05.09.2014 № 50). Зазначене дозволило суттєво скоротити видатки Рахункової палати та забезпечити економію бюджетних коштів у минулому році.

Придбання матеріальних цінностей, робіт та послуг здійснювалось з дотриманням вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель», постанов Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332 «Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного і місцевих бюджетів», від 23.04.2014 № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти», від 01.03.2014 № 65 «Про економію бюджетних коштів та недопущення витрат бюджету» та інших нормативно-правових актів.

Сьогодення ставить перед Рахунковою палатою нові завдання та виклики, які пов'язані передусім з прийняттям нової редакції Закону України «Про Рахункову палату» та подальшим розвитком незалежного фінансового контролю в Україні, імплементацією міжнародних стандартів державного фінансового контролю. Вирішення поставлених перед нами завдань та викликів ми вбачаємо у здійсненні наступних заходів:

- продовження конституційного процесу щодо розширення повноважень Рахункової палати відповідно до Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки;
- після прийняття нової редакції Закону України «Про Рахункову палату» в першу чергу необхідно переглянути всі внутрішні нормативні документи Рахункової палати, включаючи Регламент Рахункової палати, що регулюють діяльність нашої інституції, на предмет їх відповідності чинному законодавству та міжнародним стандартам державного фінансового контролю;
- у відповідності до Закону України «Про Рахункову палату» розробка Стратегії розвитку Рахункової палати;
- продовження імплементації в діяльність Рахункової палати міжнародних стандартів вищих органів фінансового контролю шляхом їх адаптації до чинного законодавчого поля діяльності Рахункової палати;
- участь у законодавчому врегулюванні, створенні та розбудові єдиної системи державного фінансового контролю в Україні;
- загальна координація та керівництво діяльністю робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;
- проведення паралельних, спільних і координованих міжнародних аудитів, що становлять спільні інтереси для Рахункової палати України та вищих органів фінансового контролю інших держав;
- посилення контролю і відповідальності керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасним і повним виконанням рекомендацій, наданих Колегією Рахункової палати за результатами проведених Рахунковою палатою заходів;
- удосконалення форм і методів інформування громадськості про результати контрольно-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою;
- впровадження постійно діючої всеохоплюючої системи навчання та підвищення кваліфікації аудиторів Рахункової палати, у тому числі і її територіальних управлінь.

Звіт Рахункової палати за 2014 рік затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 28.04.2015 № 7-6.

**ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ БЮЛЕТЕНІВ,
ПІДГОТОВЛЕНИХ РАХУНКОВОЮ ПАЛАТОЮ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗАХОДІВ, ПРОВЕДЕНИХ У 2014 РОЦІ,
І НАДІСЛАНІХ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

- Висновки за результатами аналізу та експертизи проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік»
- Висновки щодо виконання Державного бюджету України за 2013 рік
- Про результати аудиту використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перший квартал 2014 року
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2014 року
- Висновок щодо виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2014 року.

**ОСНОВНІ ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИХ ЗАХОДІВ
РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ У 2014 РОЦІ**

- Верховний суд України
- Конституційний Суд України
- Вищий господарський суд України
- Міністерство екології та природних ресурсів України
- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
- Міністерство закордонних справ України
- Міністерство інфраструктури України
- Міністерство культури України
- Міністерство оборони України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
- Міністерство соціальної політики України
- Міністерство фінансів України
- Державне управління справами
- Міністерство юстиції України
- Генеральна прокуратура України
- Антимонопольний комітет України
- Державне агентство автомобільних доріг України
- Державне агентство водних ресурсів України
- Державне агентство земельних ресурсів України (з 09.2014 – Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру)
- Державне агентство лісових ресурсів України
- Державне агентство резерву України
- Державне агентство рибного господарства України
- Державне агентство України з питань кіно
- Державне космічне агентство України
- Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів
- Державна екологічна інспекція України
- Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
- Державна архівна служба України
- Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України
- Державна виконавча служба України
- Державна пенітенціарна служба України
- Державна реєстраційна служба України
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій
- Державна фіскальна служба України
- Державна казначейська служба України
- Державна служба статистики України
- Державна авіаційна служба України

- Державна служба України з лікарських засобів (ліквідовано, з 09.2014 – Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками)
- Державна служба з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань (ліквідовано 09.2014)
- Державний центр зайнятості
- Державна адміністрація залізничного транспорту (Укрзалізниця)
- Фонд державного майна України
- Фонд соціального захисту інвалідів
- Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
- Служби автомобільних доріг у Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській областях
- Національний банк України
- НАК «Нафтогаз України»
- Командування Повітряних Сил Збройних Сил України
- Командування Сухопутних військ Збройних Сил України
- Прокуратури Волинської, Дніпропетровської, Одеської, Харківської областей
- Аграрний фонд
- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань
- Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»
- Державна екологічна інспекція з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря
- Вінницька, Дніпропетровська, Донецька, Івано-Франківська, Київська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Тернопільська, Черкаська, Чернігівська обласні державні адміністрації
- Севастопольська міська державна адміністрація
- Головне управління Міністерства внутрішніх справ України в Одеській та Харківській областях
- Головні управління Міністерства доходів і зборів України у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Київській, Львівській, Одеській, Сумській, Харківській, Черкаській областях та м. Києві
- Головні управління ветеринарної медицини у Дніпропетровській, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Херсонській областях та м. Києві
- Східно-Чорноморське басейнове управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства
- Деснянське, Дніпровське басейнові управління водних ресурсів
- Управління водних ресурсів у м. Києві та Київській, Миколаївській, Одеській, Херсонській, Черкаській областях
- Миколаївське, Одеське, Херсонське обласні управління лісового та мисливського господарства
- Гідрометеорологічний центр Чорного та Азовського морів
- Львівський, Миколаївський, Харківський, Херсонський регіональні центри з гідрометеорології
- Державна компанія з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт»

- Державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти»
- Державна установа «Державний авіаційний медичний центр цивільної авіації України»
- Державна установа «Інститут гематології та трансфузіології НАМН України»
- Державна установа «Кримський риборозплідник»
- Державна установа «Управління збірних команд та забезпечення спортивних заходів «Укрспортзабезпечення»»
- Державне господарське об'єднання (Концерн) «Техвоєнсервіс»
- Державне підприємство «Національна енергетична компанія «Укр-енерго»
- Державне підприємство «Інформаційно-ресурсний центр»
- Державне підприємство «Об'єднана дирекція будівництва водогосподарських об'єктів Закарпатської області»
- Державне підприємство «Одеська об'єднана дирекція будівництва водогосподарських об'єктів»
- Державне підприємство «Антонов»
- Державне підприємство «Баштанське лісове господарство»
- Державне підприємство «Ізмаїльське лісове господарство»
- Державне підприємство «Каховське лісове господарство»
- Державне підприємство «Кодимське лісове господарство»
- Державне підприємство «Миколаївське лісове господарство»
- Державне підприємство «Одеське лісове господарство»
- Державне підприємство «Очаківське лісове господарство»
- Державне підприємство «Савранське лісове господарство»
- Державне підприємство «Балтське лісове господарство»
- Державне підприємство «Великокопанівське лісомисливське господарство»
- Державне підприємство «Голопристанське лісомисливське господарство»
- Державне підприємство «Цюрупинське лісомисливське господарство»
- Державне підприємство «Волиньвугілля»
- Державне підприємство «Львіввугілля»
- Державне підприємство «Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
- Державне підприємство «Державна циркова Компанія»
- Державне підприємство «Національний цирк України»
- Державне підприємство «Луганський державний цирк»
- Державне підприємство «Львівський державний цирк»
- Державне підприємство «Сімферопольський державний цирк ім. Б. Тезікова»
- Державне підприємство «Українська творча дирекція з підготовки циркових атракціонів та номерів»
- Державне підприємство «Державний науково-дослідний інститут автоматизованих систем в будівництві»
- Державне підприємство «Зовнішторгвидав України»
- Державне підприємство «Інформаційний центр»
- Державне підприємство «Національна кіностудія художніх фільмів ім. О. Довженка»

- Державне підприємство Національний будинок органної та камерної музики
- Державне підприємство «Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал»
- Державне підприємство по розповсюдженню періодичних видань «Преса»
- Державне підприємство «Спеціалізована зовнішньоторговельна фірма «Укроборонекспорт»
- Державне підприємство спиртової та лікєро-горілочаної промисловості «Укрспирт»
- Державне підприємство «Українська кіностудія анімаційних фільмів»
- Державне підприємство «Українська студія хронікально-документальних фільмів»
- Державне підприємство «Укрвакцина»
- Державне підприємство «Укрмедпостач»
- Державне підприємство «Укрмедпроектбуд»
- Державне підприємство «Національний Одеський філармонійний оркестр»
- Державне спеціалізоване лісозахисне підприємство «Херсонлісозахист»
- Державне підприємство «Одеська залізниця»
- Державне територіальне галузеве об'єднання «Південно-західна залізниця»
- Державне територіально-галузеве об'єднання «Львівська залізниця»
- Державне українське об'єднання «Політехмед»
- Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта»
- Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи
- Державний центр збереження документів Національного архівного фонду
- Дирекція художніх виставок України
- Комунальна корпорація «Київавтодор»
- Комунальне підприємство «Вінницяміськтеплоенерго»
- Комунальне підприємство «Вінницяоблводоканал»
- Комунальне підприємство з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ»
- Комунальне підприємство «Києво-Святошинська тепломережа»
- Комунальне підприємство «Макіївтепломережа»
- Комунальне підприємство «Регіональний спортивний комплекс «Олімпійський»
- Комунальне підприємство «Севміськводоканал» Севастопольської міської ради
- Комунальний заклад Сумської обласної ради «Сумській обласний кардіологічний диспансер»
- Публічне акціонерне товариство «Акціонерна компанія «Київводоканал»
- Публічне акціонерне товариство «Укргідроенерго»
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Видавництво «Астропринт»
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Видавництво «Ранок»
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Вища освіта»

- Товариство з обмеженою відповідальністю «Галіївський маслозавод»
- Товариство з обмеженою відповідальністю «ІнсайтМедіа» продюсерський центр
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Інформаційно-аналітична агенція «Наш час»
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Науково-дослідний інститут фермерських машин»
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Тулчинм'ясо»
- Інститут агроекології і природокористування Національної академії аграрних наук України
- Інститут продовольчих ресурсів Національної академії аграрних наук України
- Науково-дослідний інститут праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики та Національної академії наук України
- Український гідрометеорологічний інститут Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної академії наук України
- Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства
- Український науково-дослідний інститут нанобіотехнологій та ресурсозбереження
- Український науково-дослідний інститут протезування, протезобудування та відновлення працездатності (м. Харків)
- Південний науково-дослідний інститут морського рибного господарства та океанографії (ПівденНІРО)
- Національний науковий центр «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства»
- Український державний центр стандартизації та сертифікації «Укр-агροстандартсертифікація»
- Український гідрометеорологічний центр Державної служби України з надзвичайних ситуацій
- Національна академія прокуратури України
- Національна академія медичних наук України
- Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»
- Національна філармонія України
- Національний заслужений академічний український народний хор імені Г.Г. Верьовки
- Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років»
- Національний музей історії України
- Національний музей Тараса Шевченка
- Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького
- Національний музей-заповідник українського гончарства
- Музей історії Десятинної церкви
- Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
- Центральний державний архів зарубіжної україніки
- Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України
- Центральний державний електронний архів України
- Центральний державний історичний архів України м. Львів

- Центральний державний кінофотофоноархів України імені Г.С. Пшеничного
- Центральний державний науково-технічний архів України м. Харків
- Центральна база ресурсного забезпечення МВС України
- Центральна геофізична обсерваторія
- Національна дитяча спеціалізована лікарня «Охматдит»
- Клінічна лікарня «Феофанія» Державного управління справами
- Київська міська клінічна лікарня «Київський міський центр серця»
- Полтавський обласний клінічний кардіологічний диспансер
- Волинський центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів
- Філія «Дирекція з будівництва Дністровської ГАЕС» ВАТ «Укргідроенерго»
- Харківське державне авіаційне виробниче підприємство
- Будинок відпочинку «Конча-Заспа» Державного управління справами
- Видавничий дім «ОСНОВА»
- Посольство України в Королівстві Бельгія
- Посольство України в Республіці Австрія

ДЛЯ ПОТАТОК